תוכן עניינים

כתבות

22 | העיתונאי שלמה שמיר מספר על קשריו עם הרבי
ראיון מרתק עם העיתונאי שזכה להיות כמה פעמים ביחידות והיה מעורב בפרשיית תענית השעות

32 | תשרי הראשון שלי אצל הרבי
משפיעים מספרים על חוויותיהם ורגשותיהם בתשרי הראשון שהיו אצל הרבי מלך ה משיח

44 | מקבלים מחדש את המלכות
הגאון המקובל הרב יצחק גינזבורג בראיון חג מאלף לקראת תחילת השנה החדשה

48 | מי יחיה ומי ימות מי במים ומי באש
מסירות הנפש של חסידי חב"ד שגוייסו לצבא הרוסי ונשלחו לחזית האדומה נגד הצבא הגרמני

56 | אמרו לפני מלכויות
מאמר מרתק בנושא קבלת המלכות — מאת הרב חיים אשכנזי

60 | תשי"ב: שמיטה בצל תקופת הצנע
אגרות קודש מסמכים וסיפורים סביב שמירת השמיטה על ידי חסידי חב"ד לפני 56 שנה

66 | זכינו להציל משפחות משמד רוחני
הרב הלל זלצמן מספר לראשונה על פן מיוחד בעסקנותו החשאית בסמרקנד

74 | אנא לעורר רחמים
סקירה מרתקת על כתיבת הפ"נ - מה עניינו ומה מהותו ומה שייכותו לראש השנה?

82 | מעשה בשופר וראש של דג
פרק נוסף בסדרת הסיפורים מבית חב"ד

88 | ושבתה הארץ שבת לה'
מבט מיוחד ומרתק לפרשת-השבוע לפי מדרשי חז"ל הקבלה והחסידות לאור תורת חב"ד

מדורים קבועים

11 | דבר מלכות
14 | לוח שבועי
15 | דבר המערכת
16 | הפרשה החסידית
17 | מאוצר המלך
18 | התוועדות חסידותית
96 | יומנו של תמים מ-770
100 | שלימות הארץ
110 | חסידים . . איין משפחה
113 | במחנה צבאות ה'

שבועון עולמי להפצת בשורת הגאולה
בית משיח

משרד ראשי
744 Eastern Parkway
Brooklyn, NY 11213-3409
טלפון: 778-8000 (718)
מזכיר: שלוחה 240
מנהל: שלוחה 244
עורך: שלוחה 222
מנויים: שלוחה 242
מודעות: שלוחה 241
חסידים . . איין משפחה: שלוחה 204
פקס: 778-0800 (718)
דואר אלקטרוני: EditorH@BeisMoshiach.org

ארץ הקודש
ת.ד. 201 כפר חב"ד 72915
טלפון: 9607-290 (03)
מזכירות: שלוחה 0
מנויים: שלוחה 2
מודעות: שלוחה 3
עריכה וחדשות: שלוחה 4
פקס: 9607-289 (03)
דואר אלקטרוני: bm770@netvision.net.il
מחלקת מנויים: b_mm@netvision.net.il
מחלקת מודעות: bm_add@netvision.net.il

מוציא לאור
מרכז חב"ד העולמי לקבלת פני משיח

משתתפים בעריכה
מנחם מענדל הכהן הנדל
שלום יעקב חזן

עורך המהדורה האנגלית
ברוך מרקר

צלם מערכת
מ. הכטמן

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות

כל הזכויות שמורות
©
Copyright 2007 by Beis Moshiach Inc

לע"נ הרב רחמים ב"ר יואב אנטיאן ע"ה

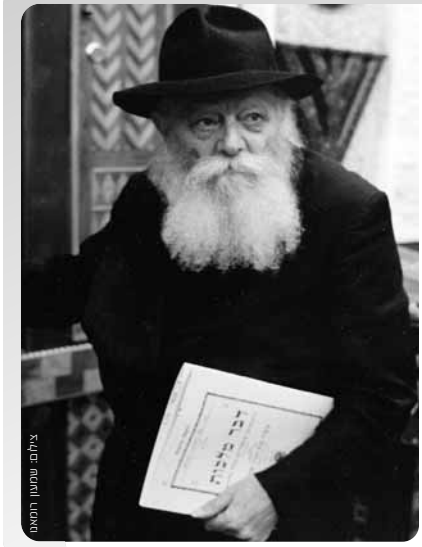

החזקה המשולשת של החגים בחוץ-לארץ, נותנת את הכוח

לעשות כאן ארץ ישראל

ב"ה, מוצש"ק פ' נצבים-וילך
כ"ה אלול ה'תש"נ
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בהמשך למדובר במכתב ממוצאי שבת-קודש ח"י אלול — שייחודה של השנה החדשה מתבטאת בכך שימי ראש-השנה, ימי חמישי וששי (ערב שבת) בשבוע, מובילים הישר אל יום שבת-קודש, וכך נפתחת השנה ב"חזקה" של שלושה ימים רצופים מלאים וחדורים בקדושה —

מן הראוי להצביע על ההבדל הקיים בנושא זה בין ארץ הקודש לבין חוץ-לארץ:

בחוץ-לארץ חוזרת ונשנית "חזקה" זו של שלושת ימי קדושה רצופים — שלוש פעמים (בחדש תשרי): גם הימים הראשונים של חג הסוכות, וממילא גם הימים האחרונים, שמיני עצרת ושמחת תורה, חלים ביום חמישי וערב שבת-קודש, כך שישנה "חזקה" של ה"חזקה" האמורה — שלוש פעמים של שלושה ימי קדושה רצופים.

בארץ-ישראל קיימת ה"חזקה" האמורה רק פעם אחת — בימי ראש-השנה, שכן גם בארץ-ישראל נחוג ראש-השנה יומיים, אבל לא היום טוב של חג הסוכות ושמיני-עצרת.

• • •

כדי להבין ביתר עומק את ה"חזקה" המשולשת הקיימת רק בחוץ-לארץ, ראוי להתעכב ביתר פירוט על ההבדל בין ארץ הקודש לבין חוץ-לארץ.

בחוץ-לארץ חוזרת ונשנית "חזקה" זו של שלושת ימי קדושה רצופים – שלוש פעמים (בחדש תשרי): גם הימים הראשונים של חג הסוכות, וממילא גם הימים האחרונים, שמיני עצרת ושמחת תורה, חלים ביום חמישי וערב שבת-קודש, כך שישנה "חזקה" של ה"חזקה" האמורה – שלוש פעמים של שלושה ימי קדושה רצופים • מכתב כללי מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. תרגום מאידית

מוצש"ק: שאז מסדרים סעודה כדי ללוות את השבת (טושו"ע או"ח ר"ס ש. וש"נ. שו"ע אדה"ז שם). וללוות — היינו שגם (הארת) השבת עם המלווים. — ובפע"ח שער יח (שער השבת) פכ"ד: סעודת מו"ש שהוא סעודה דדוד מלכא. ובסידור האריז"ל כוונת הבדלה ומו"ש: **ויאמר** דא היא סעודתא דדוד מלכא משיחא. ובזמירות למוצ"ש כו"כ בקשות לביאת אלי' ומשיח.

פ' נצבים: להעיר מהשיעור-חומש דפ' שבוע זה (נצבים ל, ו): "(ומל ה' אלקיך) **את לבבך ואת לבב** (זרעך)" — ר"ת **אלול** (בעה"ט עה"פ. וראה בהנסמן במכתב ח"י אלול ה'תשמ"ו הערה ד"ה יום ב' פ' נצבים-וילך) — ענין התשובה, ומרומז בזה גם ענין התפלה — אגה"ק ס"ד.

פ' נצבים-וילך: להעיר אשר השבת (השלימות) של שבוע זה הוא "שבת מברכים חודש תשרי" — ראה תורת הבעש"ט בזה (שנמסר ע"י אדה"ז, ששמע ממורו ורבו הה"מ בהיותו במעזריטש) ("היום יום" כ"ה אלול. כתר שם טוב — הוצאת קה"ת — הוספות סי' לא. וש"נ).

גם בארץ ישראו נחוג ראש-השנה יומיים: שו"ע אדה"ז או"ח הלכות ר"ה סת"ר ס"א. וראה בהנסמן ב"מ"מ וציונים" לשם. וכן הי' אף בזמן שהיו מקדשין על פי הראי' — שו"ע אדה"ז שם. ובזח"ג רלא, א: יום ראש השנה הוה בכל זימנא תרין יומין . . ולא חד. ובירושלמי עירובין (פ"ג ה"ט) שב' ימי ר"ה מתקנת נביאים הראשונים. ובתוספתא ר"ה (פ"א ה"י) שבימי משה קרה ב' ימי ר"ה. וראה לקו"ש ח"ט ע' 370, ובהערות שם.

ידוע הפתגם של רבותינו נשיאינו ביחס לעבודת ה׳ של יהודי: ״**עשה** כאן ארץ ישראל״, כלומר — יהודי צריך ליצור את המעלה ואת החשיבות של ארץ-ישראל גם בחוץ-לארץ, וממילא ודאי שהוא יכול לעשות זאת, ובשמחה ובטוב לבב.

מן ההבדלים העיקריים שבין ארץ הקודש לבין חוץ-לארץ הוא:

הרי ״מלוא כל הארץ כבודו״. הקב״ה ושכינתו נמצא בכל מקום. אלא שבעולם סתם — הקדושה האלוקית היא באופן שאין היא חודרת את גשמיות הארץ, ולכן אין שם מצוות תרומות ומעשרות וכיוצא בהן, שהאלקות היא בשדה בגלוי. לעומתה, הקדושה של ארץ — ישראל מקיפה את המציאות הגשמית של הארץ, גוף הקרקע של ארץ-ישראל היא ״ארץ הקודש״, עד שקדושת הארץ מטילה הלכות שונות על הארץ (וגידולי הארץ).

הדבר ניתן להבנה על-ידי דוגמא מהיחס שבין הנשמה לבין הגוף: ישנן השפעות של הנשמה שהן נשארות חבויות במהות הפנימית של האדם ולא ניכרת השפעתן על הגוף, אבל מאידך, יש אופן שהנשמה משפיעה על גשמיות הגוף, עד שהדבר ניכר ונראה גם בחלקים הפיזיים החיצוניים של הגוף. כך גם באשר לקדושה של ארץ-ישראל: הדבר מתבטא בפנימיות וברוחניות של הארץ, וזה חודר ומקיף גם את הצד החיצוני, ה״גוף״ של ארץ-ישראל, גשמיות הארץ.

● ● ●

הדבר דורש הסבר: מהי המעלה הגדולה של העובדה שהקדושה ניכרת גם בגשמיות ובחיצוניות? — והרי, לכאורה, העיקר הוא הרוחניות והפנימיות של כל דבר!

אך לאמיתו של דבר אין זה כך: עיקר

זו גם אחת המשמעות של מאמר חז״ל לגבי לעתיד לבוא ש״עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות״, שכן אז, כאשר בני ישראל יסיימו את עבודתם לעשות את העולם ל״דירה״ עבור הקב״ה, על-ידי בירור וזיכוך גשמיות העולם והבאת אור הקדושה לתוך הגשמיות, תתפשט קדושת ארץ-ישראל בכל ארצות תבל

המעלה הוא, כאשר הקדושה הפנימית והרוחנית חודרת גם אל תוך גשמיות העולם.

וכפי שהדבר מודגש בעבודת התורה והמצוות: עיקר המצוה אינה מתבטאת (כל-כך) בכוונתה, בתוכן הרוחני של המצוה, כי אם דווקא במעשה בפועל — בקיום המצוה בגשמיות.

כפי שהדבר מתבטא בבירור בהלכה, שככל שנעלית וחשובה כוונת המצוות — כמאמר הידוע של התורה, שקיום המצוות בלא כוונה הוא ״כגוף בלא נשמה״ — בכל זאת, כאשר מישהו מכוון במחשבתו את כל הכוונות של מצוה מסויימת אבל אינו מקיימה יחד עם זאת בפועל ממש — **לא** קיים את המצוה (ואפילו לא חלק מן המצוה) ולעומתו, מי שמבצע את המצוה בפועל ואין לו בכך את הכוונה הדרושה — יוצא ידי חובת המצוה (בדיעבד).

ואדמו״ר הזקן מסביר בספר התניא קדישא את הטעם לכך — כי ״נתאוה הקב״ה (כביכול) להיות לו דירה בתחתונים״, כלומר, בשפל של העולם — ומטרה זו מושגת על-ידי כך שיהודי עובד את ה׳ על-ידי ובאמצעות גשמיות העולם הזה, שבכך הוא הופך את ה״תחתונים״, את גשמיות העולם, ל״דירה״ עבור השכינה. וזה עיקר המטרה והתכלית של קיום המצוות; דוקא על-ידי קיום המצוות בגשמיות מתבצעת הכוונה של בריאת העולם, שהעולם יהווה ״דירה״ עבור הקב״ה.

● ● ●

ענין עמוק יותר במעלת הגשמיות ניתן להבין מן העובדה שגם **שכר המצוות** קשור דווקא בגשמיות העולם הזה.

ידוע פסק-דין הרמב״ן, לגבי השאלה במה מתבטאת תכלית השכר:

לפי שיטת הרמב״ם, השכר הנעלה ביותר הוא — גן-עדן, שבו נמצאות הנשמות בלי הגופים. זה מקום רוחני, וכפי שמבאר הרמב״ם, אי אפשר כלל להשוות את הרוממות הרוחנית של הנפש כשהיא מלובשת בגוף גשמי, לרוממות ולמעלה הרוחנית שהיא משיגה כאשר היא שרויה בגן-עדן, מופשטת מן הגוף.

ברם, הרמב״ן, שחי לאחרי הרמב״ם וגם למד את תורתו וכו׳, פוסק עם זאת, שתכלית ושיא השכר הוא דווקא בזמן תחיית המתים, כאשר הנשמות יירדו שוב לעולם הזה ויתלבשו שוב בגופים גשמיים. והרי ״הלכה

הפתגם של רבותינו נשיאינו: אגרות-קודש אדמו״ר מוהריי״צ נ״ע ח״א ע׳ תפה (בשם כ״ק אדמו״ר הצמח צדק). לקו״ש ח״ב ע׳ 621. וראה לקו״ש חי״ח ע׳ 404 בשוה״ג להערה 48.

עשה כאן: וגם בנ״י שבאה״ק אומרים בתפלה, שמדויקת בתכלית (טור או״ח סקי״ג) — גלינו מארצנו.

על ההבדלים העיקריים שבין ארץ הקודש לבין חוץ לארץ: ראה גם — ע״פ חסידות — ההפרש בין השפעת השפע בארץ ישראל להשפעת השפע בחוץ לארץ — לקו״ת מסעי פט, ב ואילך. סה״מ תקס״ח ח״א ע׳ שנד ואילך. תרע״ח ע׳ שנב ואילך. תרצ״ו ע׳ 113 ואילך. ספר הליקוטים — דא״ח צ״צ ערך ארץ ישראל ס״י (ע׳ א׳תקעג ואילך), ובהנסמן שם בשוה״ג.

מלא כל הארץ כבודו: ישעי׳ ו, ג.

קדושת הארץ: ראה אנציקלופדי׳ תלמודית כרך ב ערך ארץ ישראל (קדושתה ומצותי׳) ס״י ואילך (ס״ע ריג ואילך). וש״נ.

וכפי שהדבר מודגש בעבודת התורה והמצוות: בהבא להלן ראה בארוכה תניא פ׳ לז-לח.

כפי שהדבר מתבטא בבירור בהלכה: ראה כמה דוגמאות בתניא רפל״ח. וראה בהנסמן ב״מראי מקומות״ לפסוקים ומחז״ל לתניא שם (קה״ת תשמ״ז).

כמאמר הידוע של התורה . . ״כגוף בלא נשמה״: ראה תניא שם. של״ה רמט, סע״ב. וראה בהנסמן במפתח פסוקים ומחז״ל בתניא (קה״ת תשמ״ה) ע׳ צ הערה 11.

בספר התניא קדישא: פל״ו ואילך.

נתאווה הקב״ה להיות לו דירה בתחתונים: ראה תנחומא נשא טז. בחוקותי ג. במדב״ר פי״ג, ו. תניא רפל״ו.

רמב״ן: בשער הגמול בסופו (בהוצאת שאוועל — ע׳ שט).

רמב״ם: הל׳ תשובה פ״ח ה״א-ב. פירוש המשניות שלו לסנהדרין פ׳ חלק ד״ה ועתה אחל.

נשמות בלא גופים: ולדעת הרמב״ם על זה קאי מה שארז״ל (ברכות יז, א) ״העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתי״. ולדעת הרמב״ן קאי מחז״ל זה על עולם התחי׳.

וכפי שמבאר הרמב״ם: בהל׳ תשובה שם ה״ו. פירוש המשניות שם.

הלכה כבתראי: ראה רי״ף סוף עירובין. ועוד. וכן הוא גם בנוגע לפוסקים — מהרי״ק שורש פד. ועוד. — וראה בפרטיות אנציקלופדי׳ תלמודית ערך הלכה כבתראי, וש״נ.

ובפרט בענין זה: ראה לקו״ת צו טו, ג. דרושים לשבת שובה סה, סע״ד. סהמ״צ להצ״צ מצות ציצית (דרמ״צ יד, ב). הנסמן ב״תשובות וביאורים״ (קה״ת תשל״ד) סי׳ יא הערה 23 (ע׳ 57-8). ובאוה״ת חוקת (ס״ע תתט. שם כרך ה ע׳ א׳תרלו) כתב: ואדמו״ר נ״ע (אדה״ז) בכל

כבתראי״, ובפרט בענין זה.

אך צריך להבין: מובן שיש מעלה נפלאה **בעבודתו** של יהודי, לזכך את גשמיות העולם ולהפכה לדירה עבור הקב״ה — אך כיצד ניתן להבין ולקלוט, שאת השכר **האלוקי העליון** של העולם הבא תקבל הנשמה דוקא בהיותה לבושה בגוף גשמי ונמצאת בעולם הזה הגשמי?

— אחד ההסברים לכך הוא, שדווקא בנברא גשמי טמון כוח אלוקי נעלה כזה, שאינו נמצא אפילו בעולמות הרוחניים הנעלים, שכן רק הקב״ה בעצמו (״הוא לבדו, יתברך״) יש לו הכוח והיכולת לברוא דבר גשמי, ״יש מאין״, ומעלה זו, הנמצאת דווקא בגשמיות, תתגלה בזמן תחית המתים.

● ● ●

ויש לומר, שזה הוא התוכן של הפתגם האמור של רבותינו נשיאינו ״עשה כאן ארץ ישראל״: המעלה של ארץ-ישראל היא, כאמור, שקדושתה מקיפה גם את גשמיות הארץ, ושליחותם של היהודים בחוץ-לארץ היא שייצרו את המעלה הזו של ארץ הקודש בחוץ-לארץ, שהקדושה של האלקות תחדור ותקיף גם את הגשמיות של חלק העולם שההשגחה העליונה הועידה עבורם.

ולשם כך דרושים כוח ומאמץ מיוחדים — ״**עשה** כאן ארץ ישראל״, כפי שהדבר בא לידי ביטוי גם בייחודה של השנה הבאה עלינו לטובה, שבחוץ-לארץ הכרחית התחזקות גדולה בהרבה (״חזקה״ משולשת) באותה ״חזקה״ של שלושה ימי קדושה, כדי שקדושת הימים הקדושים תחדור ותקיף כליל את המציאות הגשמית של חוץ-לארץ.

דווקא בנברא גשמי טמון כוח אלוקי נעלה כזה, שאינו נמצא אפילו בעולמות הרוחניים הנעלים, שכן רק הקב״ה בעצמו יש לו הכוח והיכולת לברוא דבר גשמי, ״יש מאין״, ומעלה זו, הנמצאת דווקא בגשמיות, תתגלה בזמן תחית המתים

ויש לומר, שזו גם אחת המשמעות של מאמר חז״ל לגבי לעתיד לבוא ש״עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות״, שכן אז, כאשר בני ישראל יסיימו את עבודתם לעשות את העולם ל״דירה״ עבור הקב״ה, על-ידי בירור וזיכוך גשמיות העולם והבאת אור הקדושה לתוך הגשמיות, תתפשט קדושת ארץ-ישראל בכל ארצות תבל.

● ● ●

ויש לומר, שבדומה להבדל האמור קיים גם ההבדל בין שני הימים המיוחדים — ח״י אלול, וכ״ה אלול:

בקשר ליום ח״י אלול — יום ההולדת של שני המאורות הגדולים: הבעל-שם-טוב (בשנת נח״ת) ואדמו״ר הזקן בעל התניא והשולחן-ערוך (בשנת קה״ת) — ידוע הפתגם ש״חי אלול מכניס חיוניות (**חי**) באלול״,

החיוניות של ח״י אלול היא חיוניות רוחניות, חיות של נשמה, הקשורה בענייני חודש אלול: תשובה, חשבון הנפש, עבודת התפלה, ודומיהם.

— החידוש של כ״ה אלול קשור בגשמיות: כ״ה אלול הוא יום ראשון למעשה בראשית, ביום זה היה ״בראשית ברא אלוקים״, הבריאה יש מאין של העולם הגשמי.

● ● ●

ויהי רצון שכל אחד ואחת, בתוך כלל ישראל, יעשה בענין האמור, לחזק ולהפיץ יהדות וקדושה בחיי יום-יום, בו עצמו ובסביבתו, במלוא המידה, והדבר יוסיף עוד יותר בכתיבה וחתימה טובה בכל התחומים, הן ברוחניות והן בגשמיות, ואדרבה — בעיקר הגשמיות.

עד לברכה העיקרית — הגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, ״מצאתי דוד עבדי, בשמן קדשי משחתיו״, ויוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, כל שלושת הסוגים: כהנים, לויים, ישראלים,

תיכף ומיד ממש, ובלשון הכתוב: יחיינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו — הכתיבה וחתימה טובה של ״ועמך כולם צדיקים״, ו״צדיקים נכתבין ונחתמין לאלתר לשנה טובה״.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד

מנחם שניאורסאהן

הדרושים הזכיר רק דעת הרמב״ן לבד.

אחד ההסברים לכך: סהמ״צ להצ״צ שם (יד, ב ואילך).

הקב״ה בעצמו (הוא לבדו יתי׳) . . הכח והיכולת לברוא . . יש מאין: אגרת הקודש סי׳ כ (קל, ב).

ומעלה זו . . דווקא בגשמיות: וגם זה הוא מהטעמים והמעלות שבמצוות מעשיות דוקא (נוסף על המבואר לעיל, ע״פ תניא ח״א פל״ז) — ראה אגה״ק שם בסיום האגרת (קלג, א): ואחרי הדברים והאמת האלה דעת לנבון נקל להבין ע״י כל הנ״ל גודל מעלת המצות מעשיות כו׳. וראה לקו״ש חט״ז ע׳ 43 ואילך.

ומעלה זו . . תתגלה בזמן תחיית המתים: המשך וככה תרל״ז ספצ״א. סה״מ תרח״צ ע׳ ריט. ובכ״מ.

עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות: ראה פסיקתא רבתי פ׳ שבת ור״ח. יל״ש ישעי׳ רמז תקג. הנסמן ב״מראי מקומות״ ללקו״ת (הוצאת קה״ת ה׳תשד״מ ואילך) מסעי פט, ב. נתבאר בלקו״ת, סה״מ תקס״ח ותרע״ח דלעיל הערה ד״ה פון די עיקר אונטערשיידען.

ידוע הפתגם: שיחת ח״י אלול ה׳תש״ה (לקו״ד כרך ג ע׳ 946. ספר השיחות ה׳תש״ה ע׳ 122).

כ״ה אלול הוא יום ראשון למעשה בראשית: ויק״ר רפכ״ט. פסיקתא דר״כ פיסקא כג (בחודש השביעי). יל״ש עה״פ (פינחס כט, א) ובחודש השביעי (רמז תשפב). תוד״ה לתקופות — ר״ה ח, א. וראה פרקי דר״א רפ״ח ובהגהות הרד״ל שם. — ושמים וארץ וכל תולדותיהם נבראו ביום ראשון (פרש״י עה״פ בראשית א, יד).

כ״ה אלול . . הבריאה יש מאין של העולם הגשמי: דזהו החילוק בין כ״ה אלול לר״ה, שבכ״ה אלול הו״ע בריאה מאין ליש גשמי, ובר״ה הו״ע בריאה מאין ליש רוחני — לקו״ת נצבים מז, א. מאמרי אדהאמ״צ דברים ח״ג ע׳ תתמ.

בראשית ברא אלקים: בראשית א, א.

ברא . . הבריאה יש מאין: ראה רמב״ן עה״פ בראשית שם: ואין אצלנו בלשון הקודש בהוצאת היש מאין אלא לשון ברא.

במלוא המדה: ראה כתובות סז, רע״א.

בעיקר בגשמיות: להעיר, אשר עיקר הדין* ומשפט בר״ה הוא על דברים גשמיים — הגהות מיימוניות לרמב״ם הל׳ תשובה פ״ג ה״גג (אות א) בשם הרמב״ן (בשער הגמול) הובא בלקו״ת דרושים לר״ה נט, ב.

*) **עיקר הדין**: כ״ה בלקו״ת ר״ה שנסמן בהערה (אף שבהגמי״, שהועתק בלקו״ת שם ״אין אדם נידון כו׳ אלא לעניני העולם הזה״).

מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו: תהלים פט, כא.

כהנים לויים ישראלים: יש לומר: דוד (ישראל) עבדי (לויים) בשמן קדשי משחתיו (כהנים). ועצ״ע.

ובלשון הכתוב: הושע ו, ב. וראה לקו״ת דרושים לר״ה רד״ה יחיינו (סג, סע״ב), ד״יחיינו מיומים״ קאי על ב׳ ימים של ר״ה ו״ביום השלישי הוא יום כיפור״.

ועמך כולם צדיקים: ישעי׳ ס, כא.

צדיקים נכתבין ונחתמין לאלתר: ר״ה טז, סע״ב.

בגשמיות וברוחניות גם יחד: ראה לקוטי לוי״צ אגרות ע׳ רצג. וראה שיחת ש״פ ואתחנן, שבת נחמו ה׳תש״נ.

לוח שבועי

	זריחה		סוף זמן קריאת שמע		חצות היום והלילה		שקיעה	
	תל אביב	ניו יורק	תל אביב	ניו יורק	תל אביב	ניו יורק	תל אביב	ניו יורק
יום שישי, כ"ד אלול	6:19	6:28	9:29	9:41	12:39	12:54	6:58	7:19
שבת קודש, כ"ה אלול	6:20	6:29	9:29	9:41	12:38	12:53	6:57	7:17
יום ראשון, כ"ו אלול	6:20	6:30	9:29	9:41	12:38	12:53	6:55	7:16
יום שני, כ"ז אלול	6:21	6:31	9:29	9:42	12:38	12:53	6:54	7:14
יום שלישי, כ"ח אלול	6:22	6:32	9:29	9:42	12:37	12:52	6:53	7:12
יום רביעי, כ"ט אלול	6:22	6:33	9:30	9:42	12:37	12:52	6:52	7:11
יום חמישי, א' תשרי	6:23	6:34	9:30	9:43	12:37	12:51	6:50	7:09
יום שישי, ב' תשרי	6:23	6:35	9:30	9:43	12:36	12:51	6:49	7:07
שבת קודש, ג' תשרי	6:24	6:36	9:30	9:43	12:36	12:51	6:48	7:06
יום ראשון, ד' תשרי	6:25	6:37	9:30	9:44	12:35	12:50	6:46	7:04
יום שני, ה' תשרי	6:25	6:38	9:30	9:44	12:35	12:50	6:45	7:02
יום שלישי, ו' תשרי	6:26	6:39	9:30	9:44	12:35	12:50	6:44	7:00
יום רביעי, ז' תשרי	6:26	6:40	9:30	9:45	12:34	12:49	6:42	6:59
יום חמישי, ח' תשרי	6:27	6:41	9:31	9:45	12:34	12:49	6:41	6:57
יום שישי, ט' תשרי	6:28	6:42	9:31	9:45	12:34	12:49	6:40	6:55
שבת קודש, י' תשרי	6:28	6:43	9:31	9:46	12:33	12:48	6:38	6:54
יום ראשון, י"א תשרי	6:29	6:44	9:31	9:46	12:33	12:48	6:37	6:52
יום שני, י"ב תשרי	6:30	6:45	9:31	9:46	12:33	12:48	6:36	6:50
יום שלישי, י"ג תשרי	6:30	6:46	9:31	9:47	12:32	12:47	6:34	6:49
יום רביעי, י"ד תשרי	6:31	6:47	9:31	9:47	12:32	12:47	6:33	6:47

זמני השבת
פרשת ניצבים-וילך

	הדק"נ	יציאה
ירושלים	6:16	7:31
תל אביב	6:37	7:33
חיפה	6:28	7:33
ניו יורק	7:01	7:59
פריז	8:04	9:08
לונדון	7:17	8:23
מוסקווה	7:52	9:04

שבת תשובה - האזינו

	הדק"נ	יציאה
ירושלים	6:07	7:22
תל אביב	6:28	7:24
חיפה	6:18	7:24
ניו יורק	6:49	7:46
פריז	7:49	8:52
לונדון	7:01	8:06
מוסקווה	7:33	8:45

צום גדליה

	תחילת הצום	סוף הצום
ירושלים	4:52	7:09
תל אביב	4:53	7:11
חיפה	4:51	7:10
ניו יורק	5:15	7:31
פריז	5:52	8:34
לונדון	4:54	7:47
מוסקווה	5:07	8:23

יום כיפור

	הדלקת נרות	צאת החג
ירושלים	6:58	7:12
תל אביב	6:19	7:14
חיפה	6:09	7:14
ניו יורק	6:37	7:34
פריז	7:34	8:37
לונדון	6:44	7:50
מוסקבה	7:15	8:25

שבת וחג

	הד"נ ליל א'	הד"נ ליל ב'
ירושלים	6:10	7:25
תל אביב	6:31	7:27
חיפה	6:21	7:26
ניו יורק	6:53	7:50
פריז	7:53	8:56
לונדון	7:05	7:11
מוסקבה	7:39	8:50

הזמנים מתייחסים למרכז הארץ.
באזורי ההרים והעמקים עשויים להיות שינויים עד מספר דקות
זמני היום וכניסת שבת וחג מתייחסים לשעון הקיץ

מורה שיעור לרמב"ם היומי
- בעמוד 21

סליחות וברכות בימות המשיח

כאשר אנו מקבלים את מלכות ה', אנו מצפים לקבל את מלכותו של מלך המשיח, כאשר אנו שומעים או תוקעים בשופר, הרי השופר שעולה במחשבה הוא "תקע בשופר גדול לחרותנו"

לקראת "שבת סליחות", כולנו נזכרים ומספרים את המעשה אודות ר' שמואל מונקעס, אשר מביע את הזעזוע מכך, שישנם מי שמשייכים את אמירת ה"סליחות", כמו גם את עבודת ה' כולה, לעניינים גשמיים. אנו נהנים מהשנינות, דנים במוסר ההשכל, ומחנכים כך את ילדינו, מקורבינו ושומעי לקחנו. לא פעם מתגנבת לה כנראה מחשבה ללבותינו, כי אנו ב"ה איננו כה תמימים ופשוטים, כאותם יהודים זקנים, אנו יודעים היטב לשם מה אומרים 'סליחות', כך שיש כאן סיפור נחמד ותו לא.

אלא שגישה כזו, מקומה לא יכירנה בתור גישה חסידית. לא סיפרו לנו את הסיפור, כדי ללעוג חלילה לפשוטי העם, אדרבא, הכבוד והקירוב ליהודים הפשוטים, הם מיסודות הנהגת החסידות, מטרת הסיפור היא ללמד אותנו הוראה ששייכת לכל אחד מאתנו, גם אחד כזה שכבר הספיק ללמוד יותר ממאמר אחד או שניים, ויודע את כל הביאורים בפסוק "לך הוי' הצדקה" ושאר ענייני התשובה.

אנו נמצאים למדים, כי יהודי יכול לחיות שנים רבות, להתנהג כפי שנראה שצריך, לא להפסיד שום הלכה או מנהג, ובכל זאת, להיות מונח כל כולו בגשמיות. הדרך היחידה למנוע זאת, היא הלימוד, ההעמקה וההתבוננות בפנימיות של כל דבר. כאשר מתייחסים לפנימיות, הרי שאמירת הסליחות, כמו גם כל ענייני עבודת ה', נראים אחרת לגמרי.

וכל זה איננו מספיק, שכן מאתנו תובעים לא פחות, ואף יותר מאשר בכל הדורות. בשיחות אותן למדנו בשבועות האחרונים, מלמד אותנו הרבי מה"מ שליט"א, כיצד חשבון הנפש, וכל עבודת חודש אלול, שייכת לזמן הגאולה, להבאת משיח ולגאולה עצמה. וכך חייבת להיות גם אמירת ה"סליחות", אמירה שכולה קשורה לגאולה. כל הכוונות, הביאורים והעניינים הנעלים, חייבים להיות מכוונים למטרה העיקרית — גאולה ומשיח, אחרת אנו עלולים למצוא את עצמנו כאותם יהודים בסיפור, אשר עושים מה שצריך, אך לא מתחילים להבין מדוע.

ומשבת סליחות, מכ"ה באלול יום תחילת מעשה בראשית, אנו מגיעים לראש השנה. מידי שנה אנו מתפללים ומייחלים, כי תחל שנה וברכותיה. יש כל כך הרבה ברכות שאנו רוצים וצריכים לבקש, ברכות כלליות, ברכות פרטיות וברכות הכלולות משניהם גם יחד. כפי ששומעים ולומדים את הברכות בהן נוהג הרבי לברך אותנו לפני ראש השנה, ובתחילת השנה, כולל הברכות הנפלאות על-פי סדר הא'-ב'.

וגם כאן, לפני או אחרי שמבקשים את כל הברכות הללו, גם כאשר יש לנו הרבה על מה להצביע ולומר "תכלה שנה וקללותיה", כאשר אנו מצפים לשנה החדשה, שתביא עמה תקווה חדשה, ברכה חדשה, ושינוי כיוון חיובי בכל דבר ועניין, הרי אי אפשר לשכוח את העיקר.

כל אחד מאתנו, רשאי וצריך לבקש מהקב"ה כל טוב, בגשמיות וברוחניות, בחייו ובענייניו הפרטיים, כמו גם בעניינים הכללים, אולם מעל הכל חייבת לבוא הצפיה והתביעה, לברכה האחת שכוללת את הברכות כולן — ברכת הגאולה האמיתית והשלימה.

מידי שנה, זכינו לשמוע מהרבי מה"מ, רמז, סימן או ראשי תיבות השייכים למשיח ולגאולה. בכך מורה לנו הרבי, כי כל הדברים הטובים שאנו רוצים שיקרו השנה — תלויים בדבר אחד, בגאולה.

ולכן, באמירת הסליחות, כאשר נאמר כי "לך ה' הצדקה", הרי שנבקש ונדרוש ממנו את הגאולה. ואילו בראש השנה, כאשר אנו ממליכים את הקב"ה למלך, הרי אנו פועלים לקראת קיום היעוד "והיה ה' למלך על כל הארץ".

כאשר אנו מקבלים את מלכות ה', אנו מצפים לקבל את מלכותו של מלך המשיח, כאשר אנו שומעים או תוקעים בשופר, הרי השופר שעולה במחשבה הוא "תקע בשופר גדול לחרותנו", וכך זוכים לשנה טובה ומתוקה, בגשמיות וברוחניות, לכל הקוראים, לכל אחד מאנ"ש ולכל יהודי באשר הוא שם, וזוכרים את העיקר:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מערכת "בית משיח"
מאחלת לכל קוראיה ולכל בית ישראל
שתהא שנת סף חרותנו הבעל"ט
שנה טובה ומתוקה, שנת גאולה וישועה,
בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א נאו

הגיליון הבא ייצא לאור בעז"ה לקראת חג הסוכות

כ"ק אדמו"ר הזקן

והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול (ישעיה כז, יג – מפסוקי שופרות דראש-השנה)

ומדייק אדמו"ר הזקן (בהמאמר ד"ה זה שבלקוטי תורה) מה שכתוב בשופר גדול, מהי המעלה דשופר גדול .. ובכדי לבאר העילוי דשופר גדול שיהיה לעתיד לבוא, מקדים בהמאמר ביאור ענין שופר דראש השנה (עכשיו), דעל ידי שישראל תוקעין בשופר, שהיא הצעקה דפנימיות הלב שלמעלה מהשכל, עי"ז נמשך פנימיות הלב דלמעלה כביכול, רצון העליון שלמעלה מהחכמה .. והחילוק בין שופר סתם לשופר גדול הוא, דשופר סתם הוא המשכת וגילוי הפנימיות דאלקות שלמעלה מעולמות אבל שייך לעולמות, סובב כל עלמין, ושופר גדול הוא המשכת וגילוי הפנימיות דאלקות שלמעלה משייכות לעולמות, למעלה גם מסובב.

(קונטרס ר"ה תשנ"ב ס"א - מלקו"ת דרושים לר"ה נח, א)

כ"ק אדמו"ר האמצעי

(שם)

הטעם על זה שהשופר דמתן תורה היה שופר סתם והשופר דלעתיד לבוא יהיה שופר גדול, מבאר אדמו"ר האמצעי, כי במתן תורה היו כולם בקירוב לאלקות (גם לפני קול השופר), ולכן גם על ידי שופר סתם היה אפשר לעוררם. אבל בכדי לעורר את האובדים והנדחים הוא דוקא על ידי שופר גדול. ועל פי זה מבאר מה שכתוב יתקע בשופר גדול, דלשון יתקע (תי"ו בקמ"ץ) מורה שיתקע מעצמו, כי הגילוי דבחינת שופר גדול לעורר את האובדים והנדחים יהיה מעצמו, בלי אתערותא דלתתא כלל.

(שם ס"ג - מ'עטרת ראש' פכ"ב)

כ"ק אדמו"ר הצמח צדק

ובאו האובדים מארץ אשור והנדחים בארץ מצרים (שם)

יש ב' בחינות: א' האובדים בארץ אשור – פירוש "אשור" הוא בחינת תענוג, שטוב ומאושר לו, ו"האובדים בארץ אשור" היינו שמחמת התענוגי עולם הזה שנשתקע בהם מאוד אבדה הנפש האלקית, ואלו נקראים "אובדים" שמאבדים עצמן לדעת. והב' הם אותם הנידחים בארץ מצרים – פירוש "מצרים" לשון מיצר, שמחמת המיצר והמציק שמיצר להם בעולם הזה הם נדחים, כי הם כשיכורים כל הימים וחכמתם תתבלע שמבולבלים ממש ועוצם המיצר אשר הקיפם מכל צד ופנה, והללו נקראים "נדחים" ולא אובדים, שאינם מאבדים עצמם כי אין הדבר תלוי בו שנדחה, ולעתיד לבוא יתעלו כולם "בהר הקודש בירושלים".

('אור התורה' דרושים לראש־השנה ב'פה)

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

מבואר בדרושי אדמו"ר מהר"ש, זה ששופר צדו אחד קצר וצדו השני רחב הוא על שם מן המיצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה. דכמו שקול השופר, ע"י שיוצא מן המיצר מצדו הקצר עי"ז דוקא הוא במרחב ובהתפשטות בצדו הרחב, כמו כן הוא ברוחניות, שע"י הצעקה מן המיצר והדוחק, מן המיצר קראתי י-ה, עי"ז דוקא ענני במרחב י-ה.

(קונטרס ר"ה שם ס"ה - מ'ספר המאמרים' תרכ"ז ע' תא. תצח)

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

מצות שופר בכוונתה הרוחנית הוא עניין התשובה, וזהו ענין התקיעה הראשונה שהוא בחינת צעקה בקול פשוט שזהו מצד ההתעוררות והתפעלות פנימי שבנפש .. שצר לו מאד מה שנתרחק .. ויש בתשובה גם כן שהיא בחשאי, והוא כאשר נוגע לו הענין בפנימיות ביותר עד שאין בכחו לצעוק, והוא ענין צעקת הלב שלמעלה מצעקת הקול, וזהו עניין שברים תרועה בחינת קלא פנימאה דלא אשתמע כו'.

('יו"ט של ר"ה' תרס"ו בתחלתו)

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

הזמן של תקיעת שופר הוא הזמן של תשובה בהתגלות דוקא, בצעקה פנימית מתוך נקודת הלב. כידוע משלו של כ"ק מורנו הבעש"ט נ"ע על הבן הצועק: אבא, אבא, הצילני.

..התשובה ברעש היא החרטה על הלא-טוב שעשה וכו' ואילו ה"יתודה בלחש" הוא הגעגועים הפנימיים לאבא.

('לקוטי דבורים' (בלה"ק) ח"א ע' 70)

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

וזהו והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, דההוראה מזה שביום ההוא יתקע בשופר גדול, יתקע מעצמו, היא, שבסוף זמן הגלות שנשארו רק כמה רגעים שקודם ליום ההוא שיתקע בשופר גדול צריכה להיות העבודה בביטול, ההכרה והרגשה שכל העניינים שנפעלו ע"י עבודתו, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לזולתו, היא לא מצד המעלות שלו אלא מצד הנתינת כח מלמעלה.

(קונטרס ר"ה שם בסופו)

פתגם השבוע בענייני גאולה

בסוף זמן הגלות שנשארו רק כמה רגעים שקודם ליום ההוא שיתקע בשופר גדול – ויתירה מזה שבנוגע לכמה ענינים התחיל כבר הענין דיתקע בשופר גדול, כמובן ממאמר הנ"ל דכ"ק מו"ח אדמו"ר. ובפרט שמעת כתיבת המאמר עד עכשיו כבר עברו כמה וכמה שנים, ועל אחת כמה וכמה בזמן האחרון שראו במוחש שכמה וכמה שהיו תחלה במצב של אובדים ונדחים רח"ל התעוררו בתשובה ע"י התקיעה בשופר גדול [להעיר, שמאמר זה נאמר לאחרי ההתעוררות שלאחרי מלחמתת ששת הימים (המו"ל)] – צריכה להיות העבודה בביטול...

(קונטרס ר"ה תשנ"ב – ד"ה והיה ביום ההוא תשכ"ח)

שאלה גלותית!

מענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לאחד שכתב לרבי ש"אם יש לי תקוה לחיות ולזכות לבוא לשנה הבע"ל תשמ"ד . . . אזי אגמור עם [הגבאי דבית הכנסת 770] מר [יהושע] פינסון לקנות המצות לפני שבת בראשית". הרבי מחק תיבת תקוה, והוסיף אות ב' לפני תיבת "אם", וכתב:

ב[אם] **ח"ו תתעכב ביאת המשיח**

ובשולי המכתב כתב הרבי:

לאחרי כל השטורם שלי ע"ד ביאת משיח – האָב איך אויסגעפירט [= פעלתי] **ששואל כנ"ל?!**

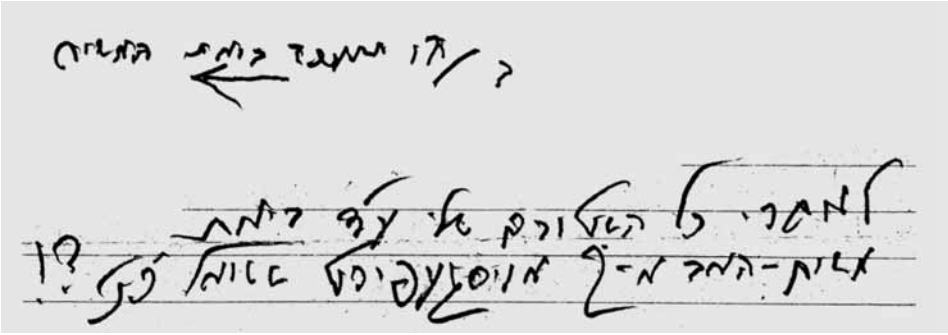

לכל ילד וילדה • אות בספר התורה • של ילדי ישראל

אות אות קומט משיח

ספר התורה של ילדי ישראל • ת"ד 8 כפר חב"ד 72915 • 03-9607358 • www.kidstorah.org

חסידים נוסעים, נוסעים לרבי!

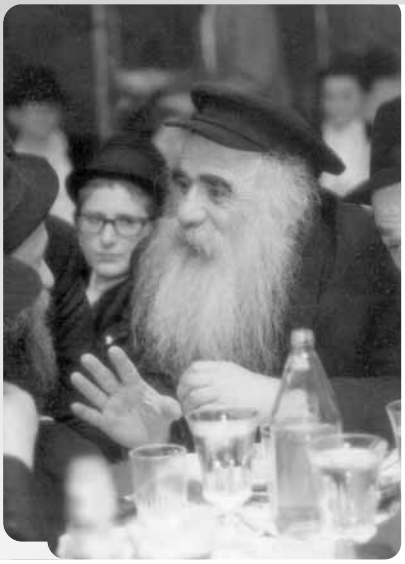

מאת הרב חיים לוי-יצחק גינזבורג
משפיע בישיבת תות"ל המרכזית - כפר חב"ד

בחודש תשרי נוסעים כולם לרבי. גם מי שיש לו סיבות אמיתיות ונכונות וצודקות שעל-פי הוראות הרבי המפורשות אסור לו לנסוע בגשמיות (משום שמופקד הוא על מוסד וכדומה, והדבר עלול לפגוע בתפקידו ובשליחותו) – גם הוא "מזיז את עצמו" ממעמדו ומצבו במשך כל השנה, כאשר הוא עסוק בפרטים וב"התפשטות", ו"נוסע" ומגיע (גם מלשון נגיעה, "אנגערירט") אל הרבי, אל ה"נקודה" כדי לשאוב משם כוחות וחיות והתלהבות, להיות חי בעצמו ולהחיות גם אחרים

את הסיפור הבא שמעתי בהתוועדות מפיו של המשפיע הרה"ח ר' מרדכי שי' קוזלינר:

היה זה זמן מה אחרי שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע יצא את רוסיה. הפעילות של הפצת היהדות ברחבי ברית-המועצות לא זו בלבד שלא פסקה, אלא אף גברה והתחזקה. הישיבות התפזרו בערים שונות ונדדו ממקום למקום, כאשר שלוחי חרש נשלחים לנהל "חדרים" במרתפים טחובים. פה ושם התאספו חסידים במחתרת לתפילות, ללימוד נגלה וחסידות ולהתוועדויות. דומה היה שהחיים היהודיים והחסידותיים ממשיכים לפרוח מתחת לאפה של ה"יבסקציה".

ואז, באחת משנות תר"צ, החליטו הקלגסים, שכך זה לא יכול להימשך. לא ייתכן, טענו שם, שקומץ חסידים, ללא נשק וללא שום אמצעים, יעשה צחוק מכל המשטר הסובייטי האדיר, המטיל את חיתתו על כל העולם, כשהם מנהלים מחתרת "קונטרבולוציונרית" בכל רחבי ברית המועצות מתחת לאפם של כל סוכני הק.ג.ב. הם הצליחו לשים יד על כמה מן החסידים, לעצור אותם ולנסות לסחוט מהם בעינויים קשים פרטים על הפעילות ועל הפעילים. הרוב הגדול של הנאסרים עמד בעוז ובגבורה בניסיון הקשה מנשוא, ולמרות כל הייסורים הנוראים לא פצה את פיו ולא סיפר מאומה על מה שקורה. אבל היו גם בודדים שלא יכלו להחזיק מעמד ומסרו כמה פרטים.

חוקרי הק.ג.ב. שנדהמו מן הגילויים המרעישים אודות ההיקף הנרחב כל-כך של הפעילות בכל רחבי ברית-המועצות, שמחו על-כך כמוצאי שלל רב ומיהרו לפעול בהיקף נרחב מאוד. בחמת-זעם פשטו באישון לילה על בתי אנ"ש, בעת ובעונה אחת במקומות שונים.

מאסרים, משפטים, הגליה לסיביר ואף גרוע מזה... הפכו להיות לחם חוקם של כל מי שהיה עליו אפילו רק שמץ של חשד ששם ליובאוויטש ושם "שניאורסאהן" נקרא עליו. כולם ידעו שהם נמצאים על הכוונת, וברחו ממקום למקום, מבלי לדעת מה יילד יום.

באותה תקופה הזדמנו כמה חסידים למקום אחד. באותו מקום, לפי הידיעות שהיו ביד הק.ג.ב., לא הגיעו עדיין ה"ליובאוויטשערס", כך ששם לא חיפשו ורדפו אחריהם. וממילא הייתה אפשרות לזמן קצר לנשום אוויר, ללא פחד ממצוד

וממאסר בכל רגע.

באותו מקום היה גם בית-כנסת, כמו במקומות רבים אחרים, במטרה להוכיח כי ברוסיה לא רודפים את שומרי הדת, אלא מאפשרים (כביכול) למי שרוצה לחיות את חייו הדתיים כרצונו. לכולם היה ברור שבתי-הכנסת הללו מתנהלים על-ידי גבאים המוסרים כל פרט לממונים עליהם בק.ג.ב. כך שהשהייה שם הייתה מסוכנת מאד וצריך היה להיזהר מאוד בכל תנועה, בידיעה שעוקבים בשבע עיניים אחרי כל הנכנס בשעריו.

החסידים, כמובן, הגיעו גם הם לבית-הכנסת להתפלל, בפרט בימי שבת וחג, אלא שהם נזהרו שלא לדבר ביניהם ושלא לעשות שום תנועה מיותרת שעלולה לעורר חשד כלשהו.

אחת ההנחיות שניתנו לסוכני הק.ג.ב. כדי לצוד ולתפוס את ה"שניאורסאהנים", היתה לעקוב ולראות כיצד הם מתפללים: ידוע (עד היום הזה) שבליובאוויטש מקפידים מאוד להתפלל כאשר הטלית מונחת דווקא על הראש, ולא להסתפק בכך שהיא על הכתפיים בלבד, זאת לעומת הנהגת חוגים אחרים שאינם מקפידים על כך וברוב המקרים משאירים את הטלית על כתפיהם בלבד.

כשעלו חוקרי הק.ג.ב. על "מנהג ליובאוויטש" זה, הינחו מיד את סוכניהם לעקוב אחרי כל מי שרואים אותו מתפלל עם הטלית על ראשו: זהו סימן מובהק כי הוא מן ה"שניאורסאהנים" וראוי הוא אפוא למעקב ולטיפול מיוחד.

במרוצת הזמן נודע לאנ"ש על הנחיה זו של הק.ג.ב. ובגלל הסכנה שבדבר, סכנת פיקוח-נפש כפשוטו, עברה הידיעה מפה לאוזן שאסור לשים את הטלית על הראש — מחשש "עינא בישא". כך נהגו גם החסידים שהזדמנו לאותו מקום ולאותו בית-כנסת, שהקפידו מאוד שלא לשים את הטלית על הראש, כדי שלא יפול עליהם שום חשד.

"התפללנו שם" — מספר ר' מרדכי — "גם בראש-השנה וביום-הכיפורים. וגם אז הקפדנו בכל משך התפילות שלא לשים את הטלית על הראש, כי ידענו שיש בכך משום סכנת נפשות ממש. אולם, כשהגיע זמן תפילת נעילה והחזן פתח ב"אשרי", לפתע, כמו באופן אוטומטי, ללא שום הידברות או תיאום מוקדם, ובניגוד מוחלט לכל כללי ההגיון, הגביהו כל החסידים את הטלית מעל כתפיהם ושמו אותה על ראשם, כאילו שכחו לרגע היכן הם נמצאים ועד כמה עלולים הם לשלם ביוקר על הנהגה זו.

אירגון "אש"ל" הכנסת אורחים" עושה עבודה נפלאה ומסודרת ומאורגנת, תוך השקעה עצומה (ללא כל תמורה כספית!) של המון כסף והמון מאמצים ועבודת ארגון – כדי שלכל אחד ולכל אחת יהיה מה לאכול והיכן לאכול, היכן לישון והיכן להיות, באופן היותר מאורגן שרק אפשר, כך שגם אנו ה"מפונקים" נדע שיש מי שדואג לנו גם בגשמיות כפשוטו ואפשר וצריך וחייבים להגיע לרבי ללא חששות

"ברגעים הנשגבים של "נעילה" לא היה מקום לשום שאלות ולשום שקלא וטריא. כולם נהגו כפי שחסידים נוהגים, ללא שום חשבונות. ראיתי אז ממש בעינייי", אומר ר' מרדכי, "את התגלות היחידה שבנפש ברגעים של "נעילה", וב"ה שהדבר אכן עבר בשלום".

●

"שהינו באותו מקום", הוא מוסיף ומספר, "גם בחג הסוכות ובשמחת-תורה, והשתדלנו מאוד במשך כל הזמן שלא לעורר שום תשומת-לב מיותרת. אפילו הריקודים של שמיני-עצרת ושמחת-תורה התנהלו בכבדות, ללא שמחה ניכרת וללא התלהבות, שהרי ריקודים של שמחה והתלהבות אלה הם סימני היכר מובהקים של חסידי חב"ד.

"אלא שאת עצם נשמתו של יהודי לא ניתן לעצור. בשמחת-תורה ראינו פעם נוספת את התגלות היחידה שבנפש ללא מעצורים:

"תוך כדי עריכת ה'הקפות' באופן הנהוג אצל 'מתנגדים' של פעם', שהולכים עקב בצד גודל ובקושי ממלמלים "זכר לניגון" מן הפה, פצח לפתע אחד מהחסידים בניגון שמח, אשר סחף בהתלהבותו את כל באי בית-הכנסת שהתחיל פתאום 'להרגיש שמחת-תורה'.

"לרגע שכחנו היכן אנו נמצאים והתחלנו כולנו לשיר ולרקוד ובהתלהבות, כמעט כמו בליובאוויטש. כך עד לרגע מסויים באמצע, כשלפתע פקחו כמה מאיתנו את עיניהם ונזכרו היכן הם נמצאים! חיש מהר ברחנו מבית-הכנסת לפני שמישהו יספיק להודיע במקומות הבלתי-רצויים על התקרית הבלתי צפויה".

ב מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי מבואר שבשעת "נעילה", שהיא התפילה החמישית במשך יום-הכיפורים, שהיא כנגד המדרגה החמישית שבנשמה, יחידה שבנפש, מתגלית עצם הנשמה אצל כל יהודי, וכפי שרואים במוחש שאפילו קל שבקלים ופושע ישראל מתעורר אז בתשובה ובוכה מקירות ליבו.

והיה המשפיע הרה"ח ר' שלמה-חיים קסלמן אומר על כך, בשם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע — שהדבר אמור על כל ישראל, כולם ממש, מלבד... על חסידי ליובאוויטש. ובפרטי פרטיות במיוחד הדברים לא אמורים על אלו שמנסים לעסוק ב"עבודה" עם עצמו בכלל ובעבודת התפילה במיוחד. להם לא נותנים "מתנות מלמעלה" בלי "עבודה". מהם דורשים שיעבדו, יתייגעו ויתאמצו, ורק אז יקבלו גם הם את שניתן מלמעלה לכל יהודי.

ישנם זמנים של "התגלות היחידה שבנפש" — שהיא, בכללות, התגלות עצם הנפש (אף כי בפרטיות "יחידה" היא לא ממש עצם הנפש, שהרי היא אחת מן ה"חמשה שמות שנקראו לה" — לעצם הנשמה, ראה בארוכה שיחת ש"פ תולדות תשנ"ב ועוד) — אצל כל יהודי, ללא הבט מי הוא ומה היו מעשיו והתנהגותו בעבר ובהווה. ברגע ש"נקודה" זו מתגלית אזי שום דבר לא יכול לעצור ולהפריע. אז לא קיים הק.ג.ב., אין פחד ממאסר ועינויים, לא עורכים שום חשבונות וחישובים למיניהם. אף אחד ושום דבר לא תופס מקום. ישנה רק ה"נקודה" ואין בלתה. רק ה"עצם" ולא שום דבר אחר. "הוא לבדו ואין זולתו".

בימים רגילים מחוייבים אנו על-פי התורה לחיות ולהתנהג עם חשבון מסויים, עם התחשבות מסויימת בעולם שמסביב ועם מה שהוא מייצג. אולם בחודש תשרי (אותיות "רשית"— "ראש") בכלל, וב"נעילה" של יום-הכיפורים ובשמחת-תורה במיוחד —

אזי מתרוממים מן הפרטים אל הכלל, מן החלקים אל ה"עצם", מן ההתפשטות אל ה"נקודה".

לכן בחודש תשרי נוסעים כולם לרבי. גם מי שיש לו סיבות אמיתיות ונכונות וצודקות שעל-פי הוראות הרבי המפורשות אסור לו לנסוע **בגשמיות** (משום שמופקד הוא על מוסד וכדומה, והדבר עלול לפגוע בתפקידו ובשליחותו) — גם הוא "מזיז את עצמו" ממעמדו ומצבו במשך כל השנה, כאשר הוא עסוק בפרטים וב"התפשטות", ו"נוסע" ומגיע (גם מלשון נגיעה, "אָנגערירט") אל הרבי, אל ה"נקודה" שלמטה מן ההתפשטות, אל ה"עצם" שלמעלה מן הפרטים. הוא מתרומם ועולה אל מקור החיים ואל "נקודת החיים", אל המדריגה של "חי בעצם" (דהיינו שהוא לא חי בגלל דבר זה או בגלל משהו אחר, אלא הוא "חי בעצם") — כדי לשאוב משם כוחות וחיות והתלהבות, להיות חי בעצמו ולהחיות גם אחרים, כי רק "חי בעצם" הוא "חי להחיות".

כולם נוסעים, גם מי שלא נוסע בגשמיות, אבל בכל זאת, לנסוע רק ברוחניות זה הרבה יותר קשה. זה דורש הרבה יותר יגיעה ומאמץ!

כאמור, לחסידי ליובאוויטש לא נותנים "מתנות מלמעלה", גם כאשר מדובר על ה"נקודה" וה"עצם". מהם, קרי מאיתנו, דורשים לפעול ולעבוד דווקא "בכוח עצמם", כדי שהדברים יהיו אצלם-אצלנו יותר אמיתיים ויותר פנימיים. כך גם "התגלות העצם" לא תהיה חד-פעמית בלבד אלא תפעל ותשפיע ותחיה גם את ההתפשטות" והפרטים, שיהיו מלאים וחדורים כל כולם, כל הזמן, ב"נקודה" וב"עצם".

מי שעל פי ההוראות אסור לו לנסוע בגשמיות — מקבל בוודאי כוחות חזקים יותר להיות אצל הרבי ולהיות עם הרבי גם כאשר בגשמיות נמצא הוא במקום אחר. אבל מי שהיכולת והאפשרות בידו, שאין מוסד המוטל על כתפיו באופן שאינו יכול להשתחרר בלי לפגוע בשליחותו ובתפקידו, אל ינסה לשכנע את עצמו כי הוא "נוסע ברוחניות". אצלו ה"עבודה" של תשרי מתחילה בכך שפשוט יתגבר על כל המניעות והעיכובים (שעיקרם הם המניעות והעיכובים מתוכו פנימה, וכשהללו יסורו, יסורו גם המניעות והעיכובים שמבחוץ) ויבוא ל"בית רבינו שבבבל", "בית חיינו" ו"בית משיח".

גם אם לשם כך יצטרך "לא להתפנק" ובמקום לישון במלון של חמישה כוכבים יצטרך "להתגלגל" קצת — הרי אדרבה, היא

כשהגיע זמן תפילת נעילה והחזן פתח ב"אשרי", לפתע, כמו באופן אוטומטי, ללא שום הידברות או תיאום מוקדם, ובניגוד מוחלט לכל כללי ההגיון, הגביהו כל החסידים את הטלית מעל כתפיהם ושמו אותה על ראשם, כאילו שכחו לרגע היכן הם נמצאים ועד כמה עלולים הם לשלם ביוקר על הנהגה זו. "ברגעים הנשגבים של "נעילה" לא היה מקום לשום שאלות ולשום שקלא וטריא. כולם נהגו כפי שחסידים נוהגים, ללא שום חשבונות".

הנותנת: זהו חלק עיקרי וענין עיקרי בנסיעה לרבי, "להסיע את עצמו" מן ה"בעל-בית'שקייט" שלו, מן ה"יעוז בהוותו", ולא להיות כל-כך מסודר ומאורגן ומתוכנן. ובפרט — וצריך להדגיש זאת שוב ושוב, כי אכן הדבר הוא נפלא ושום מילים יפות של שבח והוקרה לא יתחילו למצות זאת — ארגון "אש"ל הכנסת אורחים" עושה עבודה נפלאה ומסודרת ומאורגנת, תוך השקעה עצומה (ללא כל תמורה כספית!) של המון כסף והמון מאמצים ועבודת ארגון — כדי שלכל אחד ולכל אחת יהיה מה לאכול והיכן לאכול, היכן לישון והיכן להיות, באופן היותר מאורגן שרק אפשר, כך שגם אנו ה"מפונקים" נדע שיש מי שדואג לנו גם בגשמיות כפשוטו ואפשר וצריך וחייבים להגיע לרבי ללא חששות.

כל זה נוסף על עבודת האירגון הנפלאה של השיעורים, ההתוועדויות, המבצעים, המבחנים, הכל בכל מכל כל, שמארגן אותו ועד נפלא. וכן כמובן גם "בית המדרש לנשים" המארגן זאת אצל הנשים והבנות — כל מי שהיה שם בשנים שעברו יודע שמקבלים שם, גם בעיני בשר, הרבה מאוד, ומביאים משם לאחר מכן הבייתה הרבה חיות והתלהבות וגם לימודים מבצעים והנהגות טובות, מה שבמקום אחר אולי לא קיבלו במשך כל השנה.

מבן שאסור להסתפק בנסיעה בגשמיות בלבד, אלא צריך לבוא אל הרבי מלך המשיח שליט"א, "להגיע" אליו, להיות אצל הרבי ולהיות עם הרבי, לנשום את האוויר של "770", "אוויר של משיח", אוויר של "יחי". ובכל רגע פנוי להיות שם, להקפיד להתפלל תמיד במניין של הרבי, להיות תמיד בהתוועדות של הרבי ובשמחת-בית-השואבה, וכפי שתבע ותובע הרבי כל השנים לרקוד ברגליים דווקא, ללא הרף וללא לאות, כי דווקא בזה "לוקחים" את העצם! כן, שם, בפינת הרחובות קינגסטון ומונטגומרי...

וכל זה בפשטות, בלי מרכאות ובלי "כאילו", כי אכן הדברים הם ממש כך, "בלי פשעטלאַך". שכן כפי שאנו מתייחסים לכך — כך נותן לנו הרבי גם מצידו, כי מצידו אין שום פירוד, רק שלא יהיה "קשה עלי — פרידתכם", הפירוד שעלול להיות מצידכם.

ואם ב"התגלות העצם" וב"נקודה" עסקינן — הרי משיח צדקנו הוא ה"יחידה הכללית" של כללות ישראל והוא ה"עצם" של כלל ישראל, ולכן מכאן לוקחים את הכוחות לעבודה הקשורה עם משיח — וכנ"ל שהכל צריך להיות דוקא "בכח עצמו" וב"אתערותא דלתתא" — שהיא דווקא סוג עבודה של "עצם" שלמעלה מהפרטים:

לא להתחשב בקשיים, בחשבונות, ב"מה יאמרו" או במלעיגים למיניהם. ללכת קדימה בכל התוקף ובכל העוצמה, להכריז בכל תוקף עוז, הן בדיבור ובצעקה כפשוטו והן מקרב ולב עמוק את הקריאה וההכרזה שהיא (שיחת ש"פ תולדות תשנ"ב) "התגלות עצם מציאותו של משיח" — שלמעלה אפילו מה"התפשטות" של משיח, פעולותיו להילחם מלחמות ה' ולנצח ולגאול את ישראל ואת העולם כולו,

— שכל זה בא על ידי זה ולאחרי זה שה"מטה" מכריז וקורא ומבקש ופועל את שלמות ההתגלות לעיני כל בשר בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מורה שיעור ללימוד הרמב"ם היומי

יום	ג' פרקים ליום	פרק אחד ליום	ספר המצוות
שישי כ"ד אלול	הל' שופר וסוכה ולולב פרק ג-ה.	הל' מעשר פרק ו.	מ"ע קסח.
שבת כ"ה אלול	פרק ו-ח.	פרק ז.	מ"ע קסט.
ראשון כ"ו אלול	הל' שקלים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ח.	מ"ע קעא.
שני כ"ז אלול	פרק ד. הל' קדוש החדש.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ט.	מ"ע קעא. קנג.
שלישי כ"ח אלול	פרק ג-ה.	פרק י.	מ"ע קנג.
רביעי כ"ט אלול	פרק ו-ח.	פרק יא.	מ"ע קנג.
חמישי א' תשרי	פרק ט-יא.	פרק יב.	מ"ע קנג.
שישי ב' תשרי	פרק יב-יד.	פרק יג.	מ"ע קנג.
שישי ג' תשרי	פרק טו-יז.	פרק יד.	מ"ע קנג.
שבת ד' תשרי	פרק יח-יט. הל' תעניות.. בפרקים אלו. פרק א.	הל' מעשר שני ונטע רבעי.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קנג. נט.
ראשון ה' תשרי	פרק ב-ד.	פרק ב.	מ"ע נט.
שני ו' תשרי	פרק ה. הל' מגילה וחנוכה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ג.	מ"ע נט. ספר משנה תורה: הלכות מגילה וחנוכה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.
שלישי ז' תשרי	פרק ג-ד. תורת חכם וגו'. ספר נשים והוא ספר רביעי.. הל' אישות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ד.	שם: פרק ג-ד. מ"ע ריג.
רביעי ח' תשרי	פרק ב-ד.	פרק ה.	מ"ע ריג.
חמישי ט' תשרי	פרק ה-ז.	פרק ו.	מל"ת שנה.
שישי י' תשרי	פרק ח-י.	פרק ז.	מל"ת שנה.
שבת י"א תשרי	פרק יא-יג.	פרק ח.	מל"ת שנה.
ראשון י"ב תשרי	פרק יד-טז.	פרק ט.	מל"ת רסב.
שני י"ג תשרי	פרק יז-יט.	פרק י.	מל"ת רסב.
שלישי י"ד תשרי	פרק כ-כב.	פרק יא.	מ"ע ריב.

Curbside Service
Catering for all avents
Mendy's
at Jewish Children's Museum
משלוחים חינם:
1718-907-8877
מינימום $15
חדש: ארוחות צהריים וערב מיוחדות
בשרים • שוארמה • צ'יפס • פלאפל • צלי
שירות קייטרינג לבר מצוות, בריתות, ושמחות

בחורף תש"מ, ביקר העיתונאי שלמה שמיר את קריאת איגוד הרבנים לקבוע תענית שעות, וספג בעקבות כך ביקורת חריפה מאוד מהרבי. שעה ארוכה דיבר הרבי בהתוועדות נגד מאמרו • שמיר, שהעריץ מאוד את הרבי, מיהר לכתוב לרבי מכתבה הבהרה והתנצלות, וביקש שהרבי ימחל לו. כעבור שבועיים זכה לקבל מכתב מיוחד מהרבי עם האחריות הגדולה בכתיבת מאמרים בעיתונות, והדרכה לכתיבה מתוך אחריות לדרך בה תופסים קוראי העיתון את הדברים • השבוע שוחחנו עם מר שמיר על פרשיית תענית השעות, ושמענו פרטים מרתקים על יחידויות ארוכות להן זכה במהלך השנים, ועל הערצתו הגדולה לרבי

ראיין: הרב שלום יעקב חזן

העיתונאי שלמה שמיר מתייחס לפרשיית תענית השעות בחורף תש"מ:

זכיתי לקבל מכתב עם ה

הרבי: המצב 'איום ונורא'

חורף תש"מ. בהתוועדויות מתריע הרבי מלך המשיח על המצב המסוכן השורר בעולם, וחוזר שוב ושוב על הקביעה כי "המצב איום ונורא". הרבי התבטא שהמצב כל כך מסוכן, עד שהיה מן הראוי לקבוע תענית שעות. "רק משום ששיטת החסידות אינה גורסת את דרך הצומות", אמר הרבי, "איני רוצה לקרוא לתענית שעות, אבל אם יהיו רבנים שיבינו את חומרת המצב ויקבעו תענית שעות — גם אני אצטרף אליהם".

בעקבות דברי הרבי, מתפרסמת באמצע כסלו מודעה בעיתונים היהודיים הגדולים, מטעם איגוד הרבנים בארצות הברית, הקוראת ל"יום תפילה ולתענית שעות" ביום חמישי כ"ג כסלו. הסיבה לקריאה המיוחדת — "עם ישראל בארץ ישראל ובתפוצות הגולה נמצאים במצב נורא ואיום וסכנה גדולה מרחפת עליהם, הן בגשמיות והן ברוחניות". על המודעה היו חתומים איגוד הרבנים, כשאליהם מצטרפים גדולי רבני ארצות הברית, קנדה ומקסיקו.

לאחר שהמודעה פורסמה בעיתונות, הצטרף הרבי פומבית ליוזמה, ובהתוועדות י"ט כסלו הבהיר, שלמרות ששיטת החסידות שוללת את עניין התעניות — בכל זאת,

דרכה לכתיבה עיתונאית

מכיוון שהרבנים החליטו שהמצב החמור מצדיק הכרזה על תענית שעות, מצטרף הרבי לקריאתם, וקורא לכל חסידי חב"ד בעולם כולו להצטרף לתענית שעות. הרבי התבטא שתושבי שכונת קראון הייטס חייבים בתענית מאחר והמרא דאתרא חתום על המודעה, ומכיוון שגם הוא בכלל תושבי השכונה – הרי כל אלו השייכים אליו, בוודאי ינהגו אף הם בתענית שעות.

הכרזת הרבנים והצטרפות הרבי באופן פומבי לתענית שעות, גרמו להתעוררות גדולה בקרב קהילות יהודיות ברחבי העולם. שלוחי הרבי בכל רחבי העולם הצטרפו לתענית שעות, והשתדלו לצרף לתענית גם את חברי קהילתם. מאות אלפי יהודים בכל רחבי העולם צמו והוסיפו באמירת פרקי תהלים כפי הוראת הרבנים, כדי לבטל את הגזירות האיומות שריחפו מעל האומה.

שלמה שמיר: מה פתאום תענית?

בשעה גורלית זו התפרסם בעיתון אלגעמיינער זשורנאל מאמר מאת העיתונאי שלמה שמיר, התוקף בחריפות את היוזמה, תחת הכותרת "וואָס פלוצים אַ תענית?" [= מה פתאום תענית?]. בראשית דבריו מבהיר

שמיר כי "לרגע אחד אין בלבי ספק כי איגוד הרבנים ושאר הרבנים החתומים על המודעה מודאגים מהמצב הקשה בארץ ישראל וביהדות בכלל".

"אבל", ממשיך שמיר ותוקף, "קשה להבין במה המצב עכשיו נהיה גרוע יותר מהמצב לפני שלושה או ארבעה חודשים אחורה? ובמה המצב של ארץ ישראל והיהדות בכלל היה טוב יותר לפני שלושה-ארבעה חודשים אחורה, טוב יותר מאשר עכשיו?".

במאמר מנומק היטב, מבוסס על הגיון ישר ואף על רעיונות הלכתיים וחסידיים, מקרר מר שמיר את ההתעוררות וקובע כי למיטב ידיעתו לא קרה שום דבר מיוחד בחודשים האחרונים, ובמילא אין סיבה לגזור תענית על הציבור.

שמיר ממשיך במאמרו ותוקף את המנהיגות האורתודוכסית שאינה מסוגלת להתאחד סביב נושא אחד, וכל קבוצה נלחמת למען עניין הקרוב ללבה, ומסרבת להצטרף למאבק שמנהלת הקבוצה השניה.

את מאמרו מסיים שמיר במילים: הנה נפסיק לרמות את עצמנו. כל עוד ממשיכה ההתנהלות הזאת במחנה החרדי, וכל קבוצה עושה שבת לעצמה — המצב ימשיך להשאר קשה, כמו שהוא היום, וכפי שהיה כבר מזמן. "שום יום תפילה ותענית לא יוכלו לעזור".

עורך האלגעמיינער זשורנאל, הרה"ח ר' גרשון בער יעקבסון ע"ה, חסיד ליובאוויטש בכל רמ"ח אבריו, ששמע מהרבי בהתוועדויות האחרונות על המצב בעולם, על ההתעוררות של הרבי ועל הצטרפותו לקריאת הרבנים אודות תענית שעות — החליט להגיב למאמרו של שמיר כבר באותו עיתון, ובמאמר מיוחד תחת הכותרת "פאַרוואָס מיר דאַרפן פאַסטן?" [= מדוע עלינו לצום], כותב בין השאר:

"אם ישנם רבנים ומנהיגים שקובעים יום תענית, מעוררים יהודים לתת צדקה, לעשות תשובה ולהתפלל לקב"ה שיציל אותנו מהמצב הקשה, צריך לומר להם 'יישר כוח' על היוזמה שלהם לחלץ את היהודים מהייאוש.

"לבוא ולומר, כפי שעושה שלמה שמיר, שהתענית לא תעזור, התפילה לא תעזור ושבכלל הוא לא מבין מדוע החליטו לקבוע תענית בדיוק כעת ולא לפני חודש — הרי זה פשוט מקרר ומזיק להתעוררות שהרבנים רוצים ליצור באמצעות התענית".

העיתון, ובו שני המאמרים, יצא לאור בדיוק ביום הצום, ואלפי הקוראים הנאמנים של העיתון רעשו וגעשו סביב המאמרים. אלו

עליו לדעת, שכשם שהוא חכם במהלכי הפוליטיקה, יש עוד חכמים בעולם. ובפרט שלאחרים יש קשרים טובים ועמוקים מהקשרים שלו. קשרים כאלו שאין לו. ועל סמך ידיעות אלו אומרים בפומבי ובמקום קדוש, ובמעמד כמה עשיריות מישראל, שהמצב היה איום ונורא, ובשבועות האחרונים המצב נעשה חמור יותר!

מצדדים בדעתו של שמיר, ואלו מנופפים בדבריו חדורי אמונה של ר' גרשון בער יעקבסון.

הרבי: יש לי מקורות מידע טובים יותר, ואני אומר באחריות מלאה: המצב הולך ומחמיר!

יומיים אחר-כך, במהלך התוועדות במוצאי שבת פרשת וישב, התייחס הרבי באריכות למאמרו של מר שלמה שמיר, ותקף בחריפות רבה את הדברים (להלן תוכן הדברים בתרגום מאידיש):

"יושב לו עיתונאי, משתמש בכוח הכתיבה שהעניק לו הקב"ה, וכותב כתבה שלימה העושה צחוק מהתורה ומהתוקף של פסקי הדין הרבניים. יהודים רבים צמו, התפללו ונתנו צדקה ביום פירסום הכתבה, והוא לא מתבייש לכתוב במאמרו: בשביל מה אמרת תהלים, למה נתת צדקה, למה התפללת, בשביל מה צמת? מה יום מיומיים?!

הוא חושב שבתור עיתונאי עם מקורות מידע ובקי במהלכי הפוליטיקה, הוא אמור לדעת הכל, ומשום כך הוא קובע: אין הבדל בין המצב כיום למצב לפני כמה חודשים. לא חלה שום החמרה!

עליו לדעת, שכשם שהוא חכם במהלכי הפוליטיקה, יש עוד חכמים בעולם. ובפרט שלאחרים יש קשרים טובים ועמוקים מהקשרים שלו. קשרים כאלו שאין לו. ועל סמך ידיעות אלו אומרים בפומבי ובמקום קדוש, ובמעמד כמה עשיריות מישראל, שהמצב היה איום ונורא, ובשבועות האחרונים המצב נעשה חמור יותר!

מה צריך לעשות אדם נורמלי, לא דתי, פשוט אדם הגון, לפני שהוא כותב מאמר דעה בנושא? לשאול במה מתבטא המצב האיום והנורא. נכון, אתה החכם, אתה הכתבן, אתה הפוסק, ואתה זה שצריך לומר לכולם דיעות. אבל בכל זאת, עליך להתחשב גם בדברים שמישהו אחר אומר. ובפרט כאשר אותו אחד חוזר על הדברים הללו שוב ושוב, במקום קדוש, בפרהסיא, ומבקש שיפרסמו את זה — היה עליך לבוא ולשאול: אולי תאמר לי, על כל פנים בסוד ובחשאי, במה מצב העולם איום ונורא? לא מתאים לך להגיע לכאן, תשלח מישהו! ואם לא מתאים לך שיידעו שאתה מתעניין בדעה של מישהו אחר — תשלח מישהו שישאל בעילום שם! לא מדובר בטרחה גדולה. בסך הכל להגיע למקום פלוני, לאיש פלוני, ולשאול: כיוון שאמרת כמה וכמה פעמים שהמצב בעולם הוא איום ונורא, והתבטאת שאתה אומר זאת באחריות מלאה — אולי אפשר לדעת במה המצב העולמי 'איום ונורא'?

כל זמן שאמרו שהמצב איום ונורא, אך לא קישרו את זה למעשה בפועל, הוא שתק. רק כאשר קישרו זאת לאמירת תהלים, את זה הוא לא יכל לסבול, ומיד פירסם כתבה, ועם הסברה בשכל והסברה בשולחן-ערוך, ובאריכות הביאור.

מדובר על יהודי עם זקן שלם. יהודי חסידי, לא חסיד ליובאוויטש, אבל חסיד. לך שאל את הרבי שלך, האם מותר לך לכתוב כך?!

למה אני מדבר נגד זה? כי יש יהודים שכאשר הם רואים משהו שנכתב בעיתון, הם חושבים שזה אמיתי. ובפרט שזה כתוב בעיתון דתי...

בהמשך ההתוועדות הסביר הרבי בהרחבה מדוע מצב העולם 'איום ונורא': באותה תקופה פרץ משבר בני הערובה האמריקאים באירן. הרבי ראה במשבר זה שינוי אסטרטגי במעמדה של ארצות הברית כמעצמת-ברזל שהכל חששו להתעסק איתה. "כשזה קם — זה נופל", אמר הרבי, והסיק, שנפילתה של ארצות הברית מביאה לעלייה של ברית המועצות. מעבר לכך, הזכיר הרבי, בין בני הערובה היו כמה יהודים, והעיקר —

באיראן חיים כמה עשרות אלפי יהודים, שבאותם ימים היו בסכנת נפשות.

כאשר מעמדה העולמי של ארה"ב איתן, היא יכולה לתמוך ללא סייג בישראל. אולם כעת, כאשר מצבה קשה, והיא זקוקה למצוא חן בעיני מדינות ערב, התמיכה שלה בישראל יורדת, וזה עצמו מצב מסוכן לישראל. הרבי הזכיר גם שבשבועות האחרונים החזירו שטחים של נפט למצרים, וכרסמו בחוסנה הבטחוני של ישראל. כל זאת, בנוסף למצב הכלכלי של ישראל שנקלעה לקשיים עצומים בזמן האחרון.

ואם לא די בכל אלו, הרי מצב היהדות בעולם כולו, ומצב המוסריות בארץ ישראל הגיע לשפל המדרגה.

כל אלו, הדגיש הרבי, הם דברים גלויים, שכתובים בעיתונים, וכל עיתונאי אמור לדעת אודותם. כשמנתחים נכון את המאורעות הללו, מגיעים מיד למסקנה שהמצב 'איום ונורא'.

[באותה התוועדות, כאשר הזכיר הרבי את יהודי איראן שמצויים בסכנה נוראה — אמר הרבי שמסוכן לפרסם את הדברים, ומספיק שהדברים נאמרים בעל-פה. מסיבה זו, כל השיחה שהובאה בקטעים הקודמים, לא פורסמה בזמנו, והיא מובאת כאן בפירסום ראשון מתוך קלטת ההתוועדות].

'נמסרו לי הדברים שאמר כ"ק אודות הטור שכתבתי באלגעמיינער זשורנאל. האמת היא שכלל לא נתכוונתי בטור זה לחצר ליובאוויטש, אלא לתנועות וארגונים אחרים של היהדות האורתודוכסית, כי איך יכול בר-דעת להטיל בתנועת ליובאוויטש חשד של חוסר מעש?... דברי לא הובנו כראוי, ולא נתכוונתי לומר חלילה שתענית ותפילה אינם מסייעים, אלא שלא די בכך

שמיר משנה גישה: המצב באמת קשה, והתענית תעזור!

קוראי "אלגעמיינער זשורנאל" שרכשו בשבוע אחר-כך את העיתון, שפשפו את עיניהם בתדהמה והיו המומים לקרוא את השורות הבאות בטורו של מר שלמה שמיר:

"אני מאמין באמונה שלימה שכאשר יהודי אומר פרק תהלים, יש לכך השפעה עד כסא הכבוד; אני מאמין באמונה שלימה, שאם מניין של יהודים ישרי-דרך יושבים יחד באהבת רעים, אומרים 'לחיים', או צמים, או אומרים סליחות ובוכים במר ליבם — יש להם את הכוח לבטל גזירות רעות.

"אני יודע גם, שהמצב של היהודים בכל מקום, ובפרט בארץ ישראל, מאוד חמור. המצב הולך ונעשה קשה יותר ויותר, ומכיוון שיודע אני שלאחרונה המצב נעשה חמור וקריטי — מאמין אני, שיהודים צריכים להתענות, להתפלל, לומר תהלים ולבקש מהקב"ה שישלח ישועה. אני סבור גם, שצריך לבטא יישר כוח גדול לכל הרבנים והעסקים שמצאו לנכון לקבוע תענית שעות ביום חמישי האחרון.

העבודה באלגעמיינער זשורנאל

בניו-יורק זכיתי להכיר ולעבוד עם עורך העיתון 'אלגעמיינער זשורנאל', הרב גרשון בער יעקבסון. הוא היה איש יקר מאוד, מאוד מקורב לרבי. פעם סיפר לי שרצה לשנות את שם העיתון, שתהיה לו יותר שייכות לליובאוויטש, אבל הרבי לא הסכים. הרבי רצה שהעיתון יהיה עיתון כללי. לא רק לחב"דניקים. מסיבה זו יכולתי לכתוב בעיתון את דיעותיי, למרות שפעמים רבות הן היו הפוכות מדעתו של הרבי וחסידי חב"ד.

ר' גרשון לא זז בעיתון בלי לשאול את הרבי. אני בטוח שהזכות הזאת עומדת היום לעיתון, שלאחר פטירתו משגשג ומתפתח בצורה מפתיעה. רק בזכות הרבי זה מחזיק מעמד. לא רק מחזיק מעמד, אלא גם נעשה איכותי יותר. בניו של ר' גרשון, הרב סימון והרב יוסף יצחק, הם אנשים מוכשרים באופן יוצא מן הכלל. אני מתפעל מהם בכל שבוע מחדש.

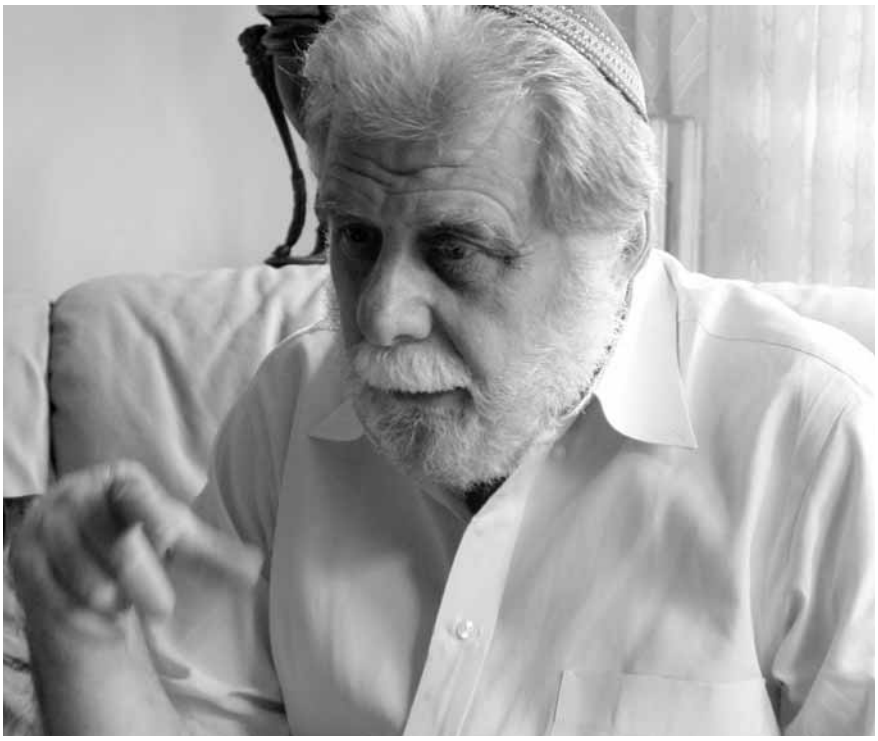

"יחד עם זאת, אני מאמין שבימים קשים כאלה אי אפשר לצאת ידי חובה רק בקביעת תענית, ואסור לרמות את עצמנו שהתענית בלבד תעזור לנו. מכיוון שאחת מהסכנות בתקופה קשה זו, היא זו שחלילה נרמה את עצמנו ונחשוב שבתענית בלבד כבר עשינו כל מה שביכלתנו לעשות במצב קשה זה.

"אני כותב את הדברים הללו, מכיוון שבטור שפרסמתי בשבוע שעבר, יצרתי את התחושה, שאני נגד התענית, או שחס וחלילה בכוונתי לקרר או לגרוע מחשיבותו של יום התענית.

"ייתכן, שלא נזהרתי כראוי, ולכן נוצר רושם מוטעה. אני בפירוש מאמין באמונה שלימה, שכל מה שגדולי התורה פוסקים, ומה שצדיקים גוזרים לעשות — חייבים היהודים לקיים. אני מאמין באמונה שלימה באמונה צדיקים, וכאשר גדולי התורה קוראים ליהודים לתענית — חלילה לי לומר אחרת או שאערער על החלטתם. אינני מסוגל לעשות כאלה דברים".

שמיר מבקש מהרבי סליחה ומחילה

מה גרם לשינוי הקיצוני בעמדתו של העיתונאי שלמה שמיר?

השבוע, ביקרנו בביתו שברובע ברוקלין בניו-יורק, וביקשנו לשמוע על הפרשייה, כמו גם על קשריו האחרים עם הרבי. פגשנו עיתונאי מלא מרץ נעורים, שאינו מהסס להשמיע את דעתו בכל עניין העומד על הפרק, אך יחד עם זאת — מלא הערצה וביטול נפלא כלפי הרבי.

כאשר שאלנו אותו על פרשיית התענית, ותפנית הפרסה העיתונאית שביצע בתוך שבוע, ממאמר תוקפני ומזלזל, למאמר מלא אמונה, כבוד והערכה — סיפר לנו מר שמיר דברים כהווייתם:

"כאשר ראיתי את המודעה על קביעת התענית, לא ידעתי שהרבי מליובאוויטש הצטרף לתקנה זו. סברתי שמדובר ברעיון פרטי של כמה רבנים, ומכיוון שחששתי שמדובר ברבנים שאינם עושים דבר לטובת המצב, מלבד הכרזה על תענית, תקפתי במילים חריפות את הכרזת התענית, והצבעתי על הצורך בצעדים חשובים אחרים לאחדות המחנה החרדי.

"לצערי, הצורה בה כתבתי את הדברים גרמה לכך שהקוראים הבינו מדברי שאינני מאמין בכוחה של התענית לבטל את הגזירות הקשות. והרבי, שחשש שמא מאמרי עשוי לקרר את אמונתם של יהודים פשוטים, תקף בחריפות את הדברים.

"מיד לאחר ההתוועדות, כאשר קיבלתי את תוכן דבריו החריפים הרבי, ובפרט לאחר ששמעתי שהדברים נאמרו מתוך עגמת נפש גדולה — כאב לי מאוד על שיצאה שגגה מתחת ידי.

"קודם כל, כתבתי מיד טור חדש, שמבהיר בצורה הכי ברורה כי מאמין אני באמונה שלימה ביכולתם של הפעולות הרוחניות כמו תענית ותפילה לשנות את רוע הגזירה. כעת, לאחר שידעתי בבירור שהרבי עומד מאחרי ההכרזה שהמצב 'איום ונורא', ולאחר שהרבי אף פירט והסביר את השינויים האסטרטגיים במפה העולמית — התחוור לי למעלה מכל ספק שאכן המצב 'איום ונורא', וגם את זה כתבתי במאמר השני.

"במקביל, הרגשתי צורך לכתוב לרבי מכתב, ולהבהיר את כוונתי בטור, כמו גם לבקש מחילה על עגמת הנפש שגרמתי לרבי בכתיבת הטור.

"וכך כתבתי לרבי: 'נמסרו לי הדברים שאמר כ"ק אודות הטור שכתבתי באלגעמיינער זשורנאל. האמת היא שכלל לא נתכוונתי בטור זה לחצר ליובאוויטש, אלא לתנועות וארגונים אחרים של היהדות האורתודוכסית, כי איך יכול בר-דעת להטיל בתנועת ליובאוויטש חשד של חוסר מעש?... דברי לא הובנו כראוי, ולא נתכוונתי לומר

חלילה שתענית ותפילה אינם מסייעים, אלא שלא די בכך ושצריכים לעשות מעשים לשיפור המצב הקשה'.

"הוספתי וכתבתי: 'עצם הרעיון כי לכ"ק נגרמה עגמת נפש בגלל הדברים בטור, והוא כואב על שגגתי – אינו נותן לי מנוח, ואני מבקש בזה סליחה ומחילה מכ"ק'.

"לאחר שכתבתי לרבי את המכתב, ביקשתי להבטיח שכל מי שקרא את הטור שלי בשבוע שעבר, יידע שלא התכוונתי כלל וכלל לזלזל בעניין התענית. משום כך כתבתי את הטור השבועי הבא בצורה כל כך חדה וברורה, למען יידעו כולם שיהודי מאמין אני, ואינני מערער על סמכותם של הרבנים, בפרט כאשר הם מגובים בדבריו הקדושים של הרבי.

הסתכלות של מנהיג ישראל אמיתי

שבועיים לאחר ששלח את המכתב לרבי, זכה מר שמיר לקבל מענה ארוך ומפורט מהרבי (ראה צילום):

ב"ה, ט"ו טבת ה'תש"מ
ברוקלין, נ.י.

הוו"ח אי"א נו"נ
עוסק בצרכי ציבור
מר שלמה שי' שמיר

מאשר אני קבלת מכתבו מיום ד' טבת. ולאחרי בקשת סליחתו, בודאי לדכותי' למותר להעיר, אשר דבר הנכתב לשני, ועל אחת כמה וכמה – לפרסום לחוג רחב, כלומר שכוונתו ומטרתו להשפיע עליו על ידי הפרסום, הרי מה שנוגע הוא רק פירושו של הקורא אותו, ועוד, וזהו העיקר, המסקנות שמסיק ממה שקרא.

מובן ג"כ ופשוט שאין המדובר במכתבי זה – כלל וכלל, ובהחלט הכי גמור, איך ישפיע הדבר על פעולות ליובאוויטש או על היחס לליובאוויטש, כי אם ע"ד ההשפעה בהיחס לעניני יהדות בכללותה, כולל להוראה הידועה – תשובה ותפלה וצדקה מעבירין כו'.

כיון שחננו ה' והוא סופר מצליח, זאת אומרת שמצא הגישה איך להשפיע על קוראי דבריו, הרי לדעתי עליו לקרא את המאמר אודותיו מדובר – עוד הפעם, אבל כאילו הוא רק הקורא ולא הכותב, וישער מהי המסקנה של הקורא, כנ"ל, ואם יש מה לתקן, ובאיזה אופן, אם המסקנה מחייבת תיקון. ואולי גם לשתף עמו מי שאינו נוגע בדבר ואין לו דיעה מוקדמת, למען דעת תגובה אוביקטיבית לגמרי.

ויהי רצון אשר כל או"א מאתנו ינצל כל האפשרויות שניתנו לו להפצת היהדות, התורה ומצותי', ובעיקר – בנוגע למעשה, קיום המצוות בפועל, ובאופן דמוסיף והולך ואור כהוראת ימי חנוכה דאזלינן מינייהו.

בעת רצון אזכירו ואת בני ביתו שיחיו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר, ובנקודה הפנימית – לגדל את בניו שי', ביחד עם זוגתו תחי', לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה בגו"ר גם יחד.

בברכה
מ. שניאורסאהן

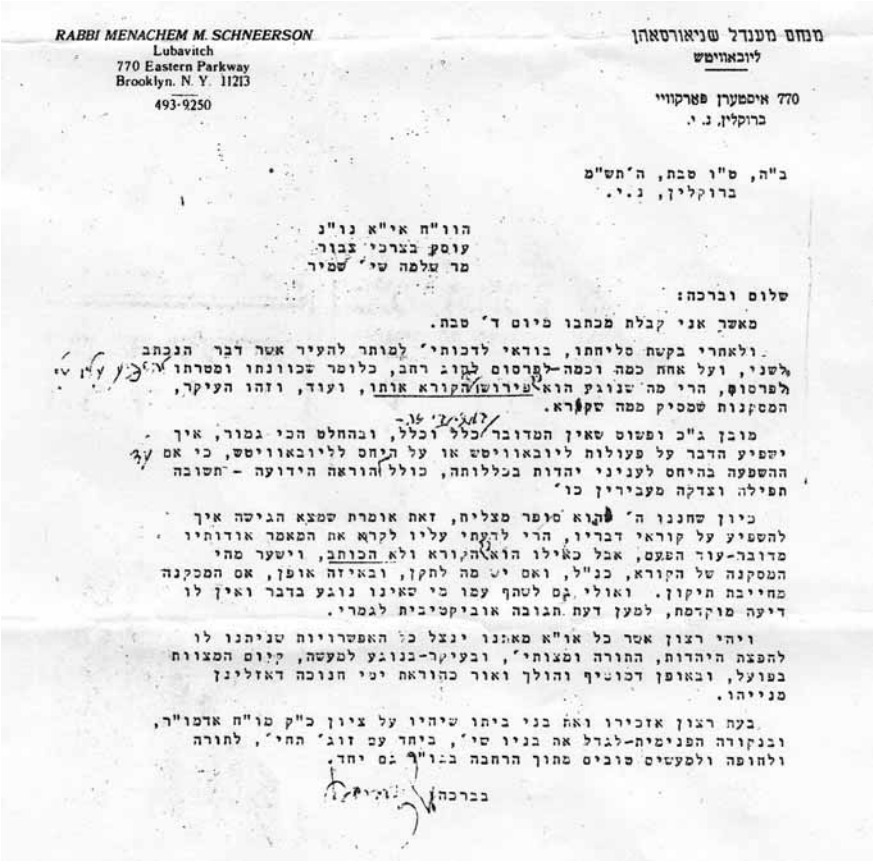

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ט"ו טבת, ה'תש"מ
ברוקלין, נ.י.

הוו"ח אי"א נו"נ
עוסק בצרכי צבור
מר שלמה שי' שמיר

שלום וברכה:

מאשר אני קבלת מכתבו מיום ד' טבת.

ולאחרי בקשת סליחתו, בודאי לדכותי' למותר להעיר אשר דבר הנכתב לשני, ועל אחת כמה וכמה – לפרסום לחוג רחב, כלומר שכוונתו ומטרתו להשפיע עליו על ידי הפרסום, הרי מה שנוגע הוא רק פירושו של הקורא אותו, ועוד, וזהו העיקר, המסקנות שמסיק ממה שקרא.

מובן ג"כ ופשוט שאין המדובר במכתבי זה – כלל וכלל, ובהחלט הכי גמור, איך ישפיע הדבר על פעולות ליובאוויטש או על היחס לליובאוויטש, כי אם ע"ד ההשפעה בהיחס לעניני יהדות בכללותה, כולל להוראה הידועה – תשובה ותפלה וצדקה מעבירין כו'.

כיון שחננו ה' והוא סופר מצליח, זאת אומרת שמצא הגישה איך להשפיע על קוראי דבריו, הרי לדעתי עליו לקרא את המאמר אודותיו מדובר-עוד הפעם, אבל כאילו הוא רק הקורא ולא הכותב, וישער מהי המסקנה של הקורא, כנ"ל, ואם יש מה לתקן, ובאיזה אופן, אם המסקנה מחייבת תיקון. ואולי גם לשתף עמו מי שאינו נוגע בדבר ואין לו דיעה מוקדמת, למען דעת תגובה אוביקטיבית לגמרי.

ויהי רצון אשר כל או"א מאתנו ינצל כל האפשרויות שניתנו לו להפצת היהדות, התורה ומצותי', ובעיקר-בנוגע למעשה, קיום המצוות בפועל, ובאופן דמוסיף והולך ואור כהוראת ימי חנוכה דאזלינן מינייהו.

בעת רצון אזכירו ואת בני ביתו שיחיו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר, ובנקודה הפנימית-לגדל את בניו שי', ביחד עם זוג' תחי', לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה בגו"ר גם יחד.

בברכה

היחידות הראשונה

הקשר של מר שלמה שמיר עם חסידי חב"ד החל שנים רבות קודם לכן, עוד בתל-אביב של שנות היו"דים. "המורה שלי לעיתונות", מספר מר שמיר, "היה שמואל אבידור, עורך העיתון פנים אל פנים. הוא היה מאוד מיודד עם חסידי חב"ד, ודרכו הייתה לי הזכות להכיר את מיטב עסקני חב"ד של הדור הקודם. עד היום אני נזכר בהנאה מרובה בפגישות שלנו עם ר' פינייע אלטהויז. בעקבות פגישותנו, התחלתי להסתובב גם בבית הכנסת החב"די בנחלת בנימין, שם זכיתי להכיר חסידים נוספים מבני עלייה אלו.

בראשית שנות הלמ"דים נשלחתי לניו-יורק מטעם העיתון 'ידיעות אחרונות'. מכיוון שבאתי ממשפחה חסידית מיוחסת – אב אמי הוא אחיו של האדמו"ר מגור בעל ה'שפת אמת' – הייתה בי תשוקה עצומה לראות את הרבי.

דיברתי עם חברי המזכירות וסידרו לי פגישה עם הרבי. בטרם היחידות הכנתי רשימה ארוכה-ארוכה של שאלות. הכנתי גם את עצמי. שנים רבות חלמתי על פגישה-

"במכתבו זה", אומר מר שמיר, "התווה לי הרבי דרך מיוחדת לחיים, כיצד צריך כתב עיתונות להתייחס לכתבותיו ומאמריו. לדעת איזו השפעה עשויה להיות למאמריו על הקהל, ולזכור תמיד את המטרה: להפיץ יהדות בכך שנעודד את קיום המצוות המעשיות.

"אני גאה בכך שהייתה לי הזכות לקבל כזה מכתב מהרבי מליובאוויטש. רק מנהיג ישראל אמיתי מסוגל להסתכל כך על דברים".

לאחר היחידות הראשונה הגיעו יחידויות נוספות. למרות שהיחידות הראשונה הגיעה גם בעקבות הסקרנות העיתונאית שלי, היחידויות הבאות לא היו קשורות למקצוע שלי. הרגשתי צורך להגיע לרבי. אינני מגדיר את עצמי כחסיד, כי איני מתנהג בדרכי החסידים. אבל הלכתי לרבי כי הרבי בשבילי הוא הכל.

שיחה עם הרבי, והנה, אני עומד לפני דלת חדרו, בעוד רגעים מספר אכנס פנימה.

המזכיר פתח לפני את החדר ואני פסעתי פנימה. הרבי התרומם קמעא מכסאו. לחץ את ידי והזמיני לשבת על הכסא ממול. עיניו תכולות, זקנו אפור וחיוכו יכול להמיס את כל ערימות השלג של ניו-יורק. למרות שאינני חסיד חב"ד לא העזתי לשבת במחיצת הרבי, ונשארתי לעמוד לאורך כל היחידות.

שעתיים תמימות שהיתי במחיצתו. באחת אחרי חצות, נפתחה הדלת מאחורי ומזכירו לחש באידיש גרונית: "כבר מאוחר", אך, הרבי המשיך לדבר. הוא דיבר שעה וחצי מבלי להפסיק. הוא דיבר על אמונה. מונולוג ארוך-ארוך על אמונה.

לא על הצורך באמונה. לא על קדושת האמונה וחשיבותה. לא על דרכים בהם אפשר וניתן להביא יהודים רחוקים וקרובים לאמונה. אלא — על אמונה הקיימת כבר. החיה בלבותיהם של כל היהודים בזמננו, בעיקר אלה היושבים בארץ-ישראל.

בשיחתו שפע הרבי אהבה לעם ישראל, לארץ ישראל ולעם היושב בה. אהבה ללא מצרים. הוא מאמין גדול בהם, ויותר מזה באמונתם. הוא מאמין כי ארץ ישראל מלאה אמונה עד למעלה מגדותיה, כי תושביה מאמינים גדולים הם. מאמינים באלוקים ומאמינים בשבועתו לאברהם אבינו — לזרעך אתן את הארץ הזאת. וכה אמר: "כל אחד ואחד מתושבי ישראל כיום מאמין גדול הנהו, לעתים אף מבלי שידע בעצמו על כך. ארץ-ישראל היא חבית מלאה וגדושה באמונה. חסר רק הניצוץ שיצית חבית זאת ויגרום להתלקחות האמונה. טול, למשל, יהודי הגר בארץ-ישראל והוא שייך למפלגה הקומוניסטית. הוא קומוניסט. אני מאמין שהוא מאמין גדול. הוא יושב עם אשתו וילדיו במדינה מוקפת שונאים השואפים להכחיד אותו ואת ילדיו. מהו הדבר המחזיק יהודי זה בארץ-ישראל? האמונה בתורת מארקס? לא, איני חושב כך. הוא יושב בארץ-ישראל, חי בה, יוצא מדי פעם להגן עליה, כי אף מבלי שידע על כך — הוא מאמין באלוקים ומאמין שארץ-ישראל ניתנה לעם ישראל.

"אנו חייבים רק לעורר בקרבו את ההכרה באמונתו ובעקבות הכרה זו להביאו לקיום המצוות המעשיות. אנו צריכים ללמדו כי שמירת השבת. הכשרות, הנחת תפילין הם המשך טבעי לאמונה החיה בקרבו".

איזו הדרך?

"כיצד עושים זאת? כיצד מוצאים את הדרך למאמינים גדולים ויקרים אלה, האם דרושה הסברה דתית? האם נחוצים מנהיגים טובים ונבונים? לא מיניה ולא מקצתיה. לא", אמר הרבי. "אין צורך בהסברה דתית ואין צורך בהנהגה מיוחדת במנהיגים יעילים. מנהיגים דרושים רק כדי ליצור דבר

שאינו קיים. אבל האמונה הרי קיימת היא, חבויה בתוך כל יהודי. מצפה לגואלה".

ועוד אמר הרבי: "רק פעם אחת מכנה התורה את עם ישראל בתואר צבא. ביציאת מצרים קוראת התורה את עם ישראל צבאות. אנו חיים כיום במצב דומה. אנו לפני יציאה מגלות לגאולה. עם ישראל הוא כיום בבחינת צבא. צבא אחד גדול. וכל אחד מאתנו הוא חייל. אני, אתה, הבחור הלומד באולם הסמוך. היום מוטלת חובה על כל אחד מאתנו, וכמו שבצבא הגורם הראשון והחשוב הוא המשמעת, כך נדרשים אנו גם היום למשמעת. ראשית חובתנו למלא את הפקודה, רק אחרי כן לשאול שאלות והסברים. כבר נאמר: נעשה ונשמע. קודם עשיה, רק לאחר מכן מי שמרגיש צורך יכול לבקש לשמוע הסברים ופירושים. כיום אין אנו צריכים מנהיגים. אנו עצמנו חיילים ונדרשים לעשות, לבצע, כל אחד לפי מיטב יכולתו. והיעד: להצית את הניצוץ".

כיצד? לרבי הייתה תשובה חד-משמעית. ברורה ונועזת. לא על ידי הסברה. הזמן בוער, דוחק. אין פנאי להסברה. היום יש לדרוש, לתבוע. לא לבקש, להתחנן, להסביר — אלא לתבוע. לתבוע מה שיותר, מה שקשה יותר, מה שהרבה יותר, הנוער של ימינו מחפש אתגר, מחפש קשיים. נקודת המוצא צריכה להיות — תפסת מרובה. יש לתבוע הרבה. לא לבקש ולהתחנן ולחשוש מדרישות מופרזות. צריכים לדבר אל המאמינים בתקיפות ובכנות של אדם הרוצה וחפץ בטובתו של רעהו. ומול תקיפות כנה כזו, מושפע הנדרש והנתבע יותר מהכל.

"ראינו", אמר הרבי, "כי רק בשעת חירום, בשעת בעירה, נכון הנוער שלנו לכל, להקרבה ולמסירות נפש ממש. הנוער שלנו רוצה פקודה — לא ויכוחים. ופקודה לביצוע משהו קשה, מפרך, לא נוח וקל. היהודי בטבעו אינו נבהל מקשיים. היהודי הוא בטבעו 'להכעיסניק'. אנו עם קשה עורף ועם של מסירות נפש. עם של דווקאיזם.

"היום גם אין רוצים להבין כל כך הרבה, כמו לדעת. אפילו המדע היום מטרתו יותר לדעת, מאשר להבין. מה שאנו צריכים זהו — ידע דתי, לא הסברה דתית. ואם יש למישהו בישראל קושיות ותמיהות, קיימות שאלות ותמיהות חמורות וקשות יותר על עצם רצונו לחיות בארץ הזאת, בארץ-ישראל, כפי שאמרנו בתחילה. איני אומר, שאין לפעמים צורך להסביר, להתווכח — אבל, אסור לנו היום לבזבז זמן רב על וויכוחים והסברה. אנו חיים בתקופה של מעשים ועלינו לתבוע מעשים. הרבה מעשים".

לפני שנים רבות, החל חמי לשלוח בימי החופשה את תלמידי ישיבתו לערים ולעיירות נידחות בדרום ארצות-הברית, כדי למצוא יהודים ולהביא להם מעט יהדות. יום אחד חזרו שני תלמידים, מדוכדכים ומאוכזבים. 'הסתובבנו שבועות ולא הצלחנו, איש לא הקשיב לנו', טענו בפני. סיפרתי זאת לחמי, הוא השיב לי: 'הם אינם יודעים אפילו כי הצליחו. רק היום קיבלתי מכתב מאשה זקנה מאחת העיירות בהן ביקרו והיא כותבת לי, כי מראה שני הבחורים המזוקנים שביקרוה, עורר בלבה גל של זכרונות מבית אביה והיא מבקשת כי אשלח לה ספרים והדרכה כיצד תוכל לשוב לחיים יהודיים'

את כל זה אמר לי הרבי, כיוון שראה בתפקידי שליחות. הרבי הדגיש כמה פעמים בשיחותנו, גם במהלך היחידויות הבאות, שהקב"ה חנן אותי בכישרון הכתיבה, ועלי לנצלו להפצת מעיינות התורה והחסידות.

הרבי שאל אותי הרבה על הלך הרוחות בארץ ישראל, ועל דיעותיהם של פוליטיקאים שונים. הוא עצמו הפגין בקיאות נדירה בכל הנעשה בארץ ישראל. הוא ידע כל דבר.

אצבע מחייבת

בזמנו, כתבתי על היחידות הזאת בעיתון 'ידיעות אחרונות'. כתבתי שם שלרבי יש אצבעות ארוכות. ענוגות מאד, כאצבעות פסנתרן. כשרצה להדגיש משהו, היה זוקר אצבע מדגישה, מחייבת, דורשת.

והרבי המשיך ביחידות: "יש בינינו רבים החיים ביאוש. הם מיואשים מהמצב הרוחני. אינם מאמינים כי ניתן לעשות משהו, כי אפשר לשנות. יש מהם הנושאים עיניהם לשמים: 'רק אלוקים בשמים יכול לעזור, להושיע'. הם מסוכנים. מסוכן מאוד בימים אלו להתהלך ביאוש ולהטיל יהבנו על עזרת שמים בלבד. חמי — אדמו"ר הריי"צ — אמר לי פעם: "הגמרא אומרת, כי בעקבות המשיח חוצפא יסגא וכו' וחכמות סופרים תסרח וכו' והאמת תהיה נעדרת וכו' פני הדור כפני הכלב, ולבסוף מסיימת הגמרא ואומרת, ועל מה יש לנו להישען — על אבינו שבשמים".

"הסביר חמי: לאחר כל הדברים החמורים והקשים שהגמרא מונה בתקופה שלפני בוא המשיח, היא מסיימת 'ועל מה יש לנו להישען — על אבינו שבשמים'. הכוונה היא, כי בתקופה חמורה כזאת, כלפני בוא המשיח, הרי גם הישענות זו על אבינו שבשמים גם היא דבר חמור וקשה. כלומר, שבימים אלה אסור ליהודי לומר: 'אלקים בשמים יעזור ולי לא נותר מה לעשות ומאומה לא יעזור אם אעשה משהו'. זוהי שגיאה חמורה, מסוכנת. כי דווקא עתה מוטלת על כל אחד מאתנו החובה לעשות, להגיש את הניצוץ לחבית המלאה אמונה. והרי בכל יהודי ישנו ניצוץ.

"גם לי יש חסידים מיואשים, המתהלכים במרה-שחורה ושואלים אותי: 'לשם מה כל העבודה הזו? מה תתן ומה תוסיף הנחת תפילין ליהודי שלא הניח תפילין מזה עשרות שנים?' להם אני משיב: אנו חיים בתקופה של פיקוח נפש ובתקופה כזו גם הספק הקל שבקלים אינו נדחה. יש לעשות הכל גם אם קיים ספק אם זה אמנם יעזור ויועיל.

"ולעולם איש אינו יכול בעצם לדעת אם מעשיו הועילו, או חלילה לא. אני זוכר שלפני שנים רבות, החל חמי לשלוח בימי החופשה את תלמידי ישיבתו לערים ולעיירות נידחות בדרום ארצות-הברית, כדי למצוא יהודים ולהביא להם מעט יהדות. יום אחד חזרו שני

תלמידים, מדוכדכים ומאוכזבים. 'הסתובבנו שבועות ולא הצלחנו, איש לא הקשיב לנו', טענו בפני. סיפרתי זאת לחמי, הוא השיב לי: 'הם אינם יודעים אפילו כי הצליחו. רק היום קיבלתי מכתב מאשה זקנה מאחת העיירות בהן ביקרו והיא כותבת לי, כי מראה שני הבחורים המזוקנים שביקרוה, עורר בלבה גל של זכרונות מבית אביה והיא מבקשת כי אשלח לה ספרים והדרכה כיצד תוכל לשוב לחיים יהודיים'. אנו למדים מסיפור זה, כי העושה אל לו להתייאש אם אין הוא רואה מיד ברכה בעמלו. לעולם אין הוא יכול לדעת מתי ינבוט הגרעין ששתל".

השעה התארכה. כקרוב משפחה של האדמו"ר מגור הייתי נכנס אליו פעמים רבות, אך הוא מיעט מאוד בדיבור, והשיחה הארוכה עם הרבי הייתה הפתעה גדולה עבורי. אבל נהניתי כל רגע. זאת הייתה חווייה רוחנית אמיתית, שאין דומה לה.

הרבי התרומם מכסאו, לאות כי השיחה תמה, אך לא נשלמה. כאשר הערתי את תשומת-לבו כי הכנתי שאלות מספר ואולי מוטב כי אשלח את השאלות בדואר. העיר: "מדוע בדואר, הכנס נא שנית ונשוחח". תוך שהוא לוחץ את ידי, נענה ואמר, כמסכם את המונולוג הארוך שהשמיע: "ואם תשאל אתה, או כל מישהו אחר: מדוע דווקא אני צריך לעשות ולפעול — אשיב לו בשאלה: ומדוע זה לא אני?".

כשיצאתי מהיחידות, הרגשתי טפח מעל הקרקע. לקח לי כמה ימים לחזור למציאות. העינים החודרות של הרבי, הדיבור הנעים שלו, כמו ליוו אותי עוד ימים רבים לאחר היחידות.

אדם שמיימי

לאחר היחידות הראשונה הגיעו יחידויות נוספות. למרות שהיחידות הראשונה הגיעה גם בעקבות הסקרנות העיתונאית שלי, היחידויות הבאות לא היו קשורות למקצוע שלי. הרגשתי צורך להגיע לרבי. אינני מגדיר את עצמי כחסיד, כי איני מתנהג בדרכי החסידים. אבל הלכתי לרבי כי הרבי בשבילי הוא הכל.

היום אנשים לא מבינים מזה נקרא 'אדם שמיימי'. הרבי הוא סמל ודוגמא לאדם שמיימי. שאלתי פעם מישהו: האם אתה יכול לחשוב את 'אשרי' במחשבה אחת, בלי שתפריע לך מחשבה זרה אחרת? ההוא לא האמין שיש אדם שמסוגל לזה. לך תסביר לו שאצל הרבי מליובאוויטש המחשבה עוסקת בקדושה עשרים וארבע שעות, ללא הפסקה.

אני הלכתי לרבי כי חשתי מצווה ללכת לראות אותו. פשוט היה לי חשוב לראות את הרבי מידי פעם. הייתי מגיע לתפילות, להתוועדויות, וכמובן לחלוקת לעקאח בימים הנוראים.

באחת השנים, כאשר הגעתי לקבל לעקאח, פגשתי במקום את הצלם לוי יצחק פריידין. אני הכרתי אותו מימיו כצלם עיתונות בארץ ישראל, טרם חזרתו בתשובה. למעשה, אני הייתי אחד החוליות שקישר אותו לחב"ד. פגשתי אותו בבית העיתונאים בתל-אביב, והכנסתי אותו לעבודה ב'פנים אל פנים'. שם הוא הכיר את חסידי חב"ד, ומשם הייתה הדרך סלולה לחזרתו בתשובה והתמנותו הבלתי-רשמית כצלם החצר של הרבי מליובאוויטש.

כאשר נפגשנו בתור לחלוקת הלעקאח, התרגשנו מאוד. הוא אמר לי שכעת הוא יכול להחזיר לי טובה על שקירבתי את דרכו לחב"ד, וכאשר אעבור ליד הרבי — הוא יצלם אותי. בכלל, אני סולד מתמונות אצל אדמו"רים. למרות שהייתי עשרות פעמים אצל אדמו"רי בית גור, כמו גם אצל האדמו"ר הקודם מבעלז — אין לי תמונות איתם. אבל הוא עשה לי תמונה, ועד היום אני מודה לו על כך. מידי פעם אני מסתכל בתמונה הזאת, בה רואים את הרבי מעניק לי לעקאח, וזה מעורר אותי. אין ספק.

אני רואה את ההשפעה של הרבי בחיי היום-יום שלי. זה מה שספגתי מפגישותי איתו. אצל הרבי כל החיים הם אידישקייט, הכל ספוג בתורה ועבודה. כולם הרי יודעים שהרבי מעולם לא יצא לחופשה, זו דוגמא של מנהיג ישראל אמיתי.

הרבי מתעניין ב"אוסטילה חתונה"

זכיתי לשהות אצל הרבי זמן ארוך ביחידויות. למעלה משעתיים. מאוחר יותר הבנתי שבמושגים של ליובאוויטש מדובר בזמן של נצח. הרבי דיבר איתי בידידות מאוד גדולה. אני חושב שלרבי הייתה חיבה מיוחדת אלי, גם בגלל ייחוסי. אביה של אמי היה אחיו של בעל 'שפת אמת' מגור. סבי היה אהוד מאוד על אחיו, ובספר אגרותיו של ה'שפת אמת' יש מכתבים רבים שכתב לסבי. אני סבור שבגלל ייחוסי זה, כיבד אותי הרבי מאוד.

ביחידויות אצל הרבי, הביע הרבי התעניינות מיוחדת בספר שערכתי על ה"אוסטילה חתונה" — הייתה זו חתונה גדולה שנערכה לפני כמאתיים שנה בין שני חצרות אדמו"רים, והשתתפו בה כמאתיים אדמו"רים, ובראשם זקן האדמו"רים בדורו, האדמו"ר מאפטא זצ"ל. המתנגדים לדרכה של חסידות פשיסחא תכננו לנצל את המעמד הגדול כדי להטיל חרם על חסידי פשיסחא, בהסכמת כל האדמו"רים. הם הזמינו גם את האדמו"ר מפשיסחא, אולם הרבי מקוצק הפציר בו שלא לנסוע לחתונה, ואף שכב תחת גלגלי העגלה. בסופו של דבר הסכים הרבי מפשיסחא לשלוח משלחת של חסידים לחתונה. אחד מהם היה בעל חידושי הרי"מ, שהיה אז אברך צעיר.

כאשר הגיעו לחתונה, נוצרה סיטואציה שהרבי מאפטא שאל קושייה חזקה מאוד, ואף אחד מהנוכחים לא ידע להשיב. והנה בירכתי האולם נשמע קולו של בעל חידושי הרי"מ אומר ליושבים לצידו את התירוץ. הרבי מאפטא קרא אותו אליו, לראש השולחן, וביקשו לחזור על התירוץ. הוא התפעל מאוד מהתירוץ, ושאל: מי אתה? אמר לו בעל חידושי הרי"מ: אני מקטני תלמידיו של הרבי מפשיסחא... כמובן שנהיה רעש גדול, ובסופו של דבר התבטלה התוכנית.

אני חקרתי את הנושא הזה, ובניתי ספר שלם. עד היום טרם סיימתי את המלאכה, והוא נמצא אצלי בכתב-יד. אבל כאשר סיפרתי על כך לרבי, הוא הביע התעניינות מיוחדת וחקר אותי לפרטי פרטים.

כמה פעמים שנפגשנו, שאל אותי הרבי מתי אוציא את הספר לאור. זה היה מאוד חשוב לרבי. עד כדי כך חשוב, שפעם ישבתי בהתוועדות י"ט כסלו בין הקהל, כשלפתע קוראים לי לעלות למעלה. הרבי ביקש לדבר איתי. פילסתי את דרכי בין האלפים שעמדו צפופים למטה, ואחר-כך בין הרבנים הגדולים וזקני החסידים שישבו על הספסלים מאחורי הרבי, והרכנתי את ראשי לכיוון הרבי. והנה הרבי שואל אותי שוב על הספר. הייתי המום. בעיצומה של התוועדות י"ט כסלו, מה מעסיק את הרבי: הספר שלי...

שלמה שמיר והאמונה ברבי מלך המשיח

בכתבה שפירסם בעיתון 'ידיעות אחרונות' בשנת תשל"ה, התייחס שמיר בהרחבה לאמונתם של חסידי חב"ד כי הרבי הוא זה שיצעיד את עם ישראל אל הגאולה

השלימה:

"הרבנית שניאורסאהן, אשתו של הרבי מליובאוויטש, הביעה לא-מכבר את דאגתה על שסדר יומו של הרבי נעשה באחרונה דחוס ועמוס יותר מאי-פעם בעבר. מזכיריו של הרבי מאשרים, כי בחודשים האחרונים גבר קצב פעילותו וכי מרצו והספק עבודתו מדהימים. חסידים לוחשים שהרבי שרוי בעשיה קדחתנית ורוחו סוערת וחסרת-מנוחה. שליחי הרבי אומרים כי יותר מתמיד הוא מדרבן אותם למלא ולהשלים את הוראותיו. אורחים מישראל וממדינות אחרות שנפגשו ביחידות עם הרבי התרשמו בעיקר מן החום וההתלהבות שמצאו בו. וכדברי אחד מהם "משהו בוער בקרבו".

"בבית המדרש של הרבי בברוקלין מתנדבים חסידים ישישים להסביר את פשר התכונה והקדחתנית המאפיינים את הרבי לאחרונה. הגאולה קרבה. הרבי מתכונן לקבל פני משיח. בפיהם, גאולה ומשיח אינם משאלה שבלב, תפילה או חלום — אלא עניינים קרובים ומוחשים. אין הם מחשבי-קיצין, אלא מפרשים את התנהגותו ודבריו של הרבי. אלה מוכיחים כי הגאולה מאחורי הכותל, היא תבוא בזמן קרוב ממש. אמר לי אחד ממקורביו: הרבי מכין את העם כולו ומכשירו לקראת הגאולה, לביאת המשיח. כל הפעולות והמבצעים שעליהם הורה בשנים האחרונות נועדו ליישר הדורים אחרונים להופעת גואל צדק.

"אם נראה לחסידים שהמאזין לא השתכנע לגמרי, אין הם מרפים ממנו ומציעים לו עוד הסברים. מקובל ורווח הסבר זה: רבי מנחם מענדל שניאורסאהן הוא דור שביעי למייסד שושלת חב"ד, הוא הנשיא השביעי של תנועת חב"ד. משה רבנו היה דור שביעי לאברהם אבינו ועליו נאמר "כל השביעין חביבין". פירושה של אימרה זאת, שהשביעי מקבל את הכוח הרוחני והתכונות של הראשון.

"הרבי עצמו, מספרים החסידים, בשיחה פומבית ראשונה שנשא לאחר הכתרתו הדגיש, כי השביעי מסוגל להגשים בפועל את שליחותו של הראשון. ברור איפוא, שהוא המנהיג שנועד להוביל את העם לגאולתו".

על רקע כתבתו זו, התקשיתי להבין מדוע כאשר התקשרתי אליו לקבוע את הראיון עבור "בית משיח", הוא התנה את הסכמתו בהתחייבות שלנו לרשום מפיו שהוא מתנגד לפירסום שהרבי הוא מלך המשיח. שאלתי אותו מניין נובעת ההתנגדות שלו, והוא השיב שלדעתו הרבי עצמו נגד הפירסום.

כאשר אמרתי לו שהרבי התבטא כמה

סיכמנו שאביא איתי את שיחותיו של הרבי, והוא יוכל להווכח בכך בעצמו. בתחילת הראיון הצגתי לפני את שיחותיו של הרבי. בתחילה הראיתי לו את השיחות בהן אומר הרבי באופן כללי שנשיא הדור הוא משיח שבדור. אבל כאשר הוא ראה את השיחות בהן אומר במפורש שמשיח מנחם שמו וגם מענדל, ו-770 הוא 'בית משיח', ומכאן יתגלה תחילה – הוא הגיב בתדהמה: אם כך, מדוע לא מפרסמים את השיחות האלה? למה לא הראו לי את השיחות האלו עד היום?

וכמה פעמים על עצמו שהוא המשיח, גואלן של ישראל — הוא לא האמין. סיכמנו שאביא איתי את שיחותיו של הרבי, והוא יוכל להווכח בכך בעצמו.

בתחילת הראיון הצגתי לפניו את שיחותיו של הרבי. בתחילה הראיתי לו את השיחות בהן אומר הרבי באופן כללי שנשיא הדור הוא משיח שבדור. אבל כאשר הוא ראה את השיחות בהן אומר במפורש שמשיח מנחם שמו וגם מענדל, ו-770 הוא 'בית משיח', ומכאן יתגלה תחילה — הוא הגיב בתדהמה: אם כך, מדוע לא מפרסמים את השיחות האלה? למה לא הראו לי את השיחות האלו עד היום?

ראיתי במוחש כיצד יהודי שמעריץ ומוקיר את הרבי, מבין את האמונה שהרבי הוא מלך המשיח, ברגע שרק נודע לו שהרבי בעצמו אמר זאת בשיחותיו. ואת השאלה שלו — מדוע לא מפרסמים את השיחות האלה? למה לא הראו לי את השיחות האלו עד היום? — על כל אחד מאיתנו לשאול את עצמו, ולצאת לפעולה!

(תודתנו לחברי מערכת "אלגעמיינער זשורנאל" שפתחו את ארכיון העיתון בפנינו, וסייעו לנו בהכנת הכתבה לדפוס).

משפיעים מספרים

על התשרי הראשון שלהם אצל הרבי

בימים אלה, כאשר אלפים נוסעים לחצרות קדשנו, שמע נתן אברהם את זכרונותיהם של ארבעה משפיעים המספרים בערגה על התשר'יס שלהם אצל הרבי, על הגעגועים וימי האור • כולם בדעה אחת: גם היום יש לנסוע, אפשר וצריך לקבל את כל ההשפעות

הביא לדפוס: נתן אברהם

הרב דוד אופן, משפיע בביתר-עלית

"מחזה מרעיד לב של התקיעות"

אפשר לשבת לילה שלם ולדבר על הגילויים ולהיזכר באותם רגעים רווי הוד והדר רגעים מרגשים שעוררו לתשובה וגרמו לשמחה אמיתית כאלה שהיו שזורים בכל חודשי תשרי לאורך השנים. הדור הצעיר צריך לזכור שבפנימיות הדברים שום דבר לא השתנה

זכיתי להימצאות פעמים רבות במחיצת הרבי בחודש תשרי ב-770, ובאמת, מי שזכה לכך יודע, שהחודש הזה נותן כוחות לכל השנה כולה כפשוטו.

אמנם הנסיעה הראשונה שלי לרבי הייתה דווקא לקראת פורים, וזכיתי להישאר ב-770 חמש שנים רצופות. השנה הייתה תשל"ד, באותה שנה למדתי יחד עם חברי בישיבה בכפר חב"ד, האווירה לקראת הנסיעה לרבי הורגשה היטב והפכה מוחשית ומעוררת ככל שיום הטיסה הלך והתקרב. הנהלת הישיבה תרמה אף היא לאווירת ההכנה במבצע לימוד של מאה דפי גמרא בעל פה ועשרה מאמרים, שמי שלמד אותם קיבל מההנהלה חצי מסכום כרטיס הטיסה.

המשפיע בישיבה, ר' מענדל פוטרפס, ייחד את כל התוועדויותיו אודות המעלה שבנסיעה לרבי. לא ייפלא אפוא, שכאשר הגענו ל-770, אפפה אותנו התרגשות עצומה רק מראיית דמותו של הרבי. בסיום תפילת מעריב הראשונה שזכינו להתפלל במחיצת הרבי, הרבי הסתובב על מקומו והביט בנו בחוזקה, סקר כל בחור בנפרד. הרגשנו שהרבי חודר בעיניו לתוך הנשמה.

אציין כמה אירועים מרגשים מבחנתי שזכיתי לחוותם. תשרי תשל"ה היה תשרי הראשון שלי.

דומה כי אין מרגש ומיוחד יותר מראש השנה אצל הרבי. כל מה שאנחנו לומדים במאמרים ובשיחות, 'המשכת המלכות', 'הסתלקות המלכות', אצל הרבי בראש השנה ראו את זה בצורה מוחשית וחיה. המחזה מרעיד הלב של התקיעות, לראות את הרבי משליך את טליתו על עצמו ועל הפדיונות, ראו בבירור שהרבי מתפלל על כלל ישראל.

זכורני שבחודש תשרי תשל"ו אירע דבר מרטיט ביותר. באותה שנה ראש השנה יצא בשבת והרבי כרגיל עלה למפטיר. איך שהרבי החל לקרוא על מחשבותיו של עלי הכהן על חנה, הוא פרץ בבכי. זה היה בכי ממושך וקורע לב ממש. בהתוועדות שהתקיימה לאחר מכן הביא הרבי את השאלה מדוע חנה בכתה ולמה חשב עליה עלי שהיא שיכורה, והרבי הסביר שעלי ידע שראש השנה זו המשכת המלכות, ועל כן טען שאין זה הזמן לבקש ילדים. אולם חנה ענתה לכהן הגדול, שבקשתה לילדים היא לא עבורה אלא עבור הקדוש-ברוך-הוא. וכידוע ממנה יצא שמואל הנביא שהוא שלימות הכוונה, "וירם קרן למשיחו", שהוריד את העניין של משיח.

הרבי הוסיף ואמר אז, כי רואים שיהודים בוכים בתפילת ראש השנה כשהם מגיעים לקטעים של בקשת פרנסה וכדו', וכי מה להם לבכות בראש השנה בענינים 'פעוטים' כאלה כאשר זה זמן נעלה של קבלת המלכות? והרבי הסביר זאת על אותה דרך — שכאשר יהודי מבקש גשמיות, הרי זה נועד להשלים את הכוונה העליונה, דירה בתחתונים. אמנם הוא לאו דווקא מרגיש זאת בפנימיות, אבל הנשמה מבינה זאת היטב. "רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף", לעיתים שאדם רעב או צמא בגשמיות, זהו רעב וצמא שהנפש האלוקית מעוררת, בכדי לברר את הניצוץ האלוקי.

השיחה המדהימה הזו של הרבי בהתוועדות ראש השנה, שבאה לאחר הבכיות קורעות הלב במפטיר, כמו השלימו זה את זה.

באותם רגעים חשבתי על שיחה מאלפת שאמר הרבי הריי"צ, שבראש השנה ישנה עבודה של התקיעות ועבודה של המפטיר, כל אחת בנפרד. בפנימיות הענינים, מסביר הרבי הריי"צ, מפטיר של הרבי חשוב יותר מהתקיעות. התקיעות זה עבודה מלמטה למעלה, אבל מפטיר, זה דברי אלוקים חיים מתוך גרונו של הרבי...

עוד אפיזודה מעניינת זכורה לי משנת תשמ"ח. בשעת התקיעות של אותה שנה, אני זוכר בבירור שכשהרבי אמר את הפסוק "אל יעשקוני זדים" הרבי חזר וכפל את המילה "אל" פעמיים, וכמדומני שבפעם השנייה אמר "**בל** יעשקוני זדים".

מאוחר יותר נזכרתי בסיפור הידוע מהרבי הריי"צ, שבראש השנה תרפ"ז בשעת התקיעות נפלטה מפיו אנחה מרה, ומעומק לבו הטהור זעק: "ערוב עבדך לטוב — איי, געוואלד — אל יעשקוני זדים". יחידי סגולה, בעלי רגש, שחשו בכך, הבינו כי לא דבר ריק הוא. לאחר כל הארועים הקשים שהיו באותה שנה, הרגישו החסידים שלכך התפלל הרבי בשעת התקיעות...

בחודש שבט של אותה שנה, הסתלקה הרבנית הצדקנית ע"ה, ולאחר מכן עלה בי הרהור, שהוא 'הרגש' פרטי בלבד, שאולי לכך כפל הרבי בראש השנה...

זכורני עוד רגע מרגש ומיוחד במינו, בברכת התמימים רגע לפני כניסת יום כיפור. דוחק עצום שרר ב'זאל' הקטן, וכשהרבי נכנס הרגשנו ברובד הכי 'עצמי' ש"ברכנו אבינו כולנו כאחד". הרבי ברך אותנו שתהיה שנת הצלחה והתעכב על העובדה שהתמימים הם כמו שבט לוי שמובדלים מכולם, והזכיר זאת כמה פעמים בברכה. "לכם ישנה שליחות מיוחדת, לגיון של מלך שענינו 'יורו משפטך ליעקב'". המילים הללו והברכות של הרבי לא רק חקוקות, אלא מלוות כל תמים שהיה שם.

ידענו והפנמנו שהרבי רואה אותנו מסוף העולם ועד סופו. כל תמים שראה את הרבי, הבין והרגיש את מה שאני אומר כעת. כשהרבי הסתכל עלינו, הרגשנו בושה, הסתרנו את עצמנו, ברחנו. אמנם תמיד רצינו לראות את הרבי, אך היינו מביטים בזווית כזו שלא נעמוד מול עיניו של הרבי.

מי השמחה של חודש תשרי, אף הם קובעים ברכה בפני עצמה לזכרונות הנפלאים מאותם ימי אור נהדרים.

זכורני את סוכות תשל"ו, כאשר מהיום הראשון של סוכות ועד סוף החג, ירד גשם ללא הרף. לא היה יום שישבנו בסוכה מבלי שגשם ירד, למעט הסעודה הראשונה של החג. אחד האברכים כתב אז לרבי שכתוב בשולחן ערוך שאם יש גשם, הרי זה בבחינת

הרבי דיבר פעמים רבות שכשמגעים ל-770, באים ללמוד ביחד ולהתפלל ביחד. האמת שגם היום צריך כל אחד לצייר שהרבי נמצא איתו, מתפלל איתו ולומד איתו, ולייקר כל רגע ולצפות שהרבי כאילו עומד לנגד עיניו. זאת האמת לאמיתה

עבד שמוזג כוס לרבו ורבו שופך לו את זה, והעלה חשש שאולי זה סימן לא טוב לעם ישראל. הרבי החזיר לו תשובה מעניינת, בה פרך את הטענה שזהו סימן רע, והרבי אף הוסיף כי מכיוון שאת הסעודה הראשונה אכלו בלי גשם, ממילא קיימו את המצווה, ומזה אנחנו למדים שהקדוש-ברוך-הוא לא זרק את המצווה.

ולמה הגשם ירד בכל ימות החג? את זה הסביר הרבי, מכיוון שהקב"ה רצה שההתוועדויות של שמחת בית השואבה יהיו בישוב הדעת ויתקיימו בתוך הבתים... ואכן, אני זוכר שכך היה. ההתוועדויות נערכו בתוך 770, בעוד המשפיע ר' מענדל יושב ב'זאל' הקטן, וכשרצה לומר 'לחיים' היה מוציא את ראשו ורוב גופו מהחלון אל תוך הסוכה והיה שותה את הכוס...

בשמחת תורה תשמ"ח, הרש"ג לא חש בטוב והרבי רקד לבדו. היה זה מחזה לא רגיל, כיצד הרבי הלהיב את הציבור העצום כשספר התורה בידיו הק'. מה שהיה מיוחד באותו מעמד, שלאחר ההקפה השביעית, הרבי חזר למקומו על יד בימת התפילה, ושם רקד שוב, כמו עשה עוד הקפה מעבר לשתי ההקפות הנהוגות תמיד.

לא ידענו אז מה קורה, אבל הייתה התרגשות גדולה בקהל. בכלל, שמחת תורה בשנת תשמ"ח הייתה שמחה באופן יוצא מגדר הרגיל.

אפשר לשבת לילה שלם ולדבר על הגילויים ולהיזכר באותם רגעים רווי הוד והדר, רגעים מרגשים שעוררו לתשובה וגרמו לשמחה אמיתית, כאלה שהיו שזורים בכל חודשי תשרי לאורך השנים. הדור הצעיר צריך לזכור שבפנימיות הדברים שום דבר לא השתנה. הרבי דיבר פעמים רבות שכשמגעים ל-770, באים ללמוד ביחד ולהתפלל ביחד. האמת שגם היום צריך כל אחד לצייר שהרבי נמצא איתו, מתפלל איתו ולומד איתו, ולייקר כל רגע ולצפות שהרבי כאילו עומד לנגד עיניו. זאת האמת לאמיתה.

אם כל אחד יצייר שהרבי עומד על ידו — וכפי שהרבי ציין בעצמו בהזדמנויות רבות, ש"עוד מעט הרבי דער שווער יכנס וישאל מה עשית ואיך התכוננת" זה יגרום אצל המצייר התעוררות והוא ינצל את זמנו באופן הראוי לזירוז קבלת פני משיח.

הרב אברהם מייזליש, משפיע בכפר חב"ד

חלום שהתגשם

ר' יודל' החנה את הרכב ונכנס להתקשר למזכירות. אז עוד לא היו פלאפונים ניידים כמו היום וכשהרימו את הטלפון במזכירות הזדהה בשמו. מיד עלה הרבי על הקו ושאל אם הגענו. הוא ענה שלא והרבי ביקשו להמתין עם הטלפון וכל כמה דקות התעניין שוב. כשראה אותי לצאת הראשון אמר מיד לרבי שאנחנו הגענו והראשון שיצא הוא ר' אברהם מייזליש. הרבי הגיב בשמחה "יישר כוח גדול!" ● המשפיע הרב אברהם מייזליש מספר על הנסיעה הראשונה שלו אל הרבי ועל מופת מיוחד שארע לו באחד התשרי'ס

בזמן שהייתי בחור בישיבה, הנסיעה לרבי הייתה בגדר חלום משתי סיבות עיקריות. האחת – הסכום הגדול שעלתה טיסה, ממש הון תועפות. הפלגה באוניה הייתה זולה יותר, אבל היא לקחה הרבה זמן. נוסף על הבעיה הכלכלית, משרד הביטחון היה קשוח מאוד במתן היתרי יציאה. בכדי לזכות בהיתר יציאה, היה צריך לעבור תהליך של קריעת ים סוף ממש. גם אחרי שקיבלו אותו, הייתה פורצדורה ארוכה לקבלת ויזה מהקונסוליה האמריקאית.

כל זה היה עד שנת תשט"ז. בשנה זו הגיעו השלוחים שהרבי שלח לארץ הקודש, והם ערכו תעמולה גדולה על הצורך לטוס לרבי. הם סיפרו כיצד חשים אלה שנמצאים במחיצתו של הרבי, על הגילויים, על האור, וגירו את כולם להגיע ולהיות בדל"ת אמותיו של הרבי, ולא להיות ניזון רק מהתכתבויות ומאינפורמציה שהגיעה מבית חיינו.

הראשון שפרץ את הדרך, היה החסיד הרב מאיר פרידמן מכפר חב"ד. לקראת חודש תשרי תשי"ז לקח הלוואות גדולות שהותירו אותו בחובות, אך הוא טס לרבי.

בשנת תש"כ החליטו חסידים לחכור מטוס מאל-על, בו יטוסו רק חסידים, מה שיוזיל גם את עלויות הטיסה. לימים מטוס זה זכה לכינוי ה"צ'רטר הראשון". העניין התקדם אבל גם בקידומו היו בעיות וקשיים, עד שלעיתים היה נראה שהוא לא יצלח. באותם ימים הייתה מלחמה קרה בין ארצות הברית לברית המועצות, והקונסוליה האמריקאית סירבה להנפיק ויזות ליוצאי ברית המועצות, מה שכמובן מנע מחסידים רבים לטוס. רק לאחר מסע לחצים ושכנועים מצד גורמים שונים, החליטה השגרירות להנפיק ויזה קולקטיבית לכל מי שיהיה על הטיסה הזאת.

את הדרכון ההוא אני שומר בקנאות, על-אף שארבעה דרכונים שבאו אחריו כבר זרקתי, וזאת משום שעל הוויזה הזאת נכתב "ויזה לרבי שניאורסון מליובאוויטש". אני זוכר את ההרגשה שקיננה בנו, הטסים, למראה אותה חותמת. גם הגוי בקונסוליה הבין שחסידים טסים אך ורק לרבי ואין להם כל רצון לשהות בארצות הברית גרידא.

הצטרפתי לצ'רטר כשכבר הייתי נשוי טרי, ולאחר שאני וידידי המשפיע הרב וועלוול קסלמן עשינו שירות צבאי, מה שזיכה אותנו בהיתר יציאה.

קשה לתאר את ההתרגשות הפנימית וההתלהבות החיצונית לנוכח מטוס שלם של חסידים שנוסעים לרבי. זה היה כמו חלום שהתגשם. חסידים רבים הגיעו להיפרד מאתנו בשדה תעופה במעגלי ריקוד חסידיים חיים ומלבבים. מחד – עיניהם דמעו, ומאידך – הם שמחו בעבורנו.

חסידים ממש מסרו עצמם בכדי לטוס לרבי. לשם המחשה, הטיסה עלתה לכל אחד אלף וארבע מאות לירות כשהמשכורת החודשית שלי בתור מלמד הייתה שלוש מאות לירות, כלומר, שכר עבודה של חצי שנה. אבל אף אחד לא התחשב בזה, חשבו רק על הזכות להתראות עם הרבי.

הטיסה עצמה הייתה חוויה בלתי נשכחת. שוו בנפשכם ריקודים על המטוס כשהפרטיזן ר' זושא מנצח על הכל עם בקבוק 'משקה' בידו. בקדמת המטוס ישבו המשפיעים והרבנים בהם הרב שמריהו ששונקין, הרב חיים שאול ברוק, הרב דוד חנזין, הרב אברהם פריז ועוד.

במהלך הטיסה החלטתי להתיישב על ידם ולהאזין לשיחותיהם. אחת הנקודות שאני זוכר מאותה האזנה, היא דבריו של הרב ששונקין לחבריו, 'לא כך נוסעים לרבי. אנחנו היינו נוסעים לרבי בדרכים פתלתלות וביגיעה רבה; בטיסה אי אפשר לחוש את היוקר והחשיבות של הנסיעה לרבי'. במשך שעות ארוכות סיפרו סיפורים אישיים וזכרונות. האחד סיפר על 'היחידויות' להם זכה אצל הרבי הריי"צ, השני על לימודיו ב'תומכי תמימים' והשלישי על דמויות חסידיות שהכיר. אלו היו שיחות נפלאות ומרתקות.

בשל רוחות עזות, המטוס היה צריך לנחות באחד האיים בסמיכות לקנדה, ורק ביום שני בבוקר הגענו לניו-יורק. תחילה קיווינו שנספיק לומר 'סליחות' עם הרבי, אך ככל שהזמן חלף ועדיין לא יצאנו מהטרמינל, הבנו שלא נזכה לזה כנראה.

לאחר שהגיעה מזוודתי, פניתי לכיוון

היציאה. רק פתחתי את הדלת והנה אני מבחין בקהל גדול של חסידים שהגיע לקבל את פנינו, חיבוקים ונשיקות, דמעות ושמחה, הכל שימש שם בערבוביה. בין הקהל היו כאלה שהכרתי, בניהם ר' בן ציון שם טוב ועוד כמה מהשלוחים שהכרתי מאז שהגיעו לארץ ישראל בשליחות הרבי בשנת תשט"ז. בתוך כל ההמולה הרגשתי שמישהו סוחב אותי בידי לצד; היה זה ר' יודל קרינסקי, שלחש באוזניי "ר' אברהם — זכית", וביקש לומר דבר מה.

הוא סיפר שבבוקר לאחר סליחות, הרבי ביקשו שיכנס למזכירות, שם הורה לו לנסוע לשדה התעופה, וכשיגיע לשם יתקשר למזכירות. הוא החנה את הרכב ונכנס להתקשר למזכירות. אז עוד לא היו פלאפונים ניידים כמו היום, וכשהרימו את הטלפון במזכירות, הזדהה בשמו. מיד עלה הרבי על הקו ושאל אם הגענו. הוא ענה שלא, והרבי ביקשו להמתין עם הטלפון, וכל כמה דקות התעניין שוב. כשראה אותי יוצא הראשון, אמר מיד לרבי שאנחנו הגענו והראשון שיצא הוא ר' אברהם מייזליש. הרבי הגיב בשמחה "יישר כוח גדול!"

מובן שלא היה גבול להתרגשותי, בכך שזכיתי שהרבי שמע את שמי ונגרמה לו נחת רוח גדולה.

אל 770 הגענו עם מזוודותינו. בני משפחתי שהגיעו לקחתני אליהם, נענו בשלילה. רציתי להיות הכי קרוב ל'בית חיינו' והעדפתי להשאר עם מיטלטליי ולא למהר לצאת. בינתיים מחוג השעון הראה על תשע בבוקר, הנחתי טלית והתעטפתי בטלית, והנה הרבי יוצא לקריאת התורה. כמעט התעלפתי למראה הרבי. בירכתי את הברכה שמברכים כשרואים את הרבי ועמדתי מסומר למקומי, מביט ברבי משתאה כשהוא עולה לתורה.

נותרתי ב-770 עד מנחה, אז סיים החזן את ברכת "המברך את עמו ישראל בשלום", החזן הביט ברבי והתחיל לומר קדיש, משמע לא אומרים תחנון. לאחר מכן שאלתי את החזן למה לא אמר תחנון, והוא הסביר לי שזאת הוראה מהרבי, וכנראה שאצל הרבי בואם של האורחים מישראל הייתה סיבה מספקת שלא לומר תחנון. לאחר התפילה הודיע הגבאי שתתקיים התוועדות קבלת פנים לאורחים ב'זאל' למעלה. בשעת ההתוועדות היה דוחק עצום; עמדתי כמעט בשורה הראשונה בסמיכות לרבי, ואני זוכר שמהדוחק אגלי זיעה נכנסו לי לעיניים ואפילו לא יכולתי להניף את ידי בכדי להסירם... אותה התוועדות חקוקה בזיכרוני היטב.

באחד הימים של עשרת ימי תשובה, עמדתי בשורה השניה ליד השביל, כשלפתע היהודי שעמד לפניי זז ממקומו, וכך הרבי ראה אותי עומד עם הקביים. הרבי עצר, הביט בי וסובב את ידו כאילו שואל 'מה זה? אתה לא צריך את זה'. בו במקום זרקתי את הקביים...

הרבי פתח את ההתוועדות אודות הסיבה להתוועדות; היה זה באור ליום ג' של סליחות, אז הרביים היו נוהגים לומר מאמרים. ניגנו ניגון 'הכנה' למאמר, והרבי אמר מאמר ד"ה "לכה אמר לבי בקשו פני את פניך הוי' אבקש". הרבי בכה הרבה מאוד במהלך אותה התוועדות. עבורי זו הייתה הפעם הראשונה במחיצת הרבי. ההתרגשות שהציפה את ליבי הייתה עצומה. כלל לא עניין אותנו הנוחיות; הרצון היחיד היה לראות את הרבי ולעקוב אחרי כל תנועה וכל הנהגה.

את אותו לילה עשיתי על מיטה מתקפלת במטבח ביתו של הרב אברהם קארף, שהיה נשוי טרי מאוד והכרתיו כאחד מהשלוחים שהגיעו לארץ ישראל בשנת תשט"ז.

זה תיאור על קצה המזלג של היום הראשון שלי אצל הרבי.

שליחות במונטריאל

במוצאי איסרו חג של סוכות זכיתי לשליחות מיוחדת מהרבי, שהייתה מעין סגירת מעגל לאותו יום ראשון בו הגעתי אל הרבי. באותו יום פגש אותי הרב ישראל ליבוב ושאלני איפה הדרכון שלי. עניתי לו שזה בכיס והתעניינתי בשביל מה הוא צריך את זה. הוא ענה שבליובאוויטש לא שואלים שאלות, אלא מצייתים. הוא שאל איפה אהיה למחרת לפני מנחה, והשבתי שבן דוד שלי רצה שאתלווה אליו לקניות במנהטן עבור משפחתי ועבורו.

הוא אמר לי "פה זה לא ארץ ישראל, בכל חנות יש טלפון, ובכל חצי שעה תתקשר למזכירות". כך הווה. יצאתי לקניות ובאחת הפעמים שהתקשרתי, הוא שאלני היכן אני, וכשענייתי, ביקשני להגיע בזריזות לחדר המזכירות. מיהרתי לעלות על הרכבת הראשונה שהגיעה ונכנסתי למזכירות. כשנכנסתי לחדרו של הרב חודקוב, הופתעתי לראות שם, מלבד את הרב חדקוב שישב בראש השולחן, גם את הגאון הרב שניאור זלמן גורליק, רבו של כפר חב"ד; ר' שלומיק'ה מיידנצ'יק שהיה באותם ימים ראש הוועד בכפר חב"ד והרב לייב כהן.

הרב חדקוב פתח ואמר "כולם נמצאים פה", והבנתי שהמתינו רק לי. "הרבי ביקשני לקרוא לארבעתכם ולמסור לכם שליחות בשמו, שתיסעו יחד למונטריאל. הרב גורליק יהיה הדמות הדומיננטית במשלחת בפגישתכם עם בית הדין בעיר, הרב מיידנצ'יק יהיה הדמות הדומיננטית בפגישה עם ראש העירייה. הרב לייבל כהן יהיה הנציג של בית הספר לבנות בכפר חב"ד והרב מייזליש יהיה הנציג של ה'חדר' לבנים בכפר חב"ד. שיהיה בהצלחה". הרב חדקוב הגיש לנו את הדרכונים ויצאנו החוצה.

מכיוון שויזת הכניסה לארצות הברית הייתה קולקטיבית ותקפה רק לכניסה אחת, לכן לקחו מאתנו את הדרכונים כדי לסדר זאת. כשעמדנו על מדרגות הכניסה ל-770, ביקשנו הרב לייבל גרונר לעמוד ולהמתין. במשך דקות ארוכות עמדנו ארבעתנו דוממים. לא הבנו למה ומדוע, אבל בליובאוויטש, כבר נאמר לי, לא שואלים, אלא מצייתים. לפתע נפתחה הדלת והרבי יצא אלינו. היינו מופתעים מאד. הרב אברהם פריז גם עמד שם, והרבי שאל אותו בטון של תמיהה, "אתה גם מהנוסעים?" הוא חשב שהרבי מתכוון לנוסעים שהגיעו מארץ ישראל והשיב בחיוב, אך הרבי חייך והניף ידו בביטול.

הרבי נעמד ואמר, "כידוע המנהג בליובאוויטש שבמוצאי שמחת תורה מכריזים 'ויעקב הלך לדרכו'. בהמשך נאמר, 'ויפגעו בו מלאכי אלוקים' ורש"י אומר 'מלאכים ממש' והזהר מפרש קודשא-בריך-הוא ושכינתיה. כיון שאתם עומדים להיפגש עם יהודים וכאלה שאינם בני ברית, שאצל היהודים ילווה אתכם קוב"ה ואצל הגויים מספיק מלאכים. נסיעה טובה". לאחרי הדברים הללו נכנס הרבי בחזרה לחדרו, והרב גרונר דחק בנו למהר בכדי לא לאחר את הטיסה.

בדרך לשדה התעופה שאלתי את הרב גרונר שהיה הנהג, מה פתאום גם אני צורפתי

למשלחת. מילא ר' שלוימקי'ה מיידנצ'יק שהוא עסקן מכובד, הרב גורליק שהוא דמות רבנית חשובה, הרב כהן הוא איש חינוך, אבל אני אברך צעיר ללא ניסיון, באיזו סיבה צירפני הרבי לנסיעה? הרב גרונר חשב מעט ואמר "מסתמא בגלל שגרמת לרבי נחת רוח בכך שהיית הראשון מבין טסי הצ'רטר שיצאו מבית הנתיבות, הרבי שמע את שמך ולא נשאר אף פעם בעל חוב".

בפועל, השליחות במונטריאל הייתה מוצלחת מאוד, העיתונות המקומית כיסתה בהרחבה את ביקורינו.

איפה עומדים ולפני מי עומדים

אפשר להתוועד לילה שלם על הגילויים ועל האור הגדול במחיצתו של הרבי, אבל ראוי להפנים ולדעת שהיום אין שום ירידה, אדרבא. אני זוכר שאחד הגבאים שהיה מכריז על ההתוועדויות, היה מוסיף ואומר "ועל כולכם לדעת איפה עומדים ולפני מי עומדים". מי שרוצה להרגיש את הרבי צריך לעשות הכנה ולדעת לאן הוא נוסע.

לסיום, אני רוצה לספר דבר פלא אישי אותו חוויתי בתשרי תשמ"ב.

באותו חודש הייתי באמצע ה'שלושים' על אבי ע"ה, ועליתי לקברו לבקש ממנו סליחה על כך שאני נוסע לרבי אך אני לא בטוח שבכל מניין אוכל לעמוד כש"ץ. בחזרה מקברו של אבי, מיהרתי ללכת ושברתי את רגלי. בקושי הגעתי לחותני שהתגורר בשכונת 'בית ישראל', ומשם נסעתי לחבוש את רגלי ב'הדסה עין כרם'. הם איבחנו סדק ברגלי ואמרו לי שאצטרך לשכב עשרה ימים בבית ולא לאמץ את הרגל. זה היה יום שלישי, יומיים לפני הטיסה. לא ידעתי את נפשי. טלפנתי לסוכן הנסיעות ר' ישראל אלפרוביץ, והוא הצליח לדחות את הטיסה רק עד מוצאי שבת.

הדבר האחרון שחשבתי לעשות, זה לבטל את הטיסה לרבי, ולכן במוצאי שבת, עם רגל חבושה וקביים עליתי על טיסה בדרך לרבי. מכיוון שלא רציתי שהרבי יראה אותי עם קביים, עמדתי אפוא בשורה השנייה בסמוך לשביל בו עבר הרבי. תחילה ניסיתי להוריד את הקביים בכניסתי ל-770, אבל זה היה בלתי אפשרי, לא יכולתי לעמוד על רגלי השבורה, וכשניסיתי בכל זאת, העמידה על הרגל גררה כאבים נוראים.

באחד הימים של עשרת ימי תשובה, עמדתי בשורה השניה ליד השביל, כשלפתע היהודי שעמד לפניי זז ממקומו, וכך הרבי ראה אותי עומד עם הקביים. הרבי עצר, הביט בי וסובב את ידו כאילו שואל 'מה זה? אתה לא צריך את זה'...

זרקתי מיד את הקביים ומאותו רגע לא נזקקתי להם עוד. מרגע לרגע הפצע הבריא יותר ויותר עד שהלכתי כרגיל. מבט אחד של הרבי יכול לשנות הכל.

אנחנו צריכים לזכור ולהפנים תמיד, שהרבי רואה אותנו בכל עת ויכול לשנות סדרי בראשית ממש. מוכרחים להזכיר לעצמנו, לחדד את זה בכל עת, וכשנעשה כך, נוכל לנסוע לרבי ולצאת עם מלא חופניים של חיות והתלהבות חסידית.

הרב ישבעם הלוי סגל, משפיע בכפר חב"ד

"הכמיהה לרבי הביאה אותנו לרקום תכנית סודית"

"לפתע התפרץ החסיד הרב איצ'ה נח ריבקין והודיע כי בארץ ישראל פרצה מלחמה קשה וכל החזיתות בוערות. הייתה זו מלחמת יום הכיפורים. המזכיר ניגש אל הרבי ודיווח לו. הרבי הסתובב לא ניראה היה שהוא מופתע מהידיעה רק הנהן בראשו. מי שעמד בסמוך וראה את תגובתו הבין שהרבי כבר יודע על כך... • המשפיע הרב ישבעם הלוי סגל מספר על הנסיעה הראשונה שלו אל הרבי ועל תשרי'ם אחרים שלו ב'בית חיינו'

מהיום הראשון בו נכנסתי ללמוד בישיבה בפרדס, שמעתי את המשפיע הרב שלמה חיים קסלמן מדבר ב'קאך' מיוחד על הצורך להתקשר לרבי. הנקודה המרכזית בכל ההתוועדויות הייתה הדרישה מהתמימים להיות מסורים לרבי, וזה עיקר העיקרים. הרב קסלמן דרש שההתקשרות לרבי תתבטא ב'אתכפיא', בתפילה באריכות, בהתבוננות בתפילה, בקריאת שמע שעל המיטה, בשימת לב מיוחדת. אולם הנקודה העיקרית של הדרישות הללו הייתה, שנוכל להתקשר טוב יותר לרבי, ושכל פעולות אלו יהוו את ההכנה הראויה לקראת הנסיעה לרבי. "תארו את עצמכם עומדים בפני הרבי מלוכלכים ומזוהמים", היה אומר.

תמיד שאפנו לטוס לרבי. זה היה בנפשנו. כל שנה מחדש התעורר בנו אותו רצון עז לנסוע אל הרבי, אך הקשיים שעמדו לפתחנו, הכריעו אותנו להישאר בארץ ישראל. הכרטיס עלה הון עתק, וגם אלו שהצליחו ללוות כספים, עמדו בפני בירוקרטיה קשה וארוכה של מתן אישורי יציאה מטעם שלטונות הצבא.

באחד השנים, לפני חודש תשרי, נודע לנו שבימים אלו התמנה רב לחברת האוניות 'צים'. רקמנו תכנית ליצור איתו קשר כדי שיקשר אותנו עם חברת אוניות מחוץ לארץ, ובאמתלא של פועלים נגיע דרכם לניו-יורק, כלומר, אל הרבי...

בנינו תוכנית ארוכה איך להגיע אל אותו רב שהתגורר בחיפה וכיצד לדבר איתו ולהסביר לו מדוע הוא מוכרח לעזור לנו. לפני שהגענו אליו, כהכנה רוחנית, הקדשנו שלושה ימים עבור הרבי. באותם ימים הפיצו בארץ ישראל את השיחה הידועה על העבודה הנדרשת בחודש אלול שנאמרה בשנת תשי"א. הדפסנו את הדברים ובמשך שלושה ימים עברנו בעשרות ישובים ועיירות בגליל, ובכל מקום דיברנו על הרבי והשארנו עותקים מאותן שיחות קודש נפלאות.

בסוף לא אסתייע מילתא, ואותה תוכנית לא צלחה, אבל מכך אפשר להבין עד כמה חלמנו על הנסיעה לרבי. יומם ולילה היינו טרודים ועסוקים בזה.

בשנת תש"כ, כשהייתי עדיין בחור בישיבה, הודיעו שמתארגן צ'רטר רק לחסידי חב"ד. היה ברור לי, כפי שהשמש זורחת בצהרי יום קיץ, שאני אהיה על הטיסה הזאת. מחיר הטיסה היה גבוה, סכום כסף מצטבר של חצי שנת עבודה. באותה שנה עבדתי בעבודות מזדמנות; הייתי אחראי על רישום אוכלוסין שערך משרד הפנים באותן שנים, כמו עבודות צדדיות נוספות מכאן ומשם. למרות כל זאת, סכום הכסף שהצלחתי לצבור היה עדיין כטיפה מן הים. מאבי, הרב משה שהיה איש מסירות נפש וממפקדי הלח"י, קיבלתי סכום גדול, ובתוספת הלוואות רכשתי כרטיס טיסה.

ביום שידעתי שאני בין רשימת הטסים, לא היה מאושר ממני (אגב, לפני שחזרתי, רכשתי בארצות הברית מכשיר הקלטה מודרני, דבר שהיה בגדר חלום בארץ ישראל. את המכשיר מכרתי ומהכסף שהשגתי כיסיתי את רוב כספי ההלוואות).

המטוס שעליו טסנו, נקרא 'בריטניה'. הוא היה ספינת הדגל של חברת התעופה — אל-על. שאר הטיסות באותם ימים היו במטוסים קטנים יותר שנאלצו לעשות בדרכם לניו-יורק כמה עצירות תדלוק. המטוס שלנו יכול היה להכיל מאה מקומות, ודי היה לו בעצירה אחת.

הטיסה בצוותא עם גדולי החסידים, ובכלל העובדה שאני מגשים חלום, הייתה מרגשת בצורה שאי אפשר לתאר. את העצירה בדרך לניו-יורק למטרת תדלוק, עשינו בפריז. משלחת גדולה של חסידים ובראשם ר' ניסן נעמנוב, קיבלה את פנינו. אפשר היה לחוש את ההתלהבות על פניו של הרב נעמנוב. "חסידים נוסעים לרבי", הוא

אמר בהתרגשות פעמים רבות.

מקרה מעניין היה לי כאשר תדלקו את המטוס, או אז הורידו אותנו לאולם צדדי ושמרו עלינו בכדי שלא ייפגעו בנו. במהלך ההמתנה הנחתי תפילין והשוטרים חשבו שמדובר במכשירי קשר ואמצעי ריגול מיוחדים. אחד החסידים שדיבר צרפתית, הסביר להם מהן תפילין...

קברניט המטוס זכה כמובן להניח תפילין ואף השתתף אקטיבית בכל האווירה של ההתוועדות והריקודים שהיו על המטוס. לפני הנחיתה הודיע למגדל הפיקוח בקנדי, שעל המטוס שלו נמצאים חסידי חב"ד, ואם יראו מטוס מתנדנד, שידעו שזה המטוס שלו...

בדרך לניו-יורק עצרנו עצירה נוספת בקנדה, ומשם הגענו בבוקר יום שני לניו-יורק. ביציאה מהטרמינל התקבלנו על ידי המוני חסידים בחיבוקים ובריקודים.

זאת הייתה הטיסה הראשונה לרבי בסדר גודל שכזה, והייתה התרגשות עצומה. בעודי תוהה, תפס את מרפקי חסיד גבה קומה, ושאלני לשמי. עניתי לו את שמי, והוא אמר, ספק מבקש ספק פוקד 'אתה אצלי בחודש החגים'. היה זה ר' משה דובינסקי ע"ה, שאצלו התגוררתי באותו חודש. הייתי בר מזל ביחס לשאר חבריי, שכן הוא התגורר מול 770.

את התחושות שהציפו את לבי בפעם הראשונה שראיתי את הרבי, אי אפשר לתאר. רעדתי כולי. בירכתי 'שהחיינו' והייתי מבולבל ונרגש.

באותו יום ערך הרבי התוועדות 'קבלת פנים' לאורחים, ואמר מאמר ד"ה 'לך אמר לבי'. לא אשכח לעולם את הצפיפות הגדולה שהייתה באותה התוועדות, כמו גם את הבכיות הנוראיות של הרבי. הרבי אמר בקול רם, "תראו כמה יקר גוף של יהודי שבשבילו שפך הקב"ה כל כך הרבה תורה ומצוות". אלו היו רגעים מרטיטים ממש.

בכל אותו חודש כתבתי מכתבים לבית הוריי בארץ הקודש, בהם תיארתי את האווירה ב-770. הרגשתי את ההתבטלות הגדולה אל הרבי גם מצד זקני החסידים.

שמחת תורה באותה שנה היה משהו מיוחד ויוצא דופן. הרבי לימד את החסידים את הניגון 'אתה בחרתנו'. באותה התוועדות אמר הרבי, שמי שיקבל על עצמו תוספת בלימוד חסידות, יוכל לגשת אליו ולקבל 'משקה'. לאורך האולם היה שולחן, הרבי עמד על השולחן עם הפנים לכיוון ארון הקודש, והחסידים עברו בסך, כאשר כל אחד

קברניט המטוס זכה כמובן להניח תפילין ואף השתתף אקטיבית בכל האווירה של ההתוועדות והריקודים שהיו על המטוס. לפני הנחיתה הודיע למגדל הפיקוח בקנדי, שעל המטוס שלו נמצאים חסידי חב"ד, ואם יראו מטוס מתנדנד, שידעו שזה המטוס שלו...

הודיע על החלטתו הטובה בעניין ההוספה בלימוד החסידות, והרבי מצידו מזג לו 'לחיים'. מאחורי הרבי ישבו זקני החסידים. לפתע הסתובב אליהם הרבי ואמר בכעין התנצלות על כך שהוא עם הגב אליהם: "מה אני יכול לעשות, הארון קודש מצד זה"...

בכל אותו זמן שהרבי חילק 'לחיים', החסיד הרב שלום מרוזוב שהיה שיכור לחלוטין, בכה בכיות עצומות בעודו שוכב על השולחן שהרבי עמד עליו. מפעם לפעם הפסיק הרבי את החלוקה, הביט בו ושוחח עימו. לא יכולתי לשמוע את הדיבורים ביניהם כי הרעש היה עצום.

בסיעה נוספת עשיתי לקראת תשרי תשל"ד. כבר הייתי נשוי עם ילדים. בבוקר יום הכיפורים, עמדתי קרוב לבימת התפילה של הרבי. לפתע התפרץ החסיד הרב איצ'ה נח ריבקין, שהודיע כי בארץ ישראל פרצה מלחמה קשה, וכל החזיתות בוערים. היתה זו מלחמת יום הכיפורים. המזכיר ניגש אל הרבי ודיווח לו. הרבי הסתובב, לא נראה היה שהוא מופתע מהידיעה, רק הנהן בראשו. כל מי שעמד סמוך לרבי וראה את תגובתו הבין שהרבי כבר יודע על כך וכעת הוא בעיצומה של עבודה רוחנית לבטל את אותה גזירה איומה.

שלשה ימים לאחר מכן, התוועד הרבי לכבוד י"ג תשרי. במהלך ההתוועדות שאל הרבי, לכאורה איזה טעם יש להתוועד בזמן שדם יהודי נשפך? והרבי ענה על דרך בעל ההילולא האדמו"ר מהר"ש שתבע את המושג 'לכתחילה אריבער' שדווקא על ידי ההתוועדות יבטלו כל הגזירות הקשות.

באותם ימים שררה תחושה קשה שהנה הערבים הצליחו להפתיע אותנו, והם עומדים בפני הכרעה. דברים אלה של הרבי נסכו תקווה והרגיעו את הציבור.

רגע מרגש לו זכיתי, ועד היום כשאני רוצה להיזכר בפרטיו, אני מביט בתמונה שתלויה על קיר ביתי והיא מזכירה לי הכל בבהירות. היה זה בחודש תשרי תשמ"ח, המזכיר הרב לייבל גרונר קרא לי ולעוד שלושה מתושבי כפר חב"ד, הרב וועלוול קסלמן, הרב אבא לווין והרב שמעון בקרמן, והודיע לנו שהרבי בחר בנו לקבל ממנו ד' מינים. ארבעתנו היינו בוועד הרוחני בכפר חב"ד, וההתרגשות שלנו הייתה גדולה. לאחר שכל אחד קיבל אחד מהד' מינים, החל הרבי לברך אותנו כבכל שנה. כמה מאנ"ש בכפר חב"ד נכנסו אף הם למסדרון לשמוע את הברכה. כשהרבי סיים לברכנו, ביקש להיכנס חזרה לחדרו, והנה הצלם יצחק פריידין שעמד על המדרגות, אמר בקול רם, כשהוא מחזיק את מצלמתו הגדולה בידיו, "חסידים מתברכים שנתראה עם הרבי בריאים ושלמים בשנה הבאה", הרבי הסתובב בחזרה וענה "אמן, אבל בארץ ישראל".

פריידין הופתע מאד, עד שהמצלמה נשמטה מידיו, ואילולא הרצועה, הייתה נופלת ארצה. לאחר שבריר רגע, התעשת והשיב לרבי "ברור בארץ ישראל", והרבי חייך אליו חיוך רחב וענה "ואז תחסכו את הכרטיסים שלכם לפה", וחזר לחדרו. כמה שבועות לאחר מכן, פגשתי את פריידין בחתונה, והוא סיפר לי "אתה לא מאמין, אבל כשהמצלמה נשמטה מידי, היא קיבלה מכה וצילמה מבלי משים תמונה יפיפייה בה רואים את הרבי מחייך חיוך רחב ואתה עומד בסמיכות". מובן שביקשתי ממנו לפתח לי את התמונה, והיא תלויה בסלון ביתי להזכיר לי את אותו מעמד נשגב.

ב"יחידויות' להן זכיתי בכמה מהשנים, זכיתי לדברים נפלאים שאת מרביתם אני מנוע מלספר, רק אומר שהם היתוו לי את דרכי בחיים. שני דברים מבחינת טיפה בים אוכל לספר. ב"יחידות' שהייתה לי בשנת תש"כ, כשהגשתי לרבי את הנייר עליו רשמתי את שמי ואת בקשתי, הוציא הרבי עט והוסיף בסמיכות לשמי את התואר 'לוי', כשהוא מעיר לי שאני לוי ומפני מה לא ציינתי זאת. מאז אני באמת מקפיד בכל מקום שאני מציין את שמי, להוסיף את

התואר 'לוי'.

ביחידות נוספת עם רעייתי ע"ה, בירכני הרבי שאזכה לרוות נחת מבניי ומתלמידיי הם ילדיי. לנוכח ברכתו של הרבי התרגשתי מאוד.

גילויים ורגעים מרגשים לא חסרים, אולם אנחנו המבוגרים צריכים לומר את האמת — ההתמסרות של התמימים והאברכים היום לענייניים של הרבי, לא רק שלא נופלת ממה שהייתה בעבר, אלא היא יותר גדולה וכבירה, ולא על דרך המליצה. אני אומר את הדברים ללא צל של ספק. העובדה שלא רואים את הרבי, זה לא אומר שהרבי לא פועל ונמצא איתנו.

הרבי הריי"צ כותב שליובאוויטש היא ירושלים ובית הרבי זה בית המקדש, וחדרו של הרבי זה קודש הקודשים, ובתוכו נמצא ארון הברית שעליו כתוב "מקום הארון אינו מן המידה". זה שיהודים עלו לרגל בזמן בית המקדש, זה מפני שהם הלכו לראות ולהיראות, כפי הנאמר. הראייה הייתה התבטלות להקב"ה. כן הוא הדבר כשנוסעים ל-770. אפילו כשמסתכלים על הכסא ועינינו הגשמיות אינן רואות דבר, אנחנו מוכרחים להאמין שהוא לא ריק, והרבי נמצא בו ובכל מקום. הרבי נותן כוחות. זו הרגשה שהולכת ומתעצמת משנה לשנה, כי בכל יום אנחנו מתקדמים עוד צעד לגילוי האמיתי של הגאולה האמיתית והשלמה.

דקה הליכה מ-770 • מלון מפואר • בפורמט קטן • סטייל גבוה • דירות סטודיו מפוארות

◆ מטבח מצויד במיטב השכלולים המודרנים: מקרר, מיקרוגל טוסטר, מיחם
◆ ארוחת בוקר, מקרר עם שתיה כל היום.
◆ טלפון חופשי
◆ אינטרנט מהיר חופשי
◆ וידאו

קינגסטון הוטל

917-691-5212
718-473-5937

◆ החלפת מצעים ומגבות
◆ שרותים ואמבטיה מפוארים
◆ סבונים ושמפו בשפע
◆ שרות מלא!

מרמלשטיין - מסעדה עם טעם ביתי

Mermelstein Caterers

Let us cater your simcha...

Open till 10:30PM

(718) 778-3100

MAYER KOHEN

351 KINGSTON AVENUE
BETWEEN CARROLL & PRESIDENT ST.

Keter
Van Service
Reasonable Prices

נהגים מאנ"ש דוברי עברית

JFK
LGA
NEWARK
$29
קנדי
לה-גרדיה
נוארק
$60+
Airport pickup
אפשרות איסוף משדה התעופה

כתר
שרותי הסעות
במחירים מוזלים

718-644-4444

הרב נחום קפלן, משפיע בשיכון חב"ד לוד

הרבי קרא לי באמצע ההתוועדות...

הרבי מכסה עצמו עם טליתו יחד עם הפדיונות. מי שהיה נמצא בסמיכות יכול היה לשמוע את בכיו של הרבי. די היה בבכי הזה בכדי לעורר בתשובה. הקהל העצום על-אף הדוחק האיום עמד דומם. אפשר היה לחוש את הקול דממה דקה של הרבי שעה שהחל לומר את הפסוקים. אלו היו רגעים מרגשים של התעלות רוחנית; עולם אחר לגמרי. רק להיזכר באותן דקות וכבר אפשר לבוא להרהור תשובה

• המשפיע הרב נחום קפלן מספר על הנסיעה הראשונה שלו אל הרבי ועל תשרי'ם אחרים שלו ב'בית חיינו'

ה שנה הראשונה בה זכיתי לשהות במחיצתו של הרבי בחודש החגים, הייתה בשנת ה'קבוצה' שלי, תשרי תשכ"ב. מספר שנים לפני-כן כבר חשקה נפשם של התמימים לשהות בחצרות קודשנו, אולם הדבר היה כרוך בקשיים רבים. אנחנו, תלמידי התמימים, עברנו באותה שנה ללמוד מהמבנה בפרדס למבנה אחר בלוד. תשרי הלך והתקרב, היינו אז כעשרה בחורים שעז היה רצוננו להתראות עם הרבי מה"מ ולחוות את ה'גילויים' ולא רק לשמוע עליהם מכלי שני ושלישי.

הנהלת הישיבה הגישה את שמותינו לשלטונות צה"ל בתל-אביב כדי שנוכל לקבל היתר יציאה. כל הזמן הזה התפללנו וייחלנו שהללו יעניקו לנו את אישורי היציאה המיוחלים. חלפו מספר ימים, ותשובת הצבא למגינת לבנו הייתה שלילית חד משמעית. הם נימקו את סירובם בכך שבארצות הברית נמצאים עתה מאה ושבעים בחורים שקיבלו אשרות יציאה, או יצאו בדרך אחרת, ועדיין לא חזרו; "כשיחזרו, תוכלו לצאת" הודיעו לנו.

לא קשה לתאר את נמיכות הרוח שהדבר גרם לנו. ואכן, באותם ימים בחור שכבר הצליח לקבל אשרת יציאה, לא מיהר לחזור ארצה.

בתשכ"א חזרו לארץ שלושה בחורים: משה סלונים ע"ה, אברהם דונין ויבלח"ט אברהם ששונקין. הנהלת הישיבה, יחד עם לחצים שהפעילו אישים שונים, טענה בפני שלטונות הצבא 'אתם רואים שהתלמידים שיצאו מתחילים לחזור, איש לא חושב להיוותר שם לנצח. אנא תנפיקו אישורים לקבוצה החדשה'. אולם ראשי הצבא לא הסכימו, ואמרו כי רק לאחר שכולם יחזרו, יעניקו אישורי יציאה נוספים.

בפועל, לאחר מאמצים ושתדלנות רבה שהפעיל בין היתר הרב פיניע אלטהויז ע"ה, קיבלנו אשרת יציאה לחודש ימים בלבד.

באותה שנה הייתה טיסת צ'רטר כשהמחיר היה אלף מאתיים לירות, סכום עצום באותם ימים. כשאני מנסה להיזכר היום מהיכן השגתי סכום כסף כה גדול, אינני מצליח להיזכר בכך. מכך אפשר ללמוד עד כמה היה עז הרצון לנסוע לרבי; התמימים לא בחלו בשום עבודה בכדי לזכות בכך.

ההכנות הרוחניות לנסיעה היו בראש סדר העדיפויות. המשפיע שלנו הרב שלמה חיים קסלמן, דרש כל העת מהתלמידים, במיוחד אלה שעמדו לקראת הנסיעה, לייקר את הזמן וללמוד מאמרים בעל פה. הוא היה 'מתלבש' בכל יום על בחור אחר ולא עוזב אותו עד שהבטיח ללמוד.

מובן שהידיעה על מתן אישור הנסיעה לנסיעה לרבי, גרמה לנו אושר רב. כל בחור הבין את משמעות הנסיעה לרבי, והיה אפשר לראות בבירור כיצד הדבר פעל על התמימים. הייתה אווירה רצינית יותר. בשבתות זה התבטא בכך שתמימים האריכו יותר בתפילה והתבוננו לפני התפילה. לימוד החסידות היה נראה אחרת, וכל הדיבורים נסבו על הרבי ועל מהות הנסיעה ל-770.

כשהגענו ל'בית חיינו', הרבי יצא ממפתן 770 בכדי לקבל את פנינו. ההרגשה אצל כל אחד הייתה שהרבי מרגיש אותו ודואג לו באופן אישי.

גם בחודש תשרי וגם בחודשים שלאחר מכן, הרבי דאג שהבחורים שהגיעו מארץ הקודש יהיו לבושים טוב, יאכלו בצורה מספקת וישנו טוב. הדאגה של הרבי כלפינו הייתה מאד פרטנית. אני מוכרח להביא דוגמה לכך ממאורע שאירע כמה חודשים מאוחר יותר, כשסיימנו את 'הקבוצה'. היה זה יום לפני היציאה לארה"ק, בשתיים ורבע לפנות בוקר, נערכה לנו 'יחידות'. באותו יום צמנו כפי שחסידים נוהגים. לאחר היחידות הרבי אמר לרב חודקוב "בטח הבחורים יעשו עתה את החזרות על היחידות", והוא ביקש ממנו להודיע לנו בשמו שקודם נלך לשבור

את הצום...

בתשרי ניצני החורף כבר החלו להיות מורגשים, ולא פעם מישהו מההנהלה היה מעיר לבחור שהלך ללא מעיל. ידענו שהדאגה הזו הופנתה מהרבי.

בכל אותה תקופה בה היינו קרובים אל הרבי, במיוחד בחודש תשרי, חשנו הרגשה של התעלות רוחנית. כל הדיבורים שלנו היו אחרת; התפילה בוודאי ובוודאי. כל הזמן היינו עוקבים מתי הרבי יוצא מתי הרבי נכנס, תחושה של חיבור.

צריך לזכור שאז טרם היו כל כך הרבה חסידים ב-770 כפי שהיו בשנים המאוחרות, וכל האווירה הייתה אינטימית יותר. כך למשל כשלמדנו ב'זאל' הקטן והדלת הייתה פתוחה. פעמים הרבי עבר לחדרו ואפשר היה לראותו דרך הדלת, אך הבחורים אפילו לא שמו לב לכך, מפני שהיו עסוקים בלימודם. הכל היה קטן יותר.

בראש השנה בזמן התקיעות, הייתה ב-770 צפיפות נוראה, יותר מהרגיל. כולם נדחקו כדי לשמוע את התקיעות. באותה שנה המזגנים לא עבדו. באתי לתפילה עם חליפה חדשה, ולאחר המעמד המרטיט של התקיעות, כבר לא יכולתי ללובשה שוב. החליפה הייתה ספוגה בזיעה ונקרעה. אולם אף אחד לא חשב על זוטות כגון דא.

בכלל, מי שזכה לשהות במחיצת הרבי במעמד התקיעות, יודע שזה היה אחד הדברים המרגשים והמרטיטים ביותר בחודש תשרי. ב-770 הושלך הס, הרבי היה עולה לבימה כשהמזכירים מביאים את שקי הפ"נים. הרבי היה מכסה עצמו עם טליתו יחד עם הפדיונות. מי שהיה נמצא בסמיכות יכול היה לשמוע את בכיו של הרבי. די היה בבכי הזה בכדי לעורר בתשובה. הקהל העצום, על-אף הדוחק האיום, עמד דומם. אפשר היה לחוש את הקול דממה דקה של הרבי שעה שהחל לומר את הפסוקים. אלו היו רגעים מרגשים של התעלות רוחנית; עולם אחר לגמרי. רק להיזכר באותן דקות וכבר אפשר לבוא להרהור תשובה.

בשמחת תורה אותה שנה היה אירוע יוצא דופן. היה זה בהתוועדות השנייה, נטלו ידיים בשש וחצי, לפני השקיעה, וההתוועדות נמשכה עשר שעות רצוף. בחצות הלילה התחיל הרבי לדבר על אדמו"ר האמצעי. אני לא זוכר בדיוק את סדר הדברים, אבל אלו היו מוסבים על מסירות נפשם של החיילים היהודיים באותה תקופה. או אז השתנה טון דיבורו, והרבי החל לדבר בכאב רב על כך שישנם יהודים רבים ברוסיה שסובלים, ומכיוון שפה בקהל יש

כל בחור הבין את משמעות הנסיעה לרבי, והיה אפשר לראות בברור כיצד הדבר פעל על התמימים. הייתה אווירה רצינית יותר. בשבתות זה התבטא בכך שתמימים האריכו יותר בתפילה והתבוננו לפני התפילה. לימוד החסידות היה נראה אחרת, וכל הדיבורים נסבו על הרבי ועל מהות הנסיעה ל-770.

כמה מנינים, וידוע הכוח שיש לפסק דין של בית דין של מטה שיפסקו שהסבל הזה ייפסק. הרבי בכה בכיות נוראיות. היה זה מחזה קורע לב. באמצע שמחת תורה בכיות נוראות שכאלו... הבנו שיש דברים בגו.

למחרת, כאשר הכושי הגיע לנקות את 770, סיפר ששמע בחדשות שבלילה נעצרו יהודים רבים על ידי השלטונות ברוסיה.

יום כיפור אצל הרבי גם היה מעמד מרגש מאד. עצם העניין לעמוד כל היום בצום, ו'המנוע' היחיד שנותן את הכוח לא להתחשב בנוחיות האישית, זהו הרבי. כל תנועה של הרבי, כל רמז, ממלא בכוח לעוד כמה שעות של עמידה. בתפילת 'נעילה' בפרט, היה מורגש שהרבי מרים אותנו לעולם אחר. לא מרגישים לא רעב ולא חולשה.

בערב יום כיפור תשכ"ו, ארבע שנים לאחר הטיסה הראשונה, הוזמנתי לסעוד על שולחנו של הרבי בדירתו של הרב הריי"צ בגלל שהייתי 'הזוכה בגורל' באותה שנה. ישבתי בשולחן באותה שורה של הרבי וכולי רעדתי. אמנם נטלתי את ידיי אך לא העזתי בשום אופן לאכול, איך אפשר בכלל לאכול על יד הרבי?!...

חוויה מיוחדת הייתה לי באותה שנה בחול המועד סוכות. הרבי קיים התוועדות בסוכה לתלמידי התמימים. במהלך ההתוועדות שאל הרבי 'איפה הזוכה בגורל? שייגש לקבל 'לחיים'". קשה לתאר את ההתרגשות שנסכה בי כשנגשתי לרבי והרבי ציין את שמי.

באותה התוועדות ניגש הרב בן ציון שיינקר אל הרבי וביקש ברכה עבור אביו שלא חש טוב באותם ימים. הרבי ביקשו להתחיל ניגון ובירכו. והרבי אמר אז שיאמרו גם את ברכת 'לישב בסוכה' אפילו אלה שמברכים רק על היין. במהלך ההתוועדות התבטא הרבי ביטוי מעניין ולא שגרתי — מכיוון שזו התוועדות שמיועדת לתלמידי התמימים שהם עניין של תמרים, אזי שיתחילו להתנועע כמו לולב...

ב שנת תשל"ח הגעתי אל הרבי רק לפני חג סוכות, שכן באותם ימים עבדתי מטעם משרד החינוך ולא יכולתי לעזוב באמצע. בהתוועדות שהתקיימה באחד מימי חול המועד, ראיתי מאורע שנחקק בזיכרוני. בסמיכות אלי עמד בחור שהחזיק בידו כוס 'לחיים' והמתין שהרבי יגיד לו 'לחיים'. הוא עמד כך במשך רבע שעה לפחות. מרגע לרגע ניראה היה שאם הרבי לא יגיד לו 'לחיים', הוא פשוט יתעלף. ממש ברגע האחרון הפנה הרבי אליו את מבטו, ובחיוך מאיר אמר לו 'לחיים'. זה היה מדהים ומרגש לראות כיצד הרבי התייחס אליו בדיוק ברגע המתאים.

באותו חול המועד סוכות, אירע דבר לא שגרתי. היו כאלה שהלכו לשמח בבתי כנסיות. מכיוון שאני הגעתי רק מספר ימים לפני-כן, החלטתי להישאר ב-770. כשהוציאו ספר תורה, החל הרבי לעודד לפתע במילים "אנא עבדא דקודשא בריך-הוא". היה זה עידוד לא רגיל שנמשך כעשר דקות ארוכות. כולם קפצו והשמחה הייתה פורצת גדר, ממש כאילו הרבי החליט להקדים את 'שמחת תורה'. כמה ימים לאחר מכן, כשהרבי קיבל את התקף הלב, כולם חשו כי יש קשר בין עידוד זה למאורע.

●

הזיכרונות צפים ועולים. היו אלו ימים של גילויים שמיימים ממש. האמת צריכה להיאמר, בעבר חסידים היו צריכים קירוב יותר גדול בכדי לפעול, היום אנחנו רואים תמימים ואברכים חסידיים פועלים לא פחות ממה שהיה בעבר. חשוב לזכור שמוכרחים לנסוע לרבי, גם 770 עצמו נותן כוחות, כפי שהרבי מבאר בקונטרס 'בית רבינו שבבבל'. מי שרוצה בימים אלה למלא מצברים, אין ספק שהוא מוכרח לנסוע כפי שהיה בעבר ויקבל חיות כבעבר.

מה שכבר נרשם – יישאר. החדשים – יכניסו הבפועל ממש

כאשר הורה הרבי על הדפסת התניא בכל מרחבי תבל, מסר הרבי את האחריות על הדפסת התניא לחברי "ועד להפצת שיחות", ובהמשך אף העביר להם את הניהול על הוצאת ספרים קה"ת. לפנינו כמה הוראות בקשר להדפסת התניא • מתוך 'תשורה' לשמחת נישואין של יצחק אהרן וחנה שטיינמיץ

אחת מההוראות הייתה להדפיס תניא בכל עיר. בהתאם לזה, נתנו לכל אחד שלקח על עצמו להדפיס תניא בעיר — מספר של המהדורה, וברשימת דפוסי התניא שבהוספות לתניא נדפסו כל המקומות בהם אמורים להיות נדפסים ספרי התניא. כך קרה שחלק מהמהדורות טרם נדפסו, ועל חלקם הי' רשום ש"נמצא בדפוס".

על-זה באה הוראת הרבי:

<u>בהקדם</u> ונחוץ <u>ביותר</u> – לברר ע"ד כל הרשומים "נמצא בדפוס" <u>ברור</u>

בהתאם להוראת הרבי בירורו חברי הוועד אצל כל מי שלקח על עצמו להדפיס תניא, ואף קיבל מספר מהדורה, האם כבר הדפיס בפועל את התניא.

כאשר העבירו לרבי רשימה מעודכת של ספרי התניא שכבר נדפסו, ואלו הנמצאים בדפוס, ענה הרבי:

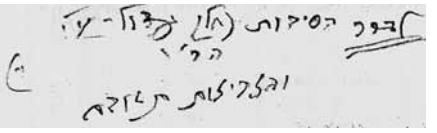

לברר הסיבות (חלק גדול – ע"י הר'... והזריזות תשובח

בנוגע לעתיד – יתנו נומער [= מספר] **<u>וכו' וכו'</u>**

אבל <u>בתניא</u>: מה שכבר נרשם [נמצא בדפוס] **ישאר**

חדשים – יכניסו <u>הבפו"מ</u> [= הבפועל ממש]

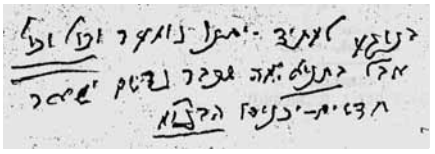

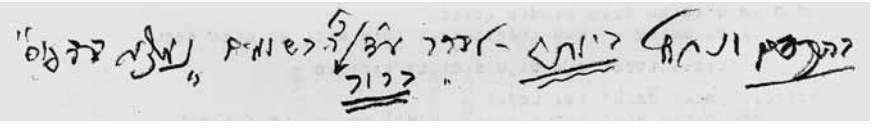

ראיון חג

מה חידשה תורת חסידות חב"ד בהבנה המהותית לגבי ראש השנה? מהו ראש השנה הלכה למעשה עבור יהודי שטרוד כל היום ב"מים רבים", בענייני הפרנסה וכדו'? מהי הזיקה בין קבלת מלכותו של ה' לבין קבלת מלכותו של מלך המשיח? • ראיון חג מאלף עם הגאון המקובל הרב יצחק גינזבורג שליט"א, שמשוחח על ראש השנה, וגם כמה מילים על שנת השמיטה, שלימות הארץ, ועל הנביטה הצצה ועולה מתוך ההריסות

ראיין: מנחם זיגלבוים

לנסות ולהקשיב

למסר האלוקי לשנה החדשה

תורת חב"ד מחדדת את המושג שראש השנה הוא יום של קבלת המלכות, ולא רק יום הדין. מה בעצם חידשה תורת חב"ד בעניין הזה?

הנושא של 'קבלת המלכות' ו'המשכת המלכות' בראש השנה, אינו חידוש של תורת חב"ד או תורת החסידות. הדבר מובא באריכות בכוונות האריז"ל, וגם בספר "יסוד ושורש העבודה". בכל החלק שעוסק בראש השנה ועשי"ת, הוא מדבר על הפן של המלכת ה' בעולם. הוא אף מוסיף ומקשר שם את המלכת הקב"ה עם המלכת מלך ישראל, מלך בשר ודם שינהיג אותנו.

יותר מכך, מהסתכלות בתפילות ראש השנה עולה, כי הנושא המהותי בהן, הוא המלכת ה' בעולם. עיקר החידוש של יום זה הוא באמירת מלכויות, זכרונות ושופרות.

אולם תורת חסידות חב"ד נותנת את המבט העמוק, הפנימי והעצמי לגבי כך. חסידות חב"ד מחלקת בין ביטול לרצון המלך לביטול אל המלך עצמו. ובלשון החסידות: "ביטול לרצון" ו"ביטול לבעל הרצון". ביטול לרצון המלך הוא העבודה של כל ימות השנה, בכך שמקיימים מצוות בקבלת עול, כי זהו רצונו של המלך. העבודה של ראש השנה היא עבודת ביטול לבעל הרצון, מתוך התקשרות פנימית ועצמית, התמסרות לעצמות, בעל הרצון, באופן שלמעלה מכל טעם ודעת.

אומר הרבי הרש"ב: אם בכל השנה אני צריך להבין בכלי חכמה בינה ודעת, הרי שבראש השנה העבודה היא למעלה מטעם ודעת. להאמין בלבד. אפשר לומר שזה החידוש של תורת חב"ד.

אנחנו מדברים על מושגי חסידות נעלים. אם אפשר לפרוט זאת ל"כסף קטן". יהודי בעל הבית שטרוד כל היום ב"מים רבים". מה זה אומר לגביו הלכה למעשה?

בחסידות מבואר שראש השנה עניינו ראש של השנה, כשמו כן הוא (ולא "תחילת שנה"), כמו הראש שמכיל ומנהיג את כל האיברים, כך היום הזה מכיל ומנהיג את כל ימי השנה. כשם שאדם מעמיד עצמו בראש השנה, כך יהיה בשאר ימות השנה (וכידוע שיש הבדל בין ראש השנה לשבת בראשית, שגם עליה נאמר שאיך שאדם מעמיד עצמו בשבת בראשית כך יהיה כל השנה, אך אכ"מ). הראש הוא נעלה, הראש מכיל כל הפרטים; הוא המוחין, הוא המנחה והמנתב את העבודה למשך השנה כולה.

איך שיהודי מתקשר ומתבטל לבעל הרצון בראש השנה, כך יזכה לקיים את המצוות על הצד הטוב ביותר ביום יום. הקשר ביום הזה צריך להיות למי שמצווה את המצוות.

מוסבר שהחטא בגינו חרב בית מקדש ראשון, משום "שלא ברכו בתורה תחילה", ומבואר בחסידות, שהעוון היה שאמנם למדו תורה, אך לא חשבו על נותן התורה, על העצמות. כפי ההתקשרות ל'עצם' בראש השנה, כך יהיו הגילויים בשאר ימות השנה באופן של 'המעשה הוא העיקר'.

איך באמת יהודי צריך להתקשר בראש השנה? איפה הוא צריך להעמיד עצמו?

כפי שהוזכר, חסידות חב"ד מבארת שעניינו של ראש השנה הוא התקשרות לבעל הרצון וביטול אליו, ובמילים פשוטות יותר: הוא על דרך "נעשה ונשמע", קודם מחויבות פנימית לקיים מה שייאמר עוד בטרם אנחנו יודעים מהו הציווי. זה נקרא התקשרות לבעל הרצון, מתוך מחויבות טוטאלית של ביטול; רק לאחר מכן יש את ה'ביטול לרצון' — יהודי עושה את המצווה על פי הציווי.

לכאורה, העיקרון הזה של ביטול לבעל הרצון קיים בכל ראש השנה מאז בריאת העולם, האם בכל זאת, בכל דור ואולי בכל שנה, יש 'גוון' אחר המתאים ומאופיין לאותו דור?

כן, בהחלט. בתפילות של ראש השנה מתפללים ואומרים "אבינו מלכנו". קודם הדרגה של "אבינו". על דרך זה אנו אומרים "אם כבנים ואם כעבדים". אלו שתי דרגות באופן של ביטול, ביטול של עבד לאדונו וביטול של בן לאביו, ומעליהם יש דרגה נוספת, כפי המבואר ב'המשך' תרס"ו, "בן שנעשה עבד", שזה יותר גבוה מבן לכשעצמו, כדלקמן.

הדרגה הפשוטה יותר היא ביטול העבד לאדונו, שעושה מה שמצווים אותו מתוך מחויבות לקיים מה שהאדון אומר לו. מעליו יש את דרגת הביטול של בן לאביו. בן נמשך מעצם האב ולכן החיבור הוא פנימי ועמוק יותר. לבן יש חוש לרצון האמיתי הפנימי ביותר של האב; יש לו חוש בדבר הנכון והתואם את רוחו של האב, רוח שלא תמיד מוצאת לה ביטוי בדיבור מפורש. בסופו של דבר, בן ואב הם עצם אחד שנמשך זה מזה. לכן הבן שחש ברוח האב יכול ליזום ולעשות דברים שהם ביטוי לרצון האמיתי של האב, גם אם האב לא אומר זאת במפורש.

זו אמנם דרגה נפלאה, אך מעליה קיימת דרגת "בן שנעשה עבד". יש בה את מעלות

הבן, אך עליה נוסף עניין קבלת העול שיש לעבד כלפי רבו. הבן לא מקיים רק מתוך הרגשתו הוא (שיתכן ויש בזה טיפת 'ישות' מצד הבן) את רצון ורוח האב, אלא **דווקא** באופן של קבלת עול [זה הנושא העיקרי המבואר ב'המשך' תרס"ו. הרבי הרש"ב התבטא ואמר שכך הוא עצמו לגבי אביו, אדמו"ר מהר"ש, בבחינת 'בן שנעשה עבד'].

זוהי תכלית העבודה של ראש השנה "אם כבנים אם כעבדים", שילוב של הביטול העמוק והעדין ביותר כפי שבן יכול להרגיש, עם קבלת עול של עבד מול הקב"ה.

וזה עניין ההמלכה, כפי שנאמר "שום תשים עליך מלך". מבאר הזוהר "שום" — לעילא; "תשים" — לתתא. "שום" המלכה של ה' עלינו למלך, "תשים" — המלכת מלך בשר ודם להנהיגנו. אי אפשר להמליך מלך למטה אם לא ממליכים תחילה את הקב"ה. העבודה של ר"ה היא ההמלכה לעילא וההמלכה לתתא.

זו הנקודה: אפשר להיות בביטול של עבד, אפשר להיות בביטול של בן, אבל צריך להיות 'בן שנעשה עבד', וזה תכלית הרצון.

ואמנם, אדמו"ר הזקן שואל באגרת הקודש על הפסוק "עיני ה' אלוקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", מדוע אם כן, אין אותה המשכה שיורדת בתחילת השנה ממשיכה לעולם ועד? ומדוע עד "אחרית שנה" כאשר ממילא מיד לאחר מכן שוב "עיני ה' אלוקיך בה"? ומבאר אדמו"ר הזקן, שבכל שנה ושנה מסתלק האור של השנה הקודמת למקורו, ולאחר מכן יורד לעולם אור חדש ונעלה שלא היה כמותו בעולם מאז בריאת העולם.

אור חדש זה הוא בבחינת 'תורה חדשה', 'תורה חדשה מאתי תצא'. בכל שנה ממשיכים מחדש אור מעצמות אין סוף על ידי ביטול מוחלט לבעל הרצון. מדוע צריך לעשות זאת כל שנה מחדש? מדוע לא מספיק הביטול אל הרצון, בקיום המצוות שלנו לאחר שפעם אחת התבטלנו לבעל הרצון? הסיבה היא, כי בכל שנה צריך יום שהוא הכי מסוגל להבין מה ה' רוצה באמת מאתנו. יום בו נוכל לחוש ולהבין לרצונו ולרוחו הפנימית-עצמית של המלך כפי שרק הבן יכול להבין לרוח אביו. בכל שנה זה שב ומתחדש; כל שנה יש ענינים חדשים שלא היו כמותם מאז ומעולם, ולכן צריך לחדש ולהעצים בשנה הבאה עלינו לטובה את הביטול לבעל הרצון.

יהודים כמונו יכולים להרגיש ולדעת מהו רצון ה' המחודש שיורד בראש השנה תשס"ז ותשס"ח?

זו אכן העבודה של ראש השנה, לדעת

ביחד עם מחאתו על הלא טוב, הרבי רואה את הנקודה הטובה שעתידה לצמוח מכל תהליך מתרחש. אין ספק שגם בקריסת המערכות שיש כיום, יש דבר טוב; מקריסה זו תצמח טובה. כבר כעת צריך להתחיל לבנות מתוך הקריסה הזאת; לבנות משהו חדש, בריא, אמיתי ומשיחי!

מהו רצון ה' המחודש. מאז הבעל שם טוב, אנו יודעים שהצינור דרכו אפשר לשמוע מהם הדברים החדשים שהקב"ה רוצה מאתנו, הוא הצדיק והרבי בדור; הוא אשר מגלה לנו את רצון ה' ועל פיו עלינו לנהוג. הרבי הוא זה שחש ברוחו של אבינו שבשמים ודרכו אנו מקבלים הוראות, ומרגישים מהו רצון ה' האמיתי, כאן ועכשיו.

כיום, כשאין לנו שיחות והתוועדויות, ואין הוראות מפורשות חדשות, כיצד נוכל לדעת ולכוון מהו ההמשכה החדשה שעלינו להמשיך בעולם כפי רצון ה'?

זה סגולתו של ראש השנה, יום בו אפשר וצריך לכוון, לזכות ולשמוע, מתוך התבטלות פנימית אמיתית מוחלטת אל בעל הרצון, או אז נוכל לשמוע את הרצון הפנימי של קוב"ה גם כאשר הדברים לא נאמרו במפורש.

אמנם, יש לנו בלי סוף שיחות בכתוב ובנאמר, אבל בשביל להתקדם הלאה, צריכים לחדש את הביטול, והיום המתאים לזה הוא ראש השנה. שהרי לא מספיק מה שלמדנו בשיחות של הרבי משנים שעברו, שהרי עם תחילת השנה החדשה נמשך גם אור חדש ועמו רצונות אלוקיים חדשים, ועלינו, כבנים של ה', לחוש מהו רצונו, ולפעול בהתאם. ואמנם, ידוע ש"תורה חדשה" אין הכוונה חדש ללא קשר לתורת משה ח"ו, אלא הוא הפן הפנימי ביותר של תורת משה שלא נתגלתה בעולם, וכך הדבר גם בנוגע לתורת הרבי.

זה מה שאנו אומרים "אבינו מלכנו", לכוון להיות כלים ראויים באופן של 'בן שנעשה עבד'. קודם כל "אבינו", שנזכה להיות בבחינת בן שהוא חלק מהאב, ויכול להרגיש את הלב והרצון הפנימי של האב, ומזה נעבור להיות גם בדרגה של עבדים, מתוך קבלת עול.

השאיפה להגיע לאותו מקום פנימי עדין כדי לזכות 'לשמוע' ו'לקבל' את רצון ה', שייכת לכל אחד?

על כך דיבר הרבי בשיחת 'הושענא רבה' תשנ"ב, שכל אחד צריך לשאוף להגיע לדרגות נעלות שבדורות קודמים היו רק "רשות היחיד". אמנם בכל הדורות אמרו "אבינו מלכנו" עם הביאור שבזה, אבל בדורנו הדרישה היא ביתר שאת, במיוחד במצב שלנו היום, כאשר 'רצוננו לראות את מלכנו' ואנו רוצים לדעת ולכוון לרוחו של בעל הרצון.

מאז תשנ"ג נוהגים חסידי חב"ד להוסיף לפני התקיעות את נושא קבלת המלכות של הרבי. האם הנקודה היא אותה נקודה בקבלת מלכותו של ה'? ומה זה אומר כלפינו כאשר אנו ממליכים מחדש את הרבי?

כפי שנאמר לעיל, "שום תשים עליך מלך" וכביאור הזוהר, "שום" הכוונה על מלכות ה', ו"תשים" — מלכות הרבי, מלך ישראל. מתוך כוחו של הקב"ה נבוא לקבל את מלכותו של הרבי כמלך המשיח. הרבי הוא השופר של הקב"ה, הדרגה הכי גבוהה; צריך לשמוע בשופר את חידוש המלכות, וחידוש המלכות מגיע עם קבלת דברים חדשים, וכידוע, כל מלך עם תחילת מלכותו גוזר גזירות חדשות.

"מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא". כידוע באומות העולם מקובל, שמלך חדש פותח מלכותו בגזירה טובה לטובת העם כמו גם לטובת הפרט. כך הוא מנהג המלכים. כך הוא אצל הקב"ה אותו אנחנו ממליכים מחדש, שפותח בגזירה טובה על עם ישראל, וכפי שנאמר על ראש השנה "איכלו משמנים ושתו ממתקים" "חדוות ה' היא מעוזכם", וכך גם בחג הסוכות שנאמר "דידן נצח", שה' גוזר עלינו גזירות טובות.

●

הוזכר קודם הפסוק לגבי ראש השנה "עיני ה' אלוקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", כאשר הקב"ה מביט במיוחד על ארץ ישראל. להבטה זו יש משמעות נוספת כאשר אנחנו בפתחה של שנת שמיטה, "שנת הארץ", השנה בה מתגלה ביותר קדושת ארץ ישראל?

החידוש של שנת השמיטה הוא בהחלט חידוש בקשר לארץ ישראל. לשלימות הארץ כמפתח לגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, שמענו מהרבי חידושים רבים

בנוגע לארץ ישראל. הרבי תמיד יצא בעניין חדש, מבצע חדש, הוראה חדשה מה צריך לעשות בקשר לארץ ישראל. עיקר ההוראות החדשות של הרבי, הם דווקא בענייני ארץ ישראל ושלימות הארץ. אמנם, כיום יש לנו בעיה שלא שומעים מהרבי עניינים חדשים, ועל כן, עיקר הבעיה היא שלא שומעים וממילא לא יודעים איך להגיב לכל המתרחש מדי יום ביומו.

מתרחשים דברים איומים, ודווקא בעת הזאת צריך דעת תורה אמיתית שיכולה לדעת את הרוח והרצון הפנימי של אבינו מלכנו – לעילא ולתתא. אנחנו כחסידים צריכים לעדן את החושים שלנו, לרצות, לשאוף ולהתפלל באמת, ודווקא בראש השנה, כדי שנוכל לשמוע היום מה צריך לעשות ומהו פנימיות הרצון, רוח הרצון של בעל הרצון.

כשמתבוננים במצב המתרחש כיום בארץ ישראל, יש לכאורה בוקה ומבולקה, כאשר מנהיגים מתנהגים בדיוק הפוך מהשכל וההגיון הישר, ובניגוד אפילו לאינסטינקטים הבריאים של רצון לחיים. מה בעצם קורה?

הרבי תמיד מלמד אותנו להסתכל, לחשוב ולדבר חיובי, גם כאשר הדברים לא הולכים באופן של טוב בעינינו. ביחד עם מחאתו על הלא טוב, הרבי רואה את הנקודה הטובה שעתידה לצמוח מכל תהליך מתרחש. אין ספק שגם בקריסת המערכות שיש כיום, יש דבר טוב; מקריסה זו תצמח טובה. כבר כעת צריך להתחיל לבנות מתוך הקריסה הזאת; לבנות משהו חדש, בריא, אמיתי ומשיחי!

מה צריך לבנות?

זה נושא שלם בפני עצמו, אבל בוודאי שהקרקע כיום פוריה ונוחה יותר מתמיד, להביא את עניין החסידות ועניין משיח לכל מקום ומקום ולכל ציבור. יש כיום סימני התעוררות רבים כפי שלא היה. מאות ואלפים מהציבורים השונים, מחפשים ורוצים דרך חדשה, וצריך רק להגיע אליהם.

ומה לומר להם?

אנשים מחפשים אמת, וזה מה שצריך לומר להם. החיפוש הוא אחר אמת בכל הרבדים, אם בנוגע לכל אחד ואחת באופן אישי ואם בנוגע לעולם ולמאורעות. משיח זו האמת תכלית הכל.

היום הכל שקר, הכל אחיזת עיניים שנעשית בשביל אינטרסים. ולכן גם יש אכזבה טוטאלית מצד הציבור כלפי המנהיגים וכל המערכות קורסות. מצד שני, המדע משגשג; למה אני מזכיר את המדע? כי אנשים שמחפשים את האמת מבקשים ליישב

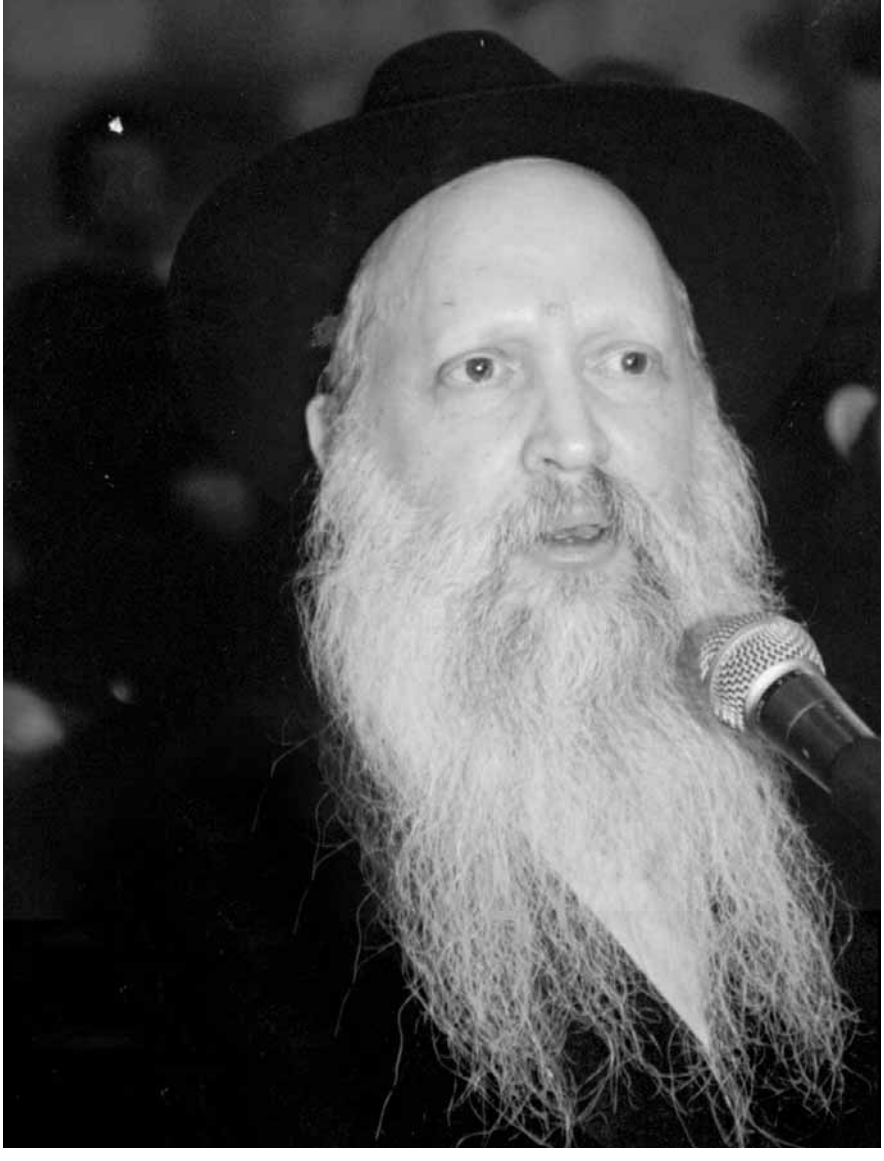

הקרקע כיום פוריה ונוחה יותר מתמיד, להביא את עניין החסידות ועניין משיח לכל מקום ומקום ולכל ציבור. יש כיום סימני התעוררות רבים כפי שלא היה. מאות ואלפים מהציבורים השונים, מחפשים ורוצים דרך חדשה, וצריך רק להגיע אליהם

קושיות מדומות בין התורה והמדע. אנשים רוצים אמת ומשיח זה אמת. אין אמת אלא תורה, ופנימיות התורה היא תמצית האמת.

ב'דבר מלכות' לפני כמה שבועות שואל הרבי, מדוע משיח לא בא, והרי לכאורה עשינו הכל, כולל הפצת המעיינות, והרי הובטחנו שכאשר "יפוצו מעינותיך חוצה" אז 'קאתי מר' בחסד וברחמים. ומסביר הרבי, שההסבר היחיד הוא שכנראה יש מקום שאליו עוד לא הגענו בהפצת המעיינות. בהקשר לכך הזכיר הרבי את החידוש שהיה בימים ההם, כאשר ספר התניא תורגם לכתב ברייל, וכעת גם אנשים בעלי מוגבלות ראייה, יוכלו ללמוד מתורת החסידות, ויהי רצון שפעולה זו, תניא בכתב ברייל, תהא המכה בפטיש לביאת משיח.

ומה נאמר היום, אם כך וכך שנים אחרי אותה שיחה עדיין לא התגלה משיח בפועל ממש?! צריך אפוא לומר שיש עוד מקום שעדיין לא הגיעו לשם, וזה על ידי לימוד ענייני גאולה ומשיח, כפי שהרבי אומר, ש'השפיע' של תורת החסידות זה עניני גאולה ומשיח, ועל כן יש להוסיף וללמוד זאת באופן של "יפוצו מעינותיך חוצה".

מי יחיה ומי ימות מי במים ומי באש

חב"ד בשואה

מאות אלפי חיילים יהודיים נלחמו במלחמת העולם השנייה נגד הנאצים, במסרם נפשם בכדי למנוע את הכיבוש הגרמני שביקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים. בין הלוחמים היו גם חסידי חב"ד שגויסו לשורות הצבא האדום. חלקם שבו לביתם ולמשפחתם וחלקם לא שבו עוד משדה הקרב, מי מהם במים ומי באש, מי ברעב ומי במחלות • מסירות נפש חב"דית בחזית אדומה,

תרתי משמע

מאת שניאור זלמן ברגר

חייל נאמן שלך!

"מסביב עלטה. אימת החשיכה משתרעת למרחקים ונקטעת מפעם לפעם בפתיתי ברד-אש איומים. לילות של אימת-מוות וימים כה אדומים, עקובים מדם, דם אין קץ.

"גם חשבון הימים והחודשים שחלפו איבד את המשכו, את משמעותו. רק המחשבה מה יהא ביום המחר עוד מדאיגה עמוקות מפעם לפעם. מבלי משים חולפת במוחי המחשבה: מי יודע מה יארע עמי? היכן אגיע מחר? אך גם ברגעים בוערים אלו איני נכנע. אני מתקיף את המחשבות האלו באומרי לעצמי:

'תודה לך אלוקים! מסביב, אמנם, צללי אימת-מוות אך בלב פנימה מפעמת ומאירה האמונה והתקוה בך. החלל כולו ספוג ביאוש ומפח נפש, אך אותי הביטחון בך מחזקני, אבי שבשמים!

"רק זאת הנני לבקשך, רבונו של עולם, אם כבר להיות חייל, אם חייבים לשרת — עדיף לי לשרת אותך! להיות חייל שלך! עזרני אלוקי להיות חייל נאמן שלך!'"

הרהורים נוגים אלו, נסוכים בתקווה, נרשמו בדף יומן שכתב החסיד הרב **חנן לוין**, בשעות הקטנות של אחד מלילות המוות, אי שם בסטלינגרד המדממת.

"להיות חייל נאמן שלך!" מבקש ר' חנן, ול'תמים' או אברך חסידי צעיר שנותק מהבית בעל כורחו על ידי ציידי הגיוס שהסתובבו ברחובות רוסיה, וחיפשו אחר צעירים שהיו נראים כשירים ומתאימים לגיוס. בחורים ואברכים יקרים אלו, חלקם דמויות פז בעל 'עבודה' ו'השכלה' נתלשו מבתיהם ומסביבתם בעל כורחם, ונזרקו אל תוך סביבה קומוניסטית עויינת, בין מאות ואלפי צעירים הלומי שנאה, בה כל יהודי, ועל אחת כמה דתי, הוא יעד טבעי לדיכוי והשפלה.

אם עד הגיוס חי החסיד בפחד מידם הארוכה של השלטונות הקומוניסטים, או אז שמר כל אחד על המצוות בתוך ביתו, למד תורה בסתר, התפלל במניינים חשאיים, והשיג אך בקושי אוכל כשר — הרי שכעת הוא מוקף כל העת בגויים צעירים, שדי במילה אחת כדי לחסלו מבלי שאיש יידע על כך.

גם אם לא התעוררה בעיה כזו, הרי עצם המצאותו של חסיד שומר מצוות עשרים וארבע שעות בקרב גויים, הרי כמעט ולא הייתה אפשרות להניח תפילין, לאכול כשר ולשמור מצוות.

ר' חנן לוין
"עזרני אלוקי להיות חייל נאמן שלך!"

חרף כל הסכנות והקשיים האדירים שנוצרו עקב הלחימה בתנאים איומים, עמדו החסידים בעוז על אמונתם ועשו כל שבידם כדי להמשיך ולשמור על מצוות התורה, גם כאשר הדבר גבל בפיקוח נפש של ממש. אולם יש לומר את האמת הכנה, כי גם מי שרצה בכל מאודו, לא תמיד יכול היה להמשיך באורח חיים הדתי הרגיל. להחזיק תפילין בצבא האדום, היתה משימה בלתי אפשרית. רק מעטים הצליחו להחזיק בנס, זוג תפילין ולהניחן מדי יום ביומו. בגלל מצב המלחמה, ומטעמי פיקוח נפש, חייבים היו להילחם גם בשבת ומועדים, ולעיתים, כאשר הלחימה נמשכה שעות ארוכות, לא תמיד הייתה אפשרות להתפלל — ומי מדבר בכלל על מצוות כמו ישיבה בסוכה, אכילת מצה, הדלקת נר חנוכה או תקיעה בשופר.

גיוס כללי והרוגים רבים

קיץ תש"א. גרמניה הפתיעה ופלשה לתוככי ברית המועצות, והחלה לכבוש שטחים עצומים. בתחילה כבשו חלקים ניכרים מביילורוסיה ואוקראינה עד שהחיילים הנאצים הגיעו לפאתי מוסקבה ולנינגרד, עריה המרכזיות של ברית המועצות. שלטונות ברית המועצות התכוננו, אם כי מאוחר מדי, למלחמה גדולה מאוד, והחלו בגיוס כל הצעירים לצבא.

עד המלחמה שירתו בצבא צעירים בני 19-22, אך עם פרוץ המלחמה גוייסו צעירים נוספים מגיל 19 עד 36 ללא יוצא מן הכלל. בשלב מסויים החלו את חובת הגיוס גם על גברים מבוגרים יותר, עד גיל 45. גם כאלה שקיבלו בעבר פטורים רפואיים מטעם הצבא, חוייבו להתייצב לגיוס, והוערכו מחדש. מובן כי במצב קשה, כאשר כל חייל הוא צורך ממשי, רוב בעלי הפטור חוילו ונשלחו לחזיתות העקובות מדם.

הגיוס שנערך בחודשיה הראשונים של המלחמה, נערך מתוך אנדרלמוסיה מוחלטת, אולם עם הזמן השלטונות התעשתו ואכפו את הגיוס על כלל האוכלוסיה ברחבי ברית המועצות הענקית. כללי ההתייצבות לצבא הוחמרו, ונפתחו מצודים נרחבים לאיתור משתמטים. בשלב מסויים החלו השלטונות בשיטת ה'בלוקדה'; הם ערכו עוצר על שכונה מסוימת, ועברו בית אחר בית, רחוב אחר רחוב, במטרה לאתר צעירים המשתמטים מגיוס.

מבצע הגיוס הצליח מאוד. בפרוץ המלחמה, שירתו בצבא האדום קרוב לחמשה מיליון חיילים, ובמהלך המלחמה גוייסו עוד כשלושים מיליון! למרות זאת, ברית המועצות נחלה תבוסות צורבות בתקופה הראשונה של המלחמה, ומיליוני חיילים נהרגו מאש הגרמנים שהיו ערוכים ומאורגנים היטב, בדייקנות הגרמנית הטיפוסית. ההערכה היא כי קרוב לתשעה מיליון מחיילי הצבא האדום נהרגו במהלך מלחמת העולם השנייה.

חסידי חב"ד עשו כל אשר ביכולתם כדי להשתמט משירות בצבא האדום, תוך שימוש בדרכים יצירתיות, בעידודם של אדמו"ר הרש"ב ואדמו"ר הריי"צ. אך כאמור, רבים מהחסידים שהצליחו להשיג פטור משירות, עמדו בבעיה נוכח ציד העריקים הקפדני שנערך. היה צורך להמציא תירוצים מתאימים בכדי להשתמט, ורבים הצליחו בדרכים שונות, לחמוק מהגיוס; רבים אחרים גוייסו בעל כורחם, ועברו קשיים ומכשולים רבים בגשמיות וברוחניות.

הרב **ברוך שיפרין**, שהתגורר בלנינגרד בעת פרוץ המלחמה, הצליח כמה שנים לפני כן לחמוק מגיוס, אולם כעת נקרא להתייצב שוב, וגם הפעם ניצל מגיוס בסייעתא דשמייא. הוא עשה עצמו כחולה ונמנע מלהתייצב במשרדי הצבא. יום אחד קיבל צו המורה לו להתייצב בין בריא ובין חולה. היה ברור כי הצבא מתעקש לגייסו. הוא נאלץ היה לעשות מעשה — הוא הפסיק כמעט לאכול ולשתות ומחולשתו כי רבה, רותק למיטתו. הוא התכונן גם ברוחניות — כאשר מדי יום סיים שלוש פעמים את ספר

התהילים.

בינתיים התייצבה רעייתו מרת סוניה במשרדי הצבא והסבירה כי בעלה חולה מאוד, ולא יוכל להתגייס. האחראי במקום התרגז, והחל לצעוק בקול רם: "מה?! הוא עדיין בבית? הוא עוד לא יצא לשרת בצבא?!" כאשר השיבה כי בעלה חולה, הזדעק האחראי: "להביאו לכאן מיד על אלונקה!"

תוך כדי דברים, יצא אחד העובדים והתעניין לדעת בשל מה הצעקות. הממונה צעק כי זה חמשה חודשים שבעלה טוען שהוא חולה וזה מפני שאינו רוצה לשרת בצבא. "מוכרחים להביא אותו לכאן בכל מחיר!" זעק ורטן.

האיש ענה לו בקול שקט כי יש לבדוק בניירותיו ולבדוק מה קורה איתו. הוא פקד לחפש את התיק שלו, ובאין ברירה נאלצו לפתוח מחדש את חבילות המסמכים שהיו ארוזים ומוכנים למשלוח לתוככי המדינה, מחשש שהנאצים יכבשו את לנינגרד. החיילים חיפשו עד אשר נמצא התיק. הוא הגיש לסוניה את המסמכים המתאימים ואמר לה: "דאגי שבעלך ייסע למקום פלוני ושם יתייצב שנית לצבא!"

כאשר חזרה סוניה עם המסמכים ובפיה כל הסיפור האמור, התקשה ר' ברוך לעכל את הבשורה הטובה, הוא לא האמין שבעיצומה של מלחמה, הסכימו לתת לו להתחמק מגיוס.

מי היה האיש הזה? מה תפקידו? ומי נתן לו רשות לחוות דעה ולתת פקודות? שאל ר' ברוך, אך נותר ללא מענה.

הרב **זלמן לוין** (ב"ר אליהו) אף הוא היה בעל 'פטור' ונקרא להתייצב שנית בעת המלחמה. הוא הסתיר את הצרה המתרגשת מפני הוריו, אולם לילה לפני שהתגייס, נודע הדבר לאמו. היא החלה לזעוק מרה ולא יכלה להירגע עד שהשכנים חשבו שמישהו נפטר במשפחה. לעומתה, בעלה הרב אליהו פאריטשער (לוין) נותר רגוע ושלוו. הוא שקע במחשבות זמן מה, ולפתע נענה בקול שקט ומרגיע: "אל תדאגי, אני מבטיח לך שזלמן יחזור ללא שריטה"... ואכן, כפי שיסופר לקמן, ר' זלמן חזר בשלום אל משפחתו בדרך ניסית מופלאה.

כל גיוס לכשעצמו היה סיפור קשה וכואב, על אחת כמה, כאשר גיוס מתרחש על רקע לידת בן בכור. כך אירע אצל הרב זלמן לייב אסטולין, שגוייס והחל באימונים ליד מוסקבה, עיר מגוריו. במהלך האימונים נולד לו בנו הבכור. עקב קרבתו לביתו, ניתנה לו אשרה של מספר ימים כדי לבקר את בנו הרך. ר' זלמן לייב נכח בברית, וכעבור ימים ספורים שב לאימונים ומשם נשלח לחזית, משם שב פצוע רק כעבור מספר שנים.

הגרמנים גילו אותם והמטירו עליהם גשם של פצצות ואז אירע הנס: "לפתע ראה אבא מול עיניו את הרבי הריי"צ. אבא התפלא זכרונו היה צלול גם ברגעי הבהלה של המלחמה והוא ידע שהרבי הריי"צ נמצא כבר בארצות הברית ולא הבין כיצד הוא הגיע לשטח הקרב. שניות ספורות לאחר מכן הרגיש אבי שמשהו חם מטפס על צווארו הוא נגע במקום והבין שנפצע.

לעומתם, ר' **חנן לוין** גוייס, שוחרר, התחתן, נולד לו בן, ואז גוייס בשנית. היה זה בפרוץ מלחמת העולם השנייה, קיץ תרצ"ט, זמן קצר לאחר שהשתדך. היה זה עוד בתקופה בה ברית המועצות הייתה לצד גרמניה, והוא לחם בחזית פולין ופינלנד. בקיץ ת"ש הצליח להשתחרר מפינלנד ולחזור לביתו בקייב. ביום י' באלול ת"ש התקיימה חתונתו בחרקוב מתוך צנעה, במעמד מניין מצומצם.

עוד לא חלפה שנה, וגרמניה פלשה לברית המועצות, ור' חנן נקרא שוב לצבא. רעייתו הייתה אז בסוף הריונה הראשון, וכל ניסיונותיו לדחות את גיוסו עד לאחר הלידה, נענו בשלילה מוחלטת. שלטונות הצבא היו בלחץ גדול.

עוד בהיותו במחנה הצבאי בחרקוב, תוך כדי התארגנות ליציאה לשדה הקרב, קיבל ר' חנן שיחת טלפון מקרובת משפחה שסיפרה כי אשתו הרתה ללדת, אולם בהגיעה לבית היולדות, החלו מטוסי הגרמנים לתקוף את האיזור. כל הנשים הועברו במהירות למקלט תת-קרקעי, שם נולדה לו בת. בטרם הספיק ר' חנן להעביר באמצעותה ברכת מזל טוב לאשתו, שמע מאחוריו את קולו הרועם של המפקד: "מה מעשיך כאן? כולם כבר התייצבו למסדר שלפני היציאה ורק אתה נשארת לדבר".

בקשתו ממפקדו הישיר לשחררו לשעה קלה אחת כדי לראות את אשתו ובתו הראשונה, נענתה בשלילה. הוא ניגש אפוא למפקד הראשי במקום, ואמר לו בפשטות כנה:

"חבר קצין! לו אני הייתי הקצין ואתה חייל הבא אלי בבקשה כה אנושית לראות את הבת הבכורה שנולדה זה עתה — ודאי שהייתי משחררך לשעה קלה, ומדוע תמנע זאת ממני?" דבריו שנאמרו בתום ובחום, פעלו את פעולתם. לרשותו הועמד רכב ונהג שלקחוהו לבית היולדות, שם נפגש עם זוגתו ובתו. כעבור שעה קלה נפרד מהם בדמעות חנוקות, ויצא לדרך בלתי נודעת...

מי בחזית ומי בעורף

לחיילים כמו לקצינים היה ברור, כי מי שנשלח לחזית הגרמנית, דינו כגזר דין מוות. רוב החיילים לא שבו משם בחיים, ואלו ששבו, היו פצועים וקטועי איברים. לא ייפלא אפוא, שרבים התחמקו בדרכים שונות מלהישלח לחזית.

הרב **יהודה קולאשער** (בוטראשווילי), נמלט בימי המלחמה ממוסקבה לקרגנדה שבקזחסטן, אך גם שם נקרא להתייצב בלשכת הגיוס. בלית ברירה הגיע ללשכה, אך בעזרת רופאה צבאית הצליח לחמוק מגיוס. בשנת תש"ג נקרא שוב להתייצב, והפעם הודיעו לו כי לא יצליח לחמוק, והוא יישלח לחזית. הבטיחו וקיימו, והרב קולאשער הועלה על רכבת שיעדה אחת החזיתות.

הרב **זלמן לוין** (ב"ר אליהו) נשלח לגבול יפן, רחוק מאוד מהבית. הוא שירת בחיל האוויר, ומתפקידו היה לפקח על בטיחות המטוסים, ולכן לא נשלח לחזית. אמנם אירע שביקשו לשולחו לחזית, וברגע האחרון התוכנית בוטלה.

ואילו אחיו ר' **יהודה לוין** נשלח לחזית ומתפקידו היה לחפש מוקשים ולסייע בבניית גשרים. מכיוון שהצליח בתפקידיו קיבל דרגות קצונה, והמשיך להילחם בעוז נגד הגרמנים, אלא שבשלב מסויים נפצע ואיבד את רגלו. בזכות לחימתו העיקשת קיבל אותות כבוד רבים.

הרב **זלמן לוין** (ב"ר גרשון) גוייס לצבא,

ר׳ יהושע פינסון בצעירותו

ר׳ זלמן לייב אסטולין – נכה מלחמה

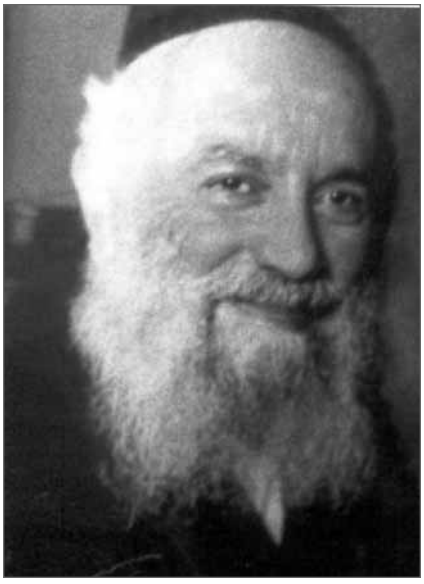

הרב יהודה קולאשער שנפצע בקרב

ולאחר תקופת אימונים קצרה נשלחו לחזית. לא חלפו שעות לחימה רבות, והחייל הטרי חש ברטיבות משונה ברגלו. כשחלץ את המגף, הופתע לגלות ׳חור׳ גדול ברגלו, ודם רב זב ממנו. חודשים אחדים שכב בבית הרפואה. כשהתרפא, נשלח לקורס קצינים. מבחינתו הייתה זו הזדמנות להרוויח זמן להישאר בעורף, שם בטוח יותר.

כשחזר להילחם, הוסיף להצטיין. בכל שלב בלט מבין חבריו שראו כי גם יהודי מסוגל. בלבו פנימה חפץ לנקום בצבא הגרמני. כקצין, היה מוביל את חייליו, גם בתהלוכות צבאיות. במשך הצעדה היו שרים והוא בקולו הנעים היה עולה על כולם. הכפריים היו יוצאים מבתיהם כדי לצפות בחיילם הצועדים בסך, והקצין לוין בראשם.

פיקוח נפש דוחה זקן

שמירת מצוות בצבא האדום, כאמור, הייתה משימה בלתי אפשרית, אבל החסידים לא ויתרו, וכל אחד בדרכים יצירתיות ומגוונות התאמץ לשמור מצוות לפי תנאי המקום. אמנם, גידול זקן היה מופרך לגמרי. הרב **יהושע פינסון** (לימים גבאי בבית המדרש של הרבי— 770) דחה את הקץ בכמה ימים, כפי שהוא מספר. ״עם גיוסי הופעתי בפני ועדה צבאית, ראש הועדה מסר לי פתק הפניה לספר את שערות זקני, כאשר לא הלכתי לשם, שאל אותי ראש הועדה על מה ולמה אינני מסתפר, עניתיו כי אני יהודי דתי, ולא אוריד את זקני. הלה שלח אותי לממונה עליו, וגם אליו דברתי כדברים האלה.

״בסופו של דבר גייסו אותי לצבא והטילו עלי התפקיד להצטרף לצוותים הרפואיים הנוסעים ברכבת מיוחדת עד לחזית, ושם לטפל בחיילים הפצועים — להגיש להם עזרה ראשונה ולהעבירם למרכזים הרפואיים בעורף.

״ביום הראשון של הלחימה, שאל אותי המפקד הראשי מדוע פניי עטורים בזקן. עניתי כי הנני יהודי דתי ובתור שכזה אינני מוריד את זקני. הוא לא השיב לי מאומה. למחרת שוב שאלני, השבתי כי יש לי זכות מליאה לשמור על זקני ולא לגלחו. הפעם ענה לי: ׳דע לך כי אתמול נסעתי באופן מיוחד לחרקוב, שם שאלתי במפקדה אודותיך ועל עקשנותך שלא להסתפר. הם אמרו לי כי הם יודעים ומכירים היטב את משפחתך, אביך, אמך אחיך ואחיותיך. הסברתי להם כי אסור עלי, לפי החוק, להחזיק חייל מעוטר בזקן, והם אישרו את דבריי.

״עלי אפוא להזהירך — סיים המפקד — כי הם ישלחו אותך לחזית ממש, דרושים להם חיילים כמותך. השירות הצבאי שם פירוש: תשעים ותשע אחוזים — מוות! עליך להחליט אם כדאי לך להסתכן ולהישלח לחזית — או להוריד את הזקן ולהשאר בעורף!

״בראותי כי המדובר הוא בפיקוח נפש ממש, נסעתי לחרקוב הסמוכה וקניתי שם אבקה מיוחדת אשר באמצעותה נושרים השערות״.

אני מתפלל שהיטלר יפסיד

ניסים רבים ליוו את התפילות כמו הנחות התפילין של החסידים בימי המלחמה. מי שהצליח לשאת עמו זוג תפילין קטן ולהחביאו, השתדל גם להניחו מדי יום, כאשר לכל הנחת תפילין מתלווה חוויה גדושה במתח ובחששות, פן יחשפו התפילין.

הרב **זלמן לייב אסטולין**, בכל מקום בו שירת, מצא מחבוא בו הניח תפילין. אלא שפעם אחת כמעט והדרך ל׳מחבוא׳ עלתה לו בחייו, כפי שסיפר הוא עצמו בהתפעלות: ״כשהיינו בחזית, קרוב מאוד לקו האש, מיד שהחל השחר להאיר — השתחלתי מאוהלי, ובשקט פסעתי בשביל המוליך לעבר הנהר, שם הייתי נוטל את ידיי מניח תפילין ומתפלל, ועוד מספיק לשוב קודם השכמת החיילים, אור השחר הבהיר קמעה מאיר את דרכי, אך יום אחד היה שינוי מוזר, במשך הדרך אני שומע רחש זבובים עפים לי קרוב לאזניים, הסחתי דעת מזה, כשלפתע מבין העצים נראה אחד ממפקדיי הקורא לי.

״נבהלתי כהוגן, ובראשי כבר צצות המחשבות כיצד אפשר לבאר את התרחקותי מחברי הפלוגה, שמא יחשוב שעריק אני. תוך כדי מחשבות מתחיל להוכיח אותי — כשהוא מביט עלי כמשוגע: ׳מה אתה פוסע לך באמצע השביל, וכי אינך שם לב שצלפי האוייב יורים לכיוונך ומנסים לפגוע בך׳.

״אני לתומי עניתי: ׳שמעתי רעשים קרוב לאוזני, אלא שהייתי בטוח שאלו הם יתושים

וזבובי היער'.

"המפקד הביט עלי במבט מוזר והפטיר: 'אם אתה כזה 'חכם' יכול הנך להמשיך בדרכך. הצבא הרוסי לא יפסיד הרבה בלעדיך' סיים את דבריו והנחני לנפשי,' אותו יום התפילה הייתה לבבית מתמיד, הייתה זו אף תפילת הודאה על הצלתו מכדורי האויב"...

בתחילת השירות הצבאי, היו לר' זלמן לוין (ב"ר גרשון) תפילין, אבל בגלל התנאים בהם לחם, חדרה רטיבות לבתים ופסלה את הפרשיות. מאז, מדי בוקר נהג לנשק ולחבק את יריעות הקלף הקטנות ואומר: "יהי רצון כאילו הנחתי תפילין על ראשי ועל זרועי".

תיאור מרגש ומיוחד על הנחת תפילין כתב ר' **חנן לוין** ביומנו בעת ששהה בעמדת שמירה על גדות הנהר וולגה בחזית סטלינגרד:

"סוד נוסף יש עמדי, סוד כמוס שרק אני והקב"ה יודעים עליו. ואף אחד אסור לו לדעת על כך. בכיסי מצויים שני שיריוני מגן זעירים: זוג קטן של תפילין ותהילים זעיר. אוי ואבוי מה עלול להיות אם מישהו מחיילי הצבא האדום יוודע על כך! תודה לה' שעד היום לא חלף אף לא יום אחד מבלי שאניח את התפילין על ראשי וזרועי. פעם הנחתים בשדה צדדי או בחורשה, פעם בקרון ריק או בעלית גג של בית עזוב. בחורף, כשהכל עטוף בקור מקפיא ולובן של שלג, קשה היה למצוא פינה פנויה. טיפסתי על אחד מצריפי העץ הגבוהים של דייגים העומדים ליד נהר הוולגה הקפוא, והם עזובים כעת, נתמכים בבולי עץ ומכוסים בשלג עבה. שם הייתי חופר ונכנס בתוך השלג. מפשיל מיד שמאל את שרוולי הבגדים ומניח תפילין...

"לאחר שסיימתי זחלתי וחזרתי למשמרתי. חייב הייתי להכין תשובה מידית למקרה שמאן דהוא יפגוש אותי ויבקש לדעת את פשר מעשיי. אחרת — התוצאות עלולות להיות מרות. כשחזרתי לאחר הנחת התפילין, חשתי עצמי כה נעלה, כה לוהט, למרות שאצבעותיי דוקרות מחמת הקור המקפיא. וטוב היה לי על הלב! הרגשתי כי איני דומה לכל היתר, חשתי שחשבון אחר מתנהל עמדי, אמצעי הגנה שונים ניתנו לי...

"עתה בעמדי בלילה על עמדתי לא הרגשתי כיצד חולפות הדקות. חפצתי כי לילה זה יימשך זמן רב. אך מבטי חלף לעבר השמאלי של הוולגה, שם מבעד לאופק מתחילים השמים להתבהר קמעא. ה'פנסים' המאירים כבר חדלו מלהבהיק את ברקיע.

"עדיין חשוך כאן על פני כל הארץ. אך כשמאמצים את העיניים מבחינים כבר מסביב בכל המערך המלחמתי שלנו הפרוס פה: התותחים הרטובים, ארגזי הפגזים, העצים מרוטים וקטועי הראש...

"הנני שומע כי בבונקר הצבאי שלנו, מישהו מנסה לנעול כבר את מגפיו, תוחב במגף את הרגל ומכה בו ברצפה כדי שהרגל תיכנס פנימה. אינסטינקטיבית ממששת ידי בתפילין שבכיסי. הנני מעיף מבט לאופק, וכאילו מאיליו שומע אני את עצמי לוחש לאוזני: הגיע זמן קריאת שמע של שחרית!".

כאשר הרב **נחום זלמן גורביץ**, התגייס לצבא בעל כורחו, נדר להגיד תהלים בכל זמן פנוי ובקש מהקב"ה שבזכות זה ינצל. פעם, כשנסע ברכבת ושקע באמירת תהלים, נכנס איש נ.ק.וו.ד. ושאל אותו מה הוא עושה עם הספר הזה ולמה הוא מפטפט בינו לבין עצמו? ר' נחום זלמן לא איבד את העשתונות וענה מבלי להניד עפעף: "אני מתפלל שהיטלר ימ"ש יפסיד במלחמה וסטאלין ינצח". המפקד נהנה והניחו לנפשו.

טלית ותפילין היו באמת אוצר יקר; אוצר זה היה ברשותו של ר' יהושע פינסון במהלך המלחמה, והוא שימש אותו את אחיו ר' יחזקאל ועוד חייל שומר מצוות. הם התפללו בהם מדי יום ביומו. "לקראת ראש השנה — סיפר ר' יהושע — עלה בידי להשיג שופר. שלושתנו התחבאנו בקרון רכבת [עבודתם הייתה פינוי פצועים ברכבות] ותקענו בשופר כדת וכדין".

שמירת שבת בעת קרב

פיקוח נפש דוחה שבת. הלכה ידועה היא, ובלית ברירה יהודים שומרי מצוות עושים בעת קרב גם מלאכות דאורייתא מטעמי פיקוח נפש. בכל אופן, כאשר אפשרי היה לשמור שבת גם בשעת מלחמה, התאמצו החסידים לעשות זאת.

טלית ותפילין היו באמת אוצר יקר; אוצר זה היה ברשותו של ר' יהושע פינסון במהלך המלחמה והוא שימש אותו את אחיו ר' יחזקאל ועוד חייל שומר מצוות. הם התפללו בהם מדי יום ביומו. "לקראת ראש השנה — סיפר ר' יהושע — עלה בידי להשיג שופר. שלושתנו התחבאנו בקרון רכבת ותקענו בשופר כדת וכדין"

חיילים יהודים בצבא האדום, בימי מלחמת העולם השנייה

חיילים יהודים רבים לחמו בשורות הצבא האדום, הן בתפקידים בכירים והן ביחידות קרביות. פרופסור דב לוין במאמרו "עובדות ובעיות בחקר לחימת יהודי בריה"מ במלחמת העולם השנייה" (המתפרסם בספר "העמידה היהודית בתקופת השואה") מציג מספר עובדות המדברות בעד עצמן:

בערך 500,000 יהודים לחמו בצבא האדום בתקופת מלחמת העולם השנייה.

בערך 200,000 מתוכם נהרגו, בקרבות ותוך מילוי תפקידם.

חלק ניכר מהחיילים היהודים הגיע לדרגות פיקוד שונות, ולפחות 104 מתוכם הגיעו לדרגת גנרל לויטננט (=אלוף) ומעלה.

16,727 חיילים וקצינים יהודים, זכו לאותות הצטיינות. מתוכם 145 זכו לאות הוקרה הגבוה ביותר בצבא האדום — "גיבור ברית המועצות". רבים מהמצטיינים שירתו בחיל רגלים, אויר, ים ופרשים.

לנתונים אלו מתווספים עשרות רבות של תיאורים מפורטים, על מעשי גבורה של חיילים יהודים ששמותיהם הפכו לסמל ולמופת של הקרבה עילאית.

אלו כמה מהממצאים שהעלה פרופסור לוין אודות היהודים ששירתו בצבא האדום. על השאלה כמה חסידי חב"ד שירתו בצבא האדום בימי המלחמה, קשה להשיב, אולם ניתן להעריך שמדובר בעשרות רבות, ואולי יהיה מי שיאמר אפילו מאות.

ר׳ זלמן לוין (בר״א גרשון) שנפצע בקרב

מימין: ר׳ אברהם זעליג גנזבורג, משמאל ר׳ שלמה אליעזר גנזבורג. נשלחו לחזית, ולא שבו. הי״ד.

הרב **יהושע פינסון** הצליח לשמור שבת במהלך שירותו הצבאי, בזכות... כתב ידו. היה זה כאשר שיבצו את החיילים כל אחד בתפקידו; החיילים נשאלו למי יש כתב יפה ומסודר, ור׳ יהושע הציג את מועמדותו. המפקד בחן אותו במקום, ומיד התקבל לעבוד בעבודה משרדית. מצד אחד הייתה זו עבודה קלה יחסית, אך מאידך, הוא חשש כי לא יוכל לשמור שבת. לאחר כמה ימים אמר למפקד כי הוא מוכן לעבוד במסירות גדולה, ובכך לפטור את המפקדים מעבודות משרדיות רבות, אבל בתנאי שבשבת לא יצטרך לעבוד. ההסכם התקבל בעצימת עין, ור׳ יהושע עבד מבלי לחלל שבת.

שמירת כשרות בצבא האדום

בכל צבא בעולם, מקפידים שהחיילים יקבלו תזונה ראויה על מנת לחזק את גופם ולשמור על כושרו. החסידים ששירתו בעורף ובחזית, התנזרו כמובן ממאכלות אסורים, אך הם טרחו להסתיר זאת פן יואשמו בחבלה ב״רכוש״ הצבא, שאינו אלא גופם... בכל אופן, כאשר החיילים הבחינו בחייל שבמקום להתנפל על חתיכת עוף, מסתפק בלחם וירקות, עורר הדבר תשומת לב חבריו ומפקדיו. או אז היה צריך להמציא תירוץ, לבל יחשבו כי החייל היהודי מרעיב עצמו על מנת להחליש את גופו.

בעיצומה של המלחמה, רבים מן החיילים שלא הצליחו להתמודד עם קשיי המלחמה, שמו קץ לחייהם. בשל כך, מי שנחשד בהרעבה עצמית, הושלך מיד לצינוק, או לחלופין נשלח לטיפול נפשי מאסיבי. למרות זאת, החסידים הצליחו להערים על חבריהם ומפקדיהם בכדי שלא יאלצו להיגעל במאכלות אסורים.

גם לכך מצא ר׳ **זלמן לייב אסטולין** פתרון הולם. הוא עשה הסכם עם חבריו שיקבלו את מנתו המבושלת, ותמורת זאת נתנו לו את חתיכת הלחם שברשותם. הללו נענו בשמחה. קודם פסח עשה הסכם דומה, כשאת כל האוכל נתן להם תמורת תפוחי אדמה טריים. במשך כל ימות השנה הסתפק בלחם, וכשהשיג אף חתיכת ירק — מה טוב.

שונאי ישראל שהיו שם, ניצלו עובדה זו והלשינו עליו כי הוא חפץ להחליש את עצמו כדי להשיג פטור משירות הצבא, או אף לאבד את עצמו.

באחד הימים נקרא אל המפקד. ״שמעתי שנמאס לך להלחם״ אמר בנוקשות. ר׳ זלמן לייב תמה: ״מדוע תאמרו כן, והרי אני עושה תפקידי בנאמנות״. המפקד ביאר את שאלתו: ״החיילים אומרים שאינך אוכל כמעט מאומה״. ר׳ זלמן לייב הסביר לו את ציוויי התורה ואת חובותיו הרוחניות, ולבסוף הוסיף בתמיהה כשהוא נעמד זקוף: ״האם אני נראה כחוש וחלש שזה אמור להטריד אתכם?!״ מול תשובה שכזו, לא היה למפקד מה להשיב, והוא שלחו לדרכו ללא אומר ומילים.

גם ר׳ **חנן לוין** נמנע בכל שנות שירותו הצבאי לאכול אוכל שבושל על ידי הגויים, ולא נגעל במאכלי טריפה. הוא הסתפק בלחם ובמים ובמאכלים יבשים. אם נזדמן לו פעם בהיותו ליד נהר או ים, לדוג דג כשר, היה זה בעבורו סעודת מלכים. בגלל המחסור המשווע באוכל, וחוסר האיזון בתזונה נכונה, נשרו שיניו כבר בגיל צעיר.

מדי שנה לקראת פסח, תכנן היטב את ׳ארוחותיו׳ בשמונת ימי החג. בהיותו בחזית פינלנד, החל לאגור קוביות סוכר והיה עוטפן בפיסת בד נקיה. למרבה הנס והשמחה, ביום השני של פסח, קיבל חבילה מהבית ובה אוצר שלם: מצות סוכר אגוזים ועוד. לא היה גבול לאושרו.

בשנה אחרת, חנה הגדוד שלו ליד כפר. הוא החל לחסוך מפתו ומסר זאת לאישה תושבת הכפר שהייתה לה עז חולבת. הוא סיכם איתה כי בשכר הלחם יקבל בשבוע מסויים מספר כוסות חלב ביום. ההסכם בוצע בדייקנות ולא היה מאושר ממנו על שזכה לעבור את החג בחלב וסוכר.

הרב **יחזקאל פינסון** היה אפסנאי, במחנה בו שירת, ו״מתוקף תפקידו״ סיפק אוכל כשר, דהיינו מוצרים כמו לחם וירקות, לשלושה: לו, לאחיו הרב יהושע פינסון, ולחייל יהודי שומר מצוות ששירת במחנה.

מי במים

הלחימה נגד הנאצים, גבתה קרבנות רבים מאוד. החסידים נהרגו בשדה הקרב, במיתות שונות ומשונות, ורבים מהם לא באו לקבורה כלל.

הרב **מנשה אלטהויז** שהתגורר בלנינגרד, גוייס לצבא, למד קורס חובשים מזורז,

ושירת באחת מצוללות חיל-הים הסובייטי. באחד ממסעותיו הראשונים שט עם הצוללת בים הבלטי מלנינגרד לעבר אסטוניה, שנכבשה על ידי הנאצים. כאשר הצוללת התקרבה לטאלין בירת אסטוניה, ספגה הפצצה גרמנית מרוכזת וטובעה על כל אנשי צוותה. בין הנטבעים היה ר׳ מנשה, הי״ד.

ומי באש

הנאצים המטירו אש וגופרית מהאוויר ומהיבשה, ובאחת ההפצצות הכבדות פגעו רסיסים בר׳ **זלמן לייב אסטולין**. היה זה בעת שישב באישון ליל בעמדה קרוב לאחת החזיתות, ואך בנס ניצל. הוא שהה לבדו בעמדה, ואיש לא הבחין כי נפגע ואיבד את הכרתו. רוב שעות הלילה שכב ללא הכרה, עד שהגיע תור המשמרת הבאה. החייל המחליף נדהם לראות את ידידו שוכב ללא ניע, ומיד הזעיק עזרה. ר׳ זלמן לייב הובל מיד אל בית הרפואה במוסקבה, שם החל מסלול ארוך וקשה של טיפולים.

מצבו לא היה פשוט. במשך כשנה עבר טיפולים וניתוחים ברגלו על מנת להחזירו לבריאותו, ולנסות לשקם את הרגל. מאז ועד יומו האחרון, נאלץ להיעזר בקביים.

הרב **יהודה קולאשער** נלחם בכמה חזיתות, במשך שנתיים וחצי. באחד הקרבות הקשים, קרב שעל פי טבע היה קשה לצאת ממנו בחיים, שכב בשלג, לבוש בגדי הסוואה לבנים, כאשר החיילים היו רחוקים אחד מהשני בכדי שלא יחשפו. אולם הגרמנים גילו אותם והמטירו עליהם גשם של פצצות, ואז אירע הנס, כפי שמספרת בתו מרת רחל קנלסקי:

״לפתע ראה אבי מול עיניו את הרבי הריי״צ. אבא התפלא, זכרונו היה צלול גם ברגעי הבהלה של המלחמה, והוא ידע שהרבי הריי״צ נמצא כבר בארצות הברית, ולא הבין כיצד הוא הגיע לשטח הקרב. שניות ספורות לאחר מכן הרגיש אבי שמשהו חם מטפס על צווארו, הוא נגע במקום והבין שנפצע. מרוב הבהלה לא חש את הפצצה שחדרה דרך הכתף ויצאה מילמטרים ספורים מעמוד השדרה... התברר כי הפצצה חדרה דרך ספל ברזל שהיה בתיקו, את הספל נשא עמו לכל מקום במשך שנים רבות עבור נטילת ידיים, וכעת הספל התפורר לחתיכות קטנות.

״לאחר המלחמה נהג אבא, לשחזר את אותם רגעי אימה והצלה והיה אומר לילדיו: ׳דעו לכם, רבי אינו שוכח את חסידיו. הרבי היה באמריקה, אני בחזית, אך הרבי הגיע לשם והציל אותי׳.

הרב אברהם קפובסקי
– נשלח לחזית ולא שב. הי״ד.

לאחר שחרורו חזר לעיר מולדתו קייב שם פגש בהשגחה פרטית את אחיו שאול אותו לא ראה חמש שנים. האח בישר לו כי ההורים ובני משפחה נוספים הובלו לבאבי יאר בעיצומו של יום הכיפורים שם הוצאו להורג. ר׳ חנן קרע קריעה ונהג אבלות על הוריו כדין שומע ׳שמועה רחוקה׳. מיד לאחר מכן שם פעמיו לסמרקנד לשם נמלטה אשתו עם בתו אותה ראה בהיותה בת שעות ספורות

״בעלטה מוחלטת החל לזחול כדי לקבל סיוע רפואי. שפתיו לחשו תפילה לקב״ה שיוביל אותו אל הצד הנכון, ולא יטעה חלילה ויגיע כפרי בשל לידי האויב, כי זה היה אפשרי בהחלט.

״לאחר קילומטר וחצי של זחילה ומישוש, מצא את המשאית הצבאית ששימשה מרפאה זמנית. סמי הרדמה לא היו בה, אך רופא שהיה שם, ניתחו ללא הרדמה, והוציא רסיסים מחור ענק שנפער בגבו, ניתוח שהשאיר על גבו כתם כהה ועמוק. הוא שמע את הרופא אומר לאחד המסייעים לו: ׳הוצאנו כבר שבע עשרה חתיכות, יש עוד בפנים אך חייבים לסגור אותו כי הוא ייגמר לנו מאיבוד דם׳...״.

רכב צבאי העביר את הפצוע, עד לבית הרפואה. הרב קולאשער קיווה להישאר בבית הרפואה לזמן רב, כאן היה רחוק מהקרב, ואף קיבל שתי פרוסות לחם ליום ושתי קוביות סוכר. הייתה שם גם מנה חמה של מרק, בה כמובן לא נגע.

מי נעדר

מיליוני חיילים נהרגו באלפי ק״מ של החזיתות השונות, ורבים מהם לא זוהו ולא הובאו לקבורה ראויה. משפחות רבות נותרו ללא מידע לגבי גורל יקירהם. כך גם אירע עם כמה מהחסידים שגויסו, ולאחר מכן לא היה ידעו מה עלה בגורלם.

ר׳ **דוד אבא לוין**, בנו של המשפיע הנודע הרב ישראל נעוולער, גוייס לצבא בקיץ תש״א והוא בן 27. בחודש תשרי תש״ב התקבל ממנו המכתב הראשון והאחרון בו הוא כותב שנמצא ליד העיר סמולנסק [הקרובה יחסית לליובאוויטש] מוקף באוייב מכל הצדדים, ואין להם שום מוצא להישאר בחיים.

מאז המכתב, לא שמעו ממנו עוד. עד היום איש אינו יודע כיצד סיים את חייו הצעירים. הוא הותיר אחריו שתי ילדות ואישה הרה מרת אסתר-הדסה. כאשר נולד בנו, ביקש הסבא ר׳ ישראל נעוולער לקרוא לבן על שם אביו, אלא שלבסוף החליט כי כלתו תצטער מדאי, ולכן קרא לו על שם אביה יהושע זעליג.

הנעדרים מבין החסידים היו רבים, ומכיוון שלא שבו, לא ידועים גם פרטים על הקרבות בהם השתתפו. כמו כן, אלו שהיו נשואים, נותרו נשותיהם אלמנות-חיות.

בכדי לשקף את עוצמת הטרגדיה של הנעדרים, ניתן דוגמה של משפחה אחת — משפחת הרב מנחם מענדל הלל גזנבורג מהאדיטש. שלושה מבניו נשלחו לחזית: ר׳ **שלמה אליעזר**, ר׳ **אברהם זעליג** ור׳ **נח**. שלושתם היו צעירים בשנות העשרים

המוקדמות, בבחרותם למדו בישיבות המחתרתיות. תמונה של שניים מהם המתפרסמת כאן, מראה כי שניהם גידלו זקן מלא למרות הפחד מהשלטונות. שלושתם גוייסו ולא שבו עוד עד עולם. עד היום אין לבני משפחתם שמץ של מושג מה אירע להם. זה סיפורה של משפחה חסידית אחת מתוך רבות.

ומי שב למשפחתו

בתום המלחמה החלה השיבה הביתה. אין סופר שיוכל לתאר את ההתרגשות העצומה שאחזה בקרב המשפחות כאשר פתחו את דלת ביתם וראו לפניהם את בן משפחתם שב הביתה, לאחר שנים של לחימה בחזית. לעיתים, ילדים קטנים לא זיהו את אביהם, ובבית השתררה מבוכה לא פשוטה.

ר' **זלמן לוין** (ב"ר גרשון) גוייס כבחור צעיר, ולאחר שנים של ניתוק, חלו בו אי אלו תמורות. בלבו הייתה התלבטות קשה: האם להמשיך כקצין בצבא האדום עם כל הכבוד והתנאים או לשוב אל המשפחה ולחממה החב"דית. בתחילה חשב שדרכו סלולה להמשך משרת הקצונה בצבא, אך חופשה בת 24 שעות שניתנה לו, שינתה את המשך דרכו בחייו. כשנתיים וחצי היה מנותק מיהודים ומיהדות, ועתה ביקש לפגוש את בני עמו, להיכנס לבית כנסת, להניח תפילין. תחילה חששו להיענות לו, מי יודע מה כוונותיו של החייל עם המדים המצוחצחים. בסופו של דבר הגיע לבית כנסת קטן באחת החצרות הסמוכות לאזור בו שירת. באחת הפינות ישב יהודי נחמד ולידו ילד קטן כבן תשע, יושבים יחדיו ולומדים בספר. ר' זלמן התבונן בהם ודמעות חמות זלגו מעיניו: 'הנה יהודי זה, כה דומה לאבא, הדור פנים; והילד החמוד, לומד ממש כמו שאבי למד איתי בדיוק באותו ספר'. הזכרונות הציפו את לבו של ר' זלמן.

הרב יחיאל מיכל דוברוסקין שנכח במקום, נבהל בתחילה מהקצין הרוסי הלוטש עיניים. אט אט הפשיר הקרח ויחדיו הם הלכו לביתו הגדוש ספרי קודש, כאן פגש ר' זלמן בספר התניא ממנו נפרד לפני למעלה משלוש שנים.

מלחמה פנימית התנהלה בקרבו. התלבטויות קשות. מה עליו לעשות עתה? מאוד רצה לשוב ולחיות כחסיד, אולם כיצד ישליך מאחורי גוו את תוארו וכל הכבוד השמור לו בצבא?!

פעמים מספר הוסיף וערך גיחות קצרות; עזב את הבסיס בלא רשות וביקר את החסידים בעיר. באחד הביקורים החליט שכאן מקומו, ערק מן הצבא ונשאר בעיר בין אחיו היהודים. את מדיו שרף באש ולבש חזות חדשה. לאחר שנודע לו כי הוריו נרצחו בשואה, עלה לארץ הקודש והחל להשלים ידיעותיו בישיבת 'אחי תמימים' בתל אביב.

ביום הניצחון על הנאצים (9 במאי 45) כ"ו באייר תש"ה, לחם הרב **יהודה קולאשער** בעיר ניקלשברג שבגרמניה. כעבור מספר חודשים שב אל משפחתו שהמתינה לו בקוצר רוח בקרגנדה שבקזחסטן.

את יום שובו הביתה זוכרת בתו מרת רחל קנלסקי: "אני רואה למול עיניי את אבא מגיע הביתה. זכרתי אותו בזקן מלא והנה מגיע יהודי ללא זקן, לבוש בבגדי צבא, כובע צבאי משולש על ראשו, מכנסיים צרים ותרמיל על הגב. נבהלתי ופחדתי ממנו. כולם אמרו שזה אבי, אך לא כך זכרתי את אבא, ולכן עמדתי בצד, ובחושיי הילדותיים ניסיתי לבחון אם זה אכן הוא. לאחר שעבר את המבחן שלי בשלום, לא עזבתי אותו לרגע והלכתי אחריו לכל מקום, פסיעה אחר פסיעה".

ר' **זלמן לוין** (ב"ר אליהו) ואחיו ר' **יהודה לוין** שבו אמנם למשפחתם בשלום, אבל אמם מרת רבקה לוין נפטרה זמן קצר לפני חזרתם, וכבר לא הספיקה לראות את בניה שבים בשלום לחיק משפחתם.

בתום המלחמה הוצע לר' **חנן לוין** לחתום קבע, אך הוא התחמק. לאחר שחרורו חזר לעיר מולדתו קייב, שם פגש בהשגחה פרטית את אחיו שאול, אותו לא ראה חמש שנים. האח בישר לו כי ההורים ובני משפחה נוספים הובלו לבאבי יאר בעיצומו של יום הכיפורים, שם הוצאו להורג. ר' חנן קרע קריעה ונהג אבלות על הוריו כדין שומע 'שמועה רחוקה'. מיד לאחר מכן שם פעמיו לסמרקנד לשם נמלטה אשתו עם בתו אותה ראה בהיותה בת שעות ספורות.

בבואו לסמרקנד נפגש עם בני ביתו וידידיו מאנ"ש. בפגישה רבתה השמחה וחבריו בירכוהו בברכת 'מחיה המתים'. כולם שמחו בבואו, מלבד בתו, שנולדה לאחר גיוסו וכאמור ראה אותה שעה קלה לפני שנשלח לחזית. היא לא הייתה מוכנה לקבל שזה אביה, שהרי אבא הוא לא כמו זה שבתמונה, כפי ששיננו באוזניה... רק כעבור זמן מה השלימה הילדה עם העובדה שזה אכן אביה. המשפחה שבה והתאחדה.

מקורות: גאון וחסיד, יהדות הדממה, גזע חסידים, ארבעה חסידים, ישראל נח הגדול, העמידה היהודית בתקופת השואה, בית משיח, כפר חב"ד, יד ושם, תשורה מוצ'קין סיון תשס"ז, תשורה לוין פריז תשס"ו וראיונות אישיים.

אמרו לפני מלכויות

מה הטריד את הבעש"ט בראש השנה? – לא קבלת המלכות באופן שבו נעשתה בכל השנים מאז שנברא אדם הראשון, אלא מתי תהיה קבלת המלכות של העולם ובפרט של עם ישראל באופן המלא והמוחלט כפי שתהיה בזמן ועל-ידי התגלות המלך המשיח!

איך נראה האלול שלנו?

נשאל פעם אחד (שלא הכיר את תורת החסידות) מה הוא מבקש ולמה הוא מצפה בימי חודש אלול? ואמר: הלוואי שהקב"ה ישכח ממני כל החודש, ועוד עשרה ימים עד סיומו של יום הכיפורים...

כי חודש אלול שהוא כהכנה לימים הנוראים מצויר אצל העולם הלא חסידי כחודש מבהיל ומבעית, אשר בו מצפים מתי כבר יסתיימו ימים אלו המלחיצים והמפחידים כל כך. כי בו מתכוננים לעמוד לדין לפני ה', ומי יודע מה יהא גזר הדין.

תחושה כזו – שלא כל כך כדאי (ח"ו) להתקרב ל'טווח הראיה' של הקב"ה, משתמעת גם מהסיפור אודות אדם זקן ושבע ימים שהשתתף בלוויה של חברו, ואמר לנפטר: יענקל ידידי, הרי היינו חברים כל השנים ואני הכרתי אותך כפטפטן, על כן אבקשך – כשתגיע לבית דין של מעלה, אל תזכיר את שמי...

באה תורת החסידות והאירה את כל ענינו של חודש אלול באור חדש, ורמז לו ששני המאורות – הבעש"ט ואדמו"ר הזקן – נולדו בח"י אלול, המכניס ומביא חיות בעבודה של חודש אלול.

מובן מאליו שלא שייך לחיות את חודש אלול כשהאדם חרד ומפוחד ומחפש מקום מפלט מפני ה'.

על פי הגישה של חסידות אין הקב"ה מלך עריץ, חלילה, מסוג המלכים והמנהיגים

הרב חיים אשכנזי

שאנו מכירים. אלא הוא מלך רחמן ומחפש לרחם על כל מעשי ידיו ובפרט על עם ישראל – עם קרובו, בניו של מקום. והוא חפץ, בחפץ פנימי ועצמי, להיטיב לברואיו, ובפרט לעם ישראל שהם חלק מעצמותו.

על כן הוא רוצה שברואיו יתקרבו אליו ויקבלו ברצון ובאהבה עליהם את מלכותו. זאת בשונה ממה שהיה בתחילת הבריאה, שאז מלך מעצמו, כמו שאנו אומרים בתפילה – "אדון עולם אשר מלך **בטרם** כל יצור נברא".

אך לא זו היתה הכוונה שבשבילה ברא ה' את עולמו. כי מלוכה כזו היא יותר בגדר של ממשלה, המוכתבת על ידי המלך ללא פניה ועשיה כל שהיא מצד נתיניו. היא מלוכה של חסד חינם הנחשבת לנהמא דכיסופא (לחם בושת), מורעפת מלמעלה על הברואים המושיטים יד של קבצנים לקבלה. השפעה כזו מוכן לקבל רק מי שצלם האנוש עזב אותו, או שחס ושלום הרעב מכריחו לעשות זאת.

לכן קבע הבורא האוהב את עמו ישראל, שמהרגע שבו נברא אדם הראשון – יסכים ה' למלוך על העולם כולו אך ורק על ידי שעם ישראל יקבלו עליהם את מלכותו יתברך. זה התחיל כבר בראש השנה הראשון – כשאדם הראשון נברא ואמר "ה' מלך גאות לבש", והזמין את כל הברואים "בואו נשתחווה ונכרעה לפני ה' עושנו". לכן גם נקבע לכל הדורות הבאים שראש השנה יחול ביום בריאת אדם הראשון.

עוד ניתן ללמוד מן הנאמר בתפילת ראש השנה – יום זה נקרא "זה היום תחילת מעשיך", והוא רק "זכרון ליום ראשון". אך אינו כיום הראשון שהיתה בו מלוכה מצד הבורא, אלא זה משהו חדש, מלוכה מצד ועל ידי הנברא.

המצוות – מסגרות ולא סורגי כלא

על כן עבודת חודש אלול מתחילה בהמלכתו של הקב"ה. כיצד? בזה שהקב"ה

מאת: הרב חיים אשכנזי
רב קהילת חב"ד בתל-אביב

יוצא לשדה ואנו צריכים לעזוב את המדבר (מי שנמצא במדבר!) שזהו מקום של היפך הקדושה, שנאמר עליו "לא ישב אדם שם" — אדם העליון אין מקומו כיושב שם, אלא הוא שם בגלות. לכן צריך אדם להתנער מכל מה שקשור להפך הקדושה, ולהגיע לשדה ששם נמצא המלך ושם צריך לצאת לקבל פניו — קבלת המלוכה.

אמנם ימי אלול אינם ימי חג ואף לא ימי חול המועד ואפילו לא כימי ראש חודש. אין נראה בנו שום שינוי כלפי חוץ, עדיין כל אחד עוסק בעיסוקיו הנצרכים לו לצורך קיומו, אך מה שכן השתנה הוא שיוצאים לקבל את המלך. זאת אומרת — נכנסים למצב של קבלת עול — מרגישים ש"והנה ה' ניצב עליו, ומביט עליו ובוחן כליות ולב" וכדומה. זאת אומרת — עוסקים בענייני העולם עם תחושה שיש מלך, ובמילא יש גדרים, ואי אפשר שיתחשק לעשות ולדבר ולחשוב ככל העולה על רוחנו.

אפשר להמשיל מדרגה זו לעבד המרגיש את עול האדון, והרגש זה מביאו להיות ממוסגר. וחשוב לדייק: אין הוא כבול כאסיר, שהכבלים גורמים לו להיות רגוע ושקט אך בתוכו הוא חבית אבק שריפה אשר בהזדמנות מתאימה יתפוצץ זעמו ויפרוץ החוצה. הוא כעבד היודע את מקומו ומעמדו ומקבל את המצב — שיש לו אדון, וכל הצטרכויותיו הוא מקבל מהאדון. על כן "כעיני עבדים אל יד אדוניהם כן עינינו אל ה' אלוקינו" — עיניו נשואות לאדון בתחושה שמה שיחפוץ ויבקש האדון — יעשה. לכן אין עולה בדעתו להזיז יד או רגל בלי שזה יהי' לרצון האדון.

אם זו היא תחושתו של עבד, כל שכן אנו — שלא רק הצרכים שלנו בתור נבראים — באים מהקב"ה, אלא שכל הווייתנו ועצם קיומנו בכל רגע ורגע, הם מהאדון ה'. אין לנו תחושה שאנו 'אסורים' בשלשלאות, שמשמעותה היא שבעצמם אנו אדונים לעצמנו ורק מפני סיבות שונות נלקחה מאתנו החרות שאנו עדיין חפצים בה ורואים אותה כחיים טובים. אנו חדורים ברצון לעשות נחת רוח לבוראנו על ידי כניסה בנפש חפצה למסגרות ה'עבדות' שאותן העניק לנו בטובו הגדול.

בבדיחה ידועה מסופר על אדם שהשתתף בלוויה של רוטשילד ובכה תמרורים. כששאלוהו מדוע אתה בוכה, והרי אינך קרובו? ענה לשואלים: על זה אני בוכה... בסגנון זה אפשר להבהיר לנפש הבהמית

אחרי שהאדם מתרגל במשך חודש אלול את הציות בקבלת עול מתוך רצון לענג את מלכו – הרי כבר אינו עבד נרצע, אלא הוא נעשה מהמקורבים למלך, שיכול להיכנס להיכל המלוכה בימים הנוראים, כי שם מקומו האמיתי, כי הוא הרי מ"עם קרובו"

שמשתלם לאדם להיות עבד מקושר לאלוקיו, כי הוא מרוויח מזה עוד יותר מאשר הרווח מלהיות קרוב של רוטשילד!

כי אחרי שהאדם מתרגל במשך חודש אלול את הציות בקבלת עול מתוך רצון לענג את מלכו — הרי כבר אינו עבד נרצע, אלא הוא נעשה מהמקורבים למלך, שיכול להיכנס להיכל המלוכה בימים הנוראים, כי שם מקומו האמיתי, כי הוא הרי מ"עם קרובו". שם כבר קבלת עול המלוכה היא הרבה מאד למעלה מזה, כי שם האדם הוא בבחינת 'אין', כי שם מורגש רק המלך.

זו היא הקבלת עול הכללית על כל השנה — התבטלות לבעל הרצון, מה שנקרא ביטול המציאות. כלומר, הוא כבר לא כעבד — שעניינו לעשות את רצון האדון, אלא יש רק אדון והוא כמו היד והרגל של האדון.

במצב זה, ביום ראש השנה בכל שנה ושנה, מעוררים כביכול את רצון הבורא למלוך עלינו. זאת אומרת שלא יהיה כמושל ושולט עלינו וקיום התורה והמצוות שלנו יהיה כמו אצל האסיר שהכבלים מחזיקים אותו, או כמו הרסן לבעל חיים טורף.

אמנם גם אם קבלת מלכותו תהיה רק מתוך פחד ואימה — תתברך השנה החדשה בכל הצרכים שלה. כי ה' הבטיח שלא יחזיר את העולם לתוהו ובוהו, אך אנו נחיה בו כבעלי חיים וכאסירים המונהגים על ידי שוט וכבלים. הקב"ה ייראה בעינינו כמלך עריץ, ונרגיש כמו שנאמר באותו מאמר חסידי: מי שאינו חסיד יש לו תרי"ג מכשולים להסתדר איתם במשך ימי חייו...

כדי שהמצוות יהיו תרי"ג מצוות — המחברות אותנו להיות בצוותא עם המצווה — ובעברית המדוברת: ש'יהיה כיף' לקיים את התרי"ג, צריכים להרגיש ולזכור שה' העניק לנו אותן בטובו וברחמיו הגדולים ומרוב אהבתו אותנו.

קבלת המלכות של הבעל שם טוב

לאחר שבירנו איזה סוג של קבלת המלכות נדרש מאתנו בחודש אלול ובראש השנה, בסגנון של "ומלכותו ברצון קבלו עליהם", אפשר להתבונן באירוע שמימי שהתרחש בראש השנה של שנת תק"ז, ביום ובזמן של קבלת המלכות בשלימות כפי שהוסבר לעיל.

במועד זה — ראש השנה תק"ז, היתה לבעש"ט עליית הנשמה הידועה שבה נכנס להיכלו של משיח — ההיכל שממנו תבוא המלכות לכל העולם כולו (כפי שמפורט בתפילת "ועל כן נקווה לך" הנאמרת ג' פעמים בכל יום, ובשאר הקטעים בתפילת שמונה עשרה ובפרט בתפילות ראש השנה ויום הכיפורים המדברים על מלכות ה' אשר בבוא הגאולה תראה לעיני כל בשר). ושם ענה לו המשיח לשאלה מתי הוא יבוא — "אימתי קאתי מר" — במילים: "לכשיפוצו מעיינותיך חוצה".

זאת אומרת שכל עבודתו של הבעש"ט בראש השנה היתה סביב הענין של משיח. מה הטריד את הבעש"ט בראש השנה — לא קבלת המלכות באופן שבו נעשתה בכל השנים מאז שנברא אדם הראשון, אלא מתי תהיה קבלת המלכות של העולם ובפרט של עם ישראל באופן המלא והמוחלט כפי שתהיה בזמן ועל ידי התגלות **המלך המשיח**.

בהקשר לכך, אפשר לומר שבכלל לא מובן מדוע שאל הבעש"ט את שאלתו, שהרי בגמרא מסופר שכבר נשאלה וגם תשובתו של המשיח ידועה: רבי יהושע בן לוי פגש את משיח ברומי ושאלו מתי יבוא, וענה לו: היום! אחר כך פרשו לו שהכוונה "היום, אם בקולו תשמעו". בוודאי ידע הבעש"ט את הגמרא הזו כמו שיודע זאת כל בר בי רב, ואם כן מדוע שאל שוב 'מתי קאתי מר'? וכן, מדוע לא ענה לו המשיח עוד הפעם את אותה תשובה שענה לר' יהושע בן לוי?

ומובא על זה — על דרך המבואר בענין התגלות החסידות — משל על הגהינום שנשרף, והוחלט למעלה שהיות והגן עדן כבר

ישן, אם כן יעשו את הגן עדן לגהינום ויבנו גן עדן חדש.

במה מתבטאים החילופין הללו? אפשר לצייר אותם בדוגמא של תלמיד שנשאר כיתה, ובפרט אם נשאר כמה שנים באותה כיתה נמוכה — הרי בשבילו הישיבה בכתה זו היא גהינום, אף שלאחרים קטנים ממנו בגיל — הרי זה גן עדן. אך עבורו — היות שעכשיו מגלים דברים חדשים בכיתה הגבוהה שבה הוא אמור להיות — אם הוא לא שם, הרי זה גהינום.

זהו החידוש בהנהגת חודש אלול שלאחר התגלות תורת הבעש"ט: כל זמן שלא נתגלתה תורת החסידות — אז מי שחי בחודש אלול כמו אסיר מפוחד, היה זה גן עדן, כי על כל פנים הוא חרד מאלול והימים הנוראים, הוא לא אדיש לכל זה. מי שלא פחד ונשאר אדיש — מקומו היה בגהינום ח"ו.

על זה שאל ר' יהושע בן לוי 'מתי קאתי מר'? ונענה: "היום אם בקולו תשמעו" — ברגע שתפחדו מה' ולא תהיו אדישים לציוויו, יבוא המשיח והגן עדן הישן ישאר גן עדן והמשיח יהיה משהו בהתאם לזה וברמה הזאת ומהסוג הזה.

גן העדן הישן — אין מקומו היום, עובדה שהמשיח לא הגיע עד היום, ועל כן שלחו את נשמתו של הבעש"ט לעולם הזה — כדי להעלות את עם ישראל לרמה גבוהה יותר. כידוע שלכן נקרא הבעש"ט בשם 'ישראל' — כדי לעורר את עם ישראל מעילפון בעבודת ה' יתברך (כפי שנוהגים לקרוא לאדם בשמו על מנת לעוררו מעלפונו). בעת העילפון הגוף נשאר שלם ואף יש קיסטא דחיותא — מעט חיות — אשר לכן הוא לא נחשב כמת. וזה מתאים לתיאור הנ"ל שעובד ה' בתקופה שלפני החסידות היה כמו אסיר כבול.

אך מאז שהוכרח הבעש"ט להתגלות, (כידוע שלא חפץ בזה כלל וכלל, ועד שנחסרו לו כמה וכמה שנים מחייו בעוה"ז על שעיכב את התגלותו) ולגלות את פנימיות התורה — תורת החסידות, הוא העלה את העולם לרמה אחרת לגמרי. הגהינום הישן כבר אין מקומו בתקופה זו, כי לא על זה היא המלחמה הנדרשת מיהודי — האם להיות בלי כבלים על ידיו ורגליו — ואז ללכת אחרי יצריו ותאוותיו, או להיות עם כבלים — ובאפן זה לעשות את רצון קונו.

כיום, מאז התגלות הבעש"ט, העבודה היא ברמה אחרת: האם לעבוד את ה' כאסיר כבול באזיקים או כעבד הבטל לאדונו, ועוד יותר — כעבד הרואה את עצמו שהוא ידו של אדונו ושש להיות הזרוע המבצעת של אדונו.

קבלת המלכות האמיתית והשלימה

כדי להבין איך שני סוגי העבודה מתבטאים בפועל ממש, אפשר להיעזר במסופר על אחד מגדולי המוסר בדור הקודם שמישהו שאלו האם הוא יכול לבקר במקום עם תערובת של בנים ובנות, כי הוא מרגיש מחוסן מפני יצר הרע הזה. ענה לו ה'גדול': הנה אני כל ימי עוסק בלימוד המוסר, וכעת אני זקן ובעין אחת איני רואה ובעין השני אני רואה מטושטש, ובכל זאת כשאני יוצא לרשות הרבים הריני מרגיש ירידה רוחנית ואני זקוק שוב למנה הגונה של לימוד מוסר. אם כן, איך אתה — שהינך צעיר ובריא בעיניך, יכול לסמוך על זה שאתה מחוסן?

הרי לנו דוגמא ליהודי שחי עדין עם הגן עדן הישן והמשיח הישן, כלומר שלא השתנה בפנימיותו ועדיין הוא נמשך לעניינים לא רצויים אלא שלימוד המוסר משמש לו ככבלים למנוע אותו מחטא. המשיח ההוא עדיין לא הגיע וגם לא יגיע, כי התגלתה תורת הבעש"ט והיא מרימה אותנו להסתכלות אחרת על כל הענין הנקרא מלך מלכי המלכים הקב"ה. לא מלך נוקם ונוטר המחפש לתפוס את האדם בקלקלתו, אלא אב הרחמן היודע את מגבלות בני אנוש ושמח ונהנה מכל רגע של קבלת עול טהורה. עבודת ה' של מי שחי בגן העדן החדש נעשית מתוך רצון ועונג, ועל כן היא נובעת מרצון והכרה פנימית ולא מהכרח חיצוני.

אם כן, אחרי ששודרג מעמדו של העובד את אלוקיו, שואל הבעש"ט מחדש את המשיח: "אימתי קאתי מר"? הרי עלינו בדרגה, אז מתי תבוא לגן העדן החדש?

הבעש"ט שואל את שאלתו ביום ראש השנה — יום קבלת המלכות: מתי תהיה קבלת המלכות של משיח? ועל זה התשובה: "לכשיפוצו מעינותיך חוצה", עם כל הביאורים ששמענו מהרבי מה"מ במשך כל השנים. לדוגמא, הביאור אודות מעיין שמטהר בכל שהוא אך צריך (הדבר המיטהר) להיכנס בתוכו כל כולו. כלומר — גם מעט מן המעט חסידות יכול לטהר את האדם, כמו שמעיין מטהר בכל כמות (ואין צורך שיהיו בו ארבעים סאה של מים) ובלבד שהאדם המיטהר יהיה חדור בו כל כולו.

הסבר זה משתקף בסיפור על אחד מהחסידים בדור שלפנינו שהיה בעל יסורים וכל אבריו היו מלאים מכאובים. החסידים אספו כסף לשולחו להבראה, וכשחזר ראו שלא הועיל כלל. אז ציווה עליו הרופא לאכול רק פרוסת חלה עם כוס חלב במשך כל היום. פעם שאל אותו אחד החסידים: מה שלומכם? ואמר: הלוואי ברוחניות כמו בגשמיות. התפלא השואל מאוד, ואמר לו: הרי בגשמיות אתם מוגבלים באכילה ושתיה, וחס ושלום שכך יהיה ברוחניות.

אמר לו החולה: איך לא תבין? הרי בגשמיות אמנם זהו מזון מועט, אך כל כולו נעשה דם ובשר מבשרי ומתאחד ממש עם גופי. הלוואי שכך יהיה ברוחניות — שהמעט רוחניות שאני סופג לתוכי, שיהיה לדם ובשר — לחיות הכלולה בי, ואני כלול בה.

זוהי הפצת המעיינות המתבקשת: המעיינות הללו של החסידות צריכים להגיע עד לחוצה — למקומות כאלו שהם מחוץ לתחום הקדושה עד שיגיעו באופן של 'יפוצו', ואז כל טיפה שלהם תחיה את הטובלים בה את כל מציאותם, ותגרום להם לעבוד את ה' מתוך חיות ורצון פנימי.

עברו 261 שנה מאז עליית הנשמה של הבעש"ט להיכלו של משיח ועדיין לא בא באופן גלוי ומוחשי. ברור שצריכים בראש השנה לשאול ולבקש ולהתעקש ולהרעיש בהיכל משיח שזה 770: 'מתי קאתי מר'?! בפרט לאחר שהרבי מה"מ אמר שהוא כבר בדרך ואחר כך שהוא כבר נמצא והכל כבר מוכן לסעודה. ובכל רגע אפשר לומר שכבר ברגע שלפניו **הנה כבר משיח בא.**

אם כן בזמננו קבלת המלכות של חודש אלול וראש השנה וכו', היא בציור של מלכות ה' המושלמת שתראה בזמן הגאולה.

מי ששם לב בהיותו אצל הרבי מה"מ, היה רואה שאף שאת כל התפילה היה הרבי מתפלל במהירות מסוימת, אך את 'עלינו לשבח' היה אומר באופן משמעותי באיטיות רבה יותר. שמעתי מהרב חיים שאול ברוק ע"ה שאמר שראה את הרבי בעת שהיה עדיין בחור ברוסטוב או בלנינגרד כשהוא אומר 'עלינו לשבח', והבחין בכך שהוא איננו בחור רגיל. בתפילה זו אנו מבקשים לראות את "ויקבלו כולם עליהם את עול מלכותך", "ותמלוך עליהם מהרה לעולם ועד". לכן, נסיים בתפילה מעומק הלב "על כן נקווה לך ה' אלוקינו לראות מהרה" מלך המשיח ביופיו, ועוד בשנה זו ובראש השנה זה נקבל עלינו מלכותו של מלך המשיח.

כפי ששמעתי שאחד הילדים — מתינוקות של בית רבן, פסק את פסוקו ואמר: בראש השנה אני אקבל על עצמי את מלכותו של הרבי מלך המשיח והרבי יקבל את מלכות ה'... ובאופן זה תהיה קבלת מלכותו עלינו באופן המעולה ביותר.

(דברים שנאמרו בהתוועדות חסידית)

בס"ד

לכיש טורס

חברה לנסיעות ותיירות (1979) בע"מ

החלה ההרשמה לטסים לחודש החגים
ברשת משרדי לכיש טורס ואצל נציגי המכירות

ישיבות:

לוד:
נתי רויטמן - 054-7702106
בנימין קירנברג - 052-8677054

כפר חב"ד:
יוסי פליישמן - 054-5260973

מגדל העמק:
יוסי אוחיון - 054-2095770

קרית גת:
רוני יקונט - 054-5895651

צפת:
פיצ'ה לבקיבקר - 052-6877054
חיים שאער - 054-7703648

תורת אמת:
חיים סגל - 054-2315195

אור יהודה:
הרב שמואל קליינמן - 052-6770852

רחובות:
יענקי יעקובוב - 054-2150697

נתניה:
יוסי ניאזוב - 052-6555017

אלעד:
יוסי קאופמן - 054-7695099

נצרת עילית:
מנדי סטזגובסקי - 054-6956770

קרית מלאכי - ישי"ק:
לוי חרותי - 054-7870358

חיפה:
שלמה הלפרין - 054-5322952

בוכרים:
שלום ריבקין - 054-6985594

נציגים ארציים - קבוצה:
שניאור סמדר - 057-7281632
אבי מיכאלשווילי - 052-2458862

נשים ובנות:

כפר חב"ד:
אמי קליינמן - 052-6770853

צפת:
שפרה - 052-5770469

ירושלים:
רות - 054-4917705

ריכוזי אנ"ש:

קריות הדרום וב"ש:
קעניג רבקה - 052-8770254

חיפה והקריות:
שלמה הלפרין - 054-5322952
לאהל'ה הלפרין - 054-5322942

רחובות:
רות מיפעי - 054-6761020

צפת:
אריה זוהר - 054-5962414

כפר חב"ד:
מלכה לוין - 03-9606846
052-4458724

לוד:
לאה הלל - 054-6761177

אזור המרכז:
נחמה דינה דייטש - 054-7770848

רשימת הסניפים:

משרד ראשי - קרית גת
טל. 08-6813082

סניף ירושלים
טל. 02-56122282

סניף בני ברק - עקיבא לכיש
טל. 03-5776000

סניף תל אביב
טל. 03-5285032

סניף קרית מלאכי
טל. 08-8587555

סניף אשדוד
טל. 08-8652861

סניף באר שבא
טל. 08-6281057

סניף רחובות
טל. 08-9467460/3

סניף רחובות - מכון ויצמן
טל. 08-9477071

סניף מבשרת ציון
טל. 02-5703501

סניף מודיעין
טל. 03-9430770

סניף עתידים (תל אביב)
טל. 03-6470101

סניף פתח תקווה
טל. 03-9048770

סניף חיפה
טל. 04-8362770

סניף נתניה
טל. 09-8357708

מספר המקומות מוגבל - כל הקודם זוכה!

רק שנתיים חלפו מאז נוסד כפר חב"ד. רבים מתושביו ניסו להתפרנס מחקלאות הודות עזרתם האדיבה של פקידי ממשלה, והנה הגיעה שנת השמיטה הראשונה. הנסיון היה עצום, החששות היו רבים, כמו הפחד שהקרקעות שהוענקו לתושבי הכפר - יילקחו בחזרה • גם המצב במוסדות החינוך היה קשה, וזעקת המנהלים הגיעה עד אוסטרליה הרחוקה • סקירה מיוחדת על שנת השמיטה תשי"ב, שהייתה אחת משנות השמיטה הקשות בארץ הקודש בצל תקופת ה'צנע' • אגרות קודש, מסמכים וסיפורים סביב שמירת דיני שמיטה על ידי חסידי חב"ד לפני 56 שנים

תשי"ב
שמיטה בצל

מאת שניאור זלמן ברגר

שנה ללא ירקות?

כבר בתחילת שנת תשי"א, החלו החרדים לדבר ה' להתכונן לקראת שנת השמיטה שחלה שנה לאחר מכן, תשי"ב שהתקרבה ובאה בצעדי ענק. הייתה זו שנת השמיטה הראשונה מאז החלה ממשלת ישראל לנהל את ענייני הארץ, כולל את נושא החקלאות וכלכלת התושבים, דבר שהיה לו זיקה ישירה.

חששות כבדים ניקרו אצל רבים, החל ברבני ישראל, החקלאים שהיו אמורים לקבל החלטה גורלית מבחינתם, וכלה בעקרות הבית החרדיות שחששו מפני שנת שמיטה ללא ירקות, שהיוו מאכל בסיסי באותם ימים.

מהשמיטה האחרונה בשנת תש"ה, ועד שמיטה הממשמשת ובאה, עברו יהודי ארץ ישראל תהפוכות משמעותיות ביותר. ראשית, מספר היהודים בארץ ישראל הוכפל בזכות העלייה הגדולה מהתפוצות. בתוך העולים

מלאי שלנו אזל לגמרי, ובירקות גם כן אין אנו יכולים להשתמש"

תושבי כפר חב"ד בשנים הראשונות לומדים חקלאות על קומביין מפי המדריך החקלאי (קיצוני מימין). אחריו ר' יצחק ריבקין, ר' זלמן סודקביץ, ר' אברהם דרייזין, ר' צבי ליברמן ור' מאיר ריבקין

תקופת הצנע

היו רבים שהקפידו על קלה כחמורה, וביקשו לשמור גם בשנת שמיטה על כל הידורי הכשרות. שינוי מהותי נוסף היה, עם קום הממשלה בארץ ישראל, כאשר חלק ניכר מאחריות החקלאית והכלכלית נפל על כתפיה, והיה צריך לתאם איתה עמדות.

אם בשמיטה קודמת הייתה אפשרות לקנות ירקות מהערבים הרבים ששכנו בארץ ישראל ובסביבותיה, הרי לאחר מלחמת השחרור, מספר הערבים בארץ ישראל הצטמצם משמעותית. האפשרות לקנות מחקלאים ממדינות ערב הסמוכות, היה בלתי אפשרי, לאור יחסי האיבה המתמשכים עם יהודי ארץ ישראל. מצד שלישי — גם לייבא מחוץ-לארץ כמעט היה בלתי אפשרי, שכן אמצעי התעבורה, התעופה והספנות, לא היו משכוללים ונפוצים כפי שהם כיום.

אמנם ירקות היו מזון בסיסי, ובכל זאת, כשאין ירקות אפשר היה להסתפק במוצרי מזון אחרים, אבל באותן שנים המצב הכלכלי בארץ ישראל היה גרוע ביותר,

מר מרדכי סורקיס, בהתוועדות בכפר חב"ד

ותודה רבה לכת"ר שזה נחוץ לי מאוד. כי לחם אסור לי לאכול מחמת חולי צוקר ל"ע. וירקות איננו אוכלים בשנת השמיטה, שנזרע על ידי יהודים בזמן האסור, ובשר אינו נמצא כאן. ודגים מעט מאוד. עד כאן שאלת האכילה הגשמית תופסת מקום..."

ובעקבותיו חוקקו תקנות 'הצנע' המפורסמות, לפיהן חילקו מוצרי יסוד לפי תלושים. המחסור שלט בכל, ומוצרי מזון חלופיים היה קשה להשיג.

כך, שמכל כיוון שרק הסתכלו, המצב היה נראה קשה ביותר.

הרבי נגד 'היתר מכירה'

עובדות מצטברות אלו, הביאו להתלבטות קשה בקרב יהודים חרדים. היו מהם ששקלו להסתמך על 'היתר מכירה', דהיינו מכירת שטחים חקלאיים לגוי למשך שנת שמיטה, ואז לעבד את האדמה כרגיל. היתר זה התקבל בדיעבד על ידי הרבנות הראשית לארץ ישראל, אולם הרבנים החרדים לדבר ה', עודדו את בני קהילותיהם שלא לסמוך על קולות, חרף הידיעה כי קשיים רבים מצפים לשומרי השמיטה.

מחד גיסא — הרבי מלך המשיח התנגד בכל תוקף להיתר מכירה, ואף הביע דעה ברורה בנידון. מאידך גיסא — הרבי דאג מבעוד מועד לסייע לתושבי כפר חב"ד, שרבים מהם עסקו בחקלאות, כדי לעמוד במשימה הקשה. הרבי עודד את ראשי וועד כפר חב"ד לגייס עזרה מארגונים בארץ ישראל ומחוצה לה, ואף שלח לשם כך מכתבים רבים.

ואכן, בשנת השמיטה של תשי"ב, נמנעו חסידי חב"ד מלקנות ירקות שגדלו בארץ ישראל על ידי יהודים. התוצאה הישירה הייתה — שנה ארוכה ללא ירקות בתפריט המזון המצומצם בלאו הכי. המצוקה האדירה שהביאה מדיניות 'הצנע', החריפה ביתר שאת לרגלי תורת השמיטה, ובישוב החב"די הצעיר, כפר חב"ד, ובישיבת 'תומכי תמימים' המרכזית בלוד, כמו גם חסידי חב"ד בתוך כלל החרדים בארץ הקודש, סבלו ממחסור קשה.

לא לבקר בארץ בשנת שמיטה!

המצוקה האדירה שנוצרה בשל שנת שמיטה, הביאה את הרבי להורות באופן חריג לאנשי חוץ לארץ, שלא לבקר, ובוודאי שלא לעלות ארצה, בעיצומה של שנת שמיטה!

לאחד שכתב לרבי כי הוא מתכנן לבקר בארץ הקודש לאחר חג הסוכות תשי"ב, ענה לו הרבי בתמיהה:

בנוגע לשאלתו אם לבקר את ארץ הקודש ת"ו אחר חג הסוכות הבא עלינו לטובה, אסתפק מה מקום לזה בשנת השמיטה וכו'? (אג"ק ח"ד אגרת א'רכא).

הרב ישראל נח בלינִיצקי שביקש אף הוא לעלות לארץ הקודש בשלהי שנת תשי"ב, השיבו הרבי:

והנה בכלל הסברא נכונה היא לדעתי אלא שאין למהר בהעליה, ומופרך הדבר שתהיה בשנת השמיטה בשנת תשי"ב (ישראל נח הגדול, עמ' 313).

לא סומכים על 'קולות'

נחזור לתחילת תשי"א בכפר חב"ד, שהיה כפר צעיר, בן שנתיים בלבד.

מאז הקמת הכפר בקיץ תש"ט, עודדו כ"ק אדמו"ר הריי"צ והרבי מה"מ את תושבי הכפר, לקבל על עצמם את עבודות החקלאות, מהן יוכלו להתפרנס. בסיוע עסקני חב"ד בארץ הקודש, עשו התושבים מאמצים רבים כדי לקבל אדמות וכלי עבודה, על מנת להשתלב במגמה החקלאית אותה איוו רבותינו נשיאינו לפרנסתם. פקידי הסוכנות וגורמים במשרד החקלאות שייסורי החסידים בצל הקומוניזם והנאציזם נגעו לליבם, כמו גם אחרים שהכירו את חב"ד מקדמא דנא, דאגו לסייע לחסידים מעל ומעבר, בנצלם כל תקנה וסעיף בחוק על מנת שיוכלו לקבל עוד פיסת קרקע, עוד מכונה חקלאית, עוד תקציב לזרעים כמו גם למדריכי חקלאות.

והנה, העניינים רק מתחילים לעלות על הפסים הנכונים, וכבר הגיעה שנת שמיטה, וכבר נוצר צורך להשבית הכל, לוותר על כל העזרה שהגיעה בעמל רב, ולשבות בשביעי. היה ברור שכל אותם גורמים ממשלתיים שסייעו מתוך רצון טוב וכנה, לא יראו בעין יפה את 'השביתה' השנתית.

הגאון הרב **שניאור זלמן גרליק**, רבו של

כפר חב"ד, פתח במשא ומתן הלכתי עם גדולי הרבנים בארץ הקודש, בכדי לדעת כיצד לנהוג בנושא. כאשר כתב לרבי בנידון, קיבל מענה (כ"א שבט תשי"א) בו כתב הרבי שלא רק בכפר חב"ד ישמרו על חומרות דיני שמיטה:

בענין שביעית – כפי הידיעות שנתקבלו כאן הקיבוצים החרדים שבאה"ק ת"ו בדעתם שלא לסמוך על קולות ולשמור שביעית כהלכתה (אג"ק ח"ד עמוד קנד).

לאור דברי הרבי, היה ברור כי בכפר חב"ד לא יסמכו על 'היתר מכירה', ומכיוון שכך גם לא יזרעו את האדמה.

הוועד החל אפוא להיערך לקראת שנת השמיטה. באותם ימים נפוצה ידיעה כי הממשלה תכריח את התושבים להמשיך לעבוד את האדמה, שכן הממשלה היא שמסרה קרקעות חקלאיים כמו גם ציוד חקלאי. זו הסיבה, שכאשר מר מרדכי סורקיס, ראש מועצת כפר סבא וחבר ועד הפועל של ההסתדרות, ביקר אצל הרבי בשנת תשי"א, הרבי מצא לנכון לשוחח עמו על כך. הלה הבטיח כי ידאג שהממשלה לא תכריח את תושבי כפר חב"ד לעבוד את האדמה בניגוד למצפונם.

הרבי הזדרז להודיע על כך לרב גרליק באגרת מכ"ט סיון תשי"א:

במה שכותב שנפוצה שמועה שהממשלה תכריח לזרוע בשנת השמיטה, הנה ביקר אצלי מר סירקוס, אחד מחברי ועד הפועל של ההסתדרות, ואשר יש לו היכרות גדולה גם-כן בחוגי הממשלה, וכשנסבה השיחה על נושא זה, הבטיחני שיעשה כל מה שביכולתו אשר הכפר חב"ד יוכל להתנהג כפי רצונו, מבלי שום כפיה מבחוץ, ואמר לי כי כמעט בטוח על מאה אחוזים שיעלה זה בידו.

שנת השמיטה הלכה והתקרבה, והרבי, כמו אבא טוב הדואג לילדיו, חזר ודרבן את אנשי וועד כפר חב"ד להשיג סיוע כספי הולם לחקלאי הכפר ממנו יוכלו להתפרנס. הרבי אף הציע הצעות שונות, לאן לפנות כדי לקבל עזרה. בקיץ תשי"א הציע הרבי לנסות לקבל סיוע מקרן השמיטה בארצות הברית.

בשלהי מנחם אב ותחילת אלול תשי"א ביקרו בארץ ישראל מנהיגי 'המגבית המאוחדת' של ארצות הברית, ראשי המגבית לארץ ישראל, ומנהיגי הג'וינט. כאשר נודע הדבר לרבי, כתב לוועד כפר חב"ד כי עליהם להשתדל שמנהיגים אלו יבקרו בכפר חב"ד, ולאחר קבלת פנים מתאימה, יפגשו עמם נציגי התושבים יחד עם נציגי אגודת חסידי

חקלאי כפר חב"ד בעבודתם

בשנת השמיטה של תשי"ב, נמנעו חסידי חב"ד מלקנות ירקות שגדלו בארץ ישראל על ידי יהודים. התוצאה הישירה הייתה – שנה ארוכה ללא ירקות בתפריט המזון המצומצם בלאו הכי. המצוקה האדירה שהביאה מדיניות ה'צנע', החריפה ביתר שאת לרגלי תורת השמיטה, ובישוב החב"די הצעיר, כפר חב"ד, ובישיבת 'תומכי תמימים' המרכזית בלוד, כמו גם חסידי חב"ד בתוך כלל החרדים בארץ הקודש, סבלו ממחסור קשה.

קבוצת תמימים בשנת תשי"א בישיבה בלוד, במרכז המשפיע הרב שלמה חיים קסלמן מימין והמשגיח הרב לייזר הורוביץ

חב"ד ונציגי בתי כנסת חב"ד ברחבי הארץ, והם יבקשו בצורה מתאימה "בנחת ובשקט, עזר מיוחד לשנת השמיטה" (אג"ק ח"ד אגרת א'קלה).

ואכן, הביקור נערך בהתאם למתוכנן, ובמהלכו נמסר תזכיר בעניין השמיטה בכפר חב"ד, לד"ר שוורץ מנהל המגבית המאוחדת. אולם עסקני חב"ד חששו כי לא די בבקשה כזו, ולכן ביקשו מהרב פינחס אלטהויז, חבר הנהלת אגודת חסידי חב"ד, שיבקש מהרבי להשפיע על ד"ר שוורץ להיענות לבקשתם. הרבי הטיל את מלאכת השכנוע על בא כוחו, הרב בנימין גורודצקי. זה מילא בהצלחה את המשימה שהוטלה עליו.

תושבי כפר חב"ד כמעט ויכלו לנשום לרווחה, אלא שברגע האחרון משהו השתבש, וד"ר שוורץ השיב לוועד כפר חב"ד בשלילה, בתואנה שאין אצלו קופה למטרה כזו, ועוד נימוקים אחרים ובהם: "שהמנדבים פה באמריקה, קשה להסבירם לתרום לצורך זה, כיון שנתפרסם שהרבנות הראשית מצאה אופן היתר עבודה".

על תשובה שלילית זו, תמה הרבי במכתבו אל ועד כפר חב"ד בכ"ב מר חשוון. הרבי לא נח ולא שקט, וכבר הביא רעיון נוסף למימוש צינור כספי אחר:

עוד נודעתי, וזהו נוגע לפועל, אשר הסוכנות היהודית קבעה סכום של 125,000 בתור קרן השמיטה, ובזה יש לפנות ישר להסוכנות באה"ק ת"ו בתביעה, ומובן אשר ההקדם בזה ישובח (אג"ק ח"ה עמוד כח).

וועד כפר חב"ד החל בבירור הענין, אך גם הפעם נענו בשלילה. מזכיר הוועד הרב יצחק מענדל ליס דיווח על כך לרבי, שהשיבו במברק מכ' כסלו:

עניין קרן השמיטה דסוכנות, מיוסד על דברי (ד"ר) שווארץ לגאראדעצקי ומבקר עתה בארץ הקודש.

בי"ב טבת הסביר הרבי במכתבו אל הוועד, כי התפלא לשמוע שקיבלו תשובה שלילית, לאחר שד"ר שוורץ דיבר בפירוש על קרן השמיטה של הסוכנות. הרבי הביע את חששו כי מעלימים מהם את קיומה של קרן השמיטה על מנת שלא ירבו המבקשים סיוע מהקרן, לכן הציע הרבי:

באם יעלה בידם להתראות עם ד"ר שווארץ שי', ויזכירוהו – אבל בנעימות ובאופן דיפלומטי על דבר הנ"ל, הנה יוכל לסייע להם בזה.

המאמצים הרבים עלו בתוהו, וכסף לא התקבל מקרן זו. מספר חודשים לאחר מכן, ביקש הרבי שוב לדעת מה עלה בגורל הסיוע הכספי. במכתב לאגודת חסידי חב"ד מחודש סיוון, כתב הרבי: "מהו סוף דבר מפעל השביעית?" (אג"ק חלק כ"א עמוד קסה).

החיים בכפר חב"ד באותה שנה, לא היו פשוטים. לא הצלחנו לדלות מידע רב בקשר לחיים בשנה זו, שכן רוב החקלאים משנה זו, כבר שחל"ח.

התמימים לא הרגישו במחסור מיוחד. תמיד היה מחסור...

המצוקה הכלכלית שהייתה באותם ימים, הורגשה היטב לא רק בבתי התושבים, אלא גם בארוחות התמימים בישיבת 'תומכי תמימים' שהייתה אז בפרדס הלודאי.

במהלך הכנת הכתבה שוחחתי עם כמה מתלמידי 'תומכי תמימים' בלוד בשנת השמיטה ההיא, תשי"ב, אך הם צוחקים בקול גדול. המצב היה כל כך קשה, שכך או כך, המחסור היה דבר שבשגרה באותה תקופה.

העובדה שלמרות המצב הקשה היה קמח לתלמידים, נזקפת לזכות מנהלי הישיבה הרב אפרים וולף והרב אברהם דרייזין, שלא חסכו כל מאמץ בכדי לדאוג לתמימים שיהיה

להם אוכל בצלחת, ולא תורגש הרעה במצב התזונה.

הנהלת הישיבה התחננה בפני פקידי ממשלה ונדיבים שיתרמו להם מוצרי מזון בסיסיים. בד בבד גייסו נדיבים מחוץ לארץ, ששיגרו משלוחי בשר. כמו להכעיס, משלוחים אלו לא תמיד הגיעו ליעדם מסיבות שונות ומשונות. מעט מוצרי מזון שהושגו מפה ומשם, הגיעו במאמצים ובדמים מרובים.

אחד התורמים החשובים של הישיבה באותה תקופה, היה הרב שמואל בצלאל אלטהויז ממלבורן שבאוסטרליה. המשפיע בישיבה הרב אברהם (מאיור) דרייזין פנה אליו כבר בתחילת שנת השמיטה בבקשת לעזרה דחופה:

"מצבנו הכלכלי הקשה מנשוא מאלצנו לפנות אל כב' שי' עוד הפעם ולהזכירו את הקשיים העצומים בהם אנו נתונים... נוסף לזה, השנה בה אנו חיים היא שנת שמיטה, ואין אנו משתמשים בשום מיני ירק הגדל בארץ וכך נמצאים אנו קרחים מכאן ומכאן. מצרכי מזון אין לנו כי המלאי שלנו אזל לגמרי ובירקות גם כן אין אנו יכולים להשתמש, וכך עומדים אנו בפני בעיה חריפה ביותר המאיימת על קיום מוסדנו בכלל כי מה ניתן לתלמידנו לאכול?

"אין לנו עצה אחרת כי אם לפנות אל ידידינו בחוץ לארץ לעזרה. ופונים אנו בזה אל כב' שי' להשתדל בכל מרצו הרב והכביר בדבר שליחת מצרכי מזון לישיבתנו בהקדם האפשרי ביותר כי כל יום ויום — מעמסה כבדה היא עלינו".

משלוח בהוראת הרבי

לקראת שנת השמיטה הרבי הורה לאגודת חסידי חב"ד בארץ הקודש לסדר השגת מוצרים שאין בהם חשש שביעית, וגם להפיץ "ידיעות בענייני שביעית" (אג"ק ח"ד א'קפג).

הפוסק החב"די הגאון הרב חיים נאה, מילא הוראות אלו, הגם שלא ברור אם ידע מהן. במהלך שנת תשי"ב פרסם הרב נאה בעיתון 'המודיע' פסקים אקטואליים רבים בנוגע לדיני שמיטה. פסקים אלו נכתבו בשלל נושאים הקשורים לפירות שביעית, גידולי קרקע בשביעית, ביעור הפירות, פרוזבול, שמיטת כספים ועוד.

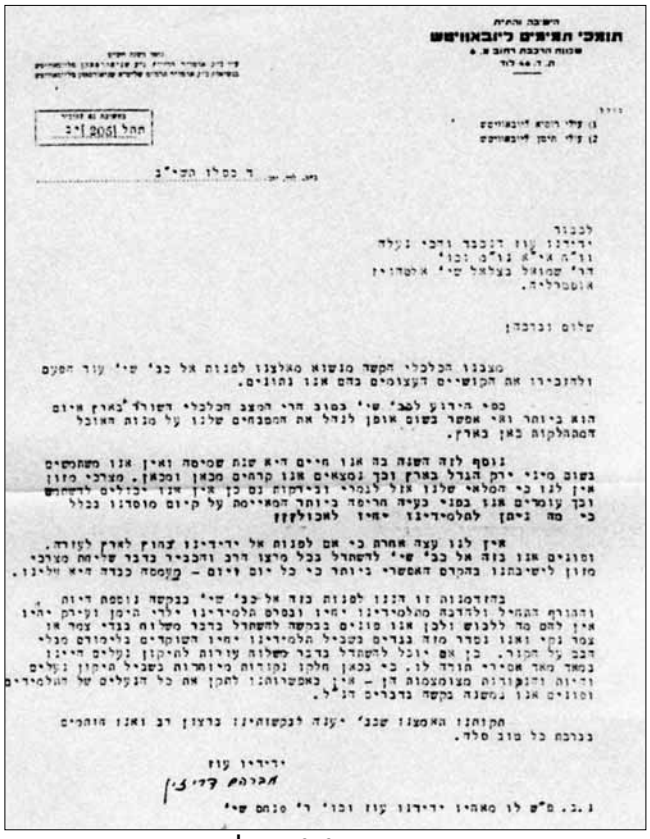

תוכי תמימים ליובאוויטש

חתל 2051

לכבוד
ידידינו עוז דנכבד ודכי נעלה
וו"ח א"א נו"ט וכו'
הר' שמואל בצלאל שי' אלטהויז
אוסטרליה.

שלום וברכה,

מצבנו הכלכלי הקשה מנשוא מאלצנו לפנות אל כב' שי' עוד הפעם ולהזכירו את הקושיים העצומים בהם אנו נתונים.

נוסף לזה השנה בה אנו חיים היא שנת שמיטה ואין אנו משתמשים בשום מיני ירק הגדל בארץ וכך נמצאים אנו קרחים מכאן ומכאן. מצרכי מזון אין לנו כי המלאי שלנו אזל לגמרי ובירקות גם כן אין אנו יכולים להשתמש וכך עומדים אנו בפני בעיה חריפה ביותר המאיימת על קיום מוסדנו בכלל כי מה ניתן לתלמידינו יחיו לאכולזזן

אין לנו עצה אחרת כי אם לפנות אל ידידינו בחוץ לארץ לעזרה. ופונים אנו בזה אל כב' שי' להשתדל בכל מרצו הרב והכביר בדבר שליחת מצרכי מזון לישיבתנו בהקדם האפשרי ביותר כי כל יום ויום — מעמסה כבדה היא עלינו.

בהזדמנות זו הננו לפנות בזה אל כב' שי' בבקשה נוספת היות והנורא המיל ולהדבה מהלמידינו יחיו ונפרס הלמידינו ילדי היתן ועיקר יחיו אין להם מה ללבוש ולכן אנו פונים בבקשה להשתדל בדבר משלוח בגדי צמר או צמר נקי ואנו נסדר מזה בגדים בשביל הלמידינו יחיו השוקדים בלימודם מבלי דבר על הקור. כן אם יוכל להשתדל בדבר משלוח עורות להיקון נעלים היינו נמאד מאד אסירי תודה לו. כי בכאן חלקו נקודות כיומרות בשביל היקון נעלים והיות והנקודות מצוצמות הן — אין באפשרותו לתקן את כל הנעלים של הלמידים ופונים אנו נמשנה בקשה נדבים הנ"ל.

תקותנו האמצנו שכב' יענה לבקשתינו ברצון רב ואנו מחכים בברכה כל טוב סלה.

ידידיו עוז
אברהם דרייזין

נ.ב. מ"מ לו מאתיו ידידנו עוז וכו' ר' מנחם שי'

זעקת התמימים בלוד

בהמשך המכתב התעניין הרבי לדעת אם הרב נאה קיבל את חבילות הבשר דרך הרב גורודצקי:

אתענין לדעת אם קבל בזמנו החבילות בשר שבקשו מהמשרד שלי לשלוח לכת"ר שי' מפאריז, ומתי וכמה (אגרות קודש חלק ו' עמוד סד).

● ● ●

נחתום כתבה זו בהוראת הרבי להנהלת כפר חב"ד לקראת שנת השמיטה הבאה — תשי"ט, לאחר שכמה מהחקלאים בכפר חב"ד התלוננו כבר באמצע שנת תשי"ז, שוועד כפר חב"ד לא מתכונן מבעוד מועד לשמיטה. הרבי השיב (באגרת מא' דראש חודש אייר) שיש ללמוד מהמקומות בהם שומרים שביעית כהלכתה, שכאשר מסתיימת שמיטה אחת, מתחילים כבר להתכונן לשמיטה הבאה, ואפשר לברר כיצד לפעול בנידון אצל המתעסקים בעניין שמיטה במושב 'קוממיות' וקיבוץ 'חפץ חיים'.

מקורות: "אגרות קודש — כ"ק אדמו"ר מה"מ", "ישראל נח הגדול", "הערות למעשה בענייני שמיטה", "אנשים חסידים היו", "דבר השמיטה", "פרדס חב"ד", "בית משיח", "התקשרות", וראיונות אישיים.

"י"ט אייר תשי"ב... כבוד ידיד נפשי הרב הגאון... יצחק דובאוו שליט"א...

...כן קבלתי ג' חבילות בשר. בכל פעם 12 קופסאות. מר' יחזקאל גולדמן מלונדון. וכתבתי לו שיודיעני מי השולח. כי הוא כתב לי רק ששולח בשר סתם... ותודה רבה לכת"ר שזה נחוץ לי מאוד. כי לחם אסור לי לאכול מחמת חולי צוקר ל"ע. וירקות איננו אוכלים בשנת השמיטה, שנזרע על ידי יהודים בזמן האסור, ובשר אינו נמצא כאן. ודגים מעט מאוד. עד כאן שאלת האכילה הגשמית תופסת מקום...".

במכתב ששלח לו הרבי באותם ימים, איחל לו הרבי בריאות:

יהי רצון מהשי"ת שכת"ר שי' יתברך בבריאות הנכונה ויוכל להתעסק בתורה ועבודה מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף להגדיל תורה ולהאדירה, ובפרט לברר תורת רבותנו הקדושים.

התוועדות בקהילה החב"דית בסמרקנד.

יושבים מימין לשמאל: הרה"ח ר' חיים זלמן קוזלינר, הרה"ח ר' דובער יפה, הרה"ח ר' הלל זלצמן ואביו הרה"ח ר' אברהם זלצמן

הרב הלל זלצמן מספר לראשונה על פן מיוחד בעסקנות החשאית בסמרקנד:

"זכינו להציל משפחות

עסקנות ללא גבולות

העסקנות שלנו בסמרקנד, לא הייתה מוגדרת לתחומים מסויימים. במדינות המערב נהוג שכל אחד אחראי על תחום מסויים, ואינו מתערב בעניינים שאינם בסמכותו הישירה. אולם בסמרקנד, מכיוון שתחומי העסקנות התפתחו והתרחבו, ומספר העוסקים במלאכת הקודש היה מועט מפני הסכנה והצורך בסודיות מוחלטת — התנהלנו בהתאם למאמר "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש". כך למעשה התעסקנו בעשרות תחומים בו-זמנית.

הרגשנו את האחריות הגדולה שעל כתפנו, וגם הבנו את הזכות הגדולה שבעבודת קודש זו. אסור היה לנו להתמקד בנושאים הקרובים ללבנו ולהתעלם מנושאים אחרים, גם אם הם לא היו קשורים ישירות לישיבה ואף קשים לביצוע. לכן, במקביל לניהול הישיבה והפעילות הרוחנית — עסקנו גם בפעילות גשמית לרווחת הקהילה, בין אם מדובר בסיוע כספי למשפחה במצוקה, ובין אם חלילה מדובר בפטירת אחד מבני הקהילה שהיה צורך להביאו לקבורת ישראל. לפעמים, בעקבות העיסוק בקבורת המת הפסדנו את זמן מנחה, ונאלצנו להתפלל פעמיים את תפילת שמונה-עשרה של ערבית. בעבורנו זה היה מאוד מוזר, אבל חשנו שאנו עוסקים במצווה שאינה יכולה להיעשות על ידי אחרים. בכל

שלושים שנה אחרי המהפכה הקומוניסטית, בשלהי שנות היו"דים, רוב הקהילות היהודיות ברחבי ברית המועצות נכחדו, ורק במקומות בודדים התקיימה קהילה יהודית פורחת. אלפי משפחות יהודיות ברחבי רוסיה נידונו לשמד רוחני, בהעדר סביבה יהודית לבניהם • הרב הלל זלצמן, אחד העסקנים הצעירים של קהילת חב"ד בסמרקנד באותם זמנים, מספר על פעילות עניפה להצלת משפחות אלו, והעברתם לריכוז החסידי בסמרקנד • הפעילות הייתה מלווה בקשיים ובפחדים מהק.ג.ב., אבל הכל היה משתלם: משפחות אלו השתלבו בקהילה החב"דית, וכיום מונות המשפחות מאות נפשות, כולם חסידי חב"ד, שמי יודע היכן היו לולא הפעילות להצלתם?...

הביא לדפוס: אברהם רייניץ

ת משמד רוחני"

מטלה ראינו חוב, אחריות וזכות גדולה שאי אפשר להתעלם ממנה, כל עוד הייתה לנו היכולת לבצע זאת. בפרט כאשר היה מדובר בעניינים רוחניים.

אחת הפעילויות הייחודיות שזכינו בהן בסמרקנד, הייתה העברת משפחות יהודיות מ'חורים' נידחים ברחבי רוסיה, שלא היה ניתן לקיים שם חיים יהודיים כשרים, אל הקהילה החב"דית בסמרקנד. עיקר הקשיים היו בתחום הגשמי, דהיינו לסדר את המשפחה בגשמיות, לדאוג לדירה ולתעסוקה וכו'. אבל הרווח הגדול היה ברוחנית: משפחה שלימה ניצלה משמד רוחני, והפכה להיות חלק בלתי נפרד מהקהילה החב"דית בסמרקנד.

המשימה: להתיידד ולהשפיע

בשלהי שנות היו"דים נודע לנו על משפחה מסויימת, לא חב"דית, שראש המשפחה הוא יהודי ירא שמים גדול וכל מגמתו ורצונו שילדיו יישארו שומרי תורה ומצוות. אבל לדאבונו הגדול, הסביבה היהודית בעיר מגוריו הלכה והתפוגגה. חברי הקהילה המבוגרים נפטרו בזה אחר זה, והצעירים כבר היו רחוקים מיהדותם. גורל עצוב לקהילה יהודית מפוארת שנכחדה תחת מגפי השלטון הסובייטי. מציאות שהפכה לשגרתית ברוסיה.

עם כל רצונו של אבי המשפחה לעבור לסביבה יהודית, הוא לא ידע כיצד יוכל להפיק את שאיפתו אל הפועל. הוא גר בעיר מזה עשרות שנים, מסודר בדירה נאה ועבודה טובה, הילדים מצליחים בלימודיהם בבתי הספר, והבן הבכור — מבטיחים לו גדולות ונצורות בתחום המדע. במאמצים עליונים הצליח האב להנחיל לילדיו מטען רוחני של יראת שמים בסיסי, ופחות או יותר הם שמרו תורה ומצוות. באותן שנים זה היה נחשב להישג גדול. ממש 'דרגה'. אבל הוא דאג לעתיד המשפחה. מה יהיה?... אין להם חברותא מתאימה לפי רצונו, חוג מכיריהם מורכב מיהודים לא דתיים ולהבדיל גויים. כל יום שעבר כירסם ביראת ה' הבסיסית של ילדיו.

יהודים מהעיר ההיא, שעברו לגור בסמרקנד, סיפרו לנו על המשפחה. הבנו שההשגחה העליונה דאגה שנקבל את המידע הזה, כדי שנפעל להעביר את המשפחה מהמדבר הרוחני שבעירם לסמרקנד. אבל איך מבצעים את הרעיון? כאמור, המשפחה הייתה מסודרת היטב מבחינה גשמית, ולא פשוט לעזוב את הכל ולעבור אל הבלתי-נודע.

החלטנו שראשית כל צריכים להזמין את אבי המשפחה ורעייתו לביקור בסמרקנד, שיבואו להתרשם מהמקום. הם קיבלו את ההזמנה בשמחה, וכעבור זמן קצר הודיעו על בואם. הכנו עבורם קבלת פנים נהדרת, עם סעודה יפה בביתו של ר' משה ניסלביץ, שעמד בראש הפעילות שלנו בסמרקנד.

לקבלת פנים הגענו כמה צעירים, ואני בתוכם. שוחחנו איתם, שרנו וקצת התבדחנו בניחוח חסידי. במילים אחרות: עשינו 'פריילאַך'... זה עשה עליהם רושם גדול, שיש חבר'ה מעניינים במקום, ולא חבורת בטלנים מעיר נידחת באוזבקיסטן.

במהלך ביקורם הכרנו להם כמה מהמשפחות המקומיות. הם הביעו את שביעות רצונם מהקהילה, ואכן נטו לעבור לסמרקנד. אנחנו הבנו שהקשיים העיקריים בדרך להחלטתם, הם השגת הדירה וסידור עבודה. לאחר מאמצים רבים הצלחנו

להראות להם דירה נאה שעמדה למכירה, ובסייעתא דשמייא הצלחנו למצוא עבורם גם עסק, בדיוק כמו העסק שהיה להם בעירם.

אולם לאחרי כל המאמצים, נותרה הבעייה העיקרית: הבן הבכור עבר בהצלחה גדולה את מבחני הקבלה לאוניברסיטה למדעים בעירם, והנהלת האוניברסיטה ניבאה לו עתיד מזהיר בתחום. מכיוון שהיה ברור שאם הוא ייכנס לאוניברסיטה, המשפחה לא תוכל להגר לסמרקנד הרחוקה ולהשאיר אותו לבדו — הוחלט לעשות הכל כדי לשכנע אותו לסגת מהרעיון להכנס לאוניברסיטה. משימה לא כל כך קלה... הוריו כבר ניסו לדבר איתו בכיוון, אך ללא הצלחה. חשבנו שאולי במקום שההורים לא הצליחו, נצליח אנחנו, בתור חברים וידידים מהצד.

ר׳ בנימין חוזר. נותרתי בודד במשימה

הוחלט, שאסע יחד עם בנימין מלאחובסקי, שהיה בן העיר ההיא, לביקור ידידותי אצל המשפחה. המשימה שלנו הייתה להתיידד עם הבן במהלך הביקור, עד לרמה של חברים קרובים. הייתה זו משימה קשה מאוד, שכן מדובר היה בבחור שגדל ללא סביבה יהודית, ותחומי ההתעניינות שלו היו רחוקים משלנו. למרות שהיינו בטבענו בחורים צנועים, היינו צריכים להציג את עצמנו כבחורים חברותיים, ולא פחות חשוב — מעודכנים במתרחש בעולם הגדול...

כמה ימים לאחר בואנו לעיר, הגיע למקום זמר יהודי, שעמד להופיע בתיאטרון העירוני. באותן שנים, הופעה כזאת הייתה נחשבת אצל היהודים למאורע יוצא דופן, שכל יהודי שאף להשתתף בו.

ליהודים רבים, היו ערבי השירה הללו ערוץ הקשר היחיד ליהדות. הם התרגשו לשמוע שירים באידיש, וגם אם תוכנם היה רחוק מאוד מרוח היהדות — המילים האידישאיות המתגלגלות היו מעוררות אותם להזדהות יהודית. כך למשל היו מספרים על הזמרת נחמה ליפשיץ מלטביה, שבשנת תשט״ו הופיעה בתיאטרון במוסקבה. אלפי יהודים מילאו את האולם מקיר לקיר. כשהיא עלתה לבימה השתרר שקט מוחלט באולם, והיא פתחה במילים ׳אַ גוטן אָוונט חברים׳ [= ערב טוב חברים]. כל הקהל קם ממקומו והשיב בשאגה ודמעות של התרגשות ׳אַ גוטן אָוונט׳, והמשיכו במחיאות כפיים דקות ארוכות. אי אפשר

ר׳ משה שהבין כי אם אשוב לסמרקנד כל התוכנית שלנו תרד לטמיון הפציר בי להשאר למרות הכל. ׳את הברית יוכלו לעשות גם בלעדיך׳ אמר לי ר׳ משה בתוקף חסידי ׳ולאידך — אם תשוב לכאן הבחור ילך לאוניברסיטה ומשפחה יהודית שלימה תרד מהדרך. האם אתה מוכן לקחת את זה על אחריותך?׳. מול דבריו של ר׳ משה לא הייתה לי ברירה אלא להישאר במקום

להבין את ההתרגשות של הקהל בבטאם את המילים האידישאיות, שמזה זמן רב לא שמעו באירוע פומבי מילים באידיש.

[אגב, בשנות הכפ״ים, בהיותה במסע הופעות בארצות הברית, זכתה ליפשיץ להכנס ליחידות אצל הרבי. היא סיפרה שהרבי אמר לה: מכיוון שאת אמנית ויש לך כשרונות, עלייך לנצל את הכשרון שלך לעורר ולקרב יהודים ליהדות. היא השיבה לרבי שהיא אכן רואה בכך ייעוד, ומשתדלת ללכת בדרך זו].

כאשר שמענו על ההופעה בתיאטרון הבנו שנוכרח ללכת עם כולם להופעה. בני המשפחה מצידם הודיעו לנו שהם עושים כל מאמץ לרכוש עבורנו כרטיסים להופעה. אם היינו מסרבים ללכת, היינו הורסים את התדמית שניסינו ליצור לעצמנו, ויוצרים חיץ בינינו ובין המשפחה. כך מצאנו את עצמנו מבקרים בתיאטרון.

האמת, למרות שאיני מחזיק את עצמי כחסיד מובהק וירא-שמים גדול, הופעות כאלו היו מאוסים אצלי. כמובן שכלפי חוץ הייתי צריך להראות שאני נהנה מההופעה, אבל בתוך תוכי האשמתי את עצמי: מה אני עושה כאן?...

כאחד שחונך על שיחותיו של הרבי הריי״צ, נגד היבסקצייה, גדלתי וחונכתי לתיעוב כלפי התנועה האידישיסטית, שהייתה מזוהה יותר מכל עם היבסקצייה, ועודדה את השימוש בשפת האידיש כמכשיר לעקירת היהדות. כל מגמתה הייתה ליצור מחדש את שפת האידיש ללא סממנים יהודיים. האידישיסטים קבעו כללי דקדוק חדשים באידיש, שהרחיקו את האידיש מלשון הקודש. הרבה אמרות וליצנות עשו מהם. למשל: את המילה אמת, היו האידישיסטים כותבים: עמעס. היינו אומרים שהאמת שלהם ללא א׳ — דהיינו: מת...

אפשר לתאר כיצד הייתה הרגשתי כאשר נאלצתי לשבת באותה סביבה יחד עם צעירים לא דתיים באותה שורה, ולשמוע את הזמר שר שירים בשפת האידיש, ללא שום זיקה ליהדות. בני המשפחה אף הצליחו להכניס אותי לאחורי הקלעים, בתור מחווה מיוחדת לאורח, ואיפשרו לי לשוחח פנים אל פנים עם הזמר, באידיש. האידיש השוטפת שבפי עוררה את פליאתו של הזמר, שלא הבין מהיכן צעיר כמוני מדבר אידיש כל כך רהוטה. הרווח היחידי מכל העניין היה, שתוך כדי ההופעה הצלחתי ליצור קשר ראשוני עם הבחור.

מסיבות שונות, זמן קצר לאחר שהגענו הוכרח ר׳ בנימין מלאחובסקי לחזור לסמרקנד, ואני נשארתי לבדי במשימה. בתחילה חשבתי לחזור יחד עם בנימין, שכן עיקר ההיכרות עם המשפחה הייתה דרכו, בזכות היותו בן עירם לשעבר. לבסוף החלטתי שאנסה בעצמי למצוא מסילות ללבו של הבחור לשכנעו לעבור לסמרקנד.

אלא שאז קיבלתי מברק מהבית, בו התבשרתי כי לאחותי נולד בן, ובשבת הבאה תתקיים ברית המילה. התעורר בי כמובן רצון להיות נוכח בברית, ורציתי לחזור לסמרקנד. לא רציתי לקחת על עצמי את האחריות לצעד שכזה, והזמנתי שיחת טלפון עם ר׳ משה ניסלביץ.

באותן שנים, שיחת טלפון בין-עירונית הייתה כרוכה בהזמנת השיחה דרך המרכזייה. כעבור יום או יומיים קיבלתי קו לשיחה עם ר׳ משה, והבעתי בפניו את רצוני לחזור לסמרקנד. ר׳ משה, שהבין כי אם אשוב לסמרקנד כל התוכנית שלנו תרד לטמיון, הפציר בי להשאר למרות הכל. ׳את הברית יוכלו לעשות גם בלעדיך׳, אמר לי ר׳ משה בתוקף חסידי, ׳ולאידך — אם תשוב לכאן, הבחור ילך לאוניברסיטה, ומשפחה יהודית שלימה תרד מהדרך. האם אתה מוכן לקחת את זה על אחריותך?׳. מול דבריו של ר׳ משה לא הייתה לי ברירה, אלא להישאר במקום.

המשימה שהוטלה על כתפיי לא הייתה

קלה כלל ועיקר. אני, בור מוחלט בענייני מדע, מנסה לשכנע את המדען הצעיר לוותר על העתיד המבטיח, כדי שמשפחתו תוכל לעבור לסמרקנד. בשלב מסויים הוא אמר שהוא מסכים לעבור לסמרקנד, אבל לא כעת. 'תחזור לסמרקנד, ואני אבוא לשם בעוד כמה חודשים, עם כל המשפחה', אמר.

אבל אני לא וויתרתי, והחלטתי שבלעדיו לא אשוב לסמרקנד. המשכתי להפציר בו שיסע איתי, ומשפחתו תבוא לאחר מכן. עד היום איני יודע כיצד הצלחתי לשכנע אותו — שיחות הנפש שקיימתי איתו, או הידיעה שהוריו חפצים לעבור לסמרקנד — ובסופו של דבר הוא הסכים להצטרף אלי בנסיעתי. החלק הראשון בתוכנית הצליח, ובחזרתי העירה הרגשתי תחושת ניצחון.

הק.ג.ב. בעקבותנו?

בנסיעותיי במסגרת הפעילות המחתרתית, תמיד שמרתי על חשאיות מלאה. אף אחד לא ידע מתי אני נוסע ולהיכן. אפילו הורי, ומאוחר יותר אשתי, לא ידעו פרטים על נסיעותיי. כפי שכבר סיפרתי בפרקים קודמים, באותן שנים אנשים פחדו לדעת יותר מידי, ולא היו שואלים מה שלא מוכרחים לדעת. היום, אני לא מצליח להבין כיצד ייתכן שהייתי נעלם לשבועיים, ואף אחד מבני המשפחה לא ידע דבר על מקום המצאי... לאן נסעתי, בשביל מה נסעתי, ומה קורה איתי... קשר טלפוני לא היה באותם זמנים, וכך הייתי עוזב את הבית, שבועיים של נתק מוחלט, ואז אני חוזר...

באחד הנסיעות נעדרתי מהמניין השבתי שלנו, ואחד מבני הקהילה שאל את בערקע מישולבין בן הארבע: 'לאן נסע דוד הללי?'. ענה לו בערקע: לפריז... ההוא אמר: לא, אני שואל באמת, לאן הוא נסע?... אמר לו בערקע בתמימות: אמרתי לך, לפריז! אני שאלתי אותו לאן הוא נוסע, והוא אמר לי שהוא נוסע לפריז...

על נסיעה זו השתדלנו כמובן לשמור בסוד גמור, יותר מנסיעות אחרות. אחרי הכל, אנחנו פועלים להעברת משפחה שלימה מעיר אחרת, כאשר המטרה שלנו היא לצרף אותם לקהילה בסמרקנד. חששנו שאם בק.ג.ב. יידעו על הפעילות הזאת, הם יתפרו עבורנו 'תיק' כבד בעוון הסתה והמרדה. מלבד זאת, חששנו שאם יתחילו לעקוב אחרינו — יגלו חלילה את הישיבה ושאר הפעילות המחתרתית.

לבחור שהגיע איתי לסמרקנד, לא היה שמץ של מושג על הסודיות האופפת את פעילותנו, וכמסיח לפי תומו סיפר לכמה מאנ"ש בסמרקנד שנסעתי לביקור בעירו לשבועיים, וכעת הגענו יחד, ובקרוב יגיעו גם הוריו. כמה מאלה ששמעו מהבחור על הביקור לא חשבו שמדובר בביקור חשאי, והעבירו את המידע הלאה.

כשבוע לאחר בואנו לסמרקנד, החלה להסתובב שמועה חשאית בקהילה, שאני ביקרתי בעיר ההיא, והעניין כולו נודע לק.ג.ב., שאף פתח בחקירה חשאית בעניין. השמועה הייתה מדוייקת לפרטי פרטים. טענו שבק.ג.ב. שמו לב להעדרותי הארוכה מהעיר, והיה מי שהעביר להם מידע שאף מברית המילה של אחייני נעדרתי. השמועה כללה גם ציטוט ששמע מישהו במשרדי הק.ג.ב. שבאחת החקירות שלהם התבטא אחד החוקרים: "תגישו את התיק של העיר ההיא"...

בברית המועצות, אנשים היו מפחדים פחד מוות מהצל של עצמם. למרות שסטאלין מת כבר ולא בוצעו מעצרים על רקע דתי — הפחד לא הוקל, כי המעקבים וההשגחה המתמדת על כל צעד ושעל לא פסקו. גם בתקופת חורושוב חוייב כל בית להחזיק פנקס מגורים, בו נרשמו כל הנתונים על דיירי הבית, ומפעם לפעם היו מגיעים נציגי השלטון לבדוק את הפנקסים. פעם שאלה אחותי את נציגי השלטון שהגיעו לבדוק את פנקס הבית: מה אתם מחפשים כאן? הם השיבו בלי להניד עפעף: "אנחנו צריכים

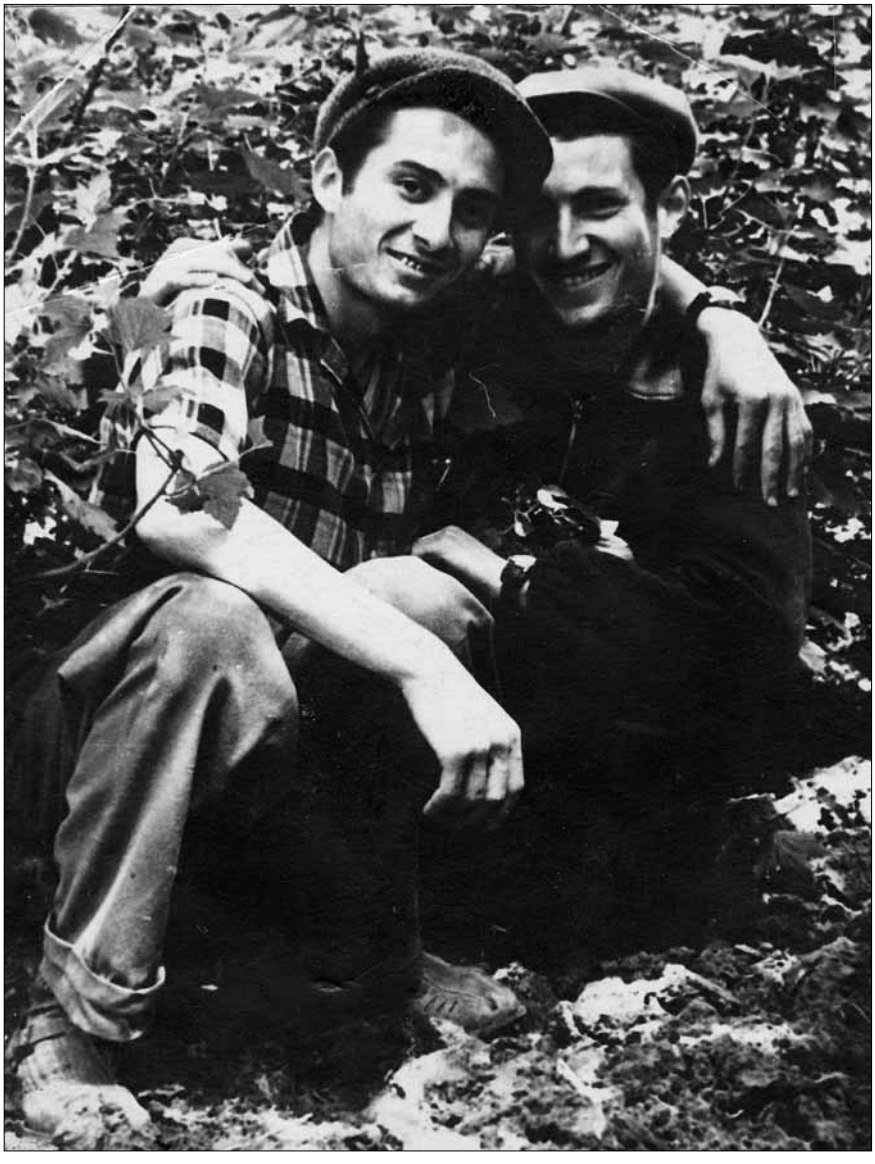

חברים מילדות. ר' הלל זלצמן (משמאל) ור' בנימין מלאכובסקי (מימין)

לדעת איזה אווירה אתם נושמים, ואיזה רוח נושבת בבתיכם״.

תוכלו לתאר איזו רעדה אחזה בי וברי משה ניסלביץ. למרות שרי משה לא הצטרף אלינו לביקור בעיר ההיא ולא היה מעורב ישירות בעניין — היה ברור לכולם שרי משה מצוי בסוד העניינים, שהרי בביתו התקיימה קבלת הפנים להורי המשפחה לפני כמה חודשים. ואם ר׳ משה על הכוונת שלהם, הרי כל הפעילות שלנו בסכנה עצומה.

כאשר הגיעה אלי השמועה על מעורבות הק.ג.ב. בעניין, פחדתי לצאת מהבית. התקשיתי לישון בלילות, וכל מכונית שעברה ליד ביתנו, ובפרט אם היה נדמה לי שהמכונית נעצרה — הייתי בטוח ששוטרי החרש של ק.ג.ב. עלו על עקבותיי, ועוד רגע אשמע את הנקישות האיומות בדלת...

הורי לא ידעו שום דבר. לא רציתי לעדכן אותם כדי לא לגרום להם צער ועגמת נפש. בלבי חשבתי: מה יהיה אם שוטרים ידפקו פתאום על הדלת... איך הורי יקבלו את זה? לא רציתי להיות הראשון שמספר להם על הצרה האיומה אליה נקלעתי.

בדיוק אותה הרגשה הייתה אצל ר׳ משה ניסלביץ. גם הוא לא סיפר דבר לאשתו, ואף אחד מבני משפחתו לא ידע דבר. שנינו לא העזנו לצאת מהבית, וכך חלפו כמה ימים בהם לא התראינו. היינו בטוחים ששוטרי חרש עוקבים אחר צעדנו.

לאחר כמה לילות רוויי חרדה, לא יכולתי לשאת עוד את המתח, והחלטתי לשים נפשי בכפי ולהפגש עם ר׳ משה. בשעת לילה מאוחרת יצאתי חרש מביתי, נסעתי ברכבת, והעזתי לצעוד לכיוון החצר בה התגורר ר׳ משה. בטרם התקרבתי לחצר, ניסיתי לאתר דמויות חשודות, ורק לאחר שווידאתי שאין אף נפש חיה באזור, נכנסתי לחצר והתקדמתי בשקט מוחלט לביתו של ר׳ משה, נזהר שהשכנים לא יראו אותי.

ר׳ משה שמח מאוד לראות אותי. גם הוא לא היה מסוגל להמשיך בנתק שנכפה עלינו. לא ידענו מה עלינו לעשות. היינו מבוהלים מאוד מכל העניין, וחשבתי שכדאי להודיע למשפחה שיעכבו בינתיים את בואם. ר׳ משה התנגד בכל תוקף, וטען שאפילו אם לא נספר להם על כל העניין של הק.ג.ב., ורק נבקש מהם לעכב במעט את בואם — הם, בתור משפחה יחידה שומרת מצוות בעירם, היו רגישים למעקבים של הק.ג.ב., והם עשויים לחשוד מיד שהק.ג.ב. עלה על העניין. דאגנו לעדכן את אנ״ש העומדים בקשר עם הבן הגדול, שידאגו שהוא לא ישמע על כך דבר.

כאשר הגיעה אלי השמועה על מעורבות הק.ג.ב. בעניין פחדתי לצאת מהבית. התקשיתי לישון בלילות וכל מכונית שעברה ליד ביתנו וכפרט אם היה נדמה לי שהמכונית נעצרה — הייתי בטוח ששוטרי ק.ג.ב. עלה על עקבותיי ועוד רגע אשמע את הנקישות האיומות בדלת...

הורי לא ידעו שום דבר. לא רציתי לעדכן אותם כדי לא לגרום להם צער ועגמת נפש. בלבי חשבתי: מה יהיה אם שוטרים ידפקו פתאום על הדלת... איך הורי יקבלו את זה? לא רציתי להיות הראשון שמספר להם על הצרה האיומה אליה נקלעתי.

חששנו שאם השמועה תגיע לאזניו, הוא ידאג לעדכן את הוריו, וכל התוכנית תרד לטמיון.

מכיוון שלא ידענו מה בדיוק ידוע לק.ג.ב., החלטנו להוריד פרופיל בינתיים ולהמשיך להפגש בלילות, לנסות לטקס עצה. הפגישות הליליות הללו, שנערכו כמובן בזהירות מופלגה, נסכו בי כוחות חדשים והפיגו במעט את המתח העצום בו הייתי שרוי באותם ימים.

אי אפשר לתאר את הפחד העצום שהיה מנת חלקנו באותם ימים. כל יום היה נראה בעיני כחודש, וכל לילה כשנה. במהלך היום ר׳ משה ואני היינו שולחים מסרים סתמיים על ידי בני המשפחה, רק כדי לוודא ולעדכן שטרם נעצרנו בידי הק.ג.ב.

ר׳ משה נכנס לגוב האריות

לא יכולנו עוד להמשיך כך, ובאחד מביקוריי הליליים אצל ר׳ משה, הוא עדכן אותי שהחליט ללכת אל ׳ההוא׳ (יהודי שהיה חשוד בעינינו כ׳מוסר׳ עבור הק.ג.ב.), כדי לברר אם בק.ג.ב. יודעים על הסיפור, ומה הם יודעים?

נרעדתי לשמע דבריו של ר׳ משה. ׳מה אתה עושה? אתה הולך לבד לגוב האריות?!׳, הזהרתי אותו.

אבל ר׳ משה אמר שהוא לא יכול להמשיך לחיות כך, כשהוא ספון בביתו מפחד הק.ג.ב. ואנחנו מוכרחים לדעת אחת ולתמיד מה בדיוק ידוע לק.ג.ב. האפשרות שמדובר בשמועה חסרת בסיס — לא עלתה על דעתנו. השמועה הייתה כל כך מוחשית, שהיה ברור לנו כי בק.ג.ב. עוסקים בעניין, וכל שביקשנו לדעת — עד כמה הם יודעים, ומה הם מתכוונים לעשות.

ר׳ משה, איש עדין וביישן, אבל כשצריך — הוא יודע למצוא מסילות ללבו של כל אחד, ולהוציא ממנו את כל המידע שהוא חפץ בו. נתתי לו את ׳ברכת הדרך׳, והתפללתי להצלחתו.

באחד הלילות הלך ר׳ משה אל ׳ההוא׳. השיחה ביניהם נערכה בחצר, וארכה משש בערב עד לאחר חצות הלילה! ר׳ משה דיבר על לבו, ובדברי חלקלקות אמר: יודע אני שאתה הולך לשם רק בגלל שאין לך ברירה. אני מכיר אותך כירא שמים וחסיד גדול של הרבי, ובטוח שאתה משתדל לכסות ולהסתיר כמה שאפשר. אין לי ספק שאתה צדיק גדול, ואף אחד לא מודע למעשיך וטובותיך שבכל יום עם קהל עדת החסידים, וכו׳ וכו׳.

כך החניף לו ר׳ משה עוד ועוד, עד שהלה גילה לפניו את נגעי לבבו, והחל לספר לו על המעשים ה׳טובים׳ שהוא עושה ועל הקשיים שהוא עובר. ר׳ משה המשיך לדבר על לבו, ותוך כדי דבריו החל לרמוז לו מהצד על העניין, תוך שהוא בוחן היטב את תווי פניו, לבדוק אם יש לו מידע על העניין. אבל ההוא לא הגיב, כאילו אינו יודע כלום. ר׳ משה המשיך לגלות טפח ולכסות טפחיים, ובפניו של ההוא אין אפילו סימן קל שהוא יודע משהו בעניין.

ר׳ משה, החל להסתפק אם ההוא באמת יודע משהו ומנסה להסתיר זאת, או שהוא באמת לא יודע כלום. ואם ההוא לא יודע — אולי כל השמועה אינה אמיתית.

בינתיים, ההוא נפתח יותר ויותר אל ר׳ משה, עד שגילה לו איך ומתי הוא הולך לשם, לק.ג.ב., וממש גילה לפניו כל תעלומות לבו. ר׳ משה העז ושאל אותו אם הוא שמע בק.ג.ב. על איזו משפחה שרוצה להגר לסמרקנד. ההוא אמר שלא שמע על כך דבר, ולא ידוע לו על תיק שהוכן בק.ג.ב. בעניין. יתירה מזו: הוא הבהיר לר׳ משה שאם בק.ג.ב. היו מדברים על כך, בוודאי היו מספרים לו ומבקשים ממנו לברר פרטים...

השיחה עם ההוא הפיחה רוח חיים בר׳ משה, ותקווה גדולה ניצתה בליבנו, שבסופו של דבר אולי יתברר כי מדובר בשמועה מצוצה מהאצבע.

בבוקר נסעתי לר׳ משה, והוא סיפר לי על פרטי שיחתו עם ׳ההוא׳, ומסקנתו שייתכן שמדובר בשמועה חסרת בסיס. התחלנו לחקור את מקורות השמועה. עברנו מאחד לשני, ותחקרנו כל אחד ממי בדיוק שמע את פרטי השמועה. מאיש לאיש, לאט לאט, הצלחנו להגיע אל מקור השמועה: אחד מהקהילה, שהיה ידוע כבדחן ודברן חסר תקנה.

כאשר שמע כיצד הגיעה השמועה לאזנינו, פרץ בצחוק וסיפר בהנאה על אותו מגיד שדרש בבית הכנסת, ואחת הנשים בעזרת נשים שמעה שאחד המתפללים אמר שהדרשן גנב את הדרשה מאיזה ספר, ואין זו דרשה משלו. האשה סיפרה לחברתה ששמעה מהמתפללים למטה, שהדרשן גנב ספר, וחברתה העבירה הלאה את השמועה, שהדרשן גנב ספר תורה. האשה השלישית במעתיקות השמועה כבר סיפרה על ספר תורה עם כתר מכסף טהור, ועד שהשמועה חזרה מעזרת הנשים לבית הכנסת — ידעו כולם שהדרשן גנב ספר תורה עם כתר מזהב טהור, וגירשו את הדרשן בבושת פנים...

׳גם אני סיפרתי למישהו על הנסיעה של הלק׳ה ובנימין, ומכן החלה השמועה להתגלגל עד שאחד ממעתיקי השמועה הגיעה למסקנה שבוודאי בק.ג.ב. יודעים על הנסיעה. חברו הוסיף שבוודאי חוקרים את העניין, ומכאן הדרך קצרה לציטוט התבטאות בכירי הק.ג.ב. אודות התיק של העיר ההיא׳...

כך הגיע לקיצו חודש איום ונורא של פחד בלתי-פוסק מסביב לשעון. עכשיו, לאחר מעשה, אפשר לקבל את הכל בחיוך, אבל באותם ימים אינני יכול לתאר במילים את הפחד הנורא שהיה מנת חלקנו.

אבל הכל היה כדאי, כי הפירות הצדיקו את הכל. המשפחה הגיעה לסמרקנד, ובמשך

ר׳ הלל זלצמן (מימין) ור׳ בנימין מלאכובסקי (משמאל) עם אסיר ציון יוסף מנדלוביץ (במרכז)

השנים גדלה כמשפחה חב״דית חסידית לכל דבר. היום מונה המשפחה כמאה נפשות, כולם חסידי חב״ד, יראי שמים, רבנים ולמדנים, שלוחי הרבי וכו׳. לולא הפעולה הזאת, מי יודע היכן היו היום כל בני המשפחה?

׳תמים׳ מגיע לקהילה

והנה מקרה נוסף של הצלת משפחה:

אני הייתי אורח תדיר בבית משפחת מישולבין. ראשית, בנם ר׳ מיכאל היה חבר ילדות שלי. שנית, היינו מחותנים, שכן אחותי הייתה נשואה לר׳ אלי׳ מישולבין. כך או כך, תמיד הייתי אורח רצוי והרגשתי כבן-בית ממש.

באחד מביקוריי, סיפרה לי גב׳ בתיה מישולבין, שקיבלה היום מכתב מקרובת משפחתה המתגוררת בעיר רחוקה באוקראינה. בעלה זכה להיות מתלמידי תומכי תמימים, ויש להם בבית כמה ילדים, כאשר הגדול מגיע לגיל בר מצווה. בעירם אין עוד יהודים שומרי תורה ומצוות, ואין שום עתיד לחינוך יהודי. בעלה שמע על הקהילה החסידית בסמרקנד, ועז רצונו להגיע לכאן כדי להציל את עתיד הרוחני של בניו.

האמת, שלא הכרתי את המשפחה הזאת, ולא ידעתי על מי היא מדברת. החלטתי להתייעץ בעניין עם גיסי ר׳ אלי׳. הוא נחשב לאדם מאוד פיקח, ואנ״ש הרבו להתייעץ איתו בעניינים שונים. הוא הסב את תשומת לבי לאחריות הגדולה בהבאת משפחה של ששה נפשות — הרי צריך לדאוג עבורם לדירה ועבודה. וכאשר משפחה כזאת מגיעה לסמרקנד, זה לא דבר שיכול להשאר בסוד. בקיצור, הוא לא ידע מה לומר לי.

באחד הימים הלכתי לר׳ משה, שהיה הכוח המניע לעסקנות הציבורית בסמרקנד. סיפרתי לו את כל הידוע לי, ואת דעתו של ר׳ אלי׳. ר׳ משה נטה לחיוב, באומרו: דירה הרי אפשר למצוא, ובנוגע לעבודה — הרי יש לך מפעל, אזי תעסיק אותו כפועל במפעל שלך.

בתחילה חששתי מכל העניין. אחרי הכל, לא הכרתי אותו, וגם אם הוא למד בעבר בתומכי תמימים — ייתכן שכעת הוא שייך ל׳אותיות׳ (כך קראו אצלנו לק.ג.ב.), או שכאשר הוא יבוא לסמרקנד יזמנו אותו למטה הק.ג.ב. וינסו להוציא ממנו מידע. ומי יודע מה טיבו, אם הוא יוכל לעמוד בתוקף.

ר׳ משה טען שבשביל הצלת משפחה שלימה, צריכים ללכת במסירות נפש, וה׳ הטוב יעזור שלא תצא תקלה מתחת ידינו. החלטתי בחיוב, ואמרתי לגב׳ בתיה מישולבין שתודיע לקרובת משפחתה כי היא יכולה להגיע לסמרקנד, ואנחנו נעזור בסידורם.

גב׳ מישולבין התפעלה מאוד מהסכמתי. היא ביקשה שאשקול שוב את הדברים, כיוון שלמרות שהיא מכירה אותו כאחד משלנו, מי יודע מה קורה איתו היום? ואם הוא שייך ל׳אותיות׳, הרי הוא יכול להמיט אסון על

כוחה של אימרה

הסיפור קצר שלהלן מבטא גם הוא את אותו מסר — בעיצומה של פעילות, אינני יכולים לתאר לעצמנו מה גדול כוחה של אימרה אחת שנאמרת מלב אל לב:

הייתי פעם בהתוועדות ב-770, כאשר מישהו ניגש אלי ואמר שיהודי בשם 'יורה' (שם רוסי מובהק) מחפש את הילק'ה זלצמן. כעבור דקותיים הוא מצא אותי ונפל על צווארי בחיבה גדולה. פניו היו מוכרות לי, אבל לא הצלחתי להזכר מיהו. אולי מפני שכעת היה זקן מעטר את פניו.

יורה סיפר שלימדתי אותו בסמרקנד בשנות הכ"פים. כעבור שנים התראינו בארץ, והוא לא יכול לשכוח את המילים שאמרתי לו בפגישתנו בארץ: תשמע יורה, ברוסיה היינו צריכים למסירות נפש מסוג אחר, אבל דע לך שגם כאן, בארץ ישראל, זקוקים למסירות נפש, ואולי אף יותר משם... מי יודע, אם תלך לצבא, הרי שם בקלות אפשר לרדת. תתחזק, יורה, ואל תשכח את מסירות הנפש שלנו 'שם'.

כשדמעות בעיניו סיים יורה: 'תאמין לי, הלק'ה, שהמילים הללו שלך ליוו אותי בצבא, ותמיד זכרתי. כעת אני אב לשלושה ילדים, וגם אותם אני מחנך בדרך זו'.

כולנו!

לא אכחש שבאמת פחדתי מאוד מהצעד הזה. אבל כנראה שצעירים מסוגלים לקחת סיכונים בקלות יתירה. מכיוון שמדובר בהצלת משפחה ברוחניות, החלטתי לשים מבטחי בה', ואמרתי לגב' מישולבין שתזמין אותם שיבואו.

כעבור זמן מה הגיעה כל המשפחה לסמרקנד. מה גדלה שמחתנו כאשר נוכחנו לדעת שלמרות השנים הרבות בהן היה מנותק מחברת חסידי חב"ד, נותר אבי המשפחה עם החום החסידי בו ניחנו תלמידי התמימים. הוא הרגיש כדג במים והשתלב במהירות בקהילה החסידית של סמרקנד. גילינו שהוא מאותם אברכים מיוחדים שהם בבחינת 'חי להחיות', ובואו הוסיף רוח חיים לכל הקהילה.

בסייעתא דשמייא מצאנו עבורם דירה, וכפי שהבטחתי קיבלתי אותו לעבודה במפעל שבהנהלתי. תוך זמן קצר נודע לנו שמלבד החום החסידי, הוא ניחן בידיעות רחבות בתורת הנגלה ובתורת החסידות. כמובן שמיד שילבנו אותו במלאכת הקודש בישיבה המחתרתית. באופן רשמי הוא המשיך להיות רשום כעובד אצלי במפעל, אבל עבודתו האמיתית הייתה כמגיד-שיעור בישיבה.

ככל שעבר הזמן, גילינו עוד ועוד רבדים מאישיותו המיוחדת. הוא זכה לשהות שנים רבות עם חסידים בעלי שם, ובהתוועדויות איתו סיפר לנו משיחותיהם של זקני החסידים, ואנחנו הקשבנו בשקיקה לדבריו.

באחת ההתוועדויות סיפר לנו על ר' איצ'ה דער מתמיד, שהיה ידוע בהקפדתו שלא ללכת לבדו ברחוב, כדי שלא יקלע למצב שהוא יעבור בין שתי נשים. פעם היה ר' איצ'ה אמור לנסוע למוסקבה, וביקש את האברך הזה ללוות אותו. 'אמרתי לו, הרי יש עוד ארבע שעות לביאת הרכבת, ומדוע למהר'. אמר לו ר' איצ'ה דער מתמיד: 'מה ההבדל היכן נמצאים, בין כך ובין כך — חושבים חסידות'.

המפעל הפך לישיבה

באותו הזמן, עודד ניקיטה חורושוב, ראש ממשלת ברית המועצות, שלאחר סיום התיכון, ילמדו התלמידים מלאכת כפיים במשך שנתיים, ורק לאחר מכן ימשיכו המעוניינים בכך בלימודים באוניברסיטה, כיוון שלא כל אחד מסוגל להיות מהנדס או רופא.

לאחר שהמלצתו של ראש הממשלה התקבלה כחוק, עלה בראשי רעיון נפלא: מכיוון שכל העובדים במפעל שלי הם יהודים 'משלנו', אפשר לנצל את מקום העבודה לישיבה לנערים, במסווה של לימוד מלאכה.

באותו זמן עבדתי מטעם משרד שהיה נמצא מחוץ לעיר, בעיירה קטנה בשם טשרחין המרוחקת כעשרה קילומטר מסרמקנד, ולפי החוק גם המפעל היה צריך להיות מחוץ לעיר.

שכרתי איפוא דירה מחוץ לעיר, ושם שיכנתי את המפעל. כאשר החוק האמור נכנס לתוקף, חשבתי שזאת הזדמנות נהדרת ליצור מקום לימודים עבור הבחורים. היהודי הזה היה רשום אצלי במפעל עוד קודם לכן, וכעת רשמתי עוד חמשה בחורים כתלמידים הלומדים ממנו את המלאכה, וכך התקיימה אצלנו ישיבה תוססת, באופן הכי 'רשמי' שיכול להיות... והעיקר, שזה היה מחוץ לעיר, רחוק מעיניהם הבוחנות של אנשי הק.ג.ב. השכנים האוזבקים לא חשדו בשום דבר.

הימים ההם היו גן-עדן של ממש. אף אחד לא העלה על דעתו שיש אצלנו ישיבה. המורה והתלמידים ישבו ולמדו. אם היו מגיעים פקחים מטעם הק.ג.ב., הם היו מוצאים את האברך מלמד אותם מלאכה מועילה...

הבעייה היחידה הייתה עם הגמרות. איך אפשר להסביר את המצאותן של שש גמרות במפעל? בלית ברירה פירקנו את הגמרות מהכריכה, והבאנו למפעל רק את הדפים הנלמדים, מלבד גמרא אחת שלימה שהייתה אצל המגיד-שיעור. את הדפים הבודדים יכולנו להחביא במקרה של ביקורת פתע.

סידור המשפחה בסמרקנד בזמן ההוא, היה כרוך כמובן בקשיים, אבל הכל היה שווה: צאצאי משפחה זו מונים היום למעלה מחמישים נפשות, וכולם חסידים יראי שמים, המשמשים בקודש כשלוחי הרבי ברחבי ארצות הברית.

מסר לכל שליח!

סיפורים אלו, יש בהם מסר לכל שליח של הרבי: אילו היה יודע עד כמה גדולה יכולה להיות ההשפעה של פעילותו — הוא היה פועל במרץ ובחיות שלא תיאמן.

לפעמים אני מסתכל אחורה, לשנים ההן, ונזכר בפעילות שהייתה לנו אז. לפעמים חשבנו שאנחנו סתם משחקים בעסקנות. אף פעם, וגם עכשיו, לא החשבנו את הלימודים העראיים שהיו מפוזרים בכמה בתים פרטיים לארבעה-חמשה בחורים, כישיבה במלוא מובן המילה.

לא השכלנו לראות את העוצמה הרוחנית הגדולה שטמונה בפעילותנו. היום, מפרספקטיבה של שנים, אני רואה שמעשרות הבחורים למדו בישיבה המחתרתית שלנו, וקרוב ל-1500 ילדים בוכרים שקיבלו חינוך של יהדות עקב פעילותנו בסמרקנד — רבים מהם הפכו ברבות הימים לחסידי חב"ד מובהקים. בסך הכל, כתוצאה מהפעילות שלנו התקרבו מאות משפחות לחסידות, ואלפי אלפי יהודים שומרים תורה ומצוות ברוח החסידות.

ב"ה, מוצש"ק פ' תבוא, ה'תשס"ז

הודעה משמחת לאנ"ש והתמימים

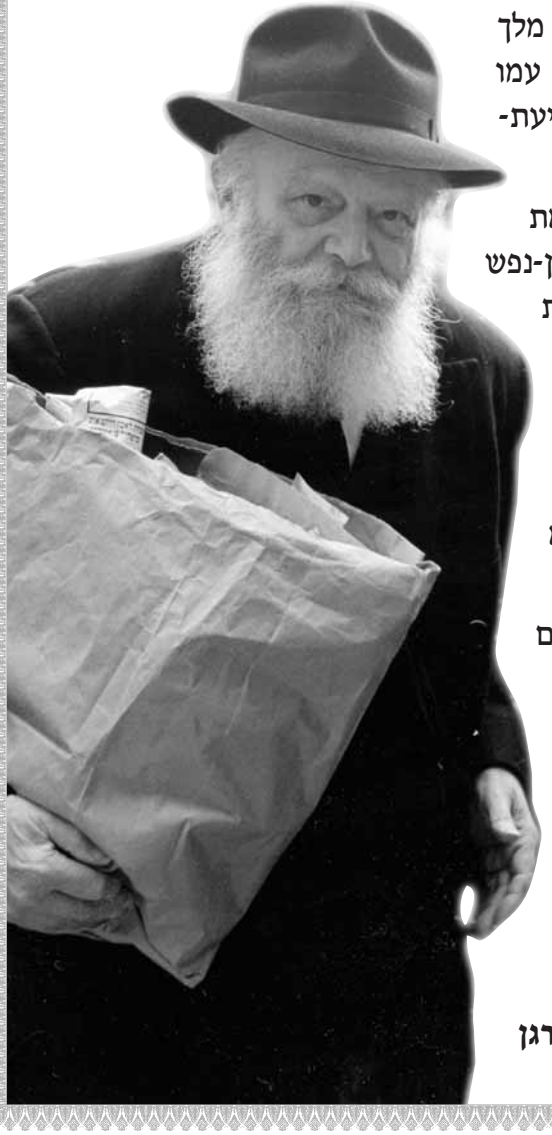

מנהג חסידים מקדמת דנא לתת פדיון-נפש לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בערב ראש-השנה. חלקם הביא כ"ק אד"ש עמו לבית הכנסת לתפילת שחרית של ראש-השנה ומוסף ובעת תקיעת-שופר, והניחם בסמוך למקום תפלתו.

בהתאם להצעת כמה וכמה משפיעים, הוחלט לתת את האפשרות, גם בשנה זו, אשר כל אחד ואחת ישלח את הפדיון-נפש על מנת שיונח על בימת התפילה של כ"ק אד"ש מה"מ, בעת התפלות דראש-השנה הבעל"ט. לאחר מכן ימסרו הפני"ם למזכירות. את הפני"ם נא לשלוח למס' הפאקס שיוחד לשם כך: 221-6770 (718). לאנ"ש הגרים בשכונת קראון הייטס, כאן ציווה ה' את הברכה, סודר אי"ה גם מקום מיוחד בבימת התפילה של הרבי, שם יוכלו להכניס את הפני"ם (דמי פ"נ נא לשים במעטפה נפרדת, שתמסר ל'קופת רבינו').

כמו כן ניתן לשלוח למס' פקס זה שמות על מנת לצרפם לפ"נ הכללי.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, ובתקוה שכבר בראש השנה זה ועוד לפני כן, נזכה לחזות שוב ב"אור פני מלך חיים" בהגלות נגלות מלכינו משיחנו, ונשמע ממנו את תקיעת השופר ועד לשופר גדול, תיכף ומי"ד ממש!

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הועד המארגן

אנא לעורר רחמים רבים

בשני מועדים נכתב ב'ספר המנהגים' שעל חסיד לכתוב פדיון נפש, או בעגה החסידית "פ"נ", אחד מהם הוא בערב ראש השנה; אז, ערב יום הדין, מפנה כל חסיד שעה מהיום העמוס, וברטט וזיע יושב וכותב פ"נ לכ"ק אדמו"ר שליט"א • מה עניינו ומהותו של פ"נ? מהי שייכותו המיוחדת ליום הקדוש? כיצד כותבים פ"נ? ומהו הפ"נ הראשון שנמצא בידינו?

מאת ישראל יהודה

ה משפיע הנודע ר' מענדל פוטרפס ישב בתא האפל שבמרתפי בניין האימים של הנ.ק.וו.ד. נתון לחסדיהם של הקלגסים הקומוניסטים, ברצונם יעשו בו ככל העולה על רוחם. החקירות אל תוך הלילה, מכות הרצח, הריחוק מאחיו החסידים, כל אלה נותנים בו אותותיו ורוחו שפופה. בצר לו הוא מחליט לכתוב לרבי פדיון נפש, פ"נ.

פ"נ? — מהיכן ישיג נייר במקום אפל זה; ועט? — מאן דכר שמיה? לא איש כר' מענדל יפול בדרגות העצב והשבירה. הן, רבי יש לו, רבי גדול. ראש בני ישראל הוא, והראש קשור לכל איבר בגוף, כולל גם אותו הקטן, המתענה במרחק של אלפי שנות אור בין מרתפי הנ.ק.וו.ד. שברוסיה הקומוניסטית לבניין 'בית חיינו', אור העולם, הנמצא במדינת הרווחה ארצות הברית.

ור' מענדל עומד בקרן זווית ורושם פדיון נפש, על נפשו, רוחו ונשמתו. הוא לא רושם בכתב יד גשמי. הוא רושם במחשבתו בתמצית דם נפשו, ומבקש לעורר עליו רחמים רבים ממקור הרחמים...

לא חלפו ימים רבים, ומכתב הגיע מניו-יורק ללונדון, אל בני משפחתו של ר' מענדל, על שם אבי המשפחה, ובו תשובה מהרבי לגבי המכתב והפ"נ שנתקבל, ובני הבית תמהים ומשתוממים, איזה פ"נ? מי שלח פ"נ?...

רק כעבור שנים ארוכות, כשר' מענדל זכה ויצא מעמק הבכא, קישר בין הדברים, וידע כי הפ"נ אכן הגיע מתמצית מקום החושך אל תכלית מקום האור הגדול והבהיר. "נתקבל הפ"נ" — — —

משמעותו של פ"נ

פ"נ, או בשמו המלא 'פדיון נפש' הינו מכתב בקשת ברכה מהחסיד אל הרבי. בלשון חסידי חב"ד מכתב זה נקרא 'פדיון נפש', ואילו אצל חסידים אחרים נקרא 'קוויטל'.

הלשון 'פדיון נפש' נגזר מלשון 'פדיה' ו'חליפין'; כמו במצוות פדיון הבן ופדיון פטר חמור שמצוותם היא לתת לכהן תחליף לבן או — להבדיל — לחמור השייכים לכהן מדין תורה, כן העניין הוא בפ"נ. לפדות ולהחליף. אם ח"ו נגזר משהו בלתי רצוי על האדם — הרי שבקריאת הפ"נ על ידי שהצדיק — פודים ומהפכים את הרע לטוב.

הרבי מה"מ עצמו התבטא בקשר למעלת הפ"נ הנכתב לחמיו כ"ק אדמו"ר הרי"צ[1]: "כ"ק מו"ח אדמו"ר יצא ממקומו גן עדן וילך אל בית דין של מעלה על מנת לבקש..." מסתבר אפוא שבזכות הפ"נ, הצדיק מבקש כביכול מבית דין של מעלה לתקן ולשנות את דינו של כותב הפ"נ מרע לטוב.

לא בכדי, ערב יום הדין, ראש השנה, הוא זמן מיוחד לכתיבת פני"ם, כיוון שאז עוברים לפניו כל יושבי תבל כבני מרון, ודינו של כל אחד נפסק ונחתם, ומשום כך אנו מבקשים בפ"נ מהרבי שיעתיר עלינו, ויפעל בשמים להמתיק דיננו לטוב הנראה והנגלה.

החסיד הרב יחזקאל פייגין הי"ד, שהיה גם מזכירו של הרבי הריי"צ, סיפר בעצמו, כי במשך כל ימות השנה חששו החסידים לשלוח פ"נים לרבי מחמת 'עינא בישא', שמא ייתפסו בקשר עם 'השניאורסאהנים'. אולם בחודש תשרי התעלו כולם מעל החשש, ושלחו פ"נים כדי להתברך: "ריבוי המכתבים המתקבלים בחודש תשרי, והעיקר מרוסיא, אשר כל השנה יראים, ובחודש זה גם המה כולם ישלחו פ"נ".

לפ"נ ישנה גם משמעות נוספת והיא — ביטוי התקשרות של חסיד לרבי. כשחסיד כותב לרבי פ"נ הוא מעיד בכך על התקשרותו וקבלתו המוחלטת את מרות הרבי בנפש רוח ונשמה ויותר מכך. מאידך — כשהרבי מקבל את הפ"נ וקורא אותו — זהו אות כי הרבי מקבל את החסיד כאחד ממקושריו, ו'פורש את חסותו' על החסיד.

הפ"נ שעבורו נתן אדמו"ז את הש"ס שלו

מתי החל הנוהג לכתוב פני"ם? אין הדבר ידוע ומבורר, אולם העדויות הראשונות שלנו לכתיבת פני"ם הינם דווקא מפני"ם שהרביים בעצמם כתבו. ייתכן אולי, שמנהג זה החל דווקא מן הרביים, ומהם למדו החסידים לכתוב פ"נ לרבותיהם.

המנהג לכתוב פ"נ, השתרש רק אצל חסידים, והינו אבן יסוד בכל החסידויות, שכשחסיד נכנס לרבו, הוא מגיש לו 'קוויטל' בצירוף מעות כדי שהרבי יעשה בהם כראות עיניו. מכאן ניתן להעלות השערה, שמנהג זה של כתיבת פני"ם הותווה לראשונה ע"י מנהיגי החסידות הכללית, ומהם עבר מנהג קדוש זה מדור לדור ומרבי לרבי.

על הפ"נ הראשון, או אחד הפני"ם הראשונים, מספר כ"ק אדמו"ר הזקן (באחד המכתבים שנמצאו בגניזה החרסונית) במכתב ששלח לרבו וידידו הצדיק רבי מנחם מענדל מויטבסק ששהה באותה עת בטבריה. למכתבו צירף תשורה ומתנה יקרה בדמות נוסח פ"נ שכתב הבעל שם טוב הקדוש. את הפ"נ הזה — מספר אדמו"ר הזקן — הגיש הבעש"ט ל... תלמידו המגיד ממעזריטש.

וכך כותב אדמו"ר הזקן במכתבו:

לכ"ק הרב הק' אדמו"ו מו"ה מ"מ יחי' יושב בהר ה' בעיר הק' טבריה תובב"א

...**אבל הש"י** [השם יתברך] **ברוב רחמיו האמתיים נחני בדרך אמת ואת אשר כמה בשרי ואותה נפשי לי, והוא ידוע לכ"ק יח"נ** [לכבוד קדושתו יחיה נצח] **כי מרן הבעש"ט זלה"ה נ"ע נתן פעם אחד פ"נ לכ"ק אדמ"ו הה"מ** [אדוני מורי ורבי הרב המגיד] **זלה"ה, ואמר הבעש"ט נ"ע בזה"ל** [בזה הלשון]: **'איך האָב נאָך קיין מאָל קיין פ"נ נישט גיגעבן אייך הר' בער מעג איך גיבין, וואָרים איהר וועט מיר נישט קאַלי' מאַכין פאַר ריחטין יאה' – עכ"ל הק'. זה הי' בערב ר"ה תקי"ז בטח** [הבעש"ט אמר לרב המגיד כי מעולם לא נתן למישהו פ"נ, אולם לו הוא נותן, כי בוודאי לא יקלקל].

ועתה אנה ה' לידי הפ"נ הזה אשר בל"ס [בלי ספק] **הוא כי"ק** [כתב יד קודשו] **של מרן הבעש"ט נ"ע וממקור נאמן ויסוד**

מי יכול לחוש לב של אמא באשר היא אמא, הגם שבנה אינו בן 'רגיל', אלא נשיא בישראל, מנהיג לאלפים באומץ לב. ובכל זאת, בימי האימים, כאשר רבו הנוגשים על כ"ק אדמו"ר הריי"צ, כתבה אמו, הרבנית שטערנא שרה ע"ה, פ"נ בו ביקשה עבור בנה יחידה. המעניין בפ"נ זה שאינו מופנה לצדיק כלשהו, אלא ישירות אל "אדון הסליחות ובעל הרחמים"

פ"נ של אמא

מי יכול לחוש לב של אמא באשר היא אמא, הגם שבנה אינו בן 'רגיל', אלא נשיא בישראל, מנהיג לאלפים באומץ לב. ובכל זאת, בימי האימים, כאשר רבו הנוגשים על כ"ק אדמו"ר הריי"צ, כתבה אמו, הרבנית שטערנא שרה ע"ה, פ"נ בו ביקשה עבור בנה יחידה. המעניין בפ"נ זה שאינו מופנה לצדיק כלשהו, אלא ישירות אל "אדון הסליחות ובעל הרחמים":

אנא אדון הסליחות ובעל הרחמים רחם נא על בני יחידי יוסף יצחק בן שטערנא שרה, הוא יחיד במסי"נ ממש בדור הזה על כל עניני יהודות, וממשפחתנו הרמה הוא נשאר רבי יחיד, מחסידי חב"ד, והוא חולה, הלשון לא כדבעי והדאק' אומרים שלא לדבר חסידות זמן ארוך, והוא מעוטף ביסורים גדולים מזה. רחם נא על נפש היקר הזה, שלח נא רפ"ש ע"י הפראפ' מוויען, שלח נא רבש"ע המלאך רפאל עמהם, ער זאָל גיהיילט ווערין על רמ"ח אברי' ושס"ה גידי', טוא אָפ רבש"ע דער גרויסין קטרוג אויף חסידות, און העלף אים ער זאָל מרביץ תורה זיין בישראל און דינען דיר אַגיזונטער עד ביאת גו"צ, העלף אים רבש"ע בגשמיות וברוחניות בזכות אבותינו הק' והטהורים זכותם יגן עלינו.

מוסד נודע לי כי זהו. ואני כאשר נפשי ר"נ קשורה בנפש כ"ק...

בעד הפ"נ הק' נתתי ש"ס שלי עם ח' אדומים, כ"כ הוא יקר בעיני, אבל הן כל יקר מכל ראתה עיני בו...

מה היה כתוב באותו פ"נ שמרן אור שבעת הימים, הבעל שם טוב כתב לתלמידו הגדול? ובכן, זה הנוסח:

בה"ש ערב רה"ש תקי"ז מעזיבוז

ישראל בן שרה לבריאות ולאריכות יו"ש טובים, ושיזכה להתקשר עם כל הנפשות איך שהם, ולהעלותם עד שורש, ושכל משטיניו ושונאיו ישובו מדרכם ויתהפכו לאוהבים וזה יהיה ברצות ה' דרכי איש וכתיבה וחתימה טובה בככ"י פ"ח ארו"ח לשבוע.

כפי הנראה מפ"נ זה, בזמנים הראשונים לא היה לפ"נ נוסח קבוע כמו היום, אלא הגדרתו היתה — מכתב בקשת ברכה להטבת ענינים שונים וברכות בענינים הנצרכים. מדבריו של הבעש"ט מובן עוד, כי בזמנים ההם לא בהכרח היה שהפ"נ יהיה 'ממועו' למישהו, אלא פשוט מכתב לבקשת ברכה. הדבר אמור מן הסתם רק כלפי הרביים הק' שבכוחם לכתוב פ"נ גם בלי למסור אותו לצדיק אחר, אולם אצל חסידים המנהג הוא מקדמת דנא שאת הפ"נ מגישים לרבי והוא 'ממועו' אליו, כפי שנפרט בהמשך הסקירה.

מי בכוחו לקרוא פ"נ?

קבלת פ"נ וקריאתו אינה ענין של מה בכך, אלא עניין עצום ונשגב. על מנת לקרוא פ"נ צריך 'לדעת' לקרוא פ"נ. ישנם סיפורים מאדמו"ר פולין ש'לימדו' אדמו"רים אחרים לקרוא פני"ם ('קוויטל') ובכך בעצם העבירו להם את שרביט ההנהגה.

דוגמא לכך ניתן למצוא בסיפור על קריאת פ"נ מהחסיד ר' שמואל מיכל טריינין. פעם חלה אחד מנכדיו, והוא מיהר לכתוב על כך פ"נ לאדמו"ר הרש"ב נ"ע. לאחר ששלח את הפ"נ קיבל מברק מהרבי שיבוא מיד לליובאוויטש בענין מסוים, והוא אכן יצא לדרך.

כשבא לפני הרבי הרש"ב סיפר לרבי על מחלת נכדו, שכן היה סבור שהפ"נ טרם הגיע באמצעות הדואר. נענה הרבי הרש"ב ואמר לו: "פ"נ לאחר ששלחוהו — כבר באה העזרה".

אדמו"ר הריי"צ התבטא פעם, כי בקריאת פ"נ אפשר להיווכח אם החסיד טבל במקווה קודם לכן, ועל כן יש להזהר בזה.

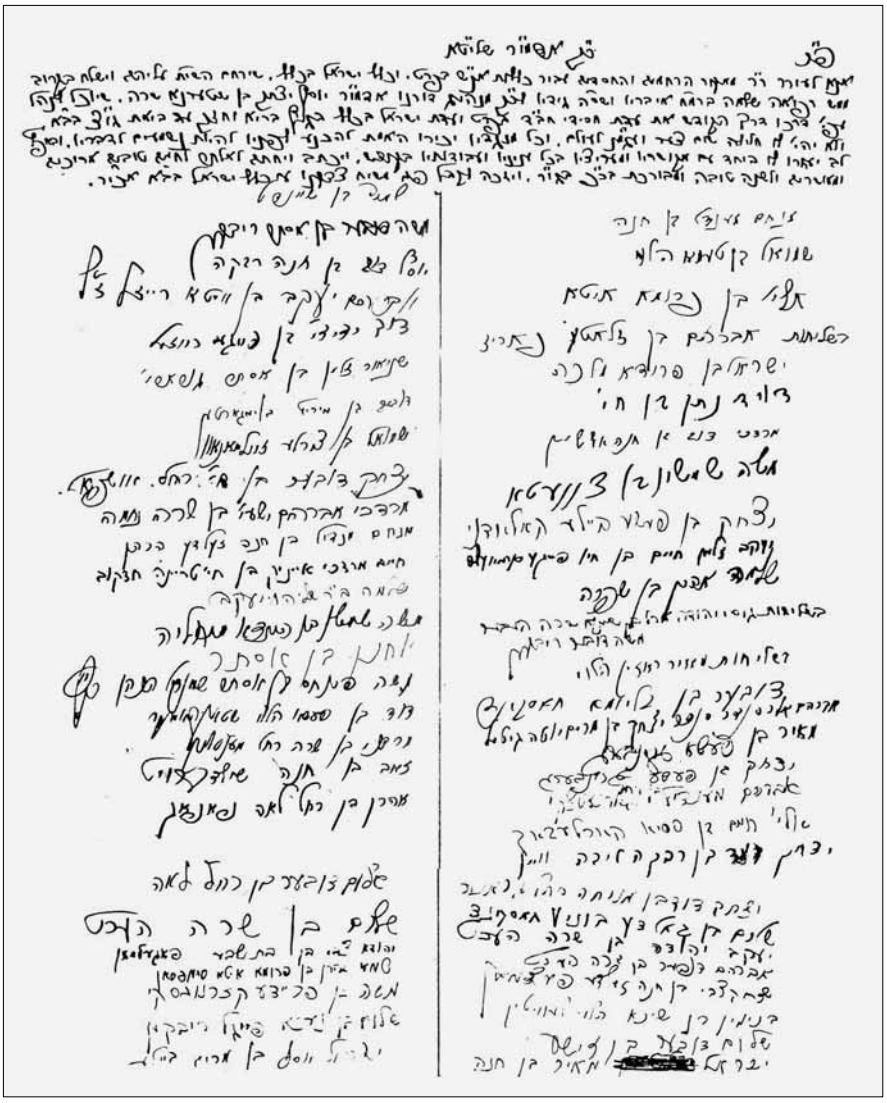

הרבי מלך המשיח חתום ראשון מימין על פ"נ שהוגש לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

פ"נ כללי

בנוסף לפני"ם שכל אחד כותב עבור עצמו ומקורביו, נהוג שזקני אנ"ש נותנים לאדמו"ר פ"נ כללי עבור הרבי ובני ביתו, ועבור כלל ישראל.

בשנים האחרונות של מלחמת העולם השניה הונהג שמלבד הפני"ם הפרטיים, נכנסו גם זקני אנ"ש והגישו לרבי הריי"צ פ"נ כללי עבור "אחינו בני ישראל, ובפרט עבור אנ"ש והתמימים שמעבר לים"[10]. בשנת תש"ה, כשהחל אדמו"ר הריי"צ לקרא את הפ"נ כללי "זלגו עיניו דמעות שליש באנחה חרישית..."

בערב ראש השנה של שנת תש"י אירע דבר מופלא וחד-פעמי. בעת שהגישו לאדמו"ר הריי"צ את הפ"נ השייך לו עצמו, אמר בפתיחת דבריו: "היום הוא הזמן שהפרט צריך להיכלל בכלל". הרבי מה"מ העיד כי זו הפעם היחידה שהרבי ענה בסגנון כזה אודות הפדיון שלו. חסידים חשו כי הדבר קשור להסתלקות שארעה באותה שנה.

בכל שנה, בערב ראש השנה, נכנסו זקני החסידים אל הרבי והגישו לו "פ"נ כללי" בו מבקשים "לעורר רחמים רבים על כללות בית חיינו ועל כ"ק אדמו"ר בעצמו, שרצון קדשו ורצון כל הנשיאים זי"ע יושלם בנו כפי הכוונה העליונה, ושיהיה בהצלחה ומתוך הרחבה".

פ"נ ללא שלילה

היו מקרים בהם רבותינו נשיאנו הגיבו על הנכתב בפ"נ, וכיוונו את הכותב לסדר נכון יותר בכתיבה. כך למשל היה כאשר מישהו ביקש בפ"נ לקלל אדם אחר, על כך ענה הרבי[12]:

הפ"נ אקרא על הציון הק'. אבל נבהלתי לקרוא באחד מהם ולמשלינים אל תהי תקוה כו'! אַף דערוף דאַרף מען דאָס איר נוצען? און נאָכמער: צוליב דערוף זאָל כ"ק מו"ח אדמו"ר זיך אָפרייסען פון גן עדן, און אוועקגיין אין בית דין שלמעלה בעטען, אַז... געוואַלד [על-זה צריכים אתם להשתמש בזה? ויתירה מזו: עבור זה צריך כ"ק מו"ח אדמו"ר להתנתק מגן עדן וללכת לבית דין של מעלה לבקש ש.. געוואַלד].

בפעם אחרת שלל הרבי את העניין שאדם יכתוב באופן שלילי על עצמו או לקבל עליו יסורים וכד', כפי שנראה מאחד המכתבים[13]:

..וקשה עלי לקרוא את הפ"נ שלו כמו שהוא, באשר כותב בו שבאם נגזר עליו איזה יסורים ח"ו אזי מקבל כו' וכמובן שאין זה נוסחא כלל וכלל ואין זה נכון, שמתחיל בבקשת רחמים רבים הרי רחמים רבים אלו מבטלים את היסורים כו'... ולכן אקרא הפ"נ בהשמטת שורות אלו...

הרבי מה"מ עצמו התבטא בקשר למעלת הפ"נ הנכתב לחמיו כ"ק אדמו"ר הריי"צ: "כ"ק מו"ח אדמו"ר יצא ממקומו גן עדן וילך אל בית דין של מעלה על מנת לבקש..." מסתבר אפוא שבזכות הפ"נ, הצדיק מבקש כביכול מבית דין של מעלה לתקן ולשנות את דינו של כותב הפ"נ מרע לטוב

ועוד ביטוי: שבפ"נ קוראים לא רק מה שכתוב, אלא גם מה שלא נכתב בין השורות...

מביטויים אלו רואים אנו כי קריאת פ"נ הינה ענין שמיימי-סגולי, שרק בכוחם של צדיקים 'לקרוא' פ"נ. מובן שאין הכוונה לקריאה גשמית של הטקסט הכתוב, אלא לעצם ההתקשרות עם נשמת המבקש והפעולה להמתיק את ענייניו בשורשם.

בחסידות חב"ד היתה קריאת הפ"נ אחד מסימני המלוכה וההנהגה של הרבי (מלבד אמירת דא"ח). לכן, כשעיני החסידים נישאו ל'ממלא המקום' לאחר ההסתלקות — הרי שאחד מן ההפצרות בממלא מקום היה לנסות להגיע בכל דרך לכך שהממלא מקום ייאות לקבל פני"ם. קבלת הפ"נ על ידי הרבי וקריאתו, היתה סימן מובהק לכך שהרבי 'מקבל על אחריותו' את אותו חסיד בכל רבדי גופו ונפשו עד בחינת ה'יחידה' שבו, ומקבל את את ענין התקשרותו של החסיד אליו כחסיד אל רבי. כשרבי החל לקבל פני"ם — היה זה אות וסימן מובהק כי הרבי בעצם קיבל עליו את עול הנשיאות, ובוודאי בהמשך יצא הדבר בגלוי לעין כל.

לאחר הסתלקות אדמו"ר הרש"ב נ"ע, סירב בנו הרבי הריי"צ לקבל עליו את עול הנשיאות, ובכלל זה לקבל פני"ם. אמנם מדי פעם קיבל פני"ם, אך אמר במפורש שהוא רק שליח לקרא אותם באוהל אביו, ותו לא.

החסיד ר' רפאל כהן מספר[2] סיפור מפליא בקשר לכך: "לאחר חג הפסח חלה אבי ז"ל, וטיפלתי באבי אף שהייתי חלש עדיין (ממחלת הטיפוס) והרופאים אסרו עלי לרדת מהמטה, בכל זאת מצד ההכרח עשיתי זאת, כי לא היה מי שיטפל בו.

"אבי ביקשני לכתוב פ"נ עבורו, ולמסור אותו לכ"ק אדמו"ר הריי"צ, לידיו ממש — אף על פי שעדיין לא נהג לקבל פ"נ, כי לא נהג עדיין בנשיאות. כן עשיתי. הלכתי לבית כ"ק הריי"צ; בבית אדמו"ר פגשתי את החסיד ר' שמואל גוראריה, ושאלני: 'מה שלום אביך?' וסיפרתי לו, והוספתי כי באתי למסור פ"נ עבורו.

"חיכיתי מעט, והנה יצא כ"ק מחדרו, וגם הוא שאלני משלום אבא, סיפרתי לו והוספתי כי באתי בשמו למסור פ"נ, והושטתי לרבי את הפ"נ, אבל הרבי לא קיבל, ואמר: 'כעת אין בדעתי ללכת אל האוהל'. מדבריו ניכר היה שלקבל בעצמו את הפ"נ לא רצה, וכשליח אין בדעתו ללכת לאוהל כעת. המשיך ואמר: 'אתה הרי אחרי מחלה ואסור לך עדיין לטבול, ואין באפשרותך ללכת לאוהל, אבל אחיך הקטן הרי אחרי בר מצוה, שילך הוא'.

"ענה ר' שמואל ואמר לרבי: 'ילד קטן לאוהל זה לא מתאים, ומדוע שיילך ילד קטן?'

נענה הריי"צ ואמר: 'ומה בכך? אמנם הוא ילד קטן, אבל בנו הוא?'

"אמר ר' שמואל לרבי הריי"צ: 'ככה?! ובכן, בן הוא גם משהו, אם כך — הרי גם כבודו הוא הבן של אביו הקדוש. יקח נא כבודו את הפ"נ — זייט איר דאָך אויך דעם טאַטינס אַ קינד' - וקיבל אדמו"ר את הפ"נ מידי"', חותם ר' רפאל את סיפורו.

מסיפור זה רואים ברור שכשהרבי הריי"צ ביקש שלא לנהוג בנשיאות — הרי שגם סירב לקחת פני"ם, היות וענין זה שייך רק לרביים.

סיפורים דומים מסופרים גם לגבי הרבי מה"מ מסופר ב'ימי בראשית':

"מספרים, שבהזדמנות זו או אחרת הגיש הרב מאיר אשכנזי פ"נ לכ"ק אדמו"ר שליט"א, וביקש מכ"ק אדמו"ר שליט"א שיענה לו על שאלותיו בתור 'יחידות'. כ"ק אדמו"ר שליט"א סירב בתוקף, וענה לו שיסע לאוהל וישטח שם את בקשותיו.

"הרב אשכנזי לא הרפה, והמשיך להפציר בכ"ק אדמו"ר שליט"א שיואיל לקבלו ליחידות, אך כ"ק אדמו"ר שליט"א סירב ואמר לו שישלח שליח עם פתק לאהל ובו יכתוב את כל משאלותיו וכו'.

"כאשר נוכח הרב אשכנזי שכ"ק אדמו"ר שליט"א אינו מסכים בשום אופן לקבל את הפ"נ ממנו, התחיל לטעון בפניו שכל השנים היה במסירות נפש ברוסיה, אחר כך בשנחאי, ועד שהשי"ת עזר לו וזכה לצאת מעמק הבכא ולבוא לכאן, ואם אין לו 'רבי' מה שווה לו ומה הוא צריך את כל זה...

"ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א והסכים לקח ממנו את הפ"נ, ולקבלו ל'יחידות'".

באופן כללי את הפ"נ יש להפנות לצדיק מובהק ורבי, היות ופ"נ צריך להיעשות מתוך אהבה והתקשרות אמיתית ומקירות הלב, ונוסף על כך צריך ידע נכון בקבלה[3].

ואכן, אצל חסידים נוהגים בפשטות שאת הפ"נ מפנים לרבי, שכאמור בכוחו לקרוא פ"נ, וביכולתו לקשר אליו את החסיד כותב הפ"נ.

ניתן לראות גם כן את הזהירות בענין

הרב עומד באוהל הק' וקורא פ"נים. ליד הרבי מונח שק נייר מלא פ"נים אותם קורא הרבי על הציון במשך שעות ארוכות

למי להפנות את הפ"נ בדבריו של הבעש"ט הנ"ל שמעולם לא הגיש למישהו פ"נ, ורק לרב המגיד הוא מגיש ביודעו שלא יקלקל...

יחד עם זאת, מצינו שהרבי עודד קריאת פ"נ על קברות צדיקים: באגרות קודש[4] מופיע מכתב מעניין לר' מנחם ישראל מלוב. הסיפור שמאחורי המכתב היה לא שגרתי. היה זה בערב שביעי של פסח כשהוא נשלח עם חברו ר' ישראל צבי הבר ע"ה לבחור מקום מנוחה עבור איש החסד ר' דוב גנזבורג ז"ל בעיה"ק צפת. כיוון שנותר עוד די זמן עד בוא הארון, ניגשו השניים לציונו של האריז"ל הק', וכתבו פ"נ שיעתיר עבור כללות עדת אנ"ש בארץ ובכל מרחבי תבל.

נראה שלבם נקפם לאחר מכן על פ"נ זה, והם כתבו על כך לרבי. על מכתבם זה השיב הרבי:

בהתענינות מיוחדה קראתי מ"ש אודות השגחה פרטית שראה וכן מ"ש הפ"נ, ומובן שבודאי ובודאי טוב עשה, ולפלא גם הספק בזה, אפילו בימים סתם, ובפרט שהי' האמור בימי סגולה דזמן חירותנו, וכמבואר ענין חירות זו גם במכתבי הכללי לחג הפסח השתא, וביחוד שהי' זה בקישור לקיום מצווה...

לאור כל זאת, מפתיעים הם דבריו של כ"ק אדמו"ר הריי"צ שאמר בשם אביו הרבי הרש"ב בלילה השני של ראש השנה תש"ד[5] (בתרגום): "העולם חושב שלקחת פדיון זהו דבר קשה, ושייך רק לרביים. האמת היא שכל אחד יכול לעשות זאת על ידי אמירת שבח על השני, ובלבד שיגיד זאת באמת. מאות מלאכים של ראש השנה יודעים, שכשיהודי אומר שבח על חבירו — הרי הקב"ה מתאווה לשבחן של ישראל, לא לתפלתן של צדיקים, אלא לשבחן של ישראל".

בנוסף, ראינו אצל הרבי הריי"צ שכתב פ"נ לאביו אך בפועל השאירו אצלו. כמו כן מסופר כי הרבנית שטערנא שרה, אשת אדמו"ר הרש"ב, הפנתה את הפני"ם "למלאכי רחמים משרתי אל עליון", או אפילו אל "אדון הסליחות ובעל הרחמים".

בערב ראש השנה ידועה ההוראה להשתדל לשלוח את הפ"נ באופן שיגיע לרבי בערב ראש השנה, ואם אין אפשרות, הרי יש להניחו בתוך אחד מספריו הק' של הרבי, ולאחר ראש השנה לשלוח אותו לתעודתו. יצויין כי הוראה זו שניתנה על ידי הרבי, היא אחד האישושים לכך שהפ"נ מגיע לתעודתו גם אם לא נשלח בגשמיות ממש.

סדר הקבלה

כאמור, כל עניינו של הפ"נ, הוא נשגב ונעלה מבינת אנוש. כך עניין הקריאה וכך גם קבלת הפ"נ, שהיה בו 'עניינים' הידועים לרבותנו נשיאנו בלבד.

תיאור נפלא המעיד על סדר מיוחד בו הבחינו חדי-העין, מסופר שכאשר אדמו"ר הרש"ב היה מקבל את הפני"ם בערב ראש השנה, "היו עומדים בחדר החיצון, ומזמן לזמן היה אדמו"ר הרש"ב זי"ע יוצא מהדלת האדומה ונוטל את הפדיונות. בנו, האדמו"ר הריי"צ, יצא מחדר האוכל, נעמד והביט. וכך עמד זמן רב. סביב השולחן שליד החלונות עמדו כמה בחורים מבוגרים מהתמימים. אחר כך ניגש אדמו"ר הריי"צ לדלת, ואביו

אדמו"ר הרש"ב נכנס עמו פנימה..."

בי"ט כסלו תרפ"ה, דיבר אדמו"ר הריי"צ על האופן שבו היה נוטל אביו את הפדיונות, "שלא מכולם היה נוטל בשווה"; מאחד היה מקבל בידו, ומאחר בין אצבעותיו. ואמר לפנחס בנימיני"ס (אלטהויז) "ממך, כשהיית ילד קטן, נטל אבי את הפדיון כפי שנהג לגבי המקורבים — בין אצבעותיו!" והראה בידו בין אלו אצבעות.

הרביים כותבים פני"ם

המנהג לכתוב פ"נ החל כמדומה מהרביים עצמם, ומהם למדו החסידים להגיש לאדמו"ר פ"נ. להלן מספר דוגמאות של פני"ם שכתבו הרביים עצמם:

הפ"נ הבא הובא ב'בית רבי', ועל פי השמועה כתבו אדמו"ר האמצעי על אוהל אביו אדמו"ר הזקן:

אנא אור ישראל נרו וקודשו, בקש נא רחמים בעד מעט קהל עדת ישראל שיפקוד אל אלקי הרוחות איש אשר יצא לפניהם ואשר יביאם יהי' איך שיהי' כו' וד"ל.

את הפ"נ הבא כתב אדמו"ר מהריי"ל, בנו של הצמח צדק, באוהלו של אדמו"ר הזקן בהאדיטש:

אנא אל אלקי הרוחות יעוררו נא רחמים רבים על כללות ישראל שירדו ונשתלשלו מאוד בכור העניות ומחמת זה המה מטרידים ומבלבלים דעתם מלעסוק בתורה ובתפלה, לזאת בקשתי לעורר ר"ר לפני השי"ת שירים קרן ישראל להמשיך שפע וברכה בבני חיי ומזוני רויחא כו' ולהפקד כל חשוכי בנים בזרע קיימא.

לעורר ר"ר על נין ונכד יהודא ליב בן נכדיכם חי' מוסיא שיחננו השי"ת בחכמה בינה ודעת ויופיע עלי מאור תורתו שהנחילנו רבותינו ז"ל ויטהר לבבי בעבודה שבלב זו תפלה באמת וכו' ויאריך השי"ת שנותי בטובה ונחת בבני חיי ומזוני רויחא כו'.

הפ"נ הבא, של הרבי המהר"ש בקשר ללידת האדמו"ר הריי"צ, פורסם לראשונה ב"בית משיח" גליון 400, עם הקדמה מהרבי הריי"צ:

"במה גדלה שמחתי עתה כאשר השגתי תודות לאל מושיעי, כתב יד קדש של כ"ק

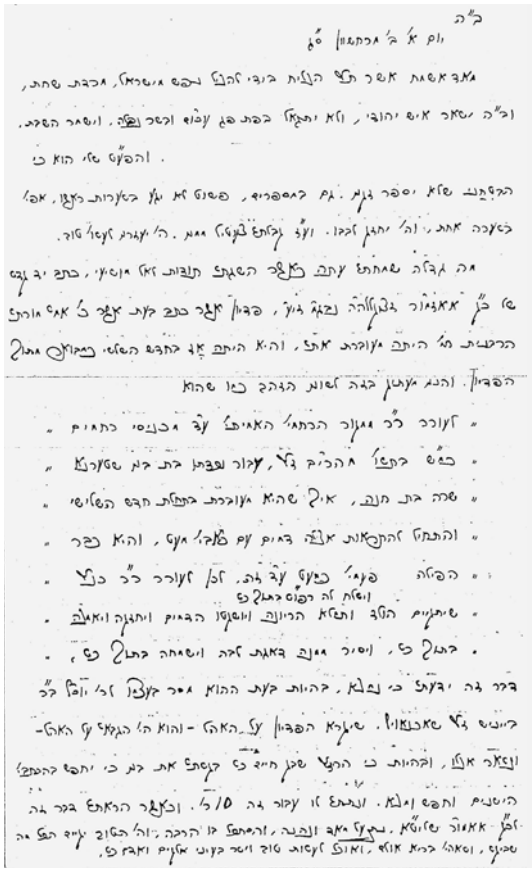

אזמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, פדיון אשר כתב בעת אשר כ' אמי מורתי הרבנית תי' היתה מעוברת אתי, והיא היתה אז בחדש השלישי כמבואר מתוך הפדיון. והנני מעתיק בזה לשונו הזהב כמו שהוא":

לעורר ר"ר ממקור הרחמי' האמיתי' ע"ד מכניסי רחמים כמ"ש בתשו' מהרי"ב ז"ל, עבור נכדתו בת בנו שטערנא שרה בת חנה, איך שהיא מעוברת בתחלת חדש השלישי והתחיל להתראות אצלה דמים עם כאבי' מעט, והיא כבר הפילה ... פעמים כמעט ע"ד זה, לכן לעורר ר"ר כנ"ל שיתקיים הולד וישלח לה רפו"ש בתוך כו' ותמלא הריונה ויושקטו הדמים ויחזקה ויאמצה בתוך כו', ויסיר ממנה דאגת לבה וישמחה בתוך כו'.

בעת מלחמת העולם הראשונה, שלח אדמו"ר הרש"ב בכל יום מישהו שיקרא פ"נ באהלי הרביים בליובאויטש. את הפני"ם ביקש להחזיר אליו, ולא לקורעם כנהוג. אחד מפני"ם אלו הועתק בשעתו, וזהו נוסחו:

אנא לעורר ר"ר ממקוה"ר [רחמים רבים ממקור הרחמים] **והחסדים האמיתים ע"ד מכניסי הרחמים כמ"ש בתוש' מהרי"ב ז"ל עבור אחינו בנ"י** [בני ישראל] **הנתונים בצרה ר"ל כי זה כמה חדשים אשר התפרצה מלחמה בין ארצינו מלכות רוסי' ובין מלכות אשכנז ועסטריך ומלכות ישמעאל ורבים מאחינו נהרגו במלחמה, והמלחמה היא כבידה וחזקה מאוד, והרבה מאוד מאחינו בנ"י נמצאים במערכות המלחמה (מהם הרבה אבות משפחה) ועת צרה היא ליעקב וממנה יוושע, אנא אור ישראל בקש נא רחמים בעד קהל עדת ישראל הנמצאים במקומות המלחמה שיגן השי"ת עליהם ויצילם מחרב והרג ומכל אויב ואורב, ובכל אשר יפנו יצליחו וישיבם לביתם בריאים ושלמים ויתן השי"ת בלב המלכים שישלימו ביניהם ותהי' הארץ שקטה ממהומה הגדולה והנוראה ויתן בלב המלך ויועציו עלינו לטובה ונזכה לביאת ג"צ בב"א".**

בזמן מלחמת העולם השניה — בהיות הרבי והרבנית תחת המגף הנאצי באירופא הבוערת, כתב אדמו"ר הריי"צ פ"נ לאביו אדמו"ר הרש"ב עבור בתו וחתנו. את הפ"נ לא שלח אל אוהל אביו, אך ציין על כך ביומנו:

ד' כ"א אייר

אנא לעורר רח"ר ממקוה"ר והחסדים האמיתים ע"ד מכניסי רחמים כמבואר בתשובת מהרי"ב ז"ל, עבור נכדתו חי' מושקא ובעלה מנחם מענדיל בן חנה הנמצאים כעת בעיר פאריז צרפת, ומנחם מענדיל הוא נאנסעניסט – אינו אזרח צרפתי – ובעת ובזמן המלחמה רשמו אותו בין העומדים לעשות בשביל הצלת המדינה ות"ל לא קראוהו. אנא לעורר ר"ר בעדם שיהיו נשמרים מכל צו"צ נו"מ ולא יקראו אותו ויהיו במנוחה. ויתן השי"ת דיעה טובה בלב הקונסול האמעריקני לתת להם את הויזה האמעריקאנית ולתת להם דיעה ישרה לנסוע לפה ויצליחם השי"ת בנסיעה כשורה ויבאו להצלחה אלינו ויסתדרו בסדר טוב בגשמיות וברוחניות.

נוסח הפ"נ

מעיון בנוסחי הפני"ם שהובאו לעיל נראה כי בשנים הראשונות לא היה נוסח קבוע לכתיבת פ"נ, וסגנונו נראה היה כמכתב לברכה רגיל. במכתבו של אדמו"ר האמצעי מוזכר הענין של 'בקשת רחמים' או 'התעוררות רחמים', ומאז ביטוי זה עובר

כחוט השני בין כל הנוסחים שהובאו.

בפ"נ אותו כותב הרבי מה"מ, ישנם מספר שינויים. הרבי מוסיף בראש את הכותרת 'פ"נ', וחותם בשמו הק' ובשם אמו.

מעיון נוסף באג"ק של הרבי ואדמו"ר הריי"צ, ניתן לדלות מספר פרטים על אופן כתיבת הפ"נ ונוסחו:

בחלק מן הפני"ם חזר על עצמו הביטוי "על דרך מכניסי הרחמים כמ"ש בתשובת מהריי"ב ז"ל". הכוונה בפיסקה זו היא לשו"ת מהר"י ברונא, שם מובאת שאלה, האם בפיוט אותו אומרים בר"ה "מכניסי רחמים הכניסו תפליתנו לפני דר עליון" אין משום נתינת 'ממוצע' בין הקב"ה לישראל, שהרי פונים כאן ל'מכניסי הרחמים'? על כך עונה מהר"י ברונא, שאין זה ממוצע, כיוון ש"אינו אלא דרך שפלות ועבדות, שמדבר בפני המלך ליועציו לדבר למלך, והוא בוש בדבר לקרב אל המלך ואין זה דרך אמצעי כלל". לכן, כשמבקשים מהצדיק לעורר רחמים מרובים, הוסיפו שאין הוא 'ממוצע' ח"ו, אלא כפי שמדברים על יועצו הקרוב של המלך.

אך מפליא כי באחת משיחות קודשו אומר הרבי, אומר שאין צורך כלל במשפט זה, מפני שהבקשה היא 'לעורר רחמים רבים' (של הקב"ה) ולא שמבקשים מהצדיק שהוא יעורר. באותה שיחה מוסיף הרבי ואומר כי גם את המילים "ממקור הרחמים" אין צורך לכתוב, מפני שהרבי יודע לבדו מהיכן לעורר את הרחמים, ואין צריך לתת לו כתובת, והוא אף יכול לעורר רחמים ממקור גבוה יותר מאשר 'מקור הרחמים'.

● ● ●

את הפ"נ יש לכתוב בנוסח הידוע ומקובל, שכותרתו "פ"נ", ולאחר מכן לפתוח בנוסח המקובל "אנא לעורר ר"ר על..." ולבסוף השם ושם האם.

בנוסף, לפני כתיבת הפ"נ יש להקדים ולקשר אותו עם ענין של תשובה ורצוי עם קביעות עיתים לתורה. בענין זה מצינו התייחסות הן מהרבי והן מהרבי הריי"צ:

מכתבו עם הפ"נ בעתו נתקבל, וכבקשתו קראתיו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, ובהיכלו ששם נכנסים ליחידות ולנתינת פ"נ.

...תקותי אשר אין נזקק להערה ולהארה אדות ענין ההתקשרות לנשיא הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, אשר ההתקשרות הוא ע"י למוד תורתו והליכה בדרכיו אשר הורה[6].

ובאופן מפורט יותר כותב הרבי הריי"צ[7]: **במענה על כתבו על ידי.. הנה אם בקשתו בהפ"נ הוא כדרך החסידים המקושרים, הנה ההתקשרות עמי אינה בדמי פ"נ, כ"א ע"י קביעת שעה – ממש – בכל יום ויום ללמוד גמ' ושו"ע...**

סיפר אדמו"ר הריי"צ[8] שהיה מישהו שביקש מאביו הרבי ברכה לרפואה שלמה, והבטיח שיתן נדבה הגונה לישיבה כשיקום מחוליו. כתב לו אדמו"ר הרש"ב שכדאי שישלם קודם את הנדבה, כיוון שעדיף שהקב"ה יהיה בעל חוב אליו מאשר שהוא יהיה בעל חוב להקב"ה...

בפ"נ ניתן לבקש בקשות רוחניות כמו גם גשמיות. ניתן לבקש בפ"נ עבור אחרים, אף ללא ידיעתם, אולם כדאי במקרים אלו (בפרט כשהדבר בידיעתו) לפרט את מעמדו ומצבו של המבוקש ברוחניות לתועלת הפדיון, כיוון שלפעמים צריך לתת הנחיה מה וכיצד לעשות, וכפי שכותב בזה הרבי[9]: "נתקבל הפ"נ שלו עבור מרת.. תי' ולפלא שאינו מזכיר ע"ד מצבה ביראת שמים וכו', אף שזה כמה פעמים ביקשתי את אלו הכותבים בכגון דא לצרף גם ידיעות אלו..."

במצורף לפ"נ יש לצרף גם מעות לצדקה הנקראות "דמי פ"נ". אצל חסידי פולין נקראים מעות אלו 'פדיון' ומקובל הדבר להגיש לרבי את הפדיון יחד עם המעות.

את אלפי הפ"נים שהגיעו בימים אלה, נטל הרבי עמו בערב ראש השנה, והיה קורא אותם על הציון. בניגוד לתמיד, הרבי החזיר את הפ"נים, ולמחרת, בבוקר ראש השנה, היה נכנס לתפילה כשהמזכירים מביאים עמם את הפ"נים בשקים גדולים. בזמן התפילות של יום הדין, היו הפ"נים מונחים אצלו בסטנדר, ובזמן התקיעות היה מניחם על הבמה, לצד השופרות. קודם התקיעות היה 'זורק' את הטלית מעל ראשו ומתכסה יחד עם אלפי הפ"נים, בוכה, מתפלל ומעתיר על שמותיהם ובקשותיהם של עמך ישראל בכל מקום שהם – – –

פני"ם בערב ראש השנה

אדמו"ר הרש"ב, וכך גם אצל הרבי הריי"צ והרבי היו החסידים מגיעים ומגישים פ"נים בידיהם הקדושות. אולם אצל הרבי – עקב העומס העצום של אלפי החסידים שהגיעו מכל קצות תבל, החל משנת תשל"ח קיבל הרבי פ"נים כמה ימים לפני ראש השנה. וכך מתוארת קבלת הפ"נים בשנת תשכ"ד: "הרבי נעמד במפתן חדרו, לקח את הפדיון המושט לו בידו הימנית, בירך את הנותן בשנה טובה ומתוקה, שם את הפדיון בידו השמאלית, וכאשר נערמה ערימה גדולה של פדיונות, נכנס לחדרו, שהה איזה משך זמן, ויצא שוב להמשיך לקבל הפדיונות..."

את אלפי הפ"נים שהגיעו בימים אלה, נטל הרבי חלק עמו בערב ראש השנה, והיה קורא אותם על הציון, ואת השאר לקח בנסיעותיו הבאות לאהל. – – –

פ"נ של גאולה

לעתיד לבא, מובא בחז"ל, יעשה יצחק אבינו פדיון כללי לכלל ישראל שבכל הדורות, כפי המסופר במסכת שבת[11] ומשם נראה שפדיון הוא גם מלשון שלוקח על עצמו את שיש על הנפדה, ומשם גם מובן טעם יסורי המשיח שאת חוליינו סובל, וחטא רבים גו' – ציון במשפט **תפדה ושביה בצדקה.**

תודה מיוחדת להרה"ח ר' אשר גרשוביץ על עזרתו המכרעת בהכנת כתבה זו.

1) אג"ק אד"ש ח"ד ע' תכד.
2) שמועות וסיפורים.
3) אג"ק ריי"צ ח"ח ע' תקכד, תולדות הבעש"ט שם.
4) אג"ק אד"ש ח"ט ע' רעז.
5) סה"ש תד"ש.
6) אג"ק אד"ש ח"ג ע' שמח.
7) אג"ק ריי"צ ח"ח ע' תקפד.
8) אג"ק ריי"צ ח"ז ע' א.
9) אג"ק אד"ש ח"י ע' קפט.
10) המובא להלן – אוצר מנהגי חב"ד.
11) דף פט ע"ב.
12) אג"ק אד"ש ח"ד ע' תכד.
13) אג"ק אד"ש ח"ד ע' שמח.

מעשה בשופר וראש של דג

ברוך ה' היה מניין, התפילה נמשכה כסדרה, אבל כשהגיע זמן תקיעת שופר, לא נמצא אף אדם שיודע לתקוע בשופר. כל המתפללים הפצירו זה בזה, אבל ממש אף אחד לא ידע לבצע את הפעולה החשובה הזו. בסופו של דבר, מספרת המורה, נתנו את השופר לילד קטן, מתחת גיל בר מצוה, והוא תקע... כעת המורה שואלת אם בכך הם קיימו את המצווה

ישנו סיפור ידוע אודות נער תמים שלא ידע להתפלל כלל, וקרא "קוקוריקו" בבית מדרשו של הבעל שם טוב באמצע תפילת יום כיפור, והבעל שם טוב שהתאמץ מאד באותה שעה בביטול קטרוגים, סיפר כי קריאה זו שנבעה מעומק הלב, היא זו שביטלה את הקטרוגים הקשים.

כדוגמת סיפור זה, שהוא מהסיפורים הידועים בסיפורת החסידית, מתרחש לא פעם גם בקהילות ישראל, וחובתו של כל שליח של הרבי, כמו גם כל יהודי שבא במגע עם יהודים רבים, להכיר את המצב ולדעת איך להגיב, להשפיע, ולתקן ככל יכולתו.

לפני מספר שנים, במסגרת הפעילות שלי בבתי הספר, באחד מעשרת ימי תשובה, פגשתי מורה בישראל. המורה בקשה לספר לי סיפור ולשאול — באותו הקשר — שאלה בהלכה.

בראש השנה האחרון, מספרת המורה, התפללתי בבית הכנסת במושב מגוריי. ברוך ה' היה מניין, התפילה נמשכה כסדרה, אבל כשהגיע זמן תקיעת שופר, לא נמצא אף אדם שיודע לתקוע בשופר. כל המתפללים הפצירו זה בזה, אבל ממש אף אחד לא ידע לבצע את הפעולה החשובה הזו. בסופו של דבר, מספרת המורה, נתנו את השופר לילד קטן, מתחת גיל בר מצוה, והוא תקע... כעת המורה שואלת אם בכך הם קיימו את המצווה.

הסברתי למורה — ברגישות ובנחישות — שהם פשוט לא יצאו ידי חובה, לפחות שידעו לפעם הבאה.

לכשעצמי, קיבלתי החלטה, שבכל מפגש שלי עם ילדים בתקופת אלול, אני אלמד כמה שיותר ילדים לתקוע בשופר. כדי שכשיגדלו הילדים, לא יקרה מצב שאין בבית הכנסת מי שיודע לתקוע בשופר. ואכן, מאז ועד היום, בכל ביקור שאני עורך בחודש אלול בבתי הספר, אני שואל, מי מעולם לא תקע בשופר? (חצי כיתה מצביעה) ואז אני קורא לכמה ילדים ופשוט מלמד אותם לתקוע בשופר. זאת בנוסף, להסברים על סוגי התקיעות ועל משמעות תקיעת שופר לפי ההלכה ולפי החסידות.

סיפור עצוב נוסף יש באמתחתי, על אחד השלוחים בדרום אמריקה. השליח מכהן כראש קהילה ורב של בית כנסת גדול, ובימים הנוראים מתפללים אצלו כשבע מאות מתפללים. למרבה הצער, בראש השנה האחרון, מתוך 700 המתפללים, רק 20 הגיעו ברגל. עובדה זו לא מנעה מהשליח המסור לעמוד כהרגלו, שעה ארוכה בפתח בית הכנסת, ולקבל במאור פנים — רצוי גם בחיבוקים ונשיקות — כל אחד ואחד מהנכנסים לבית הכנסת. רבים מהמתפללים יספרו מאוחר יותר, שרק בזכות הרבאיי הנהדר הזה הם באים לבית הכנסת, ומשם נובע כל הקשר שלהם עם היהדות.

שני מקרים אלו יכולים ללמד על ההתלבטות הקבועה של כל שליח ועל העבודה המורכבת כל-כך של שילוב בין דאגה לשמירת ההלכה וההנהגה החסידית, לבין בורותו של יהודי שמביע את שאיפתו להתקרב לבורא עולם בדרכו שלו ("קוקוריקו"), כי את הדרך הרגילה הוא אינו מכיר עדיין.

הנה מגיע ראש השנה. כל יהודי, ובפרט כל חסיד, מתכונן לחג הזה בהתרגשות רוחנית, בצפייה להתעלות, להתקדשות. הוא מחכה כבר לרגעים של תקיעת שופר, בהם הוא יכסה פניו בטלית, יצייר בדמיונו את רגעי תקיעת שופר במחיצת הרבי מה"מ, ויקבל עול מלכות של הכתרת הקב"ה על עצמו ועל כל העולם.

מה עושה השליח באותם רגעים? דבר ראשון, לפני ראש השנה, צריך לפתוח מפת כבישים, ולבדוק איזה קיבוצים נמצאים בתוך התחום ולאיזה קיבוצים אפשר להגיע בעזרת ערובי תחומין בראש השנה ולזכות עוד ועוד יהודים במבצע שופר. כמו כן צריך להזמין בחורים (כאלו שנשארו בארץ ישראל, כי לא קל למצוא בתשרי בחורים בארץ הקודש...) כדי לבקר עם השופר בבתי אבות, בתי רפואה, תחנת מד"א, משטרה, בתי מעצר וכו'. וכשיגיע רגע התקיעות, בבית הכנסת, השליח לא ישכח להביט סביב, אל עבר כל המקורבים, לבדוק אם הם פתחו את המחזור במקום הנכון, ולהזכיר להם להקשיב לברכות ולתקיעות השופר.

גם במשך סעודות ראש השנה, ביחד עם הסברים לילדים על מהות החג, יקפיד השליח לתת הסברים גם לאורחים ולמקורבים הסועדים אצלו על מנהגי החג, המאכלים המיוחדים והתפילות שצמודות לכל מאכל.

פעם אחת התארחתי בראש השנה בבית חב"ד יקנעם. זכיתי להצטופף עם עשרות אורחים סביב שולחנו של הרב נועם דקל. והנה לפתע אני רואה את אחד האורחים, יהודי מבוגר ממוצא רוסי, שמרוב התרגשות מעוצמת המעמד, לא יכול היה להתאפק, ובדיוק כאשר הרב דקל הרים את הצלחת והראה לכולם את הדג, התלהב הלה והוציא מצלמה אמיתית וצילם את האירוע המקודש, סעודת ראש השנה בבית חב"ד...

מובן שהרב נועם דקל, ניגש אליו בשיא

מאת: הרב יעקב שמולביץ, מנהל בית חב"ד, בית שאן

ליתר ביטחון, האבא ביקש מחמיו – הסבא השני של הבנות – לטוס גם הוא לניו-יורק, וללוות את הבנות באותה פעם אחת שהן יהיו ב-770, ואף ישגיח עליהן שלא יתלהבו יותר מדי, ולהבטיח שבסיום החג הן תעזובנה מיד את 770 ויחזרו לבית הסבא

העדינות, וגילה לו בלחישה באוזן שאין מנהגנו בכך, והאורח מיד הבין והפסיק לצלם.

דרמה משפחתית בחצר הרבי

ונעבור לסיפור המרכזי של ראש השנה — להיות אצל הרבי!

לפני כעשרים וחמש שנה, כאשר התגוררתי עוד עם הוריי שיחיו בירושלים, למדו אחיותיי בתיכון 'בית חנה' חב"ד בירושלים, בהנהלת הרה"ח הרב טוביה בלוי. באותה תקופה למדו שם גם שתי אחיות ממשפחת ג. שלא היו חב"דניקיות כלל, אבל העדיפו ללמוד בחב"ד בגלל הרמה הגבוהה בחינוך ובלימודים. אביהן טרח להזכיר להן שוב ושוב: 'זכרו שאנחנו לא חב"דניקים, רק לומדים בביה"ס וזהו'. והנה, התקרב חודש תשרי, תכונה רבה בבית הספר, בנות רבות מתכוננות לטוס לרבי לחגים, אבל שתי הבנות הללו, כמובן שלא התעניינו.

לפתע הגיע טלפון מארצות הברית. הסבא ג. לא מרגיש טוב והוא שולח שני כרטיסי טיסה עבור שתי הנכדות, שיבואו לשהות בביתו במשך חודש תשרי הבעל"ט.

האבא ג. לא התנגד לנסיעה, הוא רק רצה להיות בטוח שהבנות לא יבקרו ("חס וחלילה") בחצר הרבי, שלא יהפכו לו פתאום לחב"דניקיות.

שתי הבנות דווקא גילו סימני סקרנות ורצו לבקר ב-770. "כל החברות שלנו טסות לשם" אבל האבא ממש לא מסכים. לבסוף הוחלט על פשרה: אביהן הסכים לביקור אחד בלבד ב-770. הבנות תחלטנה לבד מתי הן רוצות להיות שם, אם בראש השנה, או ביום כיפור, או יום טוב ראשון של סוכות, או שמחת תורה. אבל רק פעם אחת. ליתר ביטחון, האבא ביקש מחמיו — הסבא השני של הבנות — לטוס גם הוא לניו-יורק, וללוות את הבנות באותה פעם אחת שהן יהיו ב-770, ואף ישגיח עליהן שלא יתלהבו יותר מדי, ולהבטיח שבסיום החג הן תעזובנה מיד את 770 ויחזרו לבית הסבא.

שתי הבנות התלבטו מאוד באיזה חג הכי כדאי להן לבחור להיות אצל הרבי. הן הבינו — מהסיפורים — שכל רגע ב-770 זה עולם ומלואו, ולא ידעו במה לבחור ועל מה לוותר. בצר להן הן נגשו אל המנהל הרב טוביה בלוי, שהיה ידוע ומקובל כמשפיע דגול וחכם, ושאלו אותו את השאלה הגורלית, באיזה חג בדיוק יהיו ב 770?

הרב בלוי ידע כי מדובר בדילמה כלל לא פשוטה. הוא אמר להן כך: מצד אחד, ראש השנה זה יום הכי מיוחד, הכתרת המלכות, קבלת עול מלכות שמים לכל השנה, תקיעות עם הרבי, תשליך, התוועדות מיוחדת. לא בא בחשבון לוותר על זה. מצד שני, יום כיפור, "אחת בשנה" חמש תפילות עם הרבי, 'מארש נפוליון', סליחה וכפרה על כל השנה; לא בא בחשבון להיות ביום הזה במקום אחר. מצד שלישי, חג סוכות, ברכה על לולב של הרבי, השיחות בלילות החג, הלל, הושענות עם הרבי, גם על זה אסור לוותר. ומצד רביעי, שמחת תורה, מה יש לדבר, ברור שחייבים להיות אצל הרבי. "הקפות"! התוועדויות! שמחה מרקיעה שחקים רק ב-770. אבל, מצד חמישי האבא מרשה רק חג אחד אז מה לעשות?

כאן התגלתה חכמתו המיוחדת של הרב טוביה בלוי. "אם אני הייתי באותה התלבטות", אמר להן, "הייתי בודק בלוח השנה מהו החג הראשון שמופיע בהיותי בניו-יורק, ובלי שום היסוס הייתי שוהה בחג הראשון אך ורק ב-770; אחר כך — ה' יעזור. מכיוון שבשבילכן החג הראשון בו תהיו בארה"ב הוא ראש השנה, אז סעו לרבי בראש השנה.

ובכן, שתי הבנות הגיעו לסבא מספר ימים לפני ראש השנה, ובערב ר"ה לקחו מונית, ביחד עם הסבא המלווה, והגיעו ל-770. להזכירכם, הסבא הירושלמי הגיע כדי לוודא שהבנות לא יתלהבו יותר מידי וישארו

"חס ושלום" ב 770. ואז קרה הלא יאומן. עבר ר"ה נפלא במחיצת הרבי (ולא כאן המקום לפרט מה ואיך) ובסיום ראש השנה נפגש הסבא עם שתי הנכדות ואמר להן כך: "אם אתן רוצות, תחזרו לסבא השני. אני, נשאר כאן!"...

מה מתברר? — וזאת אני מספר לכם כפי ששמעתי מהסבא הירושלמי שחזר אלינו לשכונה אחרי תשרי ואמר: "נהייתי חב"דניק"! הוא התחיל להתפלל בנוסח האר"י ז"ל והתחיל ללמוד חסידות חב"ד. וכל כך למה? ובכן, אותו סבא, סבל לפני אותו תשרי מקוצר ראיה מובהק. אני זוכר אותו מתפלל כל הזמן בסידור ענק, מהדורת חזנים, עם משקפיים עבות ביותר ועם זכוכית מגדלת ביד, רק כך הצליח לקרוא בסידור. במוצאי ראש השנה הבחין שיש תור לקבל "כוס של ברכה" מיד קודשו של הרבי. הוא נעמד בתור, וכשהגיע מול הרבי, קיים "ואל יהי שוטה" וביקש מהרבי ברכה לראייה טובה. הרבי אמר מה שאמר, וראה זה פלא, האדון התחיל לקרוא כאחד האדם...

אני יכול להעיד שאחרי תשרי הוא התפלל בסידור תהילת ה' רגיל, ללא שום זכוכית מגדלת...

להשתמש בסיפור למטרה חינוכית

בשבוע האחרון השתמשתי בסיפור הזה, כאשר הגיעו הביתה שתי בנותיי שלומדות בתיכון המצויין 'בית חיה' בקריות. הבנות מספרות בצער שהנהלת התיכון לא מרשה לנסוע לרבי לכל תשרי, אלא לשבועיים בלבד.

כאן התגלתה חכמתו המיוחדת של הרב טוביה בלוי. "אם אני הייתי באותה התלבטות", אמר להן, "הייתי בודק בלוח השנה מהו החג הראשון שמופיע בהיותי בניו-יורק, ובלי שום היסוס הייתי שוהה בחג הראשון אך ורק ב-770; אחר כך – ה' יעזור. מכיוון שבשבילכן החג הראשון בו תהיו בארה"ב הוא ראש השנה, אז סעו לרבי בראש השנה

לא כאן המקום לתאר את המרירות שהרגשנו כולנו מהגזירה הקשה. מדובר בבנות שלמדו ונבחנו על עשרות מאמרים ופרקי תניא כדי לזכות במלגה לטיסה. בהמשך הן הדריכו בכמה קייטנות וחסכו פרוטה לפרוטה בשביל מטרה אחת ויחידה — לטוס לרבי. והנה עכשיו גזירה קשה כל כך... הרמתי טלפונים לכל מי שאפשר, אבל הגזירה לא התבטלה. הבנות ניסו לרמוז שאולי אפשר לנסוע בלי רשות ההנהלה, אבל מיד העמדתי אותן על טעותן.

ואז הגיעה סעודת ליל שבת. זו ההזדמנות המשפחתית להתוועד וללבן סוגיות העומדות ברומו של עולם. נטלתי כמה כוסיות 'לחיים', והתחלתי להבהיר לבנות: מצד אחד, לא יעלה על הדעת לוותר, ולו על יום אחד מחגי תשרי אצל הרבי. מצד שני, לא בא בחשבון, אפילו לחלום, לנסוע בלי אישור ההנהלה. וכאן סיפרתי מסביב לשולחן כמה סיפורים ידועים, עליהם חונכנו, בעניין הציות והקבלת עול, וכן את הסיפור הנ"ל, על שתי הבנות מירושלים ששמעו מהרב טוביה בלוי שאי אפשר לוותר על אף חג ב-770. סיפרתי על קשיים יותר גדולים שעברו עלינו "בשנים ההן" כשרצינו לנסוע כל שנה לרבי, ולבסוף, תמיד הכל הסתדר.

ההתוועדות השבתית נמשכה ונמשכה, והיה ברור שיהיה ביטול הגזרה. אבל, איך, ריבונו של עולם? איך אפשר, גם להיות אצל הרבי כל החגים, וגם לשמוע בקול ההנהלה?

והנס קרה ביום שני. חברה טלפנה וסיפרה, ששמעה מהמורה, ששמעה מהמנהלת, שיש אישור. בנות שעשו את כל ההכנות כראוי, והן מתחייבות להשתתף במסגרת של 770, בשיעורים, תפילות והתוועדויות, יוכלו לקבל את אישור ההנהלה, לכל תשרי, ויישר כוח גדול להנהלה על כך.

"יהא רעוא קמיה ד**תשרי** על עמיה".

הנני מאחל לכל קוראי 'בית משיח', ובפרט לקוראים הנאמנים של המדור "סיפורים מבית חב"ד" ולכל בית ישראל, כתיבה וחתימה טובה. לשנה טובה ומתוקה. שנזכה כולנו לנסוע לרבי מלך המשיח, תיכף ומיד ממש, בירושלים עיר הקודש, בגאולה האמיתית והשלמה, ובשמחה ובטוב לבב.

כולל תהילים ורמב"ם וכולל ערב ללימוד החסידות ב"ב

מזל טוב מזל טוב

לידידנו הנעלה והיקר איש חסד ורב פעלים מסור ונתון לכל עניני הרבי מלך המשיח שיל"ו הרב הרה"ח **ראובן** שיחי' **שאער** ומשפחתו שיחיו

להולדת הנכד לחתנו היקר הרה"ח **מאיר** שיחי'

(וביתו) ורעייתו גב' **זילפה אמסלם**

יה"ר שירוו נחת ממנו ומכל יוצ"ח כפי רצון הרבי מה"מ שיל"ו

מתוך הרחבה ושמחה וטוב לבב

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה

בנימין פז.

הגיעו אתרוגי יאנווער קלבריא מובחרים

כמות מצומצמת
כל הקודם זוכה!

בצלאל יקונט - כפ"ח
0545-895-650

ב"ה

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

חדש
'דבר מלכות לנוער'
דברים!

מה זה תשרי ה'תשס"ח?
גם הילדים צריכים לדעת!

תנועת הנוער
צבאות השם באה"ק
ככר מד"א ת.ד. 1035 נצרת עלית
טל: 04.6578485, 04.6462770

להזמנות: מרכז צבאות השם - 0776462770
ובכל חנויות 'חיש - הפצת מעיינות'

בהגרלה החודשית הקבועה על טיסה ל-770 בית משיח

טסים לרבי
כל חודש
ב-10 ש"ח*

הצטרף היום: 0526-56-47-83

*בהוראת קבע או באשראי
15 ש"ח בגין עמלה.

בס"ד

קו פתוח ומענה אישי לנשים, אמהות ונערות
אוזן קשבת, יעוץ, ליווי והדרכה.

הקו פועל בכל יום:
בוקר: 11:00-13:00 - ימי ו' גם לדוברות רוסית
ערב: 21:00-23:00 - ימי א' בנושאי בריאות בלבד

בליווי והנחיית רבני חב"ד מומחים
סודיות מובטחת

ב"ה

הרבי רוצה את הילדים שלנו
בצבאות ה'!

חינוך הילדים
- בידיים שלכם!

כל ילדי ישראל מצטרפים
ל"צבאות השם"!

נרשמים ומקבלים
עלוני במחנה צבאות ה' • דפי משימות
מבצע יום הולדת • כרטיסי חייל ואותות • ועוד ועוד...

צבאות השם
בבית שלנו
מתכנית המחשבנית יחלאת לפריך

תנועת הנוער
צבאות השם באה"ק
ככר מד"א ת.ד. 1035 נצרת עלית
טל: 04.6578485, 04.6462770

לפרטים והרשמה: 077-5001770

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

"בקול רעש גדול להיכלו של משיח"

הביט ר' יעקיל בצדיק ונזדעזע. הוא הבחין בפניו של הצדיק סמוקות, פלגי זיעה ניגרים מפניו. הוא התכופף עד שראשו היה קרוב לברכיו, וכמעט שנטה ליפול. כמה מבני החברייא קדישא ומהמתפללים חששו שמא ייפול הצדיק לארץ וביקשו לתמוך בו שלא ייפול. דממה מתוחה שררה בחלל בית המדרש. הביט התלמידים אלו באלו, מבינים כי דברים בגו, ולא ידעו את נפשם. מעולם לא ראו את הרבי כה נסער ונרגש, סחוף בסערת קודש מרעידת לב.

מאת מנחם זיגלבוים

א

את השנה ההיא לא שכחו תלמידיו הקדושים של הבעל שם טוב שנים רבות, שכן באותה השנה כמעט נגזרה גזירה איומה על עם ישראל, ורק ברגע האחרון, בכוחות על-אנושיים הצליח הבעל שם טוב לבטל רוע הגזירה.

טרם יום הכיפורים, חש הבעל שם טוב בקטרוג גדול שיש על עם ישראל, וכי בעקבות כך תסתלק מהם התורה שבעל-פה, רחמנא ליצלן. עניני קטרוג אלו הלכו והעיבו, והיו מכהים את אור כוח זכותו של הצדיק.

עצב ודאגה רבה מילאו את נפשו של הבעל שם טוב, והיה טרוד בשל כך טרדה נפשית רבה. כל אותו היום היה הולך ודואג. גם לעת ערב, כאשר הגיעו אליו כל בני מז'יבוז' על מנת שיברכם כמנהגו כמדי שנה, בירך הבעל שם טוב אדם אחד או שניים, אך חלשה דעתו, ואמר כי בשל צערו אין הוא יכול לברך עוד.

כמעט שקעה השמש, והבעל שם טוב הלך לבית מדרשו, וכמנהגו אמר לפני הציבור דברי כיבושין, אך שלא כתמיד, היו אלו מילים נוקבות וסוערות-נפש, שהפילו אימה על תלמידיו הקדושים. נפל הרבי לפני ארון הקודש וזעק מנהמת לבו: "ווי! רוצים לקחת מידינו את התורה! איך נוכל להתקיים בין האומות אפילו חצי יום?!"

ב

אם נדמה היה שלאחר התחלת התפילות, יתמתקו במעט הדינים בזכות תפילותיהם של ישראל, הרי אדרבה; לאחר שהציבור התפלל 'כל נדרי', אמר הבעל שם טוב בקול מרתית כי הקטרוג הולך ומתחזק.

כל היום שלמחרת היה הבעל שם טוב הקדוש מזרז את בעלי התפילות בתפילותיהם לבל יאריכו בסלסולי חזנות, וזאת על מנת שיספיקו להתפלל תפילת 'נעילה' בעוד היום גדול. תפילה זו היה הרבי בעצמו מתפלל לפני העמוד, וקיווה כי בתפילה נעלית זו, בטרם יינעלו שערי שמים, יוכל לשבר מחיצות ולבקוע רקיעים.

רגעים ספורים לפני שירד לפני העמוד לתפילת נעילה, שוב עלה הבעל שם טוב על הדוכן ופתח בדברי כיבושין היורדין לשיתי הלב. קולו היה שבור ומיוסר, ולפעמים היה פורץ בבכי, מניח ראשו לאחוריו על התיבה וגונח וצועק במר לבו.

מתוך תחושת רעד זו פתח הבעל שם טוב בתפילת נעילה "אשרי יושבי ביתך..." נשמע קולו, מרוסק ושבור, שלא כדרכו שמח ומתלהב. סיים הצדיק תפילת העמידה בלחש, ופתח בחזרת הש"ץ.

מנהגו של הבעל שם טוב היה שלא להתפלל מתוך המחזור בימים הנוראים,

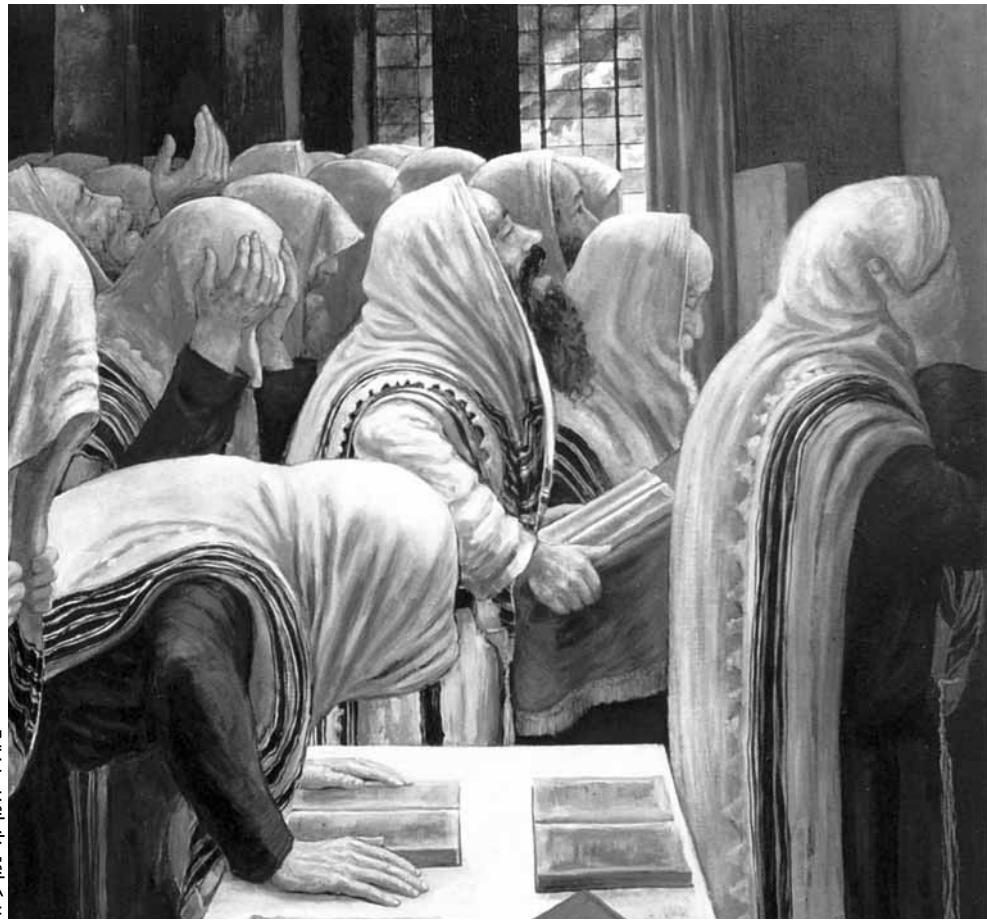

ר' יוזל קלצקין ע"א

אלא הרב יעקיל ממז'יבוז' הוא אשר היה עומד ליד הצדיק, קורא בקול רם במחזור והצדיק עונה אחריו מילה במילה.

אם נדמה שהבעל שם טוב מתאמץ בתפילותיו יתר על המידה, הרי התברר כי לא אפס קצהו. כשהגיע הצדיק למילים "פתח לנו השער" (או למילים "שערי שמים פתח") קרא ר' יעקיל את המילים אך הבעל שם טוב לא ענה אחריו. שנה ר' יעקיל, אך גם הפעם, דומייה. הביט ר' יעקיל בצדיק ונזדעזע. הוא הבחין בפניו של הצדיק סמוקות, פלגי זיעה ניגרים מפניו. הוא התכופף עד שראשו היה קרוב לברכיו, וכמעט שנטה ליפול. כמה מבני החברייא קדישא ומהמתפללים חששו שמא ייפול הצדיק לארץ וביקשו לתמוך בו שלא ייפול. דממה מתוחה שררה בחלל בית המדרש. הביטו התלמידים אלו באלו, מבינים כי דברים בגו, ולא ידעו את נפשם. מעולם לא ראו את הרבי כה נסער ונרגש, סחוף בסערת קודש מרעידת לב.

היו מהם שניגשו לרבי זאב קיצעס וביקשו לדעת את אשר יעשון. ניגש התלמיד הנאמן קרוב אל רבו, הביט בפניו של רבו הקדוש, ולאחר שניות ספורות, רמז שלא ייגעו בו. הבין הוא כי הצדיק אינו נמצא בעולם הזה אלא מהלך בשבילי רקיע, עובד את עבודתו, עבודת שמים, הידועה אך לו.

וכשהביט בפניו של רבו, נזדעזע גם תלמיד קרוב זה. הוא ראה את עיניו של הבעל שם טוב בולטות וקולו נורא.

מעמד נורא זה נמשך כשעתיים ארוכות, בעוד העם ממתינים בדחילו ורחימו, נרעשים ונחרדים, היו שאמרו פרקי תהלים, בנסותם לסייע לרבם לקרוע מסכי שמים.

והנה בבת אחת הזדקף הבעל שם טוב, חזר על עמדו וסיים את חזרת הש"ץ במהירות רבה. בקול גדול וחגיגי — כאילו לא אירע קודם דבר — הכריז "לשנה הבאה בירושלים!"

ג

כמו בכל שנה, באו בני העיר במוצאי יום הכיפורים אל בית מדרשו של הרבי כדי לקבל את פני הצדיק וליהנות מזיוו בשעת סעודת חג.

כמו בפעמים אחרות, היו מן התלמידים שהעזו לשאול מה עלה בסופו של אותו קטרוג על תורה שבעל-פה. הצטעפו פניו של הבעל שם טוב, ולאחר שהות קצרה, פתח וסיפר:

"כשעמדתי בתפילת העמידה של לחש ב'נעילה' והלכתי מעולם לעולם ללא עיכובים, ובכל מקום פעלתי את אשר פעלתי. גם בחזרת הש"ץ הלכתי בעולמות עד שהגעתי להיכל אחד ונשאר לי להיכנס בעוד שער אחד עד שאבוא לפני קודשא-בריך-הוא בכבודו בעצמו. באותו היכל מצאתי מיליוני תפילות שהתפללו יהודים במשך חמישים שנה אך לא הייתה להן עלייה. וכעת, הואיל והתפללנו ביום כיפור זה בכוונה נשגבה ועצומה, עלו כל התפילות והייתה כל התפילה מאירה כאור השחר.

"אמרתי לאותן התפילות: למה לא עליתן עוד? ואמרו לי: 'כן נצטווינו, להמתין לכבודו שיוליך אותנו'. אמרתי להן: 'בואו עמי'. ראיתי כי השער פתוח, והיה זה שער גדול מאוד, כמו כל העולם. כאשר התחלתי ללכת עם התפילות, בא מלאך אחד ונעל את הדלת ותלה מנעול על השער. היה זה מנעול גדול כמו כל העיר מז'יבוז'. ניסיתי לפתוח את המנעול בתפילותיי ובייחודיי, אך הדבר לא עלה בידיי.

"מיהרתי אל מורי ורבי אחיה השילוני, והתחננתי לפניו: 'בזמן רגיל לא הייתי דוחק להיכנס פנימה, שכן אם נעול השער בפניי, סימן הוא שאין שם מקומי. אבל עכשיו ישראל נתונים בצרה גדולה, ואין מניחים לי להיכנס'. נענה לי מורי ורבי ואמר: 'אני אלך אתך, ואם אוכל לסייע לך לפתוח את המנעול, אפתח אותו'.

"מורי ורבי הלך עמי, אך גם הוא בכוחותיו לא הצליח לפתוח את המנעול, ואמר לי בצער גדול:

"'מה אוכל לעשות בעבורך עוד?'

"התחלתי להתאונן בפניו: 'איך תעזוב אותי בעת צרה כזו?'

"וענה לי: 'אינני יודע מה לעשות לך, אבל אני ואתה נלך להיכלו של משיח, אולי משם תצמח הישועה'.

"והלכתי בקול רעש גדול להיכלו של משיח, וכשראה אותי משיח צדקנו, אמר לי 'אל תצעק', ונתן בידי שתי אותיות שם קדוש, ובאתי לשער, ותודה לה' פתחתי את המנעול ופתחתי את השער, ובעדו הובלתי עמי את כל התפילות. בזכות השמחה הגדולה שהייתה בשמי רום על כך שהתעלו כל התפילות, השתתק הקטרוג ולא הייתי צריך לטעון שום טענה, והגזירה התבטלה..."

("שבחי הבעל שם טוב")

"וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַה'"

כשם שמצוות השמיטה, בקידוש הארץ ופירותיה, למרות שהחלת הקדושה היא בידי שמים, ממתין הקב"ה ליהודי שיעשה מעשה ויפקיר שדהו, ולולי זאת לא חל בה מעלת ההפקר של השמיטה, כך גם בהבאת הקדושה האלוקית הנצחית לידי גילוי בעיני בשר, בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקינו, ממתין הקב"ה ליהודי שיעשה מעשה להביא את הגאולה! • מבט מיוחד ומרתק לשנת השמיטה על פי מדרשי חז"ל, הקבלה והחסידות לאור תורת חב"ד

"גיבורי כח"

בוא וראה כמה מאמץ נפשי נדרש כדי לקיים את מצוות השמיטה כהלכתה: הרי האדם השקיע כספו ורכש קרקע, עמל ויגע, שתל וזיבל, גזם וכו' וכו', ובדרך-כלל הוא מוכן לחרף נפשו עבור "הבית שלו והקרקע שלו", הוא ילחם ויגרש כל זר שינסה לפלוש לחצרו, אבל בשנת שמיטה הוא פותח שערי חצרו ותולה שלט "הפקר"! וכי הפקר יש כאן, הרי הקרקע שייכת לו בדין! אבל היהודי בשלו, זו שנת שמיטה וכל תנובת שדהו הפקר לכל! כל דכפין ייתי וייכול! אנשים זרים מוזמנים לקטוף מתנובת ארצו שהוא עמל ויגע לצמיחתה בשש השנים הקודמות.

לכן החשיב מאוד דוד המלך את שומרי השביעית והשווה אותם למלאכי השרת וכינה אותם גיבורים[1] "גיבורי כח עושי דברו, לשמוע בקול דברו"! "ולמה[2] נקרא שמם גבורי כח?", כי הוא "רואה ששדהו מופקרת ואילנותיו מופקרים והסייגים מפורצים (= הגדרות פתוחים) ורואה פירותיו נאכלים וכובש את יצרו ואינו מדבר".

אמנם גם במצוות נוספות נדרש מאמץ וגבורה, כמו נתינת צדקה לעני, אבל לזה יש מקום בנפש האנושית, לחמול ולרחם על מסכן המצוי בסכנת חיים לגווע ברעב, ובפרט כשמדובר בקרוב משפחה או ידיד; אבל מצוות שמיטה — להפקיר את כל רכושו לכל בני האדם, לעני ולעשיר, לאוהבו ולשונאו, למכירו ולשאינו מכירו — זו מצווה הדורשת גבורה נפשית מיוחדת.

זאת ועוד, במשך כל אותה שנה אסור לעבד את הקרקע, ובאופן טבעי תנובת הפירות דלילה ופחות משובחת משאר השנים, והירקות כלל אינם צומחים, "בנוהג שבעולם אדם עושה מצוה ליום אחד, לשבת אחד, לחדש אחד, שמא לכל ימות השנה? וזה רואה שדהו בורה וכרמו בור והוא שותק, היש לך גבור חיל גדול מזה"!

סיבות

שתי סיבות מרכזיות למצוות השמיטה:

1) סיבה טבעית[3] — הארץ זקוקה מידי שבע שנים ל'פסק זמן' כדי לנוח מעבודת הצמיחה, וכך "תוסיף הארץ ותתחזק" ותניב תוצרת משובחת ומרובה בששת השנים הבאות.

2) סיבה רוחנית — להראות שה' הוא הבעלים האמיתי של העולם:

בפתיחת שערי החצר והשדה לכל דכפין מצהיר היהודי שהוא מכיר בעובדה שהבעלים של הארץ הוא הקב"ה, "הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו", ולכן הוא מקיים מצוותו בשנת שמיטה ומפקיר את רכושו לכל.

בכך ששנה שלימה אינו מעבד את קרקעותיו, הוא מראה את אמונתו ובטחונו הגמור והמלא בה' שהוא זן ומפרנס לכל, והוא יזון ויפרנס אותו גם בשנת השמיטה שאיננו עובד באדמתו, וזאת בדרך ניסית שהרי בשנה השישית התברכה שדהו "ועשת את התבואה לשלש השנים", פי שלוש מהממוצע השנתי ובניגוד לטבע הארץ שבחלוף השנים תנובת האדמה נחלשת ואינה מוסיפה, ובלשון ספר החינוך[4] "ציוה ה' להפקיר כל מה שתוציא הארץ בשנה זו, כדי שנזכור כי הארץ שמוציאה הפירות בכל שנה לא בכוחה וסגולתה תוציא אותם, כי יש אדון עליה ועל אדוניה, וכשהוא חפץ הוא

מאת: הרב יוסף קרסיק, רב אזורי בת חפר – עמק חפר

"פרוזבול" בערב ר"ה

הוראה לעורר על פרסום אודות עריכת פרוזבול לפני ראש השנה דשנת השמיטה:

הערה
מצוה לפרסם

באשר קרבה שנת השמיטה היא שנת ה'תשי"ב, מצוה לפרסם דעת רבנו הזקן בשולחנו (הלכות הלואה סעיף יז). וז"ל הק': וזמן הפרוזבול* . . לא יגוש.

וזמן הפרוזבול הוא לכתחלה בסוף הששית לפני ראש השנה של שביעית, שאף שהשביעית אינה משמטת אלא בסופה, שנאמר "מקץ שבע שנים תעשה שמטה" – יש אומרים שמשנכנסת שנת השביעית אסור לתבוע חוב, שנאמר "לא יגוש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמטה להי", מיד שקרא שמטה להי לא יגוש.

מצוה אליו להפקירם".

לכן, מסביר ה"כלי יקר"[5] מצוה זו ניתנה מיד בכניסת העם לארץ, כי העיסוק בחקלאות בארץ והשגת הפרנסה בדרך טבעית (ולא בדרך נס, של מן במדבר) עלול להשכיח את הבורא ולהביא למסקנא המוטעית ש"כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", לכן ציווה הי להשבית את האדמה למשך שנה, כדי שנאמין בהי ונבטח בו ונדע שהוא הנותן לך כוח לעשות חיל.

גברא או חפצא

בספרי ההלכה דנים במשמעות מצוות השמיטה, האם המצווה לשבות היא חובת הקרקע או חובת האדם (גברא או חפצא), כלומר האם הדגש שהקרקע תנוח ולא יזרעו בה צמחים חדשים בשמיטה וכו', או שהמצווה על האדם שהוא ינוח מעבודות הקרקע בשמיטה[6].

יש הבדל מעשי בין שני צדדי הספק: אם החובה היא על האדם, שהיהודי ינוח מעבודת הארץ בשמיטה, ניתן לשכור פועל גוי שיעבוד בשמיטה, כי המצווה על מנוחת האדם ולא על הקרקע; אבל אם המצווה היא על הקרקע, שהאדמה תנוח בשמיטה, אסור להעסיק בה פועל גוי, כי הקרקע צריכה מנוחה.

ספק דומה קיים בנוגע למצווה נוספת בשמיטה – הפקרת תנובת העצים לכל דכפין:

האם חצרו של האדם מופקרת בצו הי ("אפקעתא דמלכא") גם ללא שבעל הקרקע יכריז "הריני מפקיר את חצרי לכל", כי הקב"ה "אדון העולמים" הפקיר אותה, לכן אפילו אם הבעלים מתנגד להפקר, יכולים לפלוש לחצרו ולקחת ממנה פירות, ואין בכך איסור גזל – כי הבעלים האמיתיים של כל הארץ הפקירוה; או שמצוות השמיטה היא שהאדם, בעל הקרקע, יפקיר את שדהו, אבל אם הוא מסרב לקיים את הוראת התורה והינו מתנגד להפקרת שדהו – אסור לאיש זר לקחת ממנה פירות, מצד דין גזל.

ספק דומה קיים בנוגע לשמיטת כספים, אשר בספר דברים נצטווינו להשמיט ולוותר על החובות בשמיטה, ככתוב "וזה דבר השמיטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו, לא יגוש את רעהו גו'", ואף כאן יש מקום לחקור:

האם בורא העולם הוא שמוחק את החובות, שהרי כל הארץ שלו היא, "לי הכסף ולי הזהב נאום הי", וביכולתו לגרום לכך שבשנת שמיטה יתבטלו וימחקו כל החובות; או שזו מצווה המוטלת על היהודי המלווה, שהוא עצמו יוותר על החובות ולא יגבה

אותם מן הלווים.

ההבדל בין שתי האפשרויות: אם ה' מוחק את החובות — הרי החובות נעלמים ומתבטלים ואינם קיימים עוד, ואם מצד ה' החובות קיימים אלא שהלווה מצווה למחול ולוותר ולא לגבותם מהלווה, הרי אין הפירוש שהחובות אינם קיימים, הם אכן קיימים, אלא שאסור לגבותם.

הפתרון – מצוות האדם

פתרון הספק, מכריע הרבי בלקוטי שיחות, שהחובה היא על האדם להפקיר שדהו ולבטל את החובות ולנוח בשמיטה (חובת גברא ולא חובת חפצא):

לומדים זאת מדברי המשנה[7] "המחזיר חוב בשביעית, יאמר לו משמט אני, אמר לו אף על פי כן — יקבל ממנו. המחזיר חוב בשביעית — רוח חכמים נוחה הימנו", מכך שהמשנה קוראת לכספים הללו "חוב" גם בשנת שמיטה, ומכך שהיא אומרת שהמחזיר אותם, את חובו, בשביעית "רוח חכמים נוחה הימנו", משמע שהקב"ה אינו מוחק ומעלים את החוב לחלוטין, אלא שהחוב נותר קיים אלא שהאדם מצווה שלא לגבות אותו מבעל חובו, ועל כן אם הלווה רוצה, למרות זאת להחזיר את חובו — "רוח חכמים נוחה הימנו", וזה נקרא החזרת חוב ולא סתם מענק כספי, כי החוב אכן קיים, אלא שאין עליו חובה לסלקו.

אם-כן שמיטה היא "אב טיפוס" לכל המצוות והעבודות הקדושות של היהודי בעולם:

הקב"ה מצווה ופוקד לעשות, אך הוא לא מבצע את הדברים בעצמו, הוא ממתין שהיהודי, הגברא, יעמול ויבצע אותם. כשם שבשמיטה הקב"ה אינו מפקיע את החובות ואינו מפקיר את השדות בצו המלך, אלא הוא ממתין שהיהודי בעצמו יפקיע חובותיו ויפקיר אדמתו, כך גם בכל עבודת היהודי בעולם בשאר המצוות, ה' לא ברא תפילין, ספר תורה, מזוזה, וכדומה, אלא הוא ממתין שהיהודי יעמול בכוחות עצמו, יכתוב ספר תורה ויחיל בו קדושה, וכך גם בשאר המצוות.

בנקודה זו יש דמיון בין מצוות שמיטה למצוות השבת, שגם בה המצווה היא על מנוחת האדם ולא על מנוחת חפציו, שהרי מותר שיתבצעו מלאכות שבת בכליו של האדם, באם הדבר התחיל בערב שבת והאדם לא עשה מאומה בשבת, כמו חשמל הדולק בשבת וכדומה, וכל מצוות השבת היא על הגברא, שהאדם ינוח ולא יעמול בשבת [ואף העסקת פועל גוי בשבת מותרת מדין התורה ואסורה רק מגזירת חכמים].

עבודת הגברא להביא את המשיח

גם מילוי צו דורינו להביא שמיטה לעולם כולו, בביאת משיח צדקינו, מוטל על היהודי ואינו מתרחש משמים ללא עבודת האדם:

הקב"ה ממתין שבני-ישראל יעשו ככל יכולתם כדי להביא משיח וגאולה לעולם, על-ידי עמלם בתיקון העולם וכו' וההכרזה שהגיע זמן הגאולה, ואין הקב"ה מביא את הגאולה ללא כל עמל של ישראל!

כשם שמצוות השמיטה, בקידוש הארץ ופירותיה, למרות שהחלת הקדושה היא בידי שמים, ממתין הקב"ה ליהודי שיעשה מעשה ויפקיר שדהו, ולולי זאת לא חל בה מעלת ההפקר של השמיטה, כך גם בהבאת הקדושה האלוקית הנצחית לידי גילוי בעיני בשר, בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקינו, ממתין הקב"ה ליהודי שיעשה מעשה להביא את הגאולה!

ובלשון הרבי בשיחת קודשו הידועה: "לעשות כדי שכל בני ישראל ירעישו ויצעקו באמת ויפעלו להביא את המשיח בפועל .. עשו כל אשר ביכולתכם .. להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש ויהי רצון שסוף-כל-סוף ימצאו עשרה מישראל ש"יתעקשו" שהם מוכרחים לפעול אצל הקדוש ברוך-הוא, ובוודאי יפעלו . . להביא בפועל את הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

מקורות — לקוטי שיחות חלק יז, עמוד 286.

תגובות והערות-הארות יתקבלו בשמחה, למייל: rabayyk@zahav.net.il

---

1) תהילים, קג, כ.

2) תנחומא לויקרא פרק א. ילקוט שמעוני תהלים, פרק קג, רמז תתס.

3) מורה נבוכים להרמב"ם, חלק ג, פל"ט.

4) ספר החינוך, מצוה פד.

5) כלי יקר לויקרא, כה, ב.

6) הדבר תלוי בטעם מצוות השמיטה, אם המצווה שהארץ תנוח אחת בשבע שנים כדי שתתחזק כוחה — הרי זו מצווה בקרקע, בחפצא, ואם המצווה על היהודי שיאמין שה' הוא אדון הכל, אזי המצווה בגברא, על היהודי שיפקיר ארצו.

7) מסכת שביעית, י, ח-ט.

מאת: הרב נפתלי אסטולין,
משלוחי כ"ק אד"ש מה"מ בלוס-אנג'לס

חזקה שבחזקה

בתפילת ראש השנה אנו מברכים תשע ברכות, בערב יום כיפור אנו מסובבים את הכפרות תשע פעמים סביב הראש, ובמהלך יום כיפור אנו אומרים תשע פרקי תהלים בכל פעם

למה שלושה פרקים?

מקובל בשם הבעש"ט, ששמע ממורו הידוע אחיה השילוני, לומר בימי חודש אלול שלושה פרקים ליום.

אם מתבוננים בחודש אלול, רואים שזהו החודש היחיד בו נולדו שלושה נשיאים: הבעל-שם-טוב, אדמו"ר הזקן והצמח צדק. שלושת נשיאים אלו הכינו את העולם למשיח, וכפי שמובא שהצמח-צדק היה משיח בדורו, אלא שהיה משיח בהתכללות, שהרי הוא כנגד ספירת הדעת הכוללת כל המידות.

מכיוון שהגאולה לא באה בפועל בזמנו של הצמח-צדק, כנראה שהקב"ה, רוצה שגם המידות יתגלו. לכן היה את הרבי מהר"ש, שלדברי הרבי מסמל את מידת התפארת, הרבי הרש"ב מסמל את מידת הנצח וההוד, הרבי הריי"צ את מידת היסוד, ובאחת משיחותיו רומז הרבי על עצמו שהוא ממידת המלכות.

כאשר מתבוננים בהנהגת המלכות של הרבי, נזכרים מיד בחודש אלול, מכיוון שהנהגתו של הרבי היא ממש כ"מלך בשדה".

מובא בפירוש רש"י על הפסוק "ואולך אתכם קוממיות": "אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזדעזעים ממני. יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלקים".

— ואלו בדיוק המאפיינים של הרבי: מחד, הוא יורד לאנשי השדה, נמצא עם הציבור יותר מכל רבי אחר. ומאידך — הרוממות וההפלאה, גם היא יותר מכל רבי אחר.

את המצב הזה של חודש אלול, לא כולם משכילים לנצל. מוסבר בחסידות שהגילוי של חודש אלול לא מעורר. הוא רק נותן את

הרב נפתלי אסטולין. צילום: מאיר אלפסי

הכוח. אם נתעורר בעצמנו, נמצא את הכוחות.

גם בעבודה שהוטלה עלינו — הרבי הבהיר לא פעם ולא פעמיים, שהוא אינו פועל בשיטה של צדיק באמונה יְחַייה. הרבי רק נותן לנו את הכוחות. את העבודה עצמה עלינו לעשות בכוחות עצמנו.

'חזקה' של 'חזקה'

כשחיים עם הרביים, ומשתדלים לקשר כל דבר לנשיא הדור, מוצאים לפעמים דברים מאוד מעניינים. למשל: המספר תשע.

כמה וכמה עניינים הקשורים לראש השנה ויום הכיפורים נכרכו במספר תשע: ג' פרקי התהלים אותם אומרים בימים אלו נמסרו בקבלה מרבי לרבי, בגיל **תשע**. כך זה היה אצל האדמו"ר האמצעי, הצמח-צדק, המהר"ש, הרש"ב והריי"צ. הלא דבר הוא!

בתפילת ראש השנה אנו מברכים **תשע** ברכות, בערב יום כיפור אנו מסובבים את הכפרות **תשע** פעמים סביב הראש, ובמהלך יום כיפור אנו אומרים **תשע** פרקי תהלים בכל פעם.

מה המיוחד במספר תשע? מסתבר, שהדברים מפורשים בגמרא. בפרק תפילת השחר (ברכות כט.), אומרת הגמרא: "הני תשע דראש השנה כנגד מי? א"ר יצחק דמן קרטיגנין: כנגד תשע אזכרות שאמרה חנה בתפילתה".

כשחסידים מדברים על 'חנה' — מיד עולה הקשר לחנה, אם המלכות, שזיכתה את העולם באור שבעת הימים — אורו של מלך המשיח, דור ה**תשיעי** לבעל שם טוב!

ומעניין לציין שמאמר חז"ל זה מצוטט במאמר שאמר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בר"ה תרפ"ט, שנת החתונה של הרבי, שקישרה את הרבי עם החסידים והפכה את הרבי לנשיא דור התשיעי של חסידות חב"ד.

השנה, יותר מתמיד, מורגש הקשר של החגים לרבי מלך המשיח, שהרי קביעות החגים יוצרת בחו"ל שלוש פעמים 'חזקה', ובסך הכל רצף של **תשעה** ימי קדושה. 'חזקה' של 'חזקה'.

פעם ביאר הרבי את המנהג לנגן "אבינו מלכנו" (ניגון של אדמו"ר הזקן) לפני כל תפילה בראש השנה, גם לפני תפילת ערבית, אף שאין אומרים בה "אבינו מלכנו" — כדי להזכיר זכות אבות, זכותו של אדמו"ר הזקן.

כאשר חושבים על כך שכאשר אחיה השילוני מסר לבעש"ט את הסוד של אמירת פרקי תהלים, הוא אמר לו שביום הכיפורים יאמרו **תשעה** פרקי תהלים, אפשר לומר שיש כאן רמז לתשעת הנשיאים שיכינו את העולם לקבלת פני משיח, עד שיבוא הנשיא התשיעי מהבעש"ט, שהוא הרבי מלך המשיח, ויגאל את כולנו גאולת עולמים תיכף ומיד ממש!

הרב אורי בן שחר ע"ה

במובנים רבים, היה ר' אורי בן שחר חלוץ. מראשוני התמימים שלמדו בארה"ק, מראשוני הבחורים שנסעו לרבי הריי"צ, וממייסדי 'רשת אהלי יוסף יצחק' בה כיהן גם כמנהל בית ספר חב"ד ביפו במשך עשרות שנים, בהצלחה רבה, בסדר מופתי וברגש חם אופייני • קווים לדמותו של איש האשכולות הרב אורי בן שחר שנפטר לבית עולמו ביום שישי האחרון

מאת שניאור זלמן ברגר

הרב אורי בן שחר (מימין) עם ידידו הרב נתן גוראר'

'אחי תמימים' תל אביב

בערב שבת האחרון, ערב ח"י באלול, הלך לעולמו הרב **אורי בן שחר**, מנכבדי תושבי כפר חב"ד. בהלווייתו השתתפו רבים שבאו לחלוק כבוד לר' אורי שהיה איש ספר, נעים הליכות והיה מסור ונתון לעבודת ההוראה במשך עשרות שנים בברכת ועידוד הרבי מה"מ.

הרב אורי בן שחר נולד בשנת תרפ"ז, בראשון לציון להורים חסידיים. אל חסידות חב"ד התקרב על ידי המשפיע הרב חיים שאול ברוק, ש'משך' אותו לישיבת 'אחי תמימים' בתל אביב. כפי שסיפר לכותב השורות לפני כשנתיים:

"גדלתי במשפחה חסידית בראשון לציון, והמשפיע הרב חיים שאול ברוק שהיה ידיד טוב של אבא, סיפר לנו על חסידות חב"ד, ועם הזמן הצליח למשוך אותי ללמוד בישיבת 'אחי תמימים' בתל אביב, שם הושפעתי רבות מדמותו המיוחדת של ר' חיים שאול.

"תלמידי הישיבה, ואני בתוכם, למדנו אצל חסידים תלמידי חכמים, והלימודים היו ברמה גבוהה, אבל התנאים בגשמיות היו מורכבים ביותר. אמנם, מנהל הישיבה הרב אליעזר קרסיק ועוד חסידים טובים, עשו

חנוכת בית הספר המורחב. מימין לשמאל: הרב דוד חנזין מנהל הרשת, הרב אליעזר קרסיק יו"ר אגודת חסידי חב"ד, ר' פיני'ע אלטהויז חבר הנהלת אגודת חסידי חב"ד, הרב אורי בן שחר מנהל בית הספר ביפו, מר אביבי מנהל מחלקת החינוך בעיריית תל אביב יפו.

ככל יכולתם בכדי להרים את רמת המחיה בישיבה, אבל גם המצב הכלכלי בכל הארץ היה קשה, והתרומות הגיעו בזרם דק מאוד.

"באותם ימים קשים נאלצה הישיבה לקבל את מצרכי המזון היסודיים, מתרומות שנאספו מידי יום ביומו. בעלי המאפיות שהיו אז בתל-אביב, הסכימו לתרום כיכר לחם ליום עבור תלמידי הישיבה, ובאשר לאספקת הבשר — על ידי השתדלותו של ר' מענדל סלונים ע"ה, הגיעו לידי הסדר עם כמה בעלי איטליזים שיפרישו כמות מסוימת של בשר לטובת הישיבה. לזכותו של ר' זאב זלמנוב ייאמר כי הוא התנדב לאסוף בכל יום מהמאפיות והאטליזים את הלחם ואת הבשר".

נכון וטוב לבוא לפה

לאחר מספר שנים בהן למד ב'אחי תמימים' בתל אביב, שאף לנסוע לרבי הרי"צ ולהסתופף בצילו במקביל ללימודים בישיבת 'תומכי תמימים' בניו יורק, סמוך ונראה לרבי. כפי שסיפר לימים על ההרגשה שלו באותה תקופה, שנת תש"ז:

"אני מרגיש כי כותלי הישיבה בתל אביב, נעשים צרים עלי. מספר תלמידים עזבו את הישיבה במטרה להקים בית בישראל. ואני אישית התלבטתי קשות, מה יהיו צעדיי הבאים. עדיין לא חשבתי לצאת ממסגרת הישיבה ולהקים את ביתי, ובפרט כאשר חסר לי עדיין הגיבוש החסידי הראוי לשמו, אשר זהו היסוד העיקרי הדרוש בכדי שאוכל לצאת למעגל החיים. מאידך, לא השלמתי עם המצב שחלק מחבריי עוזבים את הישיבה, ורק הצעירים נשארים בה. לכן הסקתי כי הדרך היחידה העומדת בפניי היא, לנסות להתקבל לישיבת 'תומכי תמימים' המרכזית בברוקלין, אשר נוסף לזה שקיימת שם מסגרת לימודים ניאותה, בהתאם לרוח ליובאוויטש, הרי שם נמצא כ"ק אדמו"ר הרי"צ ובודאי שיש לכך משמעות מיוחדת עבור כל אחד מתלמידי הישיבה, ובפרט לאחד כמוני אשר נמצא בתהליך של קנין תורת חסידות חב"ד וגישה לדרכי ומנהגי החסידים.

"את תמצית הדברים הללו, כתבתי אל הרבי הרי"צ, וביקשתי את הסכמתו ללמוד בתומכי תמימים בברוקלין, בתחילת הקיץ קיבלת מכתב מהרבי הרי"צ (מתאריך י"א ניסן תש"ז):

במענה על מכתבו מכ"ב אדר על אודות רצונו לבוא ללמוד בישיבת תומכי תמימים בברוקלין למשך זמן מה ולחזור צלחה. הנה כל דבר פועל ועבודה צריך להיות מסודר ומיוסד, ולכן ירציא ענינו לפני ידידי עוז הרה"ג הרה"ח מוה"ר שאול דוב שי' זיסלין ולפני ידידי עוז וו"ח אי"א מוה"ר משה שי' גוראר' והמה יכתבו לי את חוות דעתם במהותו בלימוד הנגלה ודא"ח ועד כמה נסיעתו נחוצה ואז אענה לו אי"ה.

"מובן שהזדרזתי להביא את משאלתי לפניהם, שהיו גם חברי הנהלת הישיבה, ובקשתים לכתוב בהתאם לבקשת הרבי, את חוות דעתם בנוגע אלי. שני החסידים החשובים אכן דנו בנושא, וכתבו את חוות דעתם החיובית, כי ראוי אני לנסיעה ללמוד בישיבת תומכי תמימים שבברוקלין.

"ב"י"ז אלול תש"ז, סוף סוף הגיע המכתב מכ"ק אדמו"ר הרי"צ, המאשר את נסיעתי ללמוד בישיבת תות"ל שבברוקלין, וכך כותב לי הרבי:

על פי מכתבם של ידידיי היקרים הרה"ח הרה"ג מוה"ר שאול דב שי' זיסלין ומוה"ר משה גוראר', ה' עליהם יחיו, אשר נכון וטוב למלאות חפצו הטוב לבוא לפה ללמוד זלמן ידוע בישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש, הנני מסכים על ביאתו ומברכו בנסיעה כשורה, ובהצלחה בלימוד ובעבודה בגו"ר.

ללמוד בישיבה ליד הרבי

ר' אורי שאף לנסוע עוד לפני ראש השנה לרבי, אולם התעכב בארץ עד חג הסוכות. באותם ימים, לא פשוטה הייתה הנסיעה

קירוב הניצוץ אל האבוקה

כאשר פרסם את יומנו מהנסיעה לרבי הריי"צ, הקדים ר' אורי בדברים אודות החשיבות הנסיעה לרבי וההכנות הדרושות לנסיעה. דברים אלו אקטואליים לימים אלו, כאשר אלפי חסידים ותמימים נוהרים בהמוניהם לבית רבינו שבבבל. להלן קטעים מתוך דבריו:

"נסיעתו של החסיד אל רבו היא בבחינת קירוב הניצוץ אל האבוקה. האבוקה היא אחת והיא נשארת תמיד בעוצמתה. היא מאירה, היא מחממת ואין בה שינויים. ואילו הניצוצות רבים ומגוונים. יש ניצוצות גדולים או קטנים ויש ניצוצות קרובים יותר או רחוקים יותר מהאבוקה. גודלו של הניצוץ או קירבתו אל האבוקה, משפיעים בוודאי גם על עוצמתו של הניצוץ.

"שאיפתו המתמדת של הניצוץ היא להתאחד עם האבוקה. ולא, הוא עלול לדעוך במשך הזמן. איחוד זה נותן לו את האפשרות להמשיך אחר כך להאיר את עצמו ואת סביבתו הקרובה, ולכן טבעי הוא שכל חסיד שואף להגיע אל רבו בכדי שיוכל להמשיך ביתר שאת את מילוי תפקידו כפי שהטילה עליו ההשגחה העליונה. כאן יש, כמובן, הבדלים בין חסיד למשנהו. כמו במשל הניצוצות, גם כאן יש מי שכל ימיו מוקדשים לתורה ולתפילה וכל כולו אינו אלא פרי הילולים לה'. אמנם הוא בבחינת סולם המוצב ארצה, אבל ראשו מגיע השמימה, הראש וכל הנגרר אחריו נתונים אך ורק בענייני שמים.

"יש יהודי אשר כל החיות שיש לו באה אצלו לידי ביטוי אך ורק בהרגשה שהוא משתייך למשפחה גדולה היא משפחת החסידים, וזאת מבלי שהוא, התעמק במהותה של תורת החסידות ומבלי שיבין מה בעצם נותנת לו — מבחינה נפשית — שיטת החסידות. הוא יודע רק זאת, שכדי להישאר יהודי שלם הוא חייב להשתייך למשפחת החסידים. הרגשה זו חזקה אצלו עד מאוד ומכוח אמונתו התמימה הוא מסוגל להקרין גם על סביבתו.

"שני סוגי החסידים משני הקצוות שהזכרנו וכן אלו הנמצאים בין שני הקצוות, יודעים ומכירים שכל חיותם הרוחנית והנפשית באה להם מהאבוקה הגדולה המאירה והמחממת, ועל כן מוכן כל אחד לעשות כל מאמץ ובלבד להגיע אל האבוקה.

"על כן החסיד בהחליטו לנסוע אל הרבי, יודע אל נכון לקראת מה הוא הולך ומה המטרה שלמענה הוא מקדיש כוח, מרץ וממון רב, וודאי שהוא עושה את חשבון נפשו ואת ההכנה הדרושה כדי להיות ראוי לאותו רגע שבו הוא נכנס אל הקודש פנימה. אין ההכנה נמדדת רק באורך הזמן שבין ההחלטה ועד שהוא זוכה להגיע אל הרבי. יכולה להיות הכנה כזו להיות בשעתא חדא וברגעא חדא, ובתנאי שזה יהיה 'אדעתא דנפשיה'.

"אם כך ואם כך, הנסיעה לרבי היא יסוד מוסד בדרכי החסידות".

לארצות-הברית. הנסיעה הייתה משולבת בטיסה ובהפלגה ממושכת; סבך בירוקרטי ואין-ספור הפתעות לא צפויות.

על הנסיעה עצמה, כתב יומן מפורט ממנו נביא כמה קטעים מיוחדים:

"ההתרגשות גדולה, הנה הולך ומתגשם חלומי ללמוד בישיבה הנמצאת ליד הרבי שליט"א, וכמובן שלזה מתלווה גם התרגשות טבעית, לעזוב את ההורים והמשפחה ולצאת בפעם הראשונה את גבולות הארץ".

הרפקתאות רבות עבר בדרך אל הרבי, ובשמחת תורה כבר היה ב'בית חיינו', שם זכה להשתתף לראשונה בהתוועדות של "הרמ"ש":

"...ירדנו לסוכה הגדולה שבחצר, ואני רואה בראש השולחן יושב הרמ"ש, חתנא דבי נשיאה של אדמו"ר שליט"א, כאשר מסביבו מצטופפים על ספסלים ושולחנות עשרות רבות של צעירים ושומעים את דבריו בענייני החג. מחזה מרהיב זה הרשים אותי במיוחד. מסבירים לי כי חתנא דבי נשיאה הרמ"ש שליט"א מתוועד בכל ליל שמחת תורה לפני ההקפות עם תלמידי הישיבה, ורק אחר כך מתקיימת ההתוועדות של כ"ק אדמו"ר שליט"א.

"למחרת בבקר, יום שמחת תורה, קמתי מוקדם ולאחר הטבילה באתי לבית המדרש על מנת להזין עיני במתרחש. כאשר הגיע זמן התפילה בחדרו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, עליתי למעלה על מנת להשתתף בתפילה וכן בהקפות. כאשר נפתחה הדלת בחדרו הפרטי של הרבי, זכיתי לברך ברכת 'שהחיינו' בשם ומלכות, ואראה מראות...

"סוף סוף התגשמה שאיפתי ובאתי לחסות בצלו הקדוש של רבנו, מתוך אמונה כי כעת מתחילה אצלי תקופה מלאת תוכן חסידי, אשר תתן את אותותיה לשנים הבאות".

על היחידות הראשונה לה זכה, כתב ביומנו:

"את הרבי אמנם ראיתי כבר בשמחת תורה, אך ההתרגשות בכניסה ל'יחידות' מעוררת מחדש ומשרה עלי רושם כביר. לא היו לי משאלות מיוחדות, אלא בקשתי ברכה להצלחה בלימוד ויראת שמים. האמת היא שזו לא הייתה 'יחידות' במשמעות פשוטה, היות ואיתי בחדר היה גם הרב אלי' סימפסאן ששימש כגבאי הממונה על סידור ה'יחידות', וגם כמתורגמן, היות ולא יכולתי להבין את מבטא דיבורו של הרבי, הרב סימפסאן הוא שמסר לי מילה מילה מה שהרבי אמר. תוכן דבריו של הרבי היו דברי ברכה להצלחה ולימוד בשקידה, בהתאם להוראות ההנהלה".

לאחר שמחת תורה נכנס ללמוד בישיבת 'תומכי תמימים' ששכנה ברחוב בדפורד, ועד מהרה השתלב במסגרת הישיבה בלימודי נגלה וחסידות.

בתחילת חודש סיון ציפתה לר' אורי הוראה מפתיעה מהרבי הריי"צ. הרבי הורה לו לבקר בכמה מערי ארצות הברית, בעוד הרב חודקוב הבהיר לו כי עיקר השליחות היא להפיץ את הספרים והחוברות שיצאו לאור על ידי 'המרכז לענייני חינוך', בסיימו: "ותמלא השליחות בהצלחה בגשמיות וברוחניות".

לפני הנסיעה נכנס אל הרבי הריי"צ והפעם נכנס ל'יחידות' לבדו, לאחר שכבר התרגל להבין את הרבי. הרבי אמר לו: "יש להשתדל, שכאשר נפגשים עם יהודי, להביא אותו לידי כך שייזכר באביו, בסבו ובאותה הזדמנות הוא יתאנח ויאמר: 'איי, מדוע אינני כמוהם'"...

בית ספר תחת עץ

לאחר שנה וחצי אצל הרבי, שב ר' אורי ארצה, ולאחר מספר חודשים החל לעסוק בחינוך בראשון לציון. בהמשך עסק בפעילות במסגרת 'המחנה התורתי' שנקרא גם 'הפעילים' וכיום 'יד לאחים'.

בשלהי שנת תשי"א הורה הרבי לרב זושא וילימובסקי — הפרטיזן להקים את רשת בתי הספר 'אהלי יוסף יצחק'. כמה

עסקנים, בהם ר׳ אורי, נרתמו לסייע להקמת הרשת בארץ הקודש. הוא נטל חלק באסיפות הראשונות ובפעילות הראשונית שקדמה להקמת בתי הספר. כאשר דובר על הקמתם בפועל של ארבעת בתי הספר הראשונים, הוצע לו לקבל תפקיד של מנהל בית ספר. הוא עצמו התלבט, כפי שסיפר לאחר שנים:

״היססתי אם לעזוב את ׳הפעילים׳. המצב הכלכלי לא היה שפיר, אך לבסוף קיבלתי על עצמי את תפקיד מנהל בית ספר חב״ד ביפו. בתחילה זה היה חצי משרה, אבל עד מהרה בית הספר שאב אותי לעבודה לזמן מלא. הייתה זו תקופה קשה של הרשת. פתחו אז ארבעה בתי ספר בבת אחת: בכפר סבא, ביפו, במלחה (ירושלים) ובזרנוגה (רחובות)״.

מכיון שמבנה לא נמצא, פתח ר׳ אורי את שנת הלימודים עם שישים תלמידים על מספר ספסלים תחת עץ תות בעל ענפים מרובים שהטילו צל על שטח נרחב. ההורים החמיצו פנים, אבל בראותם את המורים והמנהל הצעיר שהיו נכונים בכל לבם ונפשם להשקיע בתלמידים, נתנו אימון והשאירו את ילדיהם בבית ספר, למרות תת-התנאים ששררו בו בתחילה.

אחת המורות הראשונות, הייתה הגב׳ ציפורה הבר, שעד היום מתפעלת מדרכו של ר׳ אורי בהקמת בית הספר ביפו: ״לא היה לי תואר ושום תעודות; את הבחינות של משרד החינוך ל׳מורה מוסמכת׳ עשיתי מאוחר יותר. גם כיתה לא הייתה ולא שום סממן שהזכיר בית ספר. אספתי את הילדות, התיישבנו מתחת לעץ והתחלתי ללמד. מי שעסק ברישום, היה ר׳ זושא הפרטיזן שהלך למעברות והוציא ילדים, וכך בית הספר קם״.

כעבור מספר ימים קיבל המנהל אישור מגבאי בית הכנסת הסמוך ללמוד במבנה בית הכנסת. בינתיים, עד שעיריית תל אביב החליטה כיצד לנהוג בבית הספר החדש שהקימו אנשי חב״ד, עשו מספר צעירים חב״דיים מעשה נועז. באחד מלילות חודש מרחשוון, הקימו עבור בית הספר צריף שוודי שהיה מורכב מחלקים הניתנים לפירוק והרכבה. את הצריף המפורק הביאו מהישיבה בלוד, ולאחר עבודה מאומצת במשך כל הלילה, עמד הצריף בן שלושה החדרים על תילו! יחד עם הצריף הביאו שולחנות וספסלים וכן ציוד לימודי. עם הזמן הכירה העירייה בבית הספר ואף דאגה להוסיף מבנים בשל ריבוי התלמידים.

בתחילה הייתה בעיה של תקציב, והצוות החינוכי לא קיבל משכורת, ואף על פי כן העבודה נמשכה כרגיל, כפי שסיפר ר׳ אורי:

״כמה חודשים לא קיבלנו פרוטה למשכורת. זו היתה הרגשה לא טובה עבורי, כאברך לאחר חתונתו. לא היתה לי ברירה ולקחתי הלוואות. היינו צריכים ללכת באמצע העבודה כדי לבקש גמ״ח, כי לא היה לנו כסף לשלם במכולת״.

בעידוד הרבי, פעל ר׳ אורי מידי שנה לרישום מחודש, כשאת שאר חודשי השנה הקדיש לחנך את התלמידים בדרך היהדות והחסידות, והכל בתנאים קשים של צפיפות וחוסר ציוד. רק בשנת תשל״ה זכה בית הספר להיכנס לבניין הולם בו היו די כיתות וחדרים שתאמו לצרכים.

שלושים ושלוש שנים עבד ר׳ אורי כמנהל בבית ספר חב״ד ביפו, תחתיו התחנכו אלפי תלמידים לתורה, לחסידות וליראת שמים. לאחר פרישתו לגמלאות, מונה לראש כולל ׳תפארת לוי יצחק׳ בתל אביב וכרושם נישואין בכפר חב״ד.

כותב תולדות חסידים

הרב בן שחר ערך שני ספרים המספרים תולדותיהם של חסידים. האחד הוא ״זכרון״ המתעד את קורות חייו ופועלו של משפיעו המובהק הרב חיים שאול ברוק, והשני הוא ״הפרטיזן״, לקט מאמרים אודות ידידו הרב זושא וילימובסקי.

ידידו ושכנו הרב אברהם מייזליש, סח בכאב אחר מיטתו: ״הרב אורי בן שחר היה איש נעים הליכות; למרות שהיה דעתן, לא התנצח בויכוחים, אלא דיבר בשקט ובשלווה. קביעות עיתים לתורה היה אצלו דבר חשוב ביותר. ידוע לי שבמשך תקופה ארוכה למד עם חסיד שחזר בתשובה לפני שנים רבות, אבל היה לו חסך בלימוד גמרא, ור׳ אורי השקיע את לבו ונפשו בכדי שהלה ישלים את שהחסיר בצעירותו״.

•

בחודשים האחרונים, לקה במחלה קשה, ובערב שבת י״ז באלול הלך לעולמו. הותיר אחריו את רעייתו הגב׳ רבקה, את בנו ר׳ דב, ובנותיו הגב׳ אסתר רוזנפלד מכפר חב״ד, הגב׳ ברכה רייצעס מיסוד המעלה, והגב׳ חמדה גרינפלד מקראון הייטס.

קשיי שמיטה במרחקים

במהלך עשרות שנות כהונתו כמנהל בית ספר ביפו, הייתה לר׳ אורי שנת הפסקה, בה הדרים למושב ׳ברוש׳ על פי הוראת הרבי. היה זה בשלהי שנת תשי״ח, כאשר הרבי הורה לכמה משפחות חב״דיות לפתוח בית ספר במושבי התענכים ובמושב ברוש שבדרום.

עם קבלת ההוראה מהרבי, פתח הרב בן שחר בהכנות לקראת פתיחת בית הספר, על ידי גיבוש צוות מורים וגננת. הוא הצליח לצרף אליו מספר מורים צעירים מתלמידי התמימים שהוכשרו להיות מורים, וכן כמה מורות צעירות.

במושב ׳ברוש׳ התגוררו עולים חדשים ממרוקו, ורובם קיבלו את החב״דניקים בסבר פנים יפות והעמידו לרשות הצוות החב״די ארבעה בתים. אמנם תנאי המחיה במושב הנידח, היו כרוכים בסבל רב. חדרי הנוחיות נמצאו מחוץ לבתים, מקרר לא היה בנמצא, והתושבים הסתפקו בבלוקים של קרח. כל זאת לא פגע ולו במעט במוטיבציה האדירה שהביא עמו הצוות החב״די בראשותו של ר׳ אורי בן שחר.

שבעים תלמידים הגיעו ליום הלימודים הראשון, וזו הייתה הצלחה גדולה. הנהלת ה׳רשת׳ בראשות הרב חנזין סייעה ברכישת ספרי לימוד וציוד, ואת עבודת השטח עם ההורים והתלמידים עשה המנהל ר׳ אורי בסיוע הצוות המסור שהביא עמו.

שנת תשי״ט הייתה שנת שמיטה, ובהוראת הרבי שלח הרב חנזין אל מורי בתי הספר הרחוקים פירות וירקות שהיו מותרים לאכילה בשמיטה. ר׳ אורי סיפר כי המשלוחים של הפירות והירקות, כמו גם עופות, ששוגרו על ידי הדואר, לא תמיד הגיעו ראויים לאכילה, ונזרקו.

ר׳ אורי לא הסתפק בעבודת הרגילה בתחום בית הספר, ואת שעות אחרי הצהרים והערב הקדיש לביקורים ושיחות עם התושבים על מנת להכירם מקרוב. הדבר תרם להערכה הדדית, וברבות הימים נקשרו קשרי ידידות בין המורים לבין חלק נכבד מהתושבים.

בימים האחרונים של שנת תשי״ט שב הרב בן שחר לבית הספר ביפו.

מסיימים שנה אצל הרבי...

אליכם, משפחתי האהובה,

אחיי התמימים וכלל הקוראים היקרים!

הנה אני מוצא את עצמי פותח את יומני האחרון מסעוון סעוון טי. השנה הסתיימה.

על הכל סיפרתי: התוועדויות, אירועים, שיעורים וריקודים.

השתדלתי לתאר, להמחיש, להכניס מתיקות ולעורר עניין. פעמים הצלחתי יותר ופעמים פחות.

אך אחיי, הבה לא נשכח: האירועים וההתרחשויות, מעניינות ככל שיהיו, אינם אלא כיסוי לדברים, במקרה הטוב: ביטוי לדברים. מטרתו האמיתית של היומן אחת היא: להעביר אליכם את האווירה, את הרוח הנושבת כאן, את האש הבוערת. ב-770 מאירה האמת. מאיר ש'יש רבי בעולם!' "וכל מאמינים שהוא חי וקיים". מטרת היומן היא להדביק את הקורא באמונה, בהסתכלות של ה'למעלה מהעולם' בה ניחנים התמימים של 770.

אם במטרה זו הצלחתי ואת מישהו מכם הדבקתי, עוררתי, הרי שעשיתי משהו בחיי. יותר מזה: אפילו אם רק אל עצמי את האווירה הזו החדרתי, הרי שכבר אין מאושר ממני.

"ויאמינו בדבריו ישירו תהילתו" — כך מפרשים את זה אצלנו: 'ישירו תהילתו' על זה ש'ויאמינו בדבריו'. כלומר: שרים, מודים ומהללים לרבי על שזיכנו להאמין בדבריו.

לחיים! האמינו לי, על זה לבד שווה לכתוב לרבי ולבקש: "רבי! שאשאר מאמין. שאחזיק בך ברגעים האחרונים. שלא אפול".

כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

יחי אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח לעולם ועד

להתראות בהתגלות של הרבי שליט"א

תיכף ומיד ממש.

שלכם לעד

שלום בער

770 – בית משיח

יום ראשון, י"ב אלול

"לחיות עם הזמן דימות המשיח". זו הדרישה של הרבי שליט"א מאיתנו. השיעור ב'דבר מלכות' שמתקיים כאן מידי יום אחרי מנחה, משמש כעין מקפצה למתעניינים בקיום ההוראה, שכמובן רבים הם, ברוך ה'. יושבים ביחד, רואים את הכל מהמקורות, מנסים להתחבר אל האווירה שהרבי מכתיב בשיחה. רוח רעננה נושבת היום בשיעור וזאת לרגל חזרתו של המוסר הוותיק מימים ימימה הת' **חיים ברוד** ששב אלינו זה עתה לאחרי כמה חודשי שליחות באה"ק. 'דבר מלכות — כי תבוא' פורץ מפיו בסערה והנושאים העולים על השולחן הם שניים: ההודי"ה העמוקה והתמידית לה' על חסדיו עמנו המתבטאת במצוות ביכורים, ומעלתו הבלעדית של ביכורי הבריאה, זה שקדם לכל דבר ואפילו לתורה — היהודי.

יצוינו לשבח החתנים שיחיו, אשר כחלק מביטוי שייכותם ואהבתם לרבי ול-770 מקפידים הם שלא לנסוע מכאן בטרם ישלשלו לידי אחראי השיעורים הת' **יצחק זקס** את עלות הכיבוד היומי לשיעור, בעבור ישתמשו בזה ביום חתונתם. וכך, ממש בעמדם תחת חופתם מרעיפים תפילות מעומק הלב לחיים יהודיים מאושרים, באה זכותם של עשרות התמימים שיושבים באותה עת ב-770 ולומדים 'דבר מלכות', ומכריעה את כף זכויותיהם לחיים טובים, מתוקים ומאושרים.

יום שלישי, י"ד אלול

מחר יגיעו התמימים מה'קבוצה' החדשה בעז"ה, ובכלל מתקרבת השנה אל קיצה וזה הזמן להצטלם יחד למזכרת עולם. התרגשות. צמרמורת. זה לא שאני מתרגש להצטלם, זה מה שמאחורי התמונה. 'מאחורי' תרתי משמע: אווירת סיום הקבוצה שמלווה את מעמד התמונה, ו'מאחורי' כפשוטו, בנין 770 שניצב מאחורי וכרקע לתמונה. גם הרמי"ם הגיעו ואפילו ר' דוד רסקין יצא מחדרו לרגל המעמד. שלט היחי נפרס בגאון ובמרכז ניצבת מאירה תמונתו הק' של אבינו היקר — הרבי שליט"א. כמו שאתם רואים בתמונה, כולם מחייכים, שמחים ומודים לרבי על שקרבנו לעבודתו, ובחר בנו מכל העמים להיות לו לעם סגולה, ולהתקשר אליו שנה תמימה.

תפילת מעריב של ליל התקדש ט"ו אלול מתנהלת בחיות הראויה, והריקוד יחי שבסיומה יוצא גם הוא מגדר הרגיל, אם כי כולנו מזכירים לעצמנו: תנשמו עמוק, כי מחר מגיעים ה'קבוצה' החדשה, אז תראו מה זה ריקוד יחי...

גם ב'שיעור אחדות' של בוגרי צפת שהוקדם להערב עומד נושא ה'קבוצה' החדשה בראש סדר היום. מדברים על הזכות שנפלה בחלקנו לארח בחדרינו את האורחים של הרבי, ומבטיחים איש לעצמו ולרעהו שלא נחסוך במאמצים ובמשאבים למען הרגשתם הטובה של כל אחד מה'קבוצה' הטריה. אם הם רק יסכימו, קבוצה ס"ח המתוקים, הרי שגם את מיטותינו ניתן להם

תלמידי הקבוצה בתמונה שנתית עם הנהלת הישיבה

ואל המזרונים נרד בחדווה. גם מגבית ייחודית נערכת כאן הערב והיא עבור מבצע ה'קבלת פנים' לקבוצה, עליו תקראו בימים הבאים.

יום רביעי, ט"ו אלול,
יום התייסדות ישיבת תומכי תמימים

היום עברה ליד 770 הלווייתו של הת' ישראל נח צפתמן ע"ה, ובלב כולנו התפילה והציפייה שתהיה זו הבשורה האחרונה בגלות, ומכאן ואילך נתבשר אך ורק בשורות של גאולה.

זהו. זה הגיע. שעוני 770 מורים על 2:13 בצהריים וקבוצה ס"ח... הגיעו! הנה הם נכנסים בזה אחר זה ל'זאל' הגדול. הפנים אומרות הכול. 770 קוצף גועש, איזו התרגשות, כולם קופצים עליהם, מתחבקים ומתנשקים. אה!... איזה כיף לראות אתכם, צעירים, רעננים, חדורי מרץ, מלאי תקוות, שיהיה לכם הכי 'קבוצה' שיכול להיות. שהרבי יאיר את דרככם.

ומה עם קבוצה ס"ז?!... — הטו אוזן ושמעו: בעוד ובימים אלו יוצא המלך לשדה ומקבל את כולם בסבר פנים יפות, יצאו להם נציגי הקבוצה המסיימת, אף הם לשדה (התעופה) ובעזרת שבעה רכבים, משאית גדולה, בקבוקי טרופיקנה קרים וקופסאות עוגיות טריות, קיבלו הם את התמימים המרוגשים שלא חלמו על כזו קבלת פנים נעימה, העמיסו אותם על הרכבים, את מזוודותיהם על המשאית והביאו אותם הנה, אל בית ה'. על המבצע ומימונו פיקד הת' **עקיבא סודרי** וזכות התקשרותם של קבוצה ס"ח עם הרבי שתתעצם בעז"ה במשך השנה הקרובה תעמוד לו ולכל המשתתפים במבצע.

היום עברה ליד חיינו הלווייתו של הת' **ישראל נח צפתמן** ע"ה. בהשתתפות המוני תושבי השכונה.

ה'חודורום'. מהבוקר ניכרת התרגשות מיוחדת על פני הרב **יקותיאל ראפ**, זוהי הפעם המי יודע כמה של 'שירה וזמרה וריקודים' שהוא מארגן, אבל כל פעם 'כחדשים ממש'. השעה 10:00 מגיעה וצלילי המוזיקה מקפיצים את כולם. רוקדים במרכז 770, מעגלים מעגלים סביב העמוד, והלב מתרחב. תודה לרבי על תומכי תמימים ועל שייכותנו אליה.

ומהריקודים להתוועדות. נמצא כאן הרב **יוסף יצחק ווילשאנסקי** והערב הוא יושב להתוועד איתנו ב'געצלס' שול' לרגל ט"ו אלול. הרב ווילשאנסקי מדבר על תפקידם של התמימים לאור 'דבר מלכות — כי תצא", ממנו נראה ששקידתנו כתמימים בלימוד הנגלה והחסידות היא המעניקה לנו את הכוח לבצע את התפקידים הנוספים המוטלים עלינו שבראשם, תפקידו ושליחותו העיקרית של דורנו: קבלת פני משיח צדקנו.

יום חמישי, ט"ז אלול

שחרית מלא וגדוש, כמעט כמו תשרי. אלה הם החבר'ה שהגיעו אתמול, אליהם נוספו עוד 40 חבר'ה מס"ח שנחתו הבוקר ב-5:00 (וגם הפעם ס"ז היו שם עם כל העניינים, אחרי השכמה מיוחדת ב-3:00 בבוקר) ועוד רבים בוגרי קבוצע"ס מהשנים האחרונות. כל מי שרק יכל הקדים את ביאתו. וכל זה כמובן עוד לפני אלפי האורחים של תשרי. הכרזת ה"יחי" שבסיום התפילה נשמעת חזקה מתמיד ורוח חגיגית החלה נושבת בין כותלי 770. הבנים מגיעים אל האבא. בסדר נגלה שמתחיל ב-11:30 תופסים החברותות מס"ח את מקומם למשך השנה הקרובה ומתחילים ללמוד בחשק בל יתואר. אאחח... תענוג לראות. מי יתן והיה

המשך בעמוד 100

מרשית השנה ועד אחרית שנה

הזיקה של עם ישראל וארץ ישראל מתעצמת

מסתיימת לה שנה רבת תהפוכות. שנה בה קרסו רבים מאלילי הציונות, מהמערכת השלטונית והצבאית כמו מערכת המשפט המתרסקת. שנה בה רבים פקחו עיניהם והפנימו לקחם של אירועים שהתרחשו בשנים האחרונות. שנה בה הועמקו ההבדלים והתחדדו ההיבטים וההבדלות בין טוב לרע ובין אור לחושך. אין ספק שמדובר בשנת מפנה שתוצאותיה יורגשו עוד שנים רבות. אין ספק שאירועים אלו מובילים לכיוון אחד: יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך; לעידן הגאולה על ידי הרבי מלך המשיח מהרה יגלה.

אנו נמצאים בפתח שנת השמיטה, היא "שבת לה'", שנה בה קדושתה של ארץ הקודש מקבלת מימד נוסף. אין ספק שמדובר בשנה מיוחדת בה צריך להעמיק את הקשר בין עם ישראל לארצו ולאדמתו, להגביר את ביטחון עם ישראל בארץ הקודש כפי הוראת השולחן ערוך.

על ארץ הקודש נאמר בתורה "ארץ אשר תמיד עיני ה' אלוקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה". זה זמן מסוגל להביא לשינויים מיוחדים, וכפי שאומר האדמו"ר הזקן שבכל ראש השנה יורד מלמעלה אור עליון שלא היה מימי בריאת העולם. הדברים תלויים לא מעט בנו. אנו צריכים לדעת את כוחותינו כדי שנוכל לפעול ולהשפיע.

אנו נמצאים בימי הרת עולם עם כל המשמעות הפנימית שבדברים. אין אלו ימים פשוטים כלל ועיקר. הסערות העולמיות הפוקדות את עם ישראל, האיומים המופנים מכל העולם כנגד עם ישראל וארץ הקודש, מעידים יותר מכל על ימי התקופה הגדולה והצורך להתכונן אליה כראוי ובכובד ראש המתאים.

זה המקום להביא קטע ממכתבו של הרבי הרי"צ, שהרבי מה"מ כעורכו של הספר הציב זאת בראש לוח "היום יום": "בתקופה הנוכחית של "הרת עולם", כשהעולם כולו מזדעזע מפאת "חבלי משיח", והשי"ת הצית את חומת הגלות.. מחובתו של כל יהודי, איש ואשה זקן וצעיר, לשאול את עצמו: מה עשיתי ומה אני עושה בכדי להקל את "חבלי משיח" ולזכות לגאולה השלימה על ידי משיח צדקנו?". שאלה זאת צריכה לנקר במוחנו ולהביא אותנו רגע רגע לידי מעשה בפועל בכל ענייני התורה ומצוותיה, ובפרט בענייני "מלחמות ה'" שמנהל הרבי. השנה יותר מתמיד ראינו בעיני בשר את המשמעות של מאבקים אלו, כיצד כל החומות נפרצות, הן בהבדלה בין ישראל לעמים בניסיון להקל בגיורים, והן במלחמת ה' על ארץ הקודש.

בעז"ה, בשנה הקרובה, שנת השמיטה, נזכה לראות בעיני בשר את ארץ הקודש לגבולותיה מתפשטת לכל הארצות, ועם ישראל יזכה לשבת בטח בארצו, והרשעה כולה בעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ. ונזכה לייעוד אליו אנו מצפים, מתפללים ומייחלים — "מלוך על כל העולם כולו בכבודך, והנשא על כל הארץ ביקרך, והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל ארצך, וידע כל פעול כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו, ה' אלוקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה".

על פתחו של גהינום

שוב אנו שומעים וקוראים על התוכניות המצמררות לפנות עוד ועוד מאחזים מארץ ישראל, לפגוע במתיישבים ולהכשיר את הקרקע להקמת מדינת טרור מסביב לכל גבולות הארץ היל"ת — והציבור שותק.

השבוע התכנסה וועדת שרים לענייני מאחזים. במהלך הישיבה שאל אחד מהשרים בוועדה, מדוע הם נטפלים דווקא למאחזים שיש בהם חשש לכיפה סרוגה, ומדוע לא מטפלים בעשרות אלפי מאחזים בכל רחבי הארץ של הערבים והבדואים שהשתלטו על עשרות אלפי דונם של המדינה והורסים כל חלקה טובה?!

מי שעומד בראש וועדת המאחזים לגירוש יהודים ולעקירתם ממקומותיהם, הוא השר חיים רמון, שהיה אחד מהדוחפים לבריחה מלבנון ולתוכנית הגירוש כמו גם האחראי להרס העצמי הפוקד את עם ישראל. עם ישראל כבר "זכה" להכיר את מהותו של האיש, שעדיין ממשיך להביא להרס וחורבן. היינו בטוחים שיכיר את מקומו ויתכבד לשבת בביתו, אך במקום זאת הוא מוסיף רשעות על רשעותו, וגם על פתחו של גהינם אינו שב בתשובה.

חודשים ספורים לפני מלחמת לבנון דיבר חיים רמון בגאווה שחצנית על השקט בגבול לבנון, דבר שמוכיח עד כמה הבריחה מלבנון הייתה מוצדקת; בכך הוא ניסה למנף את תוכנית ההתכנסות. גם לאחר שהכל התפוצץ להם בפנים, הם מנסים למכור לנו מחדש את אותו תבשיל שהקדיח. כנראה שהם מצפים למפלה גדולה יותר ממה שהייתה להם עד כה, אלא שדא עקא, במפלות מעין אלו, עם ישראל כולו משלם את מחיר הדם היקר מנשוא.

כדאי לאותם שרים סוררים לזכור, כי עם ישראל בסופו של דבר ינצח, אך הם יימחקו מספרי ההיסטוריה, רק עם ישראל ילקק את הפצעים ויחוש את הכאב שגרמתם עוד שנים ארוכות.

מאת: שי גכן

אנו נמצאים בפתח שנת השמיטה, היא "שבת לה'", שנה בה קדושתה של ארץ הקודש מקבלת מימד נוסף. אין ספק שמדובר בשנה מיוחדת בה צריך להעמיק את הקשר בין עם ישראל לארצו ולאדמתו, להגביר את ביטחון עם ישראל בארץ הקודש כפי הוראת השולחן ערוך

צל"שים לחיילים – על מה המאבק?

בשבוע שעבר רעשה הארץ וגעשה נוכח טקס הענקת צל"שים ופרסים לחיילים שסירבו לפקודת הצבא לגרש יהודים מחברון, וליטול חלק במעשה הנפשע.

רבים, גם מתוכנו, לא יורדים לשרש המאבק הקריטי על עצם קיום היהדות בארץ ישראל, כאשר חייל יהודי בארץ ישראל, למי הוא אמור להישמע — לתורת ישראל או חלילה לחוקי צבא מדינת ישראל. במשך שנים ניסו לטאטא את הקונפליקט הזה, מי גובר על מי. אבל מתברר שנקודת ההכרעה נמצאת כאן ועכשיו.

לצוות על חייל יהודי לפנות בית בארץ ישראל, וכל שכן יישוב יהודי, הינה עבירה מדאורייתא; יתירה מכך, הינה עבירה הדוחה את כל התורה כולה, שכן מדובר בפיקוח נפשות של עם ישראל וסיוע לאויב הרצחני. אולם חלק מרבני הציונות הדתית הכפיפו עצמם למדינת ישראל והיא סמכות-העל בעבורם, בעוד שחוקי התורה ומצוותיה שניים בחשיבותם לחוקי המלכות, והעובדה, שכאשר הוטלה עליהם פקודת גירוש, הם ביצעו זאת.

לכן, כאשר קמים חיילים ומכריזים "ה' הוא המלך" ומקיימים את מצוות ה' גם תחת איומים, ובשל כך נאלצים לשבת בכלא ולסבול, הרי שעם ישראל חייב להודות ולהוקיר זאת. מעשיהם צריכים להפוך למופת עבור עם ישראל כולו.

לצערנו ולבושתנו, מעטים הם הרבנים האמיצים שאינם חוששים לומר את האמת הפשוטה, חלקם אף משתפים פעולה עם השלטון במטרה להחליש את המאבק על ארץ ישראל. היו רבנים שניסו למכור לנו כי רוממות ארץ ישראל בגרונם, הרי שבמשך הזמן עם ישראל חשף את טיבם ומעשיהם. בגירוש האחרון בגוש קטיף ראו כולם את אותם רבנים שהפכו למשתפי פעולה, כשמטרתם היחידה הייתה שהגירוש יעבור בצורה חלקה.

ערב הגירוש הסבירו אותם רבנים מטעם, שסירוב המוני יביא להרס הצבא. נוכחנו לראות כי מי שהביא את ההרס הנורא על הצבא ועל עם ישראל, הם דווקא החיילים שלא סרבו. אותם רבנים יכלו בגוש קטיף להציל את עם ישראל ולקדש את ה', אבל הם העדיפו את הדרך הנוחה ולהתנהג כעבדים כנענים, בעוד עם ישראל שילם את המחיר. במקום שנראה את רבני הציונות הדתית יוצאים מגדרם לשבח את הסרבנים, הם מתחבאים בחוריהם.

החיילים הסרבנים הם מקדשי שם שמיים. זה אמנם לא נעים, אולם כל יהודי שומר תורה ומצוות, ומי שחרד על המשך הקיום היהודי בארץ ישראל, חייב להפנים ולהבין שבסירובם הם מהווים את הסכר בפני המים הזדוניים המאיימים לעקור את הכל. זו לא בושה לסרב.

יישר כח מגיע לימטה להצלת העם והארץ' שהולך נגד הזרם, ומוקיר ומעריך את הסרבנים, ובסייעתא דשמיא מצליח להביא למהפך גם בעניין זה. יבואו ימים, והם לא רחוקים, בו כל אחד ישאל את עצמו, כיצד לא הבנו את המשמעות של סירוב פקודה. מאחורי הרציונל להכריח חיילים דתיים לעקור בתים מארץ ישראל, עומדת המטרה לעקור את התורה ואת דת ישראל ולהוכיח לכולם מי האדון על הארץ.

עם ישראל בכוחו להחליט על ארץ ישראל

בסיומה של שנה הננו להביא שיחה שהרבי דיבר בדיוק לפני 25 שנה, בכ"ט באלול תשמ"ב, בה דיבר הרבי על הכוח שיש ליהודים לקבוע שלא יוחזר אף שעל מארץ ישראל. לכן, כאשר בסיומה של שנה אנו מאחלים 'תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה', אנו צריכים לקבל על עצמנו לעלות בכל הזדמנות את נושא שלימות הארץ ובטחונה, דבר שמשפיע על העניין:

כאשר מתאספים כמה-וכמה מישראל יחד, ומתאחדים כולם – גדל כוחם ביתר שאת וביתר עוז. ולכן, הרי זה הזמן המתאים להחליט כולם יחד כאיש אחד שכל ארץ ישראל לגבולותיה שייכת לרשותם ובעלותם של בני-ישראל באופן של "נחלת עולם", כמבואר בפירוש רש"י ריש-פרשת בראשית: "מה טעם פתח בבראשית, משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים . . ברצונו נטלה מהם ונתנה לנו".

וכולם ביחד מחליטים שבני-ישראל מחזיקים – בתוקף של הקב"ה – בכל שטחי ארץ ישראל שכבר ניתנו לבני-ישראל על-ידי הקב"ה ולא מוותרים על אף "שעל" השייך לארץ ישראל. וכל אלו החושבים באופן אחר – "עוצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו אל", ובודאי ש"דבר אלקינו יקום לעד"!"

ומאחר שבני-ישראל הולכים בשליחותו של הקב"ה – הרי הם מקיימים את כל הוראותיו של הקב"ה בתורה, כולל – השמירה על בטחון כל מקום שנמצאים בו יהודים, כפסק-דין השולחן-ערוך בהלכות שבת . .

. . וכאשר בני-ישראל מתנהגים בהתאם להוראותיו של הקב"ה – הרי זו הדרך היחידה לפעול שלום אמיתי ובר-קיימא, היות והקב"ה הוא "מלך שהשלום שלו".

יומנו של תמים / המשך מעמוד 97

לבבם זה להם ליראה ולאהבה את הרבי כל השנה.

שבת קודש פר' כי תבוא,
ח"י אלול, יום הולדת הבעש"ט ואדה"ז

הקבוצה החדשה מסתדרים עם שם הפרשה, וכך הם אומרים: "כי תבוא — לבוא אל הרבי!" זה הרי מה שהם עשו השבוע. ואנן — קבוצה ס"ז — נעניה אבתרייהו: אכן, הגיע הזמן לבוא אל הרבי. כבר שנה אנחנו כאן, בגופנו. הגיע הזמן לבוא באמת אל הרבי. להיהפך לאנשים של הרבי.

השי"ץ במעריב הוא ר' **מענדל רייצעס** ובהתאם לראש השנה הקרב ובא מקבל ה'לכה דודי' את מנגינת 'כתיבה וחתימה טובה'. סעודות שבת רבות ברחבי השכונה הופכות במשך הלילה להתוועדויות ח"י אלול תוססות ופעילות.

השיעור 'דבר מלכות' של שבת בבוקר מכפיל את גדלו בזכות הקבוצה החדשה ואפילו ארכו המפורסם של השולחן שבמרכז לא מצליח להכיל את העשרות וכך נפתחות עוד שתי שורות של תמימים שכעת אין להם בעולמם אלא את השיחה שלמולם.

הרב יוסף יצחק ווילשאנסקי חוזר על שיחה של הרבי אחרי קריאת התורה.

מה דעתכם על 'ישים שלום' במנגינת 'בני היכלא'?!... זה מה שהיה כאן היום בתפילת מוסף ע"י השי"ץ ר' מענדל רייצעס. כן, מקוריותו משתבחת ללא הפסקה, והיום כשה'בני היכלא' הגיע פתאום, אפילו הקשוחים שבין הקהל לא יכלו שלא לחייך על הרעיון. הניגון נבחר לכבוד ח"י אלול יום הולדת אדה"ז מחבר הניגון.

בהתוועדות של הרבי לומדים ביחד את המכתב כללי מח"י אלול ה'תנש"א שמשמש גם כעין הוספה והשלמה ל'דבר מלכות — כי תבוא'. בהמשך מנגנים את ניגוני אדה"ז ו'כתיבה וחתימה טובה'.

מאוחר יותר נפתח שולחן גדול של ששה חתנים יחדיו והודות לרוח השמחה שאחזה לפתע את כמה מידידי החתנים הופך האזור בין רגע לרחבת ריקודים למשך כשעה. "ויזכו..הוהוהו... לראות בנים ובני בנים..", אחרי שנרגעים ומתאוששים נפתחת במקום התוועדות עם הרב ווילשאנסקי שמסביר עד כמה חשובה היא השמחה וההתעלות הזו דווקא לפני וכהכנה לחתונה ולהקמת הבית, מפני שהיא מעמידה את החתן במצב הרצוי ומעניקה לו את הכוח להתחיל נכון את החיים, באופן שהרבי ורצונו הק' משמשים כשיקול מכריע בכל התלבטות.

בית להשכרה
בשכונת קראון הייטס
למשך ימי הסוכות
(718) 756-5656

בס"ד
מרחק הליכה מ-770 ורחוב קינגסטון
חדרים
סוויטות
פנטהאוז
מחירון מיוחד לשלוחים, הנחות לקבוצות ולשכירות לטווח ארוך
574 Eastern Parkway, Brooklyn, New York
Tel: 718.363.3199 • Fax: 718.467.6200
www.TheParkwaySuites.com • Email: info@theparkwaysuites.com
THE Parkway SUITES GUESTHOUSE

ב"ה
בסטיבל אור
הפצת המעיינות בפסטיבלים
דרושים
פעילים נשואים לפעילות
עם אלפי אנשים בפסטיבלים
שיתקיימו בחגי תשרי
(ר"ה,סוכות,שמחת תורה)
לפרטים נוספים:
ר' מיכאל 052-8651551
יחי אדוננו מורנו ורבנו
מלך המשיח לעולם ועד!!!

עבודה מתוכננת מצליחה יותר!
סיוע בתכנון,
פיתוח וניהול
פרוייקטים בחינוך
שמרי"ה הראל
077-4180770 052-3952770
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

זוג לשליחות
בישוב עילי
דרוש זוג צעיר עם נסיון
בחינוך ועבודה עם נוער
ורצון לשליחות, המעוניין
להתגורר בישוב עילי.
נא להתקשר
0508-763041

מגיעים לתשרי

צילום: מאיר אלפסי

בימים אלה מתחילים להגיע ל'בית חיינו' 'בית רבינו שבבבל' ראשוני החסידים על מנת לשהות במקום במהלך חודש החגים. סנוניות אלו הנן ראשונות מתוך אלפי חסידים שמתעתדים להגיע במהלך הימים והשבועות הקרובים, במטרה לשהות בצלא דמהימנותא.

ארגון אש"ל הכנסת אורחים עורך בימים אלה את ההכנות האחרונות לקראת פתיחתו, כאשר עשרות צוותים הופקדו על מערך לוגיסטי מורכב בהכשרת חדרי האוכל, המטבחים, השגת מאות דירות ואלפי מיטות, כמו גם הכנות לפתיחת מערך שיעורים, הרצאות והתוועדויות בהם ישתתפו אלפי האורחים במהלך החודש.

גם בית המדרש לנשים עושה את ההכנות האחרונות לקראת פתיחת מערך הלימודים שיתן מסגרת לימודית הולמת עבור מאות האורחות הצפויות להגיע ל-770 למשך כל החודש.

בגיליונות הבאים יביא 'בית משיח' סקירות מיוחדות, יומנים ותמונות מתשרי בחצרות קודשנו.

בשרשרת אירועים נחוג פתיחת וחנוכת המרכז היהודי בברלין

היה זה יום חג עבור תושבי ברלין שההתרגשות ניכרה על פניהם בבירור. "מדובר בעידן חדש", אמר הרב **יהודה טייכטל** שליח הרבי מה"מ לברלין, והיטיב להגדיר את מה שחשבו כל הבאים. שלט ענק המבשר על חנוכת המרכז קידם את פני האורחים. בכניסה למרכז הוצב שער אבטחה ורק אנשים שעברו בדיקה קפדנית הורשו להיכנס פנימה.

בואם של אישים בכירים ביותר מגרמניה, העניק למעמד משנה תוקף. בין האורחים נכחו: שר החוץ הממלא את מקומה של קנלצרית גרמניה מרקל, שר הפנים, חברי פרלמנט בכירים ואישי-ציבור.

לאחר גזירת הסרט שנתן את האות לפתיחת שרשרת האירועים, התכנסו אישי-הציבור בלבד לבית-הכנסת, שם התקיים המעמד הרשמי. אלפי היהודים שהגיעו למקום וכניסתם לא התאפשרה לבית-הכנסת מחוסר-מקום מוחלט, נהנו ממופע מיוחד של הזמר החסידי ר' **אברהם פריד**. במשך שעות ארוכות הלהיב פריד את הקהל במיטב שיריו מכל השנים.

את האירוע בבית-הכנסת פתח הרב יהודה טייכטל בברכת "שהחיינו". במהלך הנאום, אמר הרב טייכטל: "היום זה יום חדש בברלין, היום זה דף חדש בחיי היהודים בברלין". הרב טייכטל שהתנסה בלא מעט נאומים בפני אישי-ציבור, סחף מחיאות-כפיים ממאות הנוכחים בבית-הכנסת.

לאחר דברי הרב טייכטל, התקיים מעמד סיום כתיבת ספר-התורה, בו כובדו חמישה רבנים לכתוב אותיות אחרונות: הרב הראשי לשעבר הרב **ישראל מאיר לאו**, הרב **שלמה טייכטל**, הרב **יוחנן גוראריה** רבה של חולון, הרב **יוסף-יצחק הבלין** רב קהילת חב"ד ברמת שלמה, וחבר-הכנסת ר' **מאיר פרוש** ('אגודת-ישראל').

הרב הראשי לתל-אביב יפו הרב **ישראל-מאיר לאו** אינו נוהג לישון בגרמניה, ולו ללילה אחד. בשעת בוקר הגיע לברלין לכבוד האירוע, ומיד לאחר הדינר שהתקיים בשעות הערב, המריא בחזרה לישראל. בנאומו המרגש, סיפר הרב לאו על האסיפה של מנהיגי הנאצים ובראשם היטלר ימ"ש ש"ישבו ותכננו כיצד לחסל את כל העם היהודי בכל מחיר. חלק מתוכניתם הצליחו לממש ה"י, כששרפו את מרבית בתי-הכנסיות ורצחו מליוני יהודים. אולם כעת, כשאנו עומדים כאן במעמד המרגש הזה, אנחנו יכולים לומר ולהכריז בגאווה: התוכניות של הנאצים התפרקו".

אחריו נשא דברים שר החוץ הגרמני. "לפעילות של חב"ד אין אח ורע", אמר השר ושיבח את הפעילות הענפה וחסרת-התקדים של הרב טייכטל. בהמשך, אמר השר: "כולנו נעמוד יחד נגד כל גילוי אנטישמיות בברלין".

שר הפנים של ברלין אמר "בשבילי זה שמחה פרטית", ודיבר על חיי היהודים הפותחים היום דף חדש בעיר. דברים דומים השמיע מושל ברלין שהינו ידיד וחבר אישי של הרב טייכטל.

אחרון הדוברים היה הרב **משה קוטלרסקי**, שתיאר בפני המשתתפים את המהפכה האדירה שחוללו שלוחי חב"ד בגרמניה.

בין הנאומים השונים עלה לשיר הזמר אברהם פריד שחלק את זמנו בין האירוע בחוץ, בו השתתפו אלפי אנשים ובין האירוע המרשים בפנים.

כאמור, היום הסתיים בדינר מיוחד שהתקיים בשעות הערב בהשתתפות ראשי הקהילה היהודית, נדיבים ונכבדים מרחבי גרמניה.

מבזקים

דוברי צרפתית בתל אביב זכו למקום של קבע

מרכז חב"ד לדוברי צרפתית בתל-אביב נפתח השבוע והחל את פעילותו. המרכז החדש פועל תחת מרכז חב"ד בתל אביב והוא מנוהל על ידי השלוחים הרב **מענדי אטאל** ורעייתו, המשמשים כשלוחים לדוברי השפה הצרפתית בתל אביב. המרכז החדש ממוקם בבית כנסת במרכז העיר תל אביב ומשמש לתפילות ושיעורים ולכל שאר הפעילות הברוכה. הרב אטאל שהחל לפעול בתל אביב לפני תקופה לא ארוכה, זוכה כבר כעת למקום קבע בו יוכל לבסס את פעילותו.

עשרות מטיילים השתתפו בקורס קבלה בדרמסלה

מחזור ה-18 של קורס קבלה וחסידות הנערך מידי תקופה בבית חב"ד בדרמלסה שבצפון הודו, נחתם בהצלחה רבה. בית חב"ד בדרמלסה בניהולו של שליח הרבי מלך המשיח הרב **דרור שאול** ידוע בקורסים המיוחדים הנערכים

דורות של תמימים התכנסו בכפר חב"ד

מאות מתלמידי ישיבת 'תומכי תמימים' המרכזית לדורותיה, התכנסו ביום חמישי האחרון באוהל האירועים בכפר חב"ד במלאות 110 שנים להקמת ישיבת 'תומכי תמימים'. את ההתוועדות הנחה בטוב טעם השליח הרב **יוסף שמואל גערליצקי** מנהל בית חב"ד בתל-אביב, שהזמין את המרא דאתרא הרב **מרדכי שמואל אשכנזי** לשאת דברים. דברים נשא הרב **משה יהודה לייב לנדא** רבה של בני ברק, שהרחיב את הדיבור וביאר ענינים מתוך קונטרס "עץ חיים" אותו חיבר הרבי הרש"ב בקשר עם הקמת הישיבה.

ראש ישיבת 'תומכי-תמימים' בכפר-חב"ד הרב **יעקב כץ** שיתף את הנוכחים בהוראות מהרבי בנוגע לחינוך תלמידי הישיבה, והרחיב את הדיבור על תפקידם של תלמידי התמימים כנרות להאיר. שליח הרבי מלך המשיח באנטוורפן הרב **שבתי סלבסטיצקי** נשא נאום מרגש שנגע לליבותיהם של רבים מהמשתתפים. אורח הכבוד הנגיד ר' **לוי לבייב** דיבר על חשיבות השליחות במסירות נפש שנעשית על ידי פירות הישיבה, וסיפר זיכרונות מעת לימודיו בישיבה בלוד ולאחר מכן בנחלת הר חב"ד. ר' לוי סיפר על מסירות הנפש של שלוחי הרבי הרש"ב והרבי הריי"צ בסמרקנד שבאוזבקיסטן, בה נפגשו הוא ובני משפחתו, ועל הקשר ההדוק בין יהודי בוכרה לחסידי חב"ד.

הרב הראשי לישראל הרב **שלמה עמאר** דיבר על מעלת המילה "תמים" והדגיש כי התמימות והיראת שמים הפשוטה צריכה להיות בבסיס העבודת ה'. ה'חוזר' הרב **יואל כהן** חתם את האירוע כשהוא מעיר על המושג "בוגרים" שנכנס לתוכנית האירוע. "אין מושג שנקרא בוגרי תומכי תמימים. בכלל, המונח תמים זה עניין חדש שהתווסף על ידי הרביים. עד אז ידעו שיש "חסיד", והתווסף גם "תמים". המילה "תמים" זה שם עצם, ולא שייך בזה בוגרים". הרב כהן המשיך לבאר באריכות ענינים מתוך שיחותיו הקדושות של הרבי במעלתם של תלמידי התמימים.

במהלך האירוע הוקרן סרט וידאו בו מספרים ר' **מאיר פרידמן** ור' **יקותיאל שניאורסון** זיכרונות מהישיבה בלוד, כשהם נמצאים במהלך הצילומים במקום בו היה "הפרדס" של הישיבה. כמו כן האזין הקהל לקטעים מהתוועדות של המשפיע הנערץ הרב **שלמה חיים קסלמן** ע"ה. באירוע חולק גם האלבום "נרות להאיר" שהופק במיוחד ובו קטעי היסטוריה, תמונות ומאמרים על הישיבה.

מבזקים

במקום, השובים את ליבות המטיילים הרבים שצמאים להרוות את נשמתם. הקורס הנוכחי עסק בנושא "קבלה ועשר הספירות" והוא היווה למעשה שיעורים בתמצית רעיונות תורת החסידות. בין השאר נלמדים בקורס פרקים מתוך התניא ומאמרים נוספים מתורת רבותינו נשיאנו.

מקווה טהרה נחנך במרכז היהודי החדש באסטוניה

ביום שלישי האחרון נחגג במרכז היהודי החדש באסטוניה פתיחה היסטורית של מקווה טהרה היחיד במדינה. המקווה המפואר נושא את השם "מקווה מי מנחם" ונתרם ע"י ר' ישראל **(אינגי) ביסטריצקי** ושאר התומכים בבניית המרכז היהודי. היה זה אירוע ראשון מסוגו שנוהל בהצלחה על ידי הרבנית השליחה **חני קוט**. באירוע נשאו דברים הגב' **אינה קנדל** שאחרי 8 שנות נישואין זכתה לילדה בעקבות חופה יהודית, והגב' **רחל ריקען**. השליחה הדגישה בדבריה את הייחודיות שבמשפחה היהודית.

האירוע שולב בארוחה מיוחדת במסעדה הכשרה "מוזעס" שבמרכז היהודי, שאמורה להיפתח רשמית לקהל הרחב אחרי החגים.

מבזקים

יצויין, כי בעקבות פתיחת המקווה, נוספו למעגל שומרי טהרת המשפחה עוד משפחות צעירות.

השליח ברשות השידור עשה היסטוריה

עשרות אישי ציבור ורבנים נכבדים השתתפו ביום שלישי האחרון בהכנסת ספר תורה שהתקיימה בבניין הטלוויזיה הישראלית בירושלים. מאחורי היוזמה עומד החסיד והשדרן ר' **אורי רווח**. רבים הגדירו את המעמד כהיסטוריה תקדימית, כשלמעוז התקשורת הישראלית מוכנס ספר תורה במעמד רבנים שרוקדים עם התורה ומפזזים לכבודה.

באתרי החדשות השונים טרחו לציין כי ר' אורי רווח, שהינו חסיד חב"ד הפועל במאור פנים, הצליח להביא למעמד המרגש דווקא בשל פעילותו בדרכי נועם מתוך אחדות ישראל אמיתית.

התמים הראשון מאקוודור בדרך לבואנוס איירס

התמים הראשון ממדינת אקוודור מצטרף לצבא חיילי בית דוד. **אלכס גומפל** הגיע ביום ט"ו אלול לישיבת 'תומכי תמימים' בבואנוס איירס שבארגנטינה לשנת לימודים, לאחר תקופה ארוכה בה

בישיבת תומכי תמימים בברינואה ציינו 110 שנים

למעלה משש מאות איש השתתפו בחגיגת ענק בעיירת ברינווא בצרפת לציון 110 שנים להתייסדות "תומכי תמימים" על-ידי אדמו"ר הרש"ב בט"ו באלול.

החגיגה שנערכה בישיבת "תומכי תמימים" בעיירה קיבצה את התלמידים עם ראש הישיבה הרב **יחיאל מנחם-מענדל קלמנסון** והצוות הרוחני והגשמי, רבנים, שלוחים, אנ"ש ואברכים שהגיעו במיוחד מפאריס והסביבה. האירוע גם ציין 60 שנה להקמת הישיבה בצרפת.

ההתוועדות נפתחה בהקרנת וידאו מהרבי אומר שיחת-קודש בט"ו אלול תשמ"ט. אחד הקטעים שהוקרנו היה מעמד חלוקת דולרים לצדקה, בו הרבי מעיר ש"איין מאָל אַ תמים, אַלעמאָל אַ תמים" (= תמים לפעם אחת — תמים לתמיד).

הנחה בכשרון הרב **יואל איידלמן**, מנהל הישיבה הקטנה. במהלך האירוע נשאו דברים: מנהל הישיבה הרב **יצחק נעמנוב**, המשפיע הרב **דוד פורסט**, השליח הרב **יוסף-יצחק מטוסוב** מטולוז, השליח הרב **יצחק-יצחק פינסון** מניס, מנהל "בית חנה" בפאריס הרב **בנימין מרגי**, דובר

חב"ד בצרפת ועורך גיליון "לה סידרה" הרב **חיים ניסנבוים**.

בתום מסכת הנאומים קם הקהל על רגליו ופצח בריקוד שמחה ברוב שירה וזמרה. המשתתפים קיבלו 'תשורה' הכוללת אגרות-קודש מהרבי להנהלת הישיבה בברינווא במשך השנים, דברי ימי הישיבה ועוד.

האירוע נמשך להתוועדות חסידית עם רבני הישיבה ועם השלוחים הרב **שמואל גורביץ'** מליאון, הרב **ראובן מטוסוב** מלשכת ליובאוויטש האירופאית, והרב **יעקב בלום** מפאריס.

לראשונה ספר תניא בצרפתית בכרך אחד

לכבוד ח"י אלול, יום הולדת שני המאורות הגדולים הבעש"ט וכ"ק אדמו"ר הזקן, הוציא ה'מרכז לעניני חינוך' ו'קה"ת' שע"י ה'לשכה ליובאוויטש האירופאית' בראשות הרב **שלום דובער גאראדעצקי**, ספר התניא עם התרגום בצרפתית בשלמותו.

הדפסת התניא בשפה הצרפתית החלה כבר בשנת תשכ"ח, אז הוציאה 'לשכת ליובאוויטש האירופאית' את ספר התניא בכמה חלקים. ספרים אלו הופצו במידה רבה בכל רחבי צרפת ובמדינות שדוברות צרפתית, ותפסו מקום חשוב בהפצת המעיינות שהוחל אז בצרפת. כעת יצא לאור לראשונה ספר התניא בו מופיע עמוד התניא ומולו התרגום בכרך אחד ובעיצוב חדש.

כידוע התייחסותו המיוחדת שהיתה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח כאשר הופיעה מהדורת התניא האנגלית באותה מתכונת. לאור זאת בטוחים אנשי ה'לשכה ליובאוויטש האירופאית', שספר תניא זה יגרום נחת רוח רבה לרבי וישפיע ברכה והצלחה לכל אלו שהשתתפו בגשמיות וברוחניות בהוצאה לאור של ספר תניא זה.

אגו"ח חתם את הקעמפ המרגש לילדים מיוחדים

במקביל לשאר הקעמפים שהתקיימו בארה"ק, הסתיים גם קעמפ שנערך לילדים בעלי צרכים מיוחדים שנערך על ידי אגודת חסידי חב"ד באה"ק, באמצעות לשכת הסיוע "יד לילד המיוחד" של ועדת החינוך בראשות המשפיע הרב **זושא פויזנר**. קעמפ זה הוא ראשון מסוגו בחב"ד, מיועד לילדי משפחות אנ"ש בעלי צרכים מיוחדים.

שמו של הקעמפ "מצוייני גן ישראל" מבוסס על דברי כ"ק אד"ש מה"מ אודות מצוייני צה"ל, והתאים מאוד לילדים נפלאים אלו המכילים נשמות גבוהות וחושים מיוחדים.

הקעמפ פעל במתכונת רגילה של מחנה קיץ (אש"ל מלא) כאשר לצד תוכנית לימודים מתאימה נהנו הילדים מפעילויות רבות ומגוונות על-ידי צוות מדריכים מסור ומנוסה שליווה אותם 24 שעות ביממה, בראשות המרכז הת' **יוסי טסלר** וסגנו הת' **אלי נחום**. המדריכים עמלו ללא לאות על מנת להעניק לילדים חוויית קעמפ חסידי אמיתי עם כל הפרטים, לימודים, תחרויות, טיולים ויום כיף עם הופעות של זמרים ולהטוטנים.

רגע שלא ישכח היה בכנס המרגש שערכו אנשי אגו"ח לכל משפחות הילדים במתנ"ס הגדול שבגן יבנה, בארגונו של התקליטן החב"די המפורסם **עמי מיימון**.

באמצע ההופעה של **שניאור ג'רופי** ו**אבי בן ישראל**, עלו ילדי הקעמפ עם המדריכים על הבימה ויצאו בריקוד מרגש שנמשך שעה ארוכה, כאשר הורים רבים מצטרפים למעגל בשירה ובניגונים.

הילדים והמדריכים בריקוד משותף

בסיום הקעמפ הופתעו ההורים לגלות שהילדים מבקשים להישאר... ההורים שזכו לשבועיים וחצי של חופש, לא חדלו מלברך ולהודות לוועדת החינוך של אגודת חסידי חב"ד, ולעומדים מאחרי היוזמה הנפלאה: מנהל הפרויקטים של אגו"ח הרב **מנחם מענדל בליניצקי**, מזכיר אגו"ח באה"ק הרב **ראובן קופצ'יק**, ורכזת הפעילות של "יד לילד המיוחד" הגב' **שרה רבקה ליפש**.

RADIO MOSHIACH AND REDEMPTION

IS

BROATCASTING ON 91.9 FM DAYLI
IN BROOKLYN AND OTHER SURROUNDING NEIGHBORHOODS
FROM 2:00 PM TILL 6:00 PM
AND FROM 12:05 AM TILL 10:00 AM

AND MOTZEI SHABAS FROM MID NIGHT 12:05 AM TILL SUNDAY 6:00 PM

Yechi Adoneinu Moreinu Ve'Rabbeinu Melech Hamoshiaca l'Olam Voed

מבזקים

התקרב על ידי בית חב"ד באקוודור ופסע צעד אחר צעד יחד עם שליח הרבי במדינה הרב **תומר רותם**.

רחוב על שמו של הרב לייזר ננס נחנך בירושלים

טקס קריאת שם לאחד מהמעברים שבשיכון חב"ד בירושלים, התקיים במעמד אישים נכבדים וחסידי חב"ד, ומעתה הוא נקרא על שמו של איש מסירות הנפש הרב **אליעזר ננס** ע"ה. המדובר הוא על מעבר המדרגות המוליך משיכון חב"ד לעבר בית הכנסת חב"ד הנמצא ברחוב חנה.

בטקס שנערך ע"י עיריית ירושלים, נכחו אישי ציבור, רבנים ותושבים רבים מהסביבה, שבאו ונזכרו באיש המיוחד. נשאו דברים: הרב זאב סלונים — רב מרכז העיר; הרב בנימין זילברשטרום — משפיע בתו"א ומי שהיה חבר קרוב מאוד לר' לייזר, ר' אורי לופליאנסקי — ראש העירייה, ונכבדים נוספים. המשתתפים הודו לרב **יעקב שנור**, חבר מועצת העיר, שהודות לפעילותו המבורכת נקרא המעלה בשם החדש והונצח שמו של הרב ננס.

הרה"ח ר' מאיר איטקין ע"ה

בצער התקבלה הבשורה המרה מפטירתו של הרה"ח ר' מאיר איטקין, מזקני חסידי חב"ד, ביום שישי י"ז אלול.

ר' מאיר נולד בכ' תמוז תרע"א בעיירה החסידית נעוול שברוסיה, לאביו החסיד ר' חיים שניאור זלמן איטקין, מחסידי כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע.

בילדותו התחנך אצל סבו, החסיד ר' וולף, שבהוראת אדמו"ר הרש"ב עסק במלמדות. כשבגר נסע ללמוד בישיבות תומכי תמימים, שבתנאי המחתרת בשנים ההן עברו מעיירה לעיירה בפולוצק, קרמנצוג ויקטרינוסלב; שם גם זכה להכיר את הגאון הרב לוי יצחק שניאורסאהן, אביו של הרבי, ובמשך השנים הי' חוזר אמרות חסידיות ששמע ממנו.

מכיוון שאביו נפטר בגיל צעיר, הוכרח ר' מאיר לחזור למשפחתו בנעוול, לעזור בפרנסת המשפחה. בנעוול היו החסידים ר' זלמן משה היצחקי ור' מאיר שמחה חן, ר' מאיר הושפע מהם רבות.

במשך הזמן עבר ללנינגרד, ושם הי' חבר בתפארת בחורים שהוקמה במיוחד לבחורים שעבדו במשך היום ובערב התקיימו שיעורים בנגלה ובחסדות עבור הבחורים.

ביום ג' י"ד אלול תרצ"ט נאסר, כאשר המשטרה הכניסוהו למכונית, פחדו אנשי הבית לצאת ללוותו, אך הילד זלמן מרוזוב, שהי' בגיל 7, יצא ללוותו ושם לב שר' מאיר זרק פתק מחלון המכונית, הילד זלמן הרים את הפתק, ובפתק רשם ר' מאיר את התאריך שנעצר, ומילים ספורים של בטחון בה', ולא להתייאש מהרחמים. בהשגחה פרטית שמר ר' זלמן את הפתק ברשותו עשרות בשנים, ובאחד הימים העביר את הפתק לאחד מבניו של ר' מאיר.

בחודש אדר תש"א התקיימה חתונתו עם מרת סימא — תבלחט"א — בתו של ר' יצחק רסקין, שבאותה שעה כבר נרצח על-ידי הקלגסי הק.ג.ב.

כשפרצה מלחמת העולם ברח ר' מאיר ביחד עם זוגתו לסמרקנד, שם ניהל בית חרושת לסריגה והצליח. ר' מאיר פיזר מממונו לטובת ישיבת תומכי תמימים שבסמרקנד, בנוסף לזה אף סיכן את עצמו בזה שרשם הרבה בחורים כעובדים בבית החרושת שלו, וזייף עבורם כרטיסי מזון

ובזכות זה ניצלו מרעב.

לאחר המלחמה יצא ר' מאיר עם משפחתו מרוסיה, ביציאה הידועה דרך למברג. לאחר שנדד במחנות הפליטים הגיע לפריז.

ברשותו של ר' מאיר היו כמה חפצי מתלמידי הבעש"ט והמגיד, וגם חלק מפרוכת של אדמו"ר הזקן. כאשר הרבי מה"מ הגיע לצרפת לקבל את אמו הרבנית חנה, מסר ר' מאיר את החפצים לרבי בכדי להעבירם לכ"ק אדמו"ר הריי"צ. הרבי מה"מ לא רצה להחזיקם בידיו הק' אלא באמצעות מטפחת.

בהתוועדות צאתכם לשלום הידועה שקיים הרבי בפריז טרם נסעו חזרה לניו יורק, אמר ר' מאיר לרבי, שהוא זכה להכיר את אביו ר' לוי יצחק, והוא הי' רגיל לפרש בהתוועדויותיו גמטריאות, ואז התחיל הרבי לבאר את שמות משתתפי ההתוועדות.

בשנת תשי"ג הגיע לארצות הברית. ובשנים הראשונות התגורר בפילדלפיה. כאשר קרוביו הציעו לו שילמד אנגלית, שאל את הרבי על כך, אך הרבי שלל זאת. כאשר רצה ללמוד שחיטה, הרבי שלל גם זאת בגלל בעיות הכשרות בארצות הברית דאז.

בשנת תשי"ז עבר לגור בשכונת קראון הייטס, ליד בית חיינו, ופתח בית חרושת לבגדים. ר' מאיר לא עשה צעד בחיים בלי הסכמתו וברכתו של הרבי. לדוגמא כאשר רצה לשכור בית ברחוב מסויים, שאל את הסכמת הרבי לפני זה, הרבי ענה לו שיבדוק באם אין כלב בבניין, מיד התברר שלאחראי על הבנין יש כלב.

כאשר קנה את הבית ליד בית חיינו, קיבל ברכה מיוחדת מהרבי שיזכה להאריך ימים ושנים טובות בבית הזה. ר' מאיר תלה את אריכות ימיו בברכה זו. במשך כמה שנים שהה הרבי ביחד עם הרבנית הצדקנית בשבתות ובחגים בבניין הספריה ור' מאיר ומשפחתו זכו להיות השכנים של הרבי.

ר' מאיר הי' בעל עסק, אך חסיד אמיתי בנפשו ונשמתו, לפני התפילה הי' לומד שעה חסידות, וזוגתו הייתה נוסעת לפתוח את בית החרושת, היו גם ימים מסויימים בהם היה נוהג לצום. בימי שישי הי' הולך למבצע תפילין, וכך כמובן עסק בכל המבצעים הק'. ר' מאיר הי' משתדל בטובת הזולת ומרבה בנתינת צדקה למוסדותיו של הרבי.

ר' מאיר פתח את ביתו בפני כל עובר ושב במשך כל השנה, בביתו היו מתארחים אורחי הפגישה, ובחורים מהדר התורה. למרות שר' מאיר לא ידע את שפת האנגלית, הנהגתו החסידית השאירה עליהם רושם רב. אורחים רבים שהיו מגיעים מעבר לים בחגים היו מתאכסנים בביתו.

ר' מאיר הי' מרבה להתוועד. בכל שבת הי' נוהג לקדש על יי"ש 96%, והי' תובע מהמשתתפים להתנהג בדרכי החסידות ואהבת רעים, והי' מספר מזכרונותיו מחיי החסידים וההתועדויות בנעוול.

גם בשנים האחרונות כאשר היה חלש בבריאותו, לא שינה משיעוריו בלימוד ובהתוועדויות חסידיות, בשנים האחרונות היה לומד מידי יום ב-770 בחברותא עם החסיד ר' יהודה חיטריק ע"ה.

לפני כמה שבועות הורע מצב בריאותו, ובליל שישי נפטר, בהלוויתו שהתקיימה ביום שישי ועברה ליד בית חיינו השתתפו מאות מתושבי השכונה, המנוח נטמן בבית החיים של אגודת חב"ד שבניו יורק, ליד בנו ר' חיים שניאור זלמן ע"ה, שנפטר לפני כמה חודשים.

ר' מאיר השאיר אחריו את זוגתו תבלחט"א, בניו: ר' יוסף יצחק — שליח הרבי בפיטסבורג, ר' מנחם מענדל בסידני, ר' יהודה לייב — שליח הרבי בסקרנטון. בנותיו: מרת פייגא ובעלה ר' דוד רפפורט — שלוחי הרבי בויסקאנסין, בתו מרת שיינדל ובעלה ר' שלמה טייכטל, מנהלת התיכון של בית רבקה בקראון הייטס. מרת חנה ובעלה ר' יוסף יצחק, שלוחי הרבי בקווינס.

נכדים ונינים רבים, שלוחי הרבי מה"מ ברחבי תבל.

ישיבת קיץ - חיילי בית דוד

ב"ה

יישר כח

ברכת יישר כח חמה ולבבית שלוחה בזאת לתמימים היקרים, 'לגיון של מלך', בוגרי ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש המרכזית - 770, שהשקיעו לילות כימים מזמנם וממרצם במשך ימי 'בין הזמנים', ולא חסכו כל מאמץ לפעול להחדרת חיות והמימות חסידית ב'קאך' מיוחד תוך דגש על השליחות היחידה 'קבלת פני משיח צדקנו', בתלמידי התמימים שזכו לקיים את רצונו הק' של הרבי להמשיך את מסגרת הלימודים גם בימי 'בין הזמנים', במסגרת 'ישיבת קיץ "חיילי בית דוד" שע"י את"ה המרכזי 770':

הנהלה כללית:

הת' מנחם מענדל פרידמן, הת' ישראל ווילשאנסקי.

השגחה:

הת' ארי' יהודה קירשנזפט.

המדריכים:

הת' גיא בצלאל קנטור, הת' יעקב ציקואשווילי, הת' לוי יצחק ניסילעוויטש, הת' שלום דובער וואלף, הת' שלום דובער אופן, הת' דוד מינסקי, הת' שמעון ישראל שווארץ, הת' שניאור זלמן מישולובין, הת' יוסף יצחק מיפעי, הת' אמיתי מעטוף, הת' נח קונסיפולסקי, הת' מנחם מענדל ניסילעוויטש.

צוות כללי וטכני:

הת' יהושע הורביץ, הת' שניאור זלמן רוכווגר, הת' זלמן שמעון עיזאגווי, הת' שמעון שכטר, הת' דניאל רוזנברג, הת' מאיר בוקצ'ין.

יהי רצון שזכות חלקכם הרב במילוי רצונו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בנוגע לניצול ימי בין הזמנים, וזכות חלקכם המיוחד בליבוי אש ההתקשרות וה'קאך' המיוחד בענייני גאולה ומשיח בקרב תלמידי התמימים, יביאו להתגלות המיידית ומלך ביופיו תחזינה עינינו תומ"י.

בשם תלמידי התמימים בישיבת קיץ "חיילי בית דוד"

את"ה המרכזי - 770 בית משיח

משרדי את"ה המרכזי - 770: 1718-7357279 פקס: 1718-7734939 אימייל: ato770@gmail.com

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

חסידים . . איין משפחה

נולדו למז"ט

● **למשפחת** ר' **מיכאל אוריו**, איז'בסק, רוסיה — להולדת הבן.

● **למשפחת** ר' **יחיאל ברג**, לוד להולדת הבן; **ולזקניהם** משפחת ברג, טבריה; משפחת ר' אמנון אברהם, לוד.

● **למשפחת** ר' **פייבל גליקן**, לוס אנג'לס — להולדת הבן.

● **למשפחת** ר' **ישראל דייטש**, ירושלים — להולדת הבן; **ולזקניהם** משפחת ר' מנחם מענדל דייטש, מגדל העמק; משפחת ר' שלום מענדל קלמנסון, צרפת; משפחת ר' אליעזר שלמה חסקינד, ירושלים; מרת מרים חסקינד, אשדוד; מרת חנה מלוב (רפפורט), ירושלים.

● **למשפחת** ר' **שניאור זלמן הרטמן**, נחלת הר חב"ד — להולדת הבן; **ולזקניהם** משפחת ר' יוסף הרטמן, נחלת הר חב"ד; משפחת ר' נחמן הרטמן, בית שמש; משפחת ר' אפרים צבי הכהן לרר, בני ברק; משפחת ר' יצחק בלוי, קרית גת; משפחת ר' יוסף בלוי, נחלת הר חב"ד; משפחת ר' יעקב איסר מינסקי, כפר חב"ד.

● **למשפחת** ר' **שניאור זלמן וובר**, קרית אתא — להולדת הבן; **ולזקניהם** משפחת ר' ישעיהו וובר, ירושלים; משפחת ר' אלימלך בורנשטיין, בני ברק.

● **למשפחת** ר' **פנחס וויגדור**, קראון הייטס — להולדת הבן.

● **למשפחת** ר' **בנימין וולטרס**, מוריסטון — להולדת הבן.

● **למשפחת** ר' **זלמן זייאנץ**, ס. פאולו, ברזיל — להולדת הבן; **ולזקניהם** משפחת ר' ישראל זייאנץ, ס. פאולו ברזיל; משפחת ר' מאיר צבי גרוזמן, ר"י תות"ל המרכזית כפר חב"ד.

● **למשפחת** ר' **יהודה הכהן כהן**, יוהנסבורג — להולדת הבן **אהרן דובער**; **ולזקניהם** משפחת ר' שאול הכהן כהן, לונדון; משפחת ר' חיים שמואל מנחם מענדל ליברוב, לונדון.

● **למשפחת** ר' **לוי לידר**, לוס אנג'לס — להולדת הבן.

● **למשפחת** ר' **לב לייבמן**, ירושלים — להולדת הבן; **ולזקניהם** משפחת ר' עובדיה לייבמן, ראשון לציון; משפחת ר' ירון עמית, ירושלים.

● **למשפחת** ר' **יוסף לייט**, קראון הייטס — להולדת הבן.

● **למשפחת** ר' **שניאור רחמים מדר**, כפר חב"ד — להולדת הבן **שמואל**; **ולזקניהם** משפחת ר' ישראל יוסף מדר, כפר חב"ד; משפחת ר' חיים צדוק, בני ברק.

● **למשפחת** ר' **נריה מעברי**, רחובות — להולדת הבן; **ולזקניהם** משפחת ר' ציון מעברי, קרית ים; משפחת ר' עמוס מפעי, לוד.

● **למשפחת** ר' **משה מרקל**, קראון הייטס — להולדת הבן.

● **למשפחת** ר' **רענן סייג**, הרצליה — להולדת הבן.

● **למשפחת** ר' **גיל עמי**, מונסי — להולדת הבן.

● **למשפחת** ר' **אפרים לייב ישראל פטרבורסקי**, ירושלים — להולדת הבן; **ולזקניהם** משפחת ר' משה אהרן פטרבורסקי, ירושלים; משפחת ר' גרשון דובער הלוי לוין, קרית גת; מרת רחל לוין, כפר חב"ד; מרת שרה גוטליב, פתח תקוה.

● **למשפחת** ר' **משה קאפס**, קראון הייטס — להולדת הבן.

● **למשפחת** ר' **ירמיה קורקס**, מונטריאל — להולדת הבן.

● **למשפחת** ר' **דניאל קיי**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ סידני — להולדת הבן; **ולזקניהם** מרת רבקה קיי, כפר חב"ד; משפחת ר' אברהם מיכאל הלוי הסופר, מלבורן, אוסטרליה.

● **למשפחת** ר' **מנחם מרדכי קעניג**, מג"ש בישיבת תות"ל לוד — להולדת הבן; **ולזקניהם** משפחת ר' יצחק אייזיק קעניג, ר"י תות"ל לוד, ירושלים; משפחת ר' אלכסנדר זושא דוד קעניג, ירושלים; משפחת ר' נחום קפלן, לוד.

● **למשפחת** ר' **יוסף רסקין**, קראון הייטס — להולדת הבן; **ולזקניהם** משפחת ר' יהושע רסקין, נחלת הר חב"ד; משפחת ר' שלום דובער רסקין, כפר חב"ד; משפחת ר' ברוך קיבמן, קראון הייטס.

● **למשפחת** ר' **יהושע שמעוני**, מנהל סניף 'צבאות השם' צפת — להולדת הבן; **ולזקניהם** משפחת ר' עמוס שמעוני, בת ים; מרת עוזית שניאורסון, כפר חב"ד.

◆

● **למשפחת** ר' **רועי אליצור**, רחובות — להולדת הבת; **ולזקניהם** משפחת אליצור, כפר הנגיד; משפחת ר' זאב שרון, בית אל.

● **למשפחת** ר' **יוסף אנגלמן**, נווה צוף — להולדת הבת **רבקה**; **ולזקניהם** משפחת ר' הלל אנגלמן, נווה צוף; משפחת ר' יצחק אנגלמן, ירושלים; משפחת ר' גדליה מאיירס, כפר חב"ד; משפחת ר' יצחק מאיירס, פלורידה; משפחת ר' יוסף בוארון, כפר חב"ד.

● **למשפחת** ר' **ישראל בייזר**, בית שמש — להולדת הבת; **ולזקניהם** משפחת ר' יוסף בייזר, כפר חב"ד; משפחת ר' יצחק אורגד, צפת.

● **למשפחת** ר' **יוחנן ברוק**, קראון הייטס — להולדת הבת.

● **למשפחת** ר' **שלמה וילהלם**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ, ז'יטומיר, אוקראינה — להולדת הבת; **ולזקניהם** מרת זיסל חנה וילהלם, ירושלים; משפחת ר' דוד משה ליברמן, אנטוורפן, בלגיה.

● **למשפחת** ר' **יהושע וישצקי**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ דונייצק, אוקראינה — להולדת הבת; **ולזקניהם** משפחת ר' שלמה וישצקי, כפר חב"ד; משפחת ר' הירש ביסק, טורונטו.

● **למשפחת** ר' **משה טהאלער**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ ברדיצ'וב, אוקראינה — להולדת הבת; **ולזקניהם** משפחת ר' שלמה גדליהו טהאלער, ירושלים; משפחת ר' ישכר דוד קלויזנר, נחלת הר חב"ד.

● **למשפחת** הרב **שלמה דובער פנחס לאזאר**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ מוסקבה ורב ראשי של רוסיה — להולדת הבת; **ולזקניהם** משפחת ר' משה לאזאר, שליח כ"ק אד"ש מה"מ מילאנו; מרת קעניא דערען, קראון הייטס.

● **למשפחת** ר' **אהרן אדם פישביין**, לונג איילנד — להולדת הבת; **ולזקניהם** משפחת פישביין, בוסטון; משפחת ר' יעקב איסר מינסקי, כפר חב"ד.

● **למשפחת** ר' **יצחק פרומר**, כפר חב"ד — להולדת הבת; **ולזקניהם** משפחת ר' שמואל פרומר, קרית שמואל; מרת לאה טרבניק, כפר חב"ד.

● **למשפחת** ר' **אלכס צוויבל**, מונטריאל — להולדת הבת.

● **למשפחת** ר' **אהרן יעקב קליין**, מגדל העמק — להולדת הבת **שיינא**; **ולזקניהם** משפחת ר' ישראל יוסף יואל קליין, אלעד; משפחת ר' טוביה נטקין, צפת.

● **למשפחת** ר' **אליהו שמעון קליינברג**, קרית שמואל — להולדת הבת **רבקה**; **ולזקניהם** משפחת ר' מרדכי קליינברג, ערד; משפחת ר' יהושע קליינברג, קראון הייטס; משפחת ר' יוסף גול, נצרת עילית; מרת יעל גול, נצרת עילית.

● **למשפחת** ר' **אוריאל רוטשילד**, ירושלים — להולדת הבת; **ולזקניהם** מרת רוטשילד, ראשון לציון; משפחת ר' רון קולטון, ירושלים.

הגיעו למצוות

● **למשפחת** ר' **מיכאל גכטמן**, מגדל העמק — להגיע הבן התי' **שמואל יעקב** למצוות.

● **למשפחת** ר' **ירון אליעזר הלוי דותן**, ירושלים — להגיע הבן התי' **מנחם מענדל** למצוות. **ולזקניהם** משפחת ר' יוסף דותן, רעננה. מרת העניא צלניק, ירושלים.

● **למשפחת** ר' **נתנאל דרייפוס**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ נתניה — להגיע הבן התי' **אריה לייב** למצוות.

● **למשפחת** הרב **ישראל יוסף הכהן הענדל**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ ורב קהילת חב"ד מגדל העמק — להגיע הבן התי' **אליהו נחמיה הכהן** למצוות; **ולזקניהם** משפחת ר' שמואל אייזיק הלוי פאפאק, קראון הייטס.

● **למשפחת** ר' **יעקב הכהן כהן**, ירושלים — להגיע הבן התי' **מישאל הכהן** למצוות; **ולזקניהם** משפחת ר' אהרן הכהן כהן, ירושלים; משפחת ר' דוד הכהן כהן, חיפה.

● **למשפחת** ר' **בנימין כץ**, בני ברק — להגיע הבן התי' **שניאור** למצוות.

● **למשפחת** ר' **דורון מורי**, ירושלים — להגיע הבן התי' **יהודה יוסף** למצוות.

● **למשפחת** ר' **אילן מרקוביץ**, עפולה — להגיע הבן התי' **שי שמואל יצחק** למצוות.

● **למשפחת** ר' **יוסף יצחק סיימון**, לונדון — להגיע הבן התי' **מנחם מענדל** למצוות; **ולזקניהם** משפחת ויינבאום, לונדון; משפחת ריידר, לונדון.

● **למשפחת עמר**, אורמונד ביטש — להגיע הבן התי' **יוני** למצוות.

● **למשפחת** ר' **יונה פרוס**, לונדון — להגיע הבן התי' **מנחם מענדל** למצוות; **ולזקניהם** משפחת ר' פייביש וואגל, לונדון.

● **למשפחת צוויבל**, קראון הייטס — להגיע הבן התי' **מנחם מענדל** למצוות.

● **למשפחת קליין**, ממפיס — להגיע הבן התי' **יוסף** למצוות.

● **למשפחת** ר' **משה קסטכר**, לונדון — להגיע הבן התי' **מנחם מענדל** למצוות.

● **למשפחת רסקין**, קראון הייטס — להגיע הבן התי' **מנחם מענדל** למצוות.

● **למשפחת שוחט**, לונדון — להגיע הבן התי' **מנחם מענדל** למצוות.

באו בקשרי שידוכין

● **למשפחת** ר' **שלמה לייב אברמוביץ**, קראון הייטס — לבוא הבן התי' **אליהו שמואל** בקשרי שידוכין עב"ג **דבורה לאה** למשפחת ר' **משה וייס**, קראון הייטס. **ולזקניהם** מרת חוה העכט, קראון הייטס. מרת טייבל ברוד, קראון הייטס.

● **למשפחת בורנשטיין**, קראון הייטס — לבוא הבן התי' **בצלאל** בקשרי שידוכין עב"ג **חנה** למשפחת **איטקין**, המילטון, קנדה.

● **למשפחת** ר' **מרדכי בנימינשוילי**, קנדה — לבוא הבן התי' **מיכאל** בקשרי שידוכין עב"ג **רחל** למשפחת ר' **עזרא ישראל משיח**, ירושלים.

● **למשפחת גודמן**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ היילנד פארק — לבוא הבן התי' **יוסף** בקשרי שידוכין עב"ג **פרומא** למשפחת **בורסטון**, לוס אנג'לס.

● **למשפחת** ר' **שמעון הורביץ**, קראון הייטס — לבוא הבן התי' **יהושע** בקשרי שידוכין עב"ג **לאה** למשפחת **בלוי**, נחלת הר חב"ד.

● **למשפחת זאקס**, יוהנסבורג, דרום אפריקה — לבוא הבן התי' **גבריאל** בקשרי שידוכין עב"ג **אשלי** למשפחת **סידי**, יוהנסבורג, דרום אפריקה.

● **למשפחת זולוטרוב**, קראון הייטס — לבוא הבן התי' **אברהם** בקשרי שידוכין עב"ג **דבורה** למשפחת **גוטפריד**, טורונטו.

● **למשפחת זלנקו**, קראון הייטס — לבוא הבן התי' **אפרים** בקשרי שידוכין עב"ג **חנה** למשפחת **פינסון**, קראון הייטס.

● **למשפחת חייטון**, יוהנסבורג, דרום אפריקה — לבוא הבן התי' **אליהו** בקשרי שידוכין עב"ג **חנה** למשפחת **לדרמן**, סידני, אוסטרליה.

● **למשפחת לוי**, קוממיות — לבוא הבן התי' **יוסף יצחק הלוי** בקשרי שידוכין עב"ג **תפארת** למשפחת ר' **יצחק הורביץ**, צפון

מיאמי ביטש.

● **למשפחת** ר' **יוסף ניימרק**, כפר חב"ד — לבוא הבן התי' **דוד** בקשרי שידוכין עב"ג **נחמה דינה** למשפחת ר' **שניאור זלמן מנדלסון**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ וינה; **ולזקניהם** משפחת ר' יצחק יונה מנדלסון, לוד.

● **למשפחת פוגל**, קראון הייטס — לבוא הבן התי' **אלתר שמואל משה** בקשרי שידוכין עב"ג **שושנה מרים** למשפחת **גלנר**, שיקגו, אילינוי.

● **למשפחת פוקס**, לונדון — לבוא הבן התי' **יואל** בקשרי שידוכין עב"ג **ציפורה** למשפחת **סאנדערס**, לונדון.

● **למשפחת פייגלשטוק**, מונטריאל — לבוא הבן התי' **יוסף** בקשרי שידוכין עב"ג **דבורה** למשפחת **ראטינץ**, אגורה הילס.

● **למשפחת רייכמן**, יוסטון, טקסס — לבוא הבן התי' **אריה** בקשרי שידוכין עב"ג **דבורה לאה** למשפחת ר' **דזראלי זגורי**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ בלם, ברזיל.

● **למשפחת** ר' **נתן רפאל**, רחובות — לבוא הבן התי' **אסף** בקשרי שידוכין עב"ג **טלי** למשפחת ר' **מאיר הכהן כהן**, בני ברק.

● **למשפחת** ר' **פנחס שוורץ**, פתח תקוה — לבוא הבן התי' **שמעון** בקשרי שידוכין עב"ג **רחל ברוריה** למשפחת ר' **יגאל קירשנזפט**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ ניצן; **ולזקניהם** מרת זהבה קירשנזפט, תל אביב; מרת שפרה מרוזוב, כפר חב"ד.

הקימו בית בישראל – בית חב"ד

● **למשפחת** ר' **אריאל אביוב**, נחלת הר חב"ד — לנישואי הבן התי' **אליהו** עב"ג **רחל** למשפחת **פרידלנדר**, מנצ'סטר, אנגליה.

● **למשפחת בארדוויגדור**, קראון הייטס — לנישואי הבן התי' **ישראל** עב"ג **אילנה** למשפחת **עמרני**, ס. פאול, מיניסוטה.

● **למשפחת** ר' **יוסף יצחק בוטמן**, משגיח ומשפיע ראשי בישיבת תות"ל לוד — לנישואי הבן התי' **שניאור זלמן** עב"ג **ביילא** למשפחת ר' **אלימלך שחר**, מנהל מוסדות חב"ד רחובות; **ולזקניהם** משפחת ר' שלום דובער בוטמן, תל אביב; משפחת ר' שלום לנדסברג, ירושלים.

● **למשפחת** ר' **יעקב ביטון**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ סרסל, צרפת — לנישואי הבן התי' **מנחם מענדל** עב"ג **פייגע רחל** למשפחת ר' **שלום אהרן הלוי בלאנק**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ מיאמי, פלורידה.

● **למשפחת בן שושן**, אורלי — לנישואי הבן התי' **לוי** עב"ג **חנה** למשפחת **שקלי**, פריז.

● **למשפחת** ר' **אברהם בן שמעון**, מונטריאל — לנישואי הבן התי' **משה** עב"ג **טויבא זלאטע** למשפחת ר' **נח יוסף קוסובסקי**, לנגמרו; **ולזקניהם** מרת סימא בן שמעון; מרת רבקה צייטלין; משפחת ר' יצחק אליהו קוסובסקי, שיקגו; משפחת ר' דוד הלוי איידלמן, שליח כ"ק אד"ש מה"מ ספרינגפילד.

● **למשפחת גורביץ**, קראון הייטס — לנישואי הבן התי' **אברהם אבא** עב"ג **שרה** למשפחת **ביאלו**, קליבלנד.

● **למשפחת** ר' **חיים העכט**, שיקגו, אילינוי — לנישואי הבן התי' **יוסף יצחק הכהן** עב"ג **חנה** למשפחת ר' **בן ציון הכהן שטאק**, חבר הנהלת בית רבקה קראון הייטס; **ולזקניהם** משפחת ר' מרדכי העכט; מרת יהודית דבורה ברן; מרת צילה בלינצקי.

● **למשפחת** ר' **נועם ישראל הרפז**, ביתר עלית — לנישואי הבן התי' **משה ראובן שלום** עב"ג **פנינה** למשפחת **פיליפ**, קרית גת.

● **למשפחת** ר' **אהרן יוסף וואגעל**, קראון הייטס — לנישואי הבן התי' **יעקב קאפיל** עב"ג **נחמה דינה** למשפחת ר' **אברהם גוטניק**, מלבורן, אוסטרליה; **ולזקניהם** משפחת ר' ברוך עקיבא גרינברג, קראון הייטס; מרת חן, קראון הייטס.

● **למשפחת** ר' **דרור ווריביוב**, קרית ביאליק — לנישואי הבן התי' **תומר** עב"ג **לאה** למשפחת ר' **נתנאל אומינסקי**, רחובות.

● **למשפחת ויינמאן**, מנצ'סטר — לנישואי הבן התי' **פנחס** עב"ג **גיטל** למשפחת **העכט**, אורנג', קונטיקט.

● **למשפחת** ר' **פנחס וילהלם**, לונדון — לנישואי הבן התי' **חיים דב** עב"ג **אלה** למשפחת **ברו**, מלבורן, אוסטרליה; **ולזקניהם** מרת חנה וילהלם, ירושלים; מרת חנה ברוק, כפר חב"ד.

● **למשפחת חלפין**, תל אביב — לנישואי הבן התי' **שי** עב"ג **אורית חן** למשפחת **פרנקו**, תל אביב.

● **למשפחת יקימנקא**, קיילן — לנישואי הבן התי' **יעקב** עב"ג **מרים** למשפחת **קריבולין**, חרקוב, אוקראינה.

● **למשפחת יצחק**, קרית חיים — לנישואי הבן התי' **דורי** עב"ג **מוריה רחל** למשפחת ר' **ישראל דב רוזנבאום**, חיפה.

● **למשפחת כהן**, תל אביב — לנישואי הבן התי' **דוד הכהן** עב"ג **הלן** למשפחת **גולאבי**, בת ים.

● **למשפחת** ר' **פייטל לוין**, קראון הייטס — לנישואי הבן התי' **שלמה** עב"ג **נחמה דינה** למשפחת ר' דר. **אלי רוזן**, קראון הייטס.

● **למשפחת ליברמן**, סידני — לנישואי הבן התי' **נוחי** עב"ג **ציפי** למשפחת **כהן**, ירושלים.

● **למשפחת ליטוואק**, עמנואל — לנישואי הבן התי' **אוריאל** עב"ג **רבקה** למשפחת הרב **נתן יצחק אוירכמן**, רב קהילת חב"ד עכו, קרית ים.

● **למשפחת** ר' **אליעזר מזרחי**, לוד — לנישואי הבן התי' **נריה יוסף** עב"ג **ליבא** למשפחת ר' **אדם דוד שרון**, בת עין; **ולזקניהם** מרת רומה כהן, רמת גן; משפחת ר' אליהו שיטרית, רמת השרון.

● **למשפחת** ר' **משה מלכי**, נתניה — לנישואי הבן התי' **דוד חי** עב"ג **דבורה לאה** למשפחת ר' **יוסף מרגי**, פריז, צרפת.

● **למשפחת מרגוליס**, צ'רולט — לנישואי הבן התי' **לייב** עב"ג **שרה מלכה** למשפחת **שטיינברג**, צ'רולט.

● **למשפחת נוימן**, לונדון — לנישואי הבן התי' **ישראל** עב"ג **יוכבד** למשפחת **ביאלסטוק**, ניו הייבן.

● **למשפחת** ר' **אורי ניר**, צפת — לנישואי הבן התי' **רפאל** עב"ג **רבקה** למשפחת ר' **עמרם מלכה**, עפולה.

● **למשפחת** ר' **משה שמואל שמעלקע הלוי סגל**, בני ברק — לנישואי הבן התי' **ישראל** עב"ג **שרה** למשפחת ר' **פנחס ברוך סטזגובסקי**, קרית גת; **ולזקניהם** מרת עוזית שניאורסון, כפר חב"ד.

● **למשפחת סוסמן**, קליבלנד — לנישואי הבן התי' **ברוך** עב"ג **חיה** למשפחת **ליטוין**, לואיסוויל.

● **למשפחת סטיר**, הרצליה — לנישואי הבן התי' **גבריאל** עב"ג **אביגיל** למשפחת ר' **מרדכי חדד**, הרצליה.

● **למשפחת** ר' **דניאל סתהון**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ קריית בן גוריון, חולון — לנישואי הבן התי' **אפרים משה** עב"ג **שרה מינא** למשפחת ר' **לוי יובני**, קראון הייטס.

● **למשפחת** ר' **אברהם ברוך פבזנר**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ ומשפיע בישיבת תות"ל יתורת אמתי ירושלים — לנישואי הבן התי' **ראובן** עב"ג **רחל** למשפחת ר' **צבי יוסף אורבן**, קרית אתא; **ולזקניהם** מרת אסתר אורבן, קרית אתא; משפחת ר' אליעזר איגל, קרית אתא; משפחת הרב הלל פבזנר, אב"ד רבני ליובאוויטש פריז, צרפת; מרת זיסל לבנהרץ, ירושלים.

● **למשפחת** ר' **יוסף אריה פולק**, לוד — לנישואי הבן התי' **דוד צבי** עב"ג **דבורה לאה** למשפחת ר' **שמואל יעקב קעניג**, כפר חב"ד; **ולזקניהם** משפחת ר' חיים פולק, פתח תקוה; משפחת ר' דוד אלכסנדר זושא קעניג, ירושלים; משפחת ר' משה שיינר, כפר חב"ד; ר' אהרן חזן, בני ברק.

● **למשפחת פרידמן**, קראון הייטס — לנישואי הבן התי' **דוד** עב"ג **העניא** למשפחת **ליברמן**, קראון הייטס.

● **למשפחת אבי-ציון**, ערד — לנישואי הבן התי' **שלמה** עב"ג **מרים** למשפחת **אלימלך**, בת ים.

● **למשפחת** ר' **חיים צדוק**, בני ברק — לנישואי הבן התי' **אברהם ברוך** עב"ג **נאוה** למשפחת ר' **גדעון גוחפי**, נחלת הר חב"ד.

● **למשפחת קוללי**, אשקלון — לנישואי הבן התי' **דוד** עב"ג **דבורה** למשפחת **חופי**, יגל.

● **למשפחת קורינסקי**, קראון הייטס — לנישואי הבן התי' **זלמן** עב"ג **חיה** למשפחת **ביאלסטוק**, שיקגו.

● **למשפחת** ר' **אליהו קושנירסקי** — לנישואי הבן התי' **זאב וואלף** עב"ג **אסתר** למשפחת ר' **שלמה הררי**.

● **למשפחת** ר' **ברוך קפלן**, ירושלים — לנישואי הבן התי' **אריה לייב** עב"ג **טליה** למשפחת ר' **שאול יוסף לייטר**, יו"ר מכון יאסנטי צפת; **ולזקניהם** משפחת ר' שלמה קפלן; משפחת מנחם מענדל דייויס; משפחת ר' משה לייטר; משפחת ר' אהרן אפרים שינקיין.

● **למשפחת** ר' **שלום מרדכי הלוי רובשקין**, פוסטוויל, איווה — לנישואי הבן התי' **שמואל יהודה הלוי** עב"ג **רחל** למשפחת ר' **משיח חודייטוב**, קראון הייטס; **ולזקניהם** משפחת ר' אברהם אהרן רובשקין; משפחת ר' בנימין דן גולדמן.

● **למשפחת רוז**, מיאמי — לנישואי הבן התי' **יוסף** עב"ג **שיינא** למשפחת **קורוועל**, לונג ביטש.

● **למשפחת** ר' **חיים צבי רוכוורגר**, ראשון לציון — לנישואי הבן התי' **מנחם מענדל** עב"ג **חוה ציפורה** למשפחת ר' **יחזקאל יונה גולד**, ראש כולל 'נשמתא דאורייתא' ירושלים; **ולזקניהם** משפחת ר' מנשה גולד, בוסטון; משפחת ר' אהרן האוסמן, ציריך; מרת חנה רוכוורגר, תל אביב.

● **למשפחת** ר' **שמואל חיים רכטשפר**, בורו פארק — לנישואי הבן התי' **יוסף יצחק** עב"ג **שירה** למשפחת **רוטנברג**, בורו פארק.

● **למשפחת שוורצברג**, חולון — לנישואי הבן התי' **שי** עב"ג **נויה** למשפחת **ענפי**, ירושלים.

● **למשפחת** ר' **נחום שטרנברג**, קראון הייטס — לנישואי הבן התי' **שלום דובער** עב"ג **רבקה** למשפחת ר' **דניאל מוסקוביץ**, שליח כ"ק אד"ש מה"מ נורטברוק, שיקגו.

● **למשפחת שרם**, יבנה — לנישואי הבן התי' **ניר** עב"ג **מלכה** למשפחת ר' **נחמן דבורהייס**, בת ים.

לעדכונים – שלחו מייל:
chsidim@gmail.com

במחנה צבאות השם

העלון לילדי אנ"ש

חיים עם הזמן

מֶענְדִי נָשַׂם נְשִׁימָה עֲמֻקָּה וְנִכְנַס לְתוֹךְ הַלַּעַ הַשָּׁחוֹר. אַחֲרֵי צְעִידָה אֲרֻכָּה בָּאֲפֵלָה הַסְּמִיכָה הֵחֵל לִרְאוֹת אֶת הַדְּלָתוֹת. מֵעַל כָּל דֶּלֶת זֹהַר שֶׁלֶט קָטָן בְּאוֹר יְקָרוֹת. תשס"ז, תשס"ו, תשס"ה... הוּא פָּתַח אֶת הַדֶּלֶת שֶׁל שְׁנַת תשס"א, וְצָעַד בַּמִּסְדְּרוֹן הַצַּר. 12 דְּלָתוֹת הָיוּ בּוֹ עִם שְׁלָטִים זוֹהֲרִים. תִּשְׁרֵי, חֶשְׁוָן, כִּסְלֵו... הוּא נִכְנַס לְחֹדֶשׁ תַּמּוּז. שוּב, מִסְדְּרוֹן עִם 29 דְּלָתוֹת, א', ב', ג'... הוּא נִכְנַס ל-ח'.

מֶענְדִי עָמַד בְּחֶדֶר רֵיק. בְּקָצֵהוּ הָיָה חָלָל קָטָן. מֶענְדִי נִכְנַס, וּמָצָא אֶת עַצְמוֹ עַל הַמִּטָּה בַּבַּיִת. בְּגִיל 9. כֵּן... זֶה אֲמִתִּי. הוּא חָזַר אָחוֹרָה בַּזְּמַן. הַשָּׁעָה עַכְשָׁו 7 בַּבֹּקֶר, צָרִיךְ לְהִתְכּוֹנֵן לַתַּלְמוּד-תּוֹרָה. הוּא מֵרִיחַ אֶת הַשּׁוֹקוֹ שֶׁאִמָּא מְכִינָה לוֹ בַּמִּטְבָּח...

לְמֶענְדִי הָיְתָה סִבָּה חֲשׁוּבָה מְאוֹד לַחְזֹר 6 שָׁנִים לְאָחוֹר. בַּיּוֹם הַזֶּה הִתְחִיל כָּל הַבָּלָגָן.

בַּיּוֹם הַזֶּה הָיְתָה פְּרִיצָה לְמִשְׁרָדוֹ שֶׁל הַמְּנַהֵל. עֶבֶר יוֹם, וּמֶענְדִי, הַפּוֹרֵץ שֶׁהִצְטַיֵּן בְּמַעֲשֵׂי קֶנְדֶּס לָרֹב, חָשַׁשׁ שֶׁיִּגְלוּ אוֹתוֹ וְהוּא יִשַּׁלֵּם מְחִיר כָּבֵד. הוּא מִהֵר לְשַׁתֵּף אֶת יוֹסִי בְּסוֹד הָעִנְיָן, וְיוֹסִי, הַתַּלְמִיד הַטּוֹב וְהַמְּצֻטָּיֵן, נָטַל אֶת הָאַשְׁמָה עַל כְּתֵפָיו. יוֹסִי נִשְׁלַח הַבַּיְתָה, וּמֶאָז לֹא חָזַר לַתַּלְמוּד-תּוֹרָה. כָּל נִסְיוֹנוֹתָיו שֶׁל מֶענְדִי לְאַתְּרוֹ עָלוּ בַּתֹּהוּ. מֶענְדִי 'אָכַל' אֶת עַצְמוֹ עַל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבִּגְלָלוֹ הִפְסִיד אֶת הַחָבֵר הַכִּי טוֹב שֶׁהָיָה לוֹ בַּחַיִּים.

מֶענְדִי חָזַר כְּדֵי לְתַקֵּן. הַיּוֹם הוּא יִתְנַהֵג לְמוֹפֵת, וְיוֹסִי לֹא יָעוּף הַבַּיְתָה, וּשְׁנֵיהֶם יַמְשִׁיכוּ לִהְיוֹת חֲבֵרִים טוֹבִים.

* * *

לֹא תַּאֲמִינוּ, אֲבָל מִנְּהֶרֶת הַזְּמַן הִיא אֲמִתִּית לְגַמְרֵי.

הַשָּׁנָה הַבָּאָה עָלֵינוּ לְטוֹבָה הִיא שָׁנָה מְעֻבֶּרֶת. בַּשָּׁנָה הַזֹּאת יֵשׁ לָנוּ חֹדֶשׁ נוֹסָף. לָמָּה מוֹסִיפִים חֹדֶשׁ בַּשָּׁנָה? הַשָּׁנָה הַיְּהוּדִית קְצָרָה מֵהַשָּׁנָה הַלּוֹעֲזִית ב-11 יוֹם בְּעֵרֶךְ. פַּעַם בִּשְׁנָתַיִם-שָׁלוֹשׁ אֲנַחְנוּ מוֹסִיפִים חֹדֶשׁ וּמַשְׁלִימִים אֶת הַ"פִּגּוּר".

הַשָּׁנָה הַמְּעֻבֶּרֶת מוֹכִיחָה שֶׁלִּיהוּדִי יֵשׁ כֹּחַ לְהַשְׁלִים וּלְתַקֵּן דְּבָרִים שֶׁהָיוּ חֲסֵרִים בֶּעָבָר. בַּשָּׁנִים שֶׁעָבְרוּ הָיוּ חֲסֵרִים לָנוּ יָמִים, וְאָז מַגִּיעָה שָׁנָה מְעֻבֶּרֶת וַאֲנַחְנוּ מַשְׁלִימִים אֶת הַזְּמַן שֶׁאָבַד.

כְּשֶׁיְּהוּדִי חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה אֲמִתִּית, הַתְּשׁוּבָה מוֹעִילָה לֹא רַק מִכָּאן וּלְהַבָּא. הַתְּשׁוּבָה מוֹעִילָה לְתַקֵּן אֶת מַה שֶּׁהֶחְסִיר וּפָגַם בֶּעָבָר. בְּאֶמְצָעוּת הַתְּשׁוּבָה, הַיְּהוּדִי שׁוֹלֵט בַּזְּמַן וּמְתַקֵּן דְּבָרִים שֶׁעָשָׂה לִפְנֵי זְמַן רַב. נִפְלָא, לֹא?!

נְנַצֵּל אֶת הַזְּמַן הַמְּיֻחָד הַזֶּה לִתְשׁוּבָה, לְתִקּוּן הָעָבָר וְהַחְלָטוֹת טוֹבוֹת לֶעָתִיד, וְנִזְכֶּה לְשָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה, שָׁנָה שֶׁל גְּאוּלָה!

(ע"פ לקו"ש חל"ד ע' 338-340)

2 שעת סיפור
תפילה של אותיות

4 תיק פתוח
שחר חדש

6 רואים גאולה
יחיד ומיוחד

8 חיילים בהפסקה
מה דעתכם?

תנועת הנוער
'צבאות השם' ארה"ק

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מאת: דבורה לאה

סיפור

תְּפִלָּה שֶׁל אוֹתִיּוֹת

מוֹצָאֵי הַיּוֹם הַקָּדוֹשׁ, יוֹם הַכִּפּוּרִים. תַּלְמִידָיו שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב חָזְרוּ זֶה עַתָּה מִבֵּית הַכְּנֶסֶת אֲפוּפִים בְּהַרְגָּשַׁת טֹהַר וְהִזְדַּכְּכוּת.

"רְתֹּם אֶת הַסּוּסִים, אַלְכְּסִי, אָנוּ מִיָּד יוֹצְאִים לַדֶּרֶךְ". כָּךְ צִוָּה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְעֶגְלוֹנוֹ, וּפָנָה לְכַמָּה מִתַּלְמִידָיו שֶׁיִּצְטָרְפוּ אֵלָיו לַמַּסָּע. הַמְּשָׁרֵת הַגּוֹי שֶׁכְּבָר הָיָה רָגִיל בַּהֲכָנוֹת לִנְסִיעוֹת כָּאֵלּוּ, לֹא הִתְפַּלֵּא עַל הַשָּׁעָה הַמְּאֻחֶרֶת, וְעַל כָּךְ שֶׁלֹּא נֶאֱמַר לוֹ מַסְלוּל הַנְּסִיעָה.

כָּךְ הָיְתָה דַּרְכּוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, יוֹצֵא הָיָה לְמַסָּעוֹת מִסְתּוֹרִים עִם חֲבוּרַת הַתַּלְמִידִים. לִפְעָמִים אַף הָיוּ זוֹכִים לִ"קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ". לְעִתִּים לֹא הָיוּ יוֹדְעִים הַתַּלְמִידִים לְשֵׁם מַה יָּצְאוּ לַמַּסָּע וּמַה בִּצְעוֹ בּוֹ.

הַסּוּסִים טָסוּ עַל פְּנֵי הָעֲרָרוֹת, וּכְשֶׁהִגִּיעוּ לִמְחוֹז חֶפְצָם, נֶעֱצְרוּ. הָיָה זֶה בִּכְפָר קָטָן וְנִדָּח. הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הוֹרָה לְעֶגְלוֹנוֹ לִמְצֹא אֶת בֵּית הַמַּרְזֵחַ הַמְּקוֹמִי. בְּהַגִּיעָם לְשַׁעֲרֵי בֵּית הַמַּרְזֵחַ, יָצָא לִקְרָאתָם בַּעַל הַבַּיִת. הָיָה זֶה יְהוּדִי שֶׁהִגִּישׁ אֶת שֵׁרוּתָיו לְכָל גּוֹיֵי הַסְּבִיבָה וּמִכָּךְ הָיָה פַּרְנָסָתוֹ. לְמַרְאֶה הַחֲבוּרָה הַנִּכְבָּדָה נִבְהַל מְעַט, וּבְמְיֻחָד נֶחְרַד מֵעֵינָיו הַחוֹדְרוֹת שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב.

"רַבִּי" הִזְדַּעֵק הַמּוֹזֵג, "חֵטְא גָּדוֹל חָטָאתִי, יוֹדֵעַ אֲנִי מַה גָּדוֹל עֲוֹנִי. חָשַׁבְתִּי שֶׁאִישׁ לֹא יֵדַע עַל כָּךְ, אַךְ הִנֵּה אַתָּה יָדַעְתָּ, רַבִּי". נִכָּר עָלָיו שֶׁהוּא נִסְעָר וְנִרְגָּשׁ בְּיוֹתֵר. הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הִרְגִּיעוֹ וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְסַפֵּר לוֹ בְּנַחַת אֶת אֲשֶׁר אֵרַע. הַיְּהוּדִי לֹא הָיָה זָקוּק לְשִׁדּוּלִים רַבִּים, הוּא חָשׁ בְּצֹרֶךְ פְּנִימִי לְסַפֵּר וּלְהָשִׂיחַ אֶת אֲשֶׁר עַל לִבּוֹ.

וְכָךְ סִפֵּר הַמּוֹזֵג: מִדֵּי שָׁנָה נוֹהֵג הוּא לִנְסֹעַ לָעִיר הַסְּמוּכָה לִקְרַאת הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים, כֵּיוָן שֶׁבִּכְפָרוֹ לֹא גָּרִים עוֹד יְהוּדִים מִלְּבַדּוֹ. בְּמֶשֶׁךְ יְמוֹת הַשָּׁנָה הוּא מִתְפַּלֵּל יְחִידִי, לְלֹא מִנְיָן, אַךְ בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים הוּא נוֹסֵעַ לָעִיר וּמִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.

גַּם הַשָּׁנָה הִתְכּוֹנֵן לַעֲזֹב אֶת בֵּיתוֹ וְלִנְסֹעַ. הַכֹּל כְּבָר הָיָה עָרוּךְ וּמוּכָן לַנְּסִיעָה, וְהוּא וּבְנֵי בֵּיתוֹ יָצְאוּ לַדֶּרֶךְ. לְאַחַר זְמַן, נִזְכַּר לְפֶתַע הַמּוֹזֵג, שֶׁשָּׁכַח לִנְעֹל אֶת דֶּלֶת הַמַּרְתֵּף. בַּמַּרְתֵּף מְאֻחְסָנִים כָּל הַמַּשְׁקָאוֹת, וְאִם יִשָּׁאֵר פָּתוּחַ, עֲלוּלִים גּוֹיֵי הַסְּבִיבָה לְהִכָּנֵס וּלְחַסֵּל אֶת כָּל הַיַּיִן. וּבְנוֹסָף, בְּמַגַּע יָדָם יֵעָשֶׂה הַיַּיִן שֶׁיִּשָּׁאֵר "יַיִן נֶסֶךְ" וְיֵאָסֵר לִשְׁתִיָּה לִיהוּדִים.

איור: לאה

הַשָּׁעָה הָיְתָה דֵּי מְאֻחֶרֶת, אַךְ הַמּוֹזֵג חִשֵּׁב וּמָצָא שֶׁיַּסְפִּיק לָשׁוּב לְבֵיתוֹ, לִנְעֹל וְלָשׁוּב לָעִיר לִפְנֵי כְּנִיסַת הֶחָג.

בְּהַגִּיעוֹ לְבֵיתוֹ פָּגַשׁ בּוֹ הַפָּרִיץ. הַפָּרִיץ בִּקֵּשׁ רַק כּוֹסִית אַחַת קְטַנָּה שֶׁל יַי"ש. לִבּוֹ שֶׁל הַמּוֹזֵג נָחְמַץ בְּקִרְבּוֹ, הוּא יָדַע שֶׁכּוֹסִית אַחַת גּוֹרֶרֶת כּוֹסִיּוֹת נוֹסָפוֹת, וְלוֹ אֵין פְּנַאי לְחַכּוֹת, עָלָיו לִנְסֹעַ מִיָּד. לֹא הָיְתָה לוֹ בְּרֵרָה, הוּא נֶאֱלַץ לְשָׁרֵת אֶת הַפָּרִיץ.

הַפָּרִיץ נִכְנַס, וְהַיְּהוּדִי הִתְפַּלֵּל בְּלִבּוֹ שֶׁהָעִנְיָן יִגָּמֵר מַהֵר. אַךְ הָעִנְיָנִים הִמְשִׁיכוּ לְהִסְתַּבֵּךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. הַפָּרִיץ אָכֵן לֹא הֵרְאָה נְכוֹנוּת לַעֲזֹב. וּבְנוֹסָף לְכָךְ, הֵחֵלּוּ לְהָצִיף אֶת חֲנוּתוֹ כָּל גּוֹיֵי הַכְּפָר, כְּאִלּוּ מִישֶׁהוּ עָבַר וּבִשֵּׂר שֶׁהַמּוֹזֵג נִמְצָא בַּחֲנוּתוֹ. כְּכָל שֶׁנִּסָּה לְקַצֵּר וְלִסְגֹּר אֶת הַחֲנוּת, כָּךְ גָּדְלוּ הַבַּקָּשׁוֹת. עוֹד כּוֹסִית וְעוֹד מַשְׁקֶה. הַמּוֹזֵג הֵעִיף מַבָּט בַּשָּׁעוֹן וְגִלָּה כִּי לֹא יַסְפִּיק לְהַגִּיעַ בַּזְּמַן לְבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁבָּעִיר הַסְּמוּכָה לִפְנֵי כְּנִיסַת הֶחָג.

הַמּוֹזֵג לֹא יָדַע אֶת נַפְשׁוֹ מֵרֹב חֲרָדָה. מַה יַּעֲשֶׂה? מֵעוֹלָם לֹא נִשְׁאַר בָּעֲיָרָה לְבַדּוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. אֵין לוֹ לֹא סִדּוּר, לֹא מַחְזוֹר וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֶת הַתְּפִלּוֹת בְּעַל פֶּה.

כְּשֶׁעָזַב אַחֲרוֹן הַגּוֹיִים אֶת בֵּית הַמַּרְזֵחַ, מִהֵר הַמּוֹזֵג לְהָגִיף אֶת

הַתְּרִיסִים, וְצָנַח עַל הַכִּסֵּא הָרִאשׁוֹן שֶׁעָמַד בְּדַרְכּוֹ. הוּא הִרְגִּישׁ עָלוּב וְאֻמְלָל מְאוֹד. לִבּוֹ נִתְמַלֵּא בַּחֲרָטָה רַבָּה עַל כָּךְ שֶׁבִּגְלַל דַּאֲגָתוֹ לִרְכוּשׁ, הִפְסִיד אֶת תְּפִלּוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. הוּא חָשַׁב שֶׁהָיָה עָלָיו לְהַפְקִיר אֶת הָרְכוּשׁ לְמַעַן נִשְׁמָתוֹ "הָעֲלוּבָה וְהַמִּסְכֵּנָה". כָּךְ יָשַׁב וּבָכָה זְמַן רַב.

לְאַחַר שָׁעָה אֲרֻכָּה שֶׁל מַחְשָׁבוֹת וּבֶכִי, הִתְעוֹדֵד מְעַט. נֶעֱמַד זָקוּף עַל רַגְלָיו, כְּעֶבֶד לִפְנֵי אֲדוֹנוֹ וְאָמַר: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יוֹדֵעַ אַתָּה מַחְשְׁבוֹתָיו שֶׁל אָדָם. יוֹדֵעַ אַתָּה הֵיטֵב עֵד כַּמָּה הָיִיתִי רוֹצֶה לִהְיוֹת בְּחֶבְרַת אַחַי הַיְּהוּדִים וּלְהִתְפַּלֵּל עִמָּם אֶת תְּפִלּוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים. אַךְ אֲנִי אֵינִי יוֹדֵעַ לְהִתְפַּלֵּל, וְאֵין לִי מַחְזוֹר תְּפִלּוֹת. אָנָּא, קַבֵּל מִמֶּנִּי אֶת הַתְּפִלָּה הַיְּחִידָה שֶׁאוּכַל לָתֵת לְךָ עַכְשָׁו. וּתְהֵא זוֹ כְּמוֹ הַבַּקָּשָׁה שֶׁלִּי לְשָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה".

הַדָּבָר הַיָּחִיד שֶׁיָּדַע הַמּוֹזֵג בְּעַל פֶּה הָיוּ אוֹתִיּוֹת הָ'אַלֶף בֵּית'. הַמּוֹזֵג אֲמָרָם כְּשֶׁמֵּעֵינָיו זוֹרְמוֹת הַדְּמָעוֹת. הַמּוֹזֵג הִמְשִׁיךְ: "אָנָּא, ה', קַח אֶת הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, צָרֵף אוֹתָן לְמִלִּים, לִתְפִלּוֹת, וְהַעֲנֵק לִי שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה".

כָּךְ עָבַר עַל הַמּוֹזֵג יוֹם הַכִּפּוּרִים בַּחֲרָטָה גְּדוֹלָה וּבְהִתְיַסְּרוּת מַכְאִיבָה. בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַסִּפּוּר לֹא הֵעֵז הַמּוֹזֵג לְהָרִים אֶת עֵינָיו, כְּשֶׁסִּיֵּם הֵרִים אֶת עֵינָיו אַט-אַט עַד שֶׁנִּפְגְּשׁוּ בְּעֵינָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב. נִכָּר עָלָיו שֶׁכָּעֵת חָוָה מֵחָדָשׁ אֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁעָבַר עָלָיו. "רַבִּי", הִתְחַנֵּן הַמּוֹזֵג "נָהַגְתִּי שֶׁלֹּא כַּשּׁוּרָה, אֲנִי יוֹדֵעַ, אֲנִי מְנַחֵשׁ שֶׁבָּאתָ לְהוֹכִיחֵנִי. תֵּן לִי דֶּרֶךְ תְּשׁוּבָה!"

עֵינָיו שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב קָרְנוּ בְּאוֹר מְיֻחָד וְחִיּוּךְ שֶׁל קוֹרַת רוּחַ נָח עַל שְׂפָתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת. "תָּנוּחַ דַּעְתְּךָ, אֵינְךָ זָקוּק לְתִקּוּן. שָׁנִים רַבּוֹת לֹא עָלְתָה לַמָּרוֹם תְּפִלָּה כֹּה זַכָּה וּטְהוֹרָה כְּמוֹ הַתְּפִלָּה שֶׁלְּךָ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הַזֶּה".

פִּתרון החידה מגליון מס' 113:

בסוף הגלות עלינו לסיים את המלחמה מתוך שמחה.

דבר מלכות לנוער

חידתמונה

בתמונה שלפניכם מסתתר רעיון מתוך 'דבר מלכות לנוער' על פרשת נצבים וילך

זהו את הקשר ושלחו אלינו

להזמנת 'דבר מלכות לנוער' חייגו:
04 - 6462770

מאת: ישראל דוד

ר' מאיר שלמה ינובסקי רבה של ניקולייב הוא סבו של הרבי שליט"א מלך המשיח מצד אמו. בכ"ג אלול בכל שנה נוהג הרבי שליט"א לומר קדיש על ר' מאיר שלמה. בביתו של ר' מאיר שלמה התקיימה סעודת הברית של הרבי שליט"א. בכ"ד אלול תש"נ הוחזרו הספרים האחרונים להיכל אדמו"ר הריי"צ. שמו של הרבי 'הצמח צדק' ניתן לו על שם ר' מנחם מענדל מויטבסק. באור לכ"ט אלול תש"נ חילק הרבי שליט"א לציבור את הספר 'קיצורים והערות לתניא' שנכתב ע"י אדמו"ר הצמח צדק. בערב ראש השנה הולך הרבי שליט"א בקביעות ל'אוהל' של אדמו"ר הריי"צ. ביציאתו מה'אוהל' נוהג הרבי שליט"א ללכת לציון אמו הרבנית חנה ואשתו הרבנית חיה מושקא.

מאת: יעל שניאורסאהן

תקציר:
שמואלי מטופל בבית הרפואה על ידי ד"ר ליבטון, המעוררת את חשדותיה של אמו בשאלותיה החקרניות על עבר משפחתם.

שחר חדש

היתה זו כבר שעת לילה מאוחרת מאד, אולם בביתה של ד"ר רות ליבטון עדיין דלקו האורות.

השולחן בסלון היה עמוס לעייפה בניירות, קלסרים ורשימות. מספר קופסאות קרטון שהכילו מסמכים רוקנו אף הן, ותוכנן נערם על השולחן הגדול, שסבל בדממה את כל שפע הניירת המונח עליו.

'מי שיכנס לכאן, יוכל לחשוב שאני עוברת דירה.' גיחכה ד"ר ליבטון לעצמה. ישובה הייתה בין המסמכים הרבים, בודקת מסמך אחר מסמך, מנסה למצוא איזשהו קצה של חוט שיוביל אותה לפתרון התעלומה.

שמואל לוי. הילד בו טיפלה היום בבית הרפואה, מוכר לה עד מאד. היא חייבת לגלות איך והיכן פגשה פעם אותו, או את אי מי מבני משפחתו. אמנם אמו של הילד טוענת שהם מעולם לא בקרו בארצות הברית. אך יתכן מאד שהיא התחמקה באלגנטיות. 'אני יכולה להבין אותה.' הרהרה ד"ר רות ליבטון לעצמה. 'מישהי זרה באה ומתחילה לחקור אותך על תולדות חייך... זו באמת היתה שגיאה מצידי לשאול את השאלות בצורה כזו. עכשיו היא בוודאי לא תהיה מוכנה לשתף איתי פעולה, ויהיה עלי לנסות ולגלות בעצמי מהיכן אני מכירה את הילד הזה, או את משפחתו.'

כמי שעובדת הרבה עם אנשים, ידעה ד"ר ליבטון לאבחן בחושיה הדקים, כי יהודית התחמקה ממנה היום, ולא סיפקה לה את התשובות הנכונות. היא לא ידעה אם זה משום שיש משהו אותו היא מנסה להסתיר, או שמא סתם כך, היא ראתה בשאלותיה חטטנות מיותרת, ולא חשה צורך לספק לה מידע אודות עצמה.

מחוגי השעון עברו זה מכבר את שעת חצות, ד"ר רות ליבטון עדיין לא מצאה את שבקשה. איזשהו קול הגיוני בתוכה אמר לה לעזוב את החיפוש חסר התוחלת. 'את מחפשת כבר שעות ועדיין לא מצאת כל קצה חוט. למה זה חשוב לך כל כך? וכי מה זה משנה אם אמנם פגשת אי פעם בעבר אי מי ממשפחתו של שמואל?' אולם משהו בלבה לא נתן לה לעזוב את החיפוש. איזשהו חוש שישי אמר לה, כי מדובר במידע בעל משמעות. היא הרגישה, מבלי לדעת מדוע, כי היא חייבת לפתור את התעלומה.

חצות וחצי. רות ליבטון נשענה בעייפות על מסעד הכורסא. חיפושיה עד כה, העלו חרס. מה היא עומדת לעשות כעת?

'כשאת נתקלת במבוי סתום, נסי לחשוב על כוון אחר, חדש ושונה.' נזכרה בעצה אותה שמעה פעם מידידה. ד"ר ליבטון החליטה לנסות וליישם אותה. אכן, כבר שעות היא משקיעה בחיפוש בין כל המטופלים שעברו אי פעם תחת ידיה. מי אומר שאכן שם טמון הפתרון? אחרי ככלות הכל, היא פגשה בעוד הרבה אנשים במהלך חייה. נראה שעליה לנבור בעבר הרחוק יותר.

ד"ר ליבטון השעינה את ראשה על כפות ידיה, מנסה להתרכז, לנבור בעבר, לנסות לחשוב. אולי מישהו מתקופת הלימודים שלה באוניברסיטה? אולי מתקופת ההתמחות? היא קמה ממקומה, נטלה כסא, ונגשה לארון העליון. שם, אולי, תוכל למצוא את התשובה לשאלה המציקה.

היא הורידה בזהירות קופסא שהכילה מכתבים ותמונות מימי האוניברסיטה. 'מזל שאני כל כך מסודרת' חשבה לעצמה. ירדה בזהירות מן הכסא, כשמעטפה צהובה ודהויה, שנצמדה איכשהו לקופסא מצידה החיצוני, נשרה לפתע על הרצפה. ד"ר ליבטון הניחה את הקופסא מידיה, והתכופפה לקחת את המעטפה, שההינה לחרוג ממקומה המדויק. היא נטלה אותה בידיה מתכוונת להשיבה למקומה.

היא פתחה את המעטפה, מוחה עדיין עוסק בקופסא המונחת על הכסא. אולם, התמונה שנתגלתה לנגד עיניה, גרמה לה לחוש כי כל החדר מסתחרר סביבה.

קופסת המסמכים שעל הכסא, גלשה במהירות אל הרצפה. ד"ר ליבטון צנחה על הכסא חסרת נשימה. היא אחזה במעטפה בידיים רועדות. כן, היא נסתה לחשוב רחוק, אבל היא לא חשבה כל כך רחוק.

היא התבוננה בתמונה הישנה שהיתה מונחת במעטפה. תמונה שלה, מהעבר הרחוק מאד. מהעבר אותו ניסתה להדחיק כל הזמן, למרות שבתת מודע, ואולי גם במודע, הוא כיוון בהרבה את צעדיה. בתמונה נראתה היא, רות-אליזבט, או כפי שנקראה אז, כילדה, בטי. יושבת על הדשא בפארק ולידה אביה. למרות שבתמונה נראה אביה בשנות השלושים לחייו, הדמיון בינו לבין שמואל לוי היה ניכר לעין.

ד"ר רות ליבטון חשה שהדמעות מתחילות לזלוג מעיניה ללא שליטה. היא הוציאה בעדינות את המכתב. המכתב אותו קראה עשרות פעמים. אז, בתקופה ההיא כשהיתה ילדה בת עשר. ילדה עצובה, בודדה וכאובה, מנסה להבין למה אבא שלה עזב אותה. מנסה, ולא בדיוק מצליחה.

"לבטי שלי" פתח המכתב. אז, היא ידעה אותו על פה. מנסה להבין מדוע רצון האלוקים, כפי שכותב לה אביה במכתבו, הוא שהם יפרדו. מדוע בגלל שאמה אינה יהודיה ואביה יהודי, אין הם יכולים להמשיך את חייהם יחד. מדוע נאלץ אביה לעזוב אותה, בגלל שבחר להתקרב לדרך היהדות.

בתקופה שלפני הגיור, היא חיפשה אחר המכתב הזה, מצאה אותו, וקראה בו עוד מספר פעמים. אז כבר הבינה יותר. היא נסתה להשתעשע באשליות אולי תצליח עוד אי פעם לפגוש באביה. כמה הוא ישמח כשיוודע לו שהיא התגיירה. אולם, כאדם בוגר, היא ידעה שהסיכויים לכך קלושים. עדיין זכרה בברור את אותו יום בו נכנסה אמה כעוסה הביתה, מספר חודשים לאחר עזיבתו של אביה, ופלטה כלפי בטי.

"אה, אבא שלך היהודי הזה ברח ממני. אה? מי יודע איפה הוא נמצא עכשיו. בטח כבר שינה את שמו וזהותו, ולא אוכל אף פעם להשיג אותו. היהודים האלו! מזל שניצלתי ממנו בזמן!"

היא, בטי, שתקה אז. לא אמרה מאומה. גם לא בדיוק הבינה כלפי מה מכוונים הדברים. עברו השנים. היא נצרה בליבה את זכרונו של אביה. יודעת, שעם אמה אין היא יכולה לשוחח על כך. הם המשיכו להתגורר בביתם הגדול והנאה, אמה חזרה לשם נעוריה 'ליבטון'. ואף בטי הפסיקה להקרא 'בטי לאודר', והחלה לשאת את השם 'בטי ליבטון'.

ד"ר רות ליבטון נאנחה. כן, שנים עברו מאז. אבל ילדה איננה יכולה לשכוח את אביה. והנה, לפתע פתאום, כמו משום מקום, היא פוגשת בילד, שהיא בטוחה שהיא בנו. שכן, הדמיון ביניהם מדהים. האמנם היא עומדת לפגוש את אביה שוב? האם לאחר שאמה התנכרה אליה בעקבות גיורה, היא תזכה עתה מחדש לקשר עם אביה?

האמנם, נפתח עתה עידן חדש בחייה? האם יגיע הקץ לבדידות? האם תזכה עתה שוב למשפחה?

'אבא, אני כה קרובה אליך עתה. לא פיללתי שאזכה עוד לפגוש אותך. לא ידעתי שאוכל למצוא אותך באיזושהי פינה בתבל. רציתי כל כך לפגוש בך אך לא ידעתי היכן ואיך אוכל לחפש אותך. לא ידעתי לאיזה מקום בעולם נעלמת. אבא!' לחשה אל התמונה הדהויה קמעא, משתדלת שדמעותיה לא תכתמנה ותטשטשנה את התמונה. 'רבונו של עולם ראה בעניי, וזימן לי מפגש כה מופלא. שלח אלי את הבן שלך, כדי שדרכו אוכל שוב לחדש את הקשר איתך. דרכו אוכל להגיע אליך, לאחר שנים של ניתוק ופרידה כפויה. הלוואי שכבר אזכה ליצור איתך קשר. הלוואי שלאחר שנים כה רבות של יתמות חיה יהיה לי שוב סוף סוף אבא.'

באופק החלו כבר השמים הכהים להחוויר, מבשרים לעולם על תחילתו של יום חדש. ד"ר ליבטון קמה ממקומה, ונגשה אל החלון הרחב, מתבוננת מבעדו אל הזריחה שבחוץ. אחרי לילה שלם של חיפושים, געגועים ודמעות, היא חשה עתה רגועה יותר מאי פעם. היא הרגישה כאילו היא נולדה מחדש. שלווה טמירה אפפה אותה. אורו הרך והחוור של השחר שלח קרני אור מנחמות אל ליבה. הקץ ללילה, לחושך ולשחור. שחר חדש זורח בחייה. שחר של קירבה, שחר של איחוד המשפחה.

המשך יבוא בעז"ה...

מאת: י. שר"בר

גאולה

יָחִיד וּמְיֻחָד

תַּקְצִיר: הַחֲבֵרִים מִתְיַשְּׁבִים לְיַד אֶבֶן הַפִּנָּה לְ"עִבּוּד נְתוּנִים", וּמוֹשִׁי מִתְיַשֵּׁב בְּטָעוּת עַל גְּזִיר עֵץ עָבֶה בַּמְּיֻחָד, שֶׁהִגִּיעַ כַּנִּרְאֶה, מֵהַבָּמָה הַמֻּגְבַּהַת שֶׁעָמְדָה בְּסָמוּךְ, וּמֵעַל עֲרֵמַת הָעֵצִים תְּלוּי שֶׁלֶט שֶׁכְּתוּב: "עֲצֵי זַיִת לְבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי". הָאֶבֶן מְסַפֶּרֶת לַחֲבֵרִים בִּקְצָרָה אֶת תּוֹלְדוֹת הָעֵצִים הַמְּיֻחָדִים לְשֵׁם בְּנִיַּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ - פְּעֻלָּה מְיֻחֶדֶת שֶׁהֵבִיאָה לַגְּאֻלָּה הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלֵמָה.

יָשַׁבְנוּ, כְּשֶׁיּוֹסִי נִזְכַּר בִּדְבָרָיו שֶׁל חִילִיק, לִפְנֵי שֶׁהִקְשַׁבְנוּ לְדִבְרֵי אֶבֶן הַפִּנָּה.

"בְּעֶצֶם, הַכֹּל הִתְחִיל מֵהַמִּקְבָּל הָאֶלוֹקִי, שֶׁהִסְבִּיר לָנוּ אוֹדוֹת מַעֲלָתוֹ הַמְּיֻחֶדֶת שֶׁל הָרַבִּי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁבִּזְכוּתוֹ – עַם יִשְׂרָאֵל כֻּלּוֹ שָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְהַגְּאוּלָה הִגִּיעָה בְּפֹעַל מַמָּשׁ, בְּפַשְׁטוּת וּבִשְׁלֵמוּת" אָמַר יוֹסִי.

אַךְ אָמַר יוֹסִי אֶת הַמִּלִּים הָאַחֲרוֹנוֹת - נִזְכַּרְתִּי בִּשְׂכֶנִי גִּיא, אוֹתוֹ רָאִיתִי מִקֹּדֶם, לִפְנֵי כַּמָּה רְגָעִים, בֵּין קְהַל הַהֲמוֹנִים.

הוּא – מַמָּשׁ הִמְחִישׁ לִי אֶת דְּבָרָיו שֶׁל הַמִּקְבָּל הָאֶלוֹקִי, שֶׁאָמַר כִּי נִיצוֹץ מָשִׁיחַ שֶׁיֶּשְׁנוֹ בְּכָל אֶחָד נִדְלָק וְהִתְעוֹרֵר עַל יְדֵי נְשִׁיא הַדּוֹר – הַיְחִידָה הַכְּלָלִית, הָרַבִּי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ.

גִּיא חָזַר בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵי שְׁלוּחָיו שֶׁל הָרַבִּי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שְׁלִיטָ"א בְּבֵית חַבַּ"ד בְּהֹדּוּ. הוּא שָׁב לְאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ עֲטוּר זָקָן וּפֵאוֹת. חָזוּתוֹ הַחִיצוֹנִית – וְהַפְּנִימִית, כַּמּוּבָן... – הִשְׁתַּנְּתָה לְלֹא הַכֵּר בְּבֵית חַבַּ"ד.

הוּא הָיָה חוֹזֵר וְאוֹמֵר תָּמִיד לְכָל מִי שֶׁרַק הָיָה מוּכָן לִשְׁמֹעַ שֶׁהָרַבִּי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ דּוֹאֵג לְכָל יְהוּדִי וְלֹא מְוַתֵּר עַל אַף אֶחָד. "אֲנִי וַחֲבֵרַי חָזַרְנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵימָה, בִּגְלַל אַהֲבָתוֹ הָעֲצוּמָה שֶׁל הָרַבִּי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לְכָל יְהוּדִי וִיהוּדִי בַּאֲשֶׁר הוּא", הִזְכִּרוֹנוֹת הָיוּ מְצִיפִים אוֹתוֹ וְהוּא הָיָה נֶחְנָק מֵהִתְרַגְּשׁוּת בִּדְבָרָיו.

"הָרַבִּי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ מְלַמֵּד זְכוּת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְנוֹתֵן לוֹ אֶת הָאֶפְשָׁרוּת לַחְזוֹר אֶל עַצְמוֹ, אֶל הָאֱמֶת שֶׁבּוֹ, וּלְגַלּוֹת זֹאת בְּ"חֶלְקוֹ בָּעוֹלָם" הָיָה מְסַכֵּם תָּמִיד, בְּעִקָּר בַּהִתְוַעֲדֻיּוֹת הָאֲזוֹרִיּוֹת שֶׁהִתְקַיְּמוּ אֶצְלֵנוּ בַּבַּיִת – בֵּית חַבַּ"ד, וּמֵנִיף כּוֹסִית "לְחַיִּים" אֶל-עַל.

כָּעֵת, שִׁחְזַרְתִּי אֶת מַחְשְׁבוֹתַי בִּפְנֵי חֲבֵרַי, שֶׁפִּטְפְּטוּ בֵּינֵיהֶם בְּקֶשֶׁר לְדִבְרֵי הַמִּקְבָּל.

"זֶה מַדְהִים" כְּאִלּוּ אֲשֶׁר יוֹסִי אֶת דְּבָרַי. "הָרַבִּי שְׁלִיטָ"א הוּא כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁרָדַף אַחֲרֵי כִּבְשָׂה אַחַת שֶׁבָּרְחָה מִן הָעֵדֶר, וְאָז בָּחַר בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּגְאַל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל".

"בְּעֶצֶם – דַּרְגָּתוֹ שֶׁל הָרַבִּי שְׁלִיטָ"א גְּבוֹהָה מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, כְּמוֹ שֶׁלָּמַדְנוּ אַךְ לִפְנֵי קְצָת זְמַן" הֵעִיר חִילִיק, וְיוֹסִי הִנְהֵן בְּרֹאשׁוֹ, נִזְכָּר בַּדְּבָרִים. אֵין לְהָקֵל רֹאשׁ בְּגַדְלוּתוֹ שֶׁל נְשִׂיא הַדּוֹר – הַמָּשִׁיחַ שֶׁבַּדּוֹר. "וְדַוְקָא לָכֵן – הַגְּאוּלָה הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלֵמָה הִגִּיעָה עַל יָדוֹ לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְלַדּוֹרוֹת כֻּלָּם".

אָכֵן, זָכִינוּ לְנָשִׂיא מְיֻחָד, לְרַבִּי מְיֻחָד – הָרַבִּי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁבְּמֶשֶׁךְ כָּל שְׁנוֹת הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנִים הִנְהִיג וְהוֹבִיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל אֶל הַגְּאוּלָה – בְּדַרְכֵי נֹעַם וּבְדַרְכֵי שָׁלוֹם.

"אֲנִי נִזְכַּר בְּאוֹתוֹ יְהוּדִי מְבֻגָּר וּכְסוּף-שֵׂעָר" אָמַר חִילִיק, "שֶׁהֵגִיב לְאַחַר הַהִתְגַּלּוּת שֶׁל הָרַבִּי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, כִּי לְאוֹרֶךְ כָּל שְׁנוֹת נְשִׂיאוּתוֹ שֶׁל הָרַבִּי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שְׁלִיטָ"א רָאוּ בְּמוּחָשׁ כִּי הַנְהָגָתוֹ מְשַׁקֶּפֶת בְּדִיּוּק נִמְרָץ אֶת דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם – רַבֵּנוּ מֹשֶׁה בֶּן מַיְמוֹן - עַל הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁאֶחָד מִסִּימָנָיו הֵם "יָכוֹל כָּל יִשְׂרָאֵל לֵילֵךְ בָּהּ וּלְחַזֵּק בְּדָקָהּ":

הָרַבִּי שְׁלִיטָ"א "כָּפָה" אֶת כָּל הָעָם, בְּדַרְכֵי נֹעַם וּבְדַרְכֵי שָׁלוֹם, שֶׁיֵּלְכוּ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וְיַקְפִּידוּ עַל קִיּוּם הַמִּצְוֹת בְּהִדּוּר, מִתּוֹךְ כַּוָּנָה לְזֵרוּז הַגְּאוּלָה.

הָרַבִּי חִזֵּק אֶת הַפְּרָצוֹת מִבְּלִי לְהִתְפַּעֵל מִמַּה שֶׁאֹמְרוּ עָלָיו – שֶׁהוּא מִתְעָרֵב בִּרְשׁוּת הַפְּרָט וְשֶׁהוּא כְּמוֹ "דִּיקְטָטוֹר".

הָרַבִּי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ חִזֵּק אֶת "בֶּדֶק-הַבַּיִת" שֶׁל לִמּוּד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם הַמִּצְוֹת בְּעַם יִשְׂרָאֵל, וּמַהְפֵּךְ כְּלַל-עוֹלָמִי שֶׁהֵנְהַג עַל יָדוֹ - הוֹבִיל לַגְּאוּלָה הַשְּׁלֵמָה, שֶׁהִתְרַחֲשָׁה אֶל מוּל עֵינֵינוּ הַגַּשְׁמִיּוֹת".

"כָּל-כָּךְ הַרְבֵּה דְּבָרִים שָׁמַעְנוּ כָּאן, וְעַתָּה – זָכִינוּ וְאָנוּ נִמְצָאִים כְּבָר בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ", סִכֵּם יוֹסִי, תּוֹךְ שֶׁהוּא מַבִּיט אֶל הָאֹפֶק הַתָּכֵל.

"וּמַה עוֹמֵד לְפָנֵינוּ כָּעֵת?" הִדְהֲדָה הַשְּׁאֵלָה בָּאֲוִיר...

הֶמְשֵׁךְ יָבוֹא בְּעֶזְרַת ה'...

(מֻעְבָּד מִתּוֹךְ חוֹבֶרֶת לִמּוּדִים, קֶעמְפּ 'אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ')

פִּקּוּדַת יוֹם

אֲנַחְנוּ עוֹמְדִים כָּעֵת בַּגִּלְיוֹן הָאַחֲרוֹן שֶׁל שָׁנָה זוּ, יָמִים סְפוּרִים לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּאֲשֶׁר כָּל חַיָּל עוֹשֶׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ מִכָּל אֲשֶׁר עָבַר עָלָיו בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹנָה. כֻּלָּנוּ, רוֹצִים לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לָרַבִּי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְעַל כֵּן – נָשׁוּב בְּלֵבָב שָׁלֵם וּנְבַקֵּשׁ בֶּאֱמֶת אֶת הַגְּאֻלָּה הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלֵמָה.

עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה!

הַמַּעֲלָה שֶׁל תְּשׁוּבָה הִיא גְּדוֹלָה מְאוֹד, עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁכַּאֲשֶׁר יֶלֶד יְהוּדִי פּוֹנֶה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּבַקָּשַׁת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל כָּל מַעֲשָׂיו – הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל מִיָּד אֶת בַּקָּשָׁתוֹ, וּמְבָרֵךְ אוֹתוֹ שֶׁעֲבוֹדָתוֹ מַעֲכָשָׁו תִּהְיֶה בְּאֹפֶן שֶׁל "מֵחַיִל אֶל חָיִל", וּמִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב!

(עַל פִּי שִׂיחַת ז"ך אִיָּר תשד"מ – לְ"צִבְאוֹת הַשֵּׁם")

מאת: ד. לאון

תשרי אצל הרבי ב'קעמפ מחנה משיח'

סקירה קצרה על התייסדות הקעמפ ופעולתו - לחיילים ולהוריהם

ישבתי על הספה בסלון, כולי דרוך. מהמטבח עלו קולותיהם של אבי ואמי, דנים בלהט בנושא שהכי בוער לי זה כבר כמה שבועות: האם אזכה השנה לטוס לרבי לתשרי?

קולה של אמי נשמע דאוג במקצת. "מי ידאג לו שם? איפה הוא יעשה כביסה? ואולי יהיה לו משעמם? מי ישגיח שהוא יאכל, יישן, ושבאמת הוא ינצל את החודש כראוי?"

אך אבי הרגיע אותה, ובקול בוטח אמר: הכל בסדר, הוא יהיה ב"מחנה משיח"!

וכך אכן נתקבלה ההחלטה הגורלית: אני טס לרבי!

...

זאת השנה החמישית, בה מתקיים ברציפות

הקעמפ הנפלא "מחנה משיח" לילדים שבאים אל הרבי בחודש תשרי. הקעמפ הוקם מתוך ההכרח שנוצר לדאוג לילדים שבאים למסגרת מלאה, בה ינצלו את חודש תשרי כראוי.

ואכן ניתן לומר, כי הקעמפ עומד במצופה ממנו, ובהצלחה גדולה!

עוד בארץ, בשדה התעופה, נפגשים הילדים ועולים יחד אל הטיסה בליווי מלא של צוות הקעמפ. אוטובוסים מחכים להם אחרי הנחיתה, ומובילים אותם אל בית חיינו 770, שם זוכים הילדים – החיילים הטריים - לקבלת פנים חמה ולבבית מהמדריכים – המפקדים המסורים.

דירה נוחה ומרווחת משמשת את החיילים למגורים ושינה. כל קבוצה מקבלת את מקומה ומתמקמת בנוחות. הדירה קרובה ל-770, והגישה אליה נוחה מאוד, ונעשית בדרך כלל בליווי אחד המפקדים.

אף ב-770 עצמו מחכה לחיילים מקומם המיוחד והבולט, מעל בימת ההתוועדויות שבמרכז. שם הם יושבים בתפילות עם הרבי, ומשם הם חווים את החיות המיוחדת של 770 בתשרי.

כמובן, גם בחדר האוכל לא נפקד מקומם של החיילים. צוות מסור דואג לערוך את השולחנות ולהגיש לחיילים את האוכל, ללא צורך להצטופף בתורים הגדולים. הארוחות עוברות ברוח טובה, כשלצד האוכל המזין והבריא, שרים החיילים את שירי הקעמפ המרגשים, וסוחפים את כולם באווירה המיוחדת.

מעל הכל עומד צוות מסור ומוכשר, הדואג לכל הפרטים הגדולים והקטנים, על מנת שהכל יתבצע על הצד המושלם ביותר. בראש ובראשונה עומדים המפקדים המסורים – מטובי התמימים מישיבות חב"ד – הדואגים היטב לחייליהם בגשמיות וברוחניות, ומשמשים תחליף מלא לאמא שנשארה

בבית.

כמו כל קעמפ בעולם, גם ב"מחנה משיח" ישנם הדברים הטובים של הקעמפים, כמו הטיולים, מלחמת ופרצת, פעילויות מגוונות גדושות בתוכן חסידי, תפילות בחיות, ועוד.

בשנה האחרונה, בעקבות הביקוש הרב, נפתחה מסגרת דומה לבנות, אשר נחלה הצלחה גדולה, כ-30 בנות מכל חלקי הארץ נהנו מחודש חסידי וגדוש.

מחיר הקעמפ הוא סמלי ומסובסד ועומד על 90 דולר, כאשר משפחות הרשומות במסלול המשפחתי של צבאות השם, מקבלות 10% הנחה!

מהנהלת הקעמפ נמסר כי הרישום עומד כעת על יותר מ-100 חיילים וכ-60 חיילות, ומספר המקומות הנותרים מצטמצם.

למעוניינים בהרשמה:

מרכז 'צבאות השם' – 6462770-077

ילדים מעדכנים את מדור החדשות

ילדים שעושים פעילות 'צבאות השם' מוזמנים לעדכן את מדור החדשות באמצעות התא הקולי

התקשרו לטלפון: 9493770-08, הכנסו למדור 'צבאות השם' והשאירו הודעתכם

מאת: בן אורי

בחיים בר־נסקה

מה דעתכם ?

שלום קוראים לי חיים (שם בדוי).

אבא שלי הוא שליח של הרבי מלך המשיח באחד היישובים בארץ. בכל שנה, בזמן החגים אני עושה "מבצעים" עם ילדי היישוב. השנה קיבלתי מדודה שלי כרטיס טיסה לרבי מלך המשיח לחודש תשרי. כמובן, אני מאוד רוצה לנסוע, אבל אם אסע לא יהיה מי שיעשה את הפעילות במקומי. מה אתם אומרים? לנסוע לרבי או להישאר בשליחות?

ניתן לשלוח רעיונות לבדיחות קרש, המוצלחים שביניהם יפורסמו בעז"ה

דעתנו היא...

בפעם הקודמת, ביקש מאיר מדימונה את עזרת הקוראים במציאת עצה לבעייתו – הוא התחיל את לימודיו השנה בת"ת חדש, ומשום מה, הוא מרגיש זר ולא מוצא חברים חדשים. לפניכם מספר עצות מועילות שהגיעו אל שלחן המערכת:

מוישי ק. מקראון הייטס: לדעתי, אין לך מה להיבהל מזה, זה אולי יקח קצת זמן, אבל לאט-לאט אתה תשתלב ותמצא הרבה חברים חדשים.

ואילו **יוסף יצחק** מביתר מציע: אני חושב שאסור לך להתבייש, ואתה צריך ליצור קשר עם החברים מיוזמתך, פשוט תיגש אליהם, תתעניין בשמם, תספר להם קצת על עצמך, וכך הם יכירו אותך.

תשובה דומה קיבלנו מ**יהודית** כהן מתל אביב: כדאי מאוד שתבקש מהחברים שלך להשתתף איתם במשחקים שבזמני ההפסקות. דרך המשחקים, תוכל להכיר את החברים והם גם יוכלו להכיר אותך.

רעיון מעניין קיבלנו מ**דוד** מקרית שמואל: אני מציע, שלקראת ראש-השנה תכין כרטיסי "שנה טובה" יפים לכל החברים שלך, כשבסוף תחתום בשמך. זה בטח יפתח לך דרך ליצור קשר עם החברים החדשים.

הצעה מקורית במיוחד קיבלנו מ**חיה** ממעלות: אני מציעה לך, לגשת למורה ולהציע לו לערוך התוועדות לכל תלמידי הכיתה בבית שלך לפני ראש השנה (כמובן אחרי שתתאם את זה עם ההורים), דרך ההתוועדות תוכל להכיר את החברים שלך. היא גם מוסיפה: תוכל לפני כן לספר למורה על הבעיה שלך, ובשעת ההתוועדות זו תהיה הזדמנות מצויינת להציג אותך בפני הכיתה.

מאת: אברימי ג.

השבת אבידה

עשרות מושגים יהודיים הקשורים עם ראש השנה נאבדו בתוך כל מיני מסמכים וספרים שונים.

ליקטנו עבורכם מתוך המסמכים את המשפטים בהם מוחבאים המושגים.

עליכם למצוא לפחות 14 מתוך 16 מושגים.

1. חברים, תחשבו נכון! בה בלתי אפשרי לגמור את רוב התקציב ביומיים.
2. בתחילה היה בה יוסי שנפל מותש ובהמשך הערב נפלו כל השאר.
3. כעת חתן היומולדת שמח, בורח מאושר ומפבר חיוכים לכל עבר.
4. הייאוש שלי התחיל כבר מאוד שהוא נסע להרים ונעלמו עקבותיו.
5. כבר שעתיים שלא שומעים מחיל הים שום הודעה ובה מדאיג.
6. שתדע שהמכונית שלי כמו שלך ועוד יותר מבה כי אני הבכור.
7. גרונו עמוס ליחה ושירתו נשמעת כמו ברווב במצוקת רעב.
8. הוא הבין שאין לו מה להפסיד ורך לתוך האש בברועות פתוחות.
9. בה מה שיחסום חשב החובש התמים ולחך על האבור הפגוע בחובקה.
10. מלכר! בלחת פילה ברוטב סיני בבקשה ואם יש אב גם דג רגיל.
11. כל גופו היה חבוש ופרצופו הוסתר לגמרי בציניורות ומכשירים.
12. לדעתי: עוד קבת מאמך והספר יהפוך לרב מכר ברמה בינלאומית.
13. היא אומרת שסחרחורת מוברה אפפה אותה בדיוק ברגע הקריטי.
14. אין כאן חותמת של בד"ב דקה וגם לא רחבה, בה לא בשבילנו.
15. הוא עמד על הארגב, ירה לכל עבר ורך קדימה עם טירוף מובר בעיניו.
16. הרבה כסף אבד בשנה האחרונה עקב חוסר סדר בנייורת.

ניתן לשלוח פתרונות, שאלות והצעות ל:

צבאות השם אה"ק ת.ד. 1035 נצרת עילית, מיקוד: 17110.
פקס: 04 - 6578485
אימייל: bemachane@gmail.com

תא הטלמסר שלנו במערכת 'נחייג ונשמע': 08 - 9493770
בתפריט הראשי הקישו 5. בתפריט הבא הקישו 1.

שימו לב: אנא אימרו את שמכם המלא, הכתובת ומס' הטלפון בקול ברור - לפני שאתם משאירים את ההודעה, כדי שנוכל להכניס אתכם להגרלת הפרסים.

רשימת המושגים:

רימון, מחילה, תשובה, מחזור, תשס"ח, צדקה, מצוה, דבש, סליחה, מחשבה, חשבון, סידור, תשליך, תפילה, שופר, גזירה.

פתרונות לשעשועונים מגיליון מס' 114:

הקללה והברכה: הפסוק הוא "ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועיניים לראות ואוזניים לשמוע עד היום הזה".

משפט מרומז: "והיית לראש ולא לזנב".

השלימו את הפסוק: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך".

הגרלה חודשית תתקיים בין הפותרים נכונה.